

SORU KİTAPLARI SERİSİ

FELSEFE
SORU BANKASI

Ahmet SEZGİN

KAREKÖK

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1: BİLGİ ÇEŞİTLERİ

Testler.....	9
ÖSS ve ÖYS Soruları ve Çözümleri.....	21

BÖLÜM 2: BİLGİ FELSEFESİ

Testler.....	39
ÖSS ve ÖYS Soruları ve Çözümleri.....	49

BÖLÜM 3: BİLİM FELSEFESİ

Testler.....	61
ÖSS ve ÖYS Soruları ve Çözümleri.....	71

BÖLÜM 4: VARLIK FELSEFESİ

Testler.....	83
ÖSS ve ÖYS Soruları ve Çözümleri.....	91

BÖLÜM 5: AHLAK FELSEFESİ

Testler.....	97
ÖSS ve ÖYS Soruları ve Çözümleri.....	107

BÖLÜM 6: SİYASET FELSEFESİ

Testler.....	117
ÖSS ve ÖYS Soruları ve Çözümleri.....	125

BÖLÜM 7: SANAT FELSEFESİ

Testler.....	133
ÖSS ve ÖYS Soruları ve Çözümleri.....	141

BÖLÜM 8: DİN FELSEFESİ

Testler.....	151
ÖSS ve ÖYS Soruları ve Çözümleri.....	157

FELSEFE TEKRAR TESTLERİ.....	159
------------------------------	-----

Cevap Anahtarı.....	175
---------------------	-----

BÖLÜM

1

Bilgi Çeşitleri

1. Bilgi ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Özne, bilme amacı ile nesneye yönelen insandır.
- B) Nesne, hakkında bilgi edinilen varlıktır.
- C) Bilgi, öznenin nesneye yöneliminin ürünüdür.
- D) Bilgi, öznenin özelliklerinden etkilenir.
- E) Bilgi, yalnızca nesnenin özelliklerine göre meydana gelir.

2. Özne bilgi edinme amacıyla nesnelere yöneldiğinde aklını, duyularını, hem aklını hem duyularını; duygu, coşku ve hayal gücünü ve inanma yeteneğini kullanabilir. Buna göre, bilgi de gündelik, bilimsel, teknik, dini, felsefi ve sanat bilgisi gibi türlere ayrılır.

Parçaya göre, bilginin türlere ayrılmasında aşağıdakilerden hangisi ölçüt alınmıştır?

- A) Bilgi edinmede kullanılan araçlar
- B) Bilginin anlamı
- C) Bilginin alanı
- D) Bilginin unsurları
- E) Bilginin yararları

3. Hepimizin az çok sahip olduğu ve insanlar arasında en sık rastlanan bilgi türü, günlük hayatta elde ettiğimiz bilgidir. Adının da işaret ettiği üzere bu bilgiyi, gündelik hayatımızda deneylerimiz sonucunda elde ederiz. Bu bilginin kaynağında hepimizin belirli bir biyolojik ve fizyolojik yapıya sahip olmamız ve bazı toplumsal şartların içinde olmamız yatar.

Bu parçada açıklanan bilgi türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimsel bilgi
- B) Teknik bilgi
- C) Dini bilgi
- D) Felsefi bilgi
- E) Düzensiz bilgi

4. Arkadaşımlın saçlarının sarı, gözlerinin mavi olduğunu biliyorum. Bunlar, algılama yoluyla edindiğim, geçerliliği, yani değeri olan bilgilerdir.

Buna göre, bilginin kaynağı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sezgi
- B) İman
- C) Akıl
- D) Deney
- E) Vahiy

5. İnsan, hiçbir yarar elde edemeyeceğini bildiği halde kendi içinde ya da dışında olup biten sayısız olayların ortaya çıkış nedenlerini bilmek istemiş, bu istek bilimlerin doğmasında etkili olmuştur.

Bu parçada bilimlerin kuruluşu üzerinde insanın hangi yönünün etkili olduğu savunulmaktadır?

- A) Doğaya hakim olmak istemesi
- B) Pratik ihtiyaçlarını gidermek istemesi
- C) Doğayı öğrenmek istemesi
- D) Teknolojiyi geliştirmek istemesi
- E) Çevresi üzerinde etkili olmak istemesi

6. Konusu, duyularımızla algıladığımız nesneler dünyasında değil de düşüncede bulunan bilimlere ideal (formel) bilim denir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi formel bir bilimdir?

- A) Geometri
- B) Coğrafya
- C) Fizik
- D) Tıp
- E) Kimya

7. Bilim gözlenebilir, deneyi yapılabilir olaylara dayanır. Bu nitelik bilimi felsefe, teoloji, mantık gibi düşünsel bilgilerden ayırır.

Bu parçada bilimin hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Nesnel olma
- B) Genelleyici olma
- C) Eleştirci olma
- D) Mantıksal olma
- E) Olgusal olma

8. Bilimin vermiş olduğu açıklamalar özel bir olayı değil, aynı cinsten olaylar grubunun hepsini birden kapsar. Sıvı, gaz, ses, düşme v.b. olaylar hakkında yapılan açıklamalar ve bulunan formüller bütün sıvılara, gazlara ve düşmelere aittir.

Bu açıklama bilimsel bilginin hangi özelliğine uygun bir örnek oluşturur?

- A) Birikimli olma
B) Nesnel olma
C) Kesin ve zorunlu olma
D) Genelleyici olma
E) Deneye ve akla dayanma

9. Felsefenin ortaya çıkışının en temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın doğal kaynaklardan yararlanmak istemesi
B) Bilimsel bilgi ve buluşların insanları evren üzerine düşünmeye yöneltmesi
C) İnsanlar arası ilişkilerin düzene sokulmak istenmesi
D) İnsanın doğaya egemen olmak istemesi
E) İnsanın düşünen, merak eden bir varlık olması

10. Pyrrhon'a göre, mutluluk dirlik ve gönül şenliği içinde geçen bir yaşamda bulunur. Buna erişmek için, felsefeye dayanmak gerekir. Felsefenin ödevi, hayatı son amacı olan mutluluğa göre düzenleyebilmek için doğruyu, gerçeği tanımadır. O halde, yapılacak şey bilginin ne olduğunu, bu işi görebilecek durumda olup olmadığını incelemektir.

Buna göre, felsefenin işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın kendisini tanımasını sağlamak
B) İnsana, evrenin anlamını kavratmak
C) İnsanın, gerçeği tanıyarak mutlu olmasını sağlamak
D) İnsan hayatının anlamını kavramak
E) İnsanın düşünce ve davranışlarında tutarlı olmasını sağlamak

11. İnsan yaşantısına giren her şey felsefenin konusu olabilir.

Bu parçada felsefi düşüncenin hangi özelliğinden söz edilmiştir?

- A) Bilinçli olma
B) Kapsamlı olma
C) Tutarlı olma
D) Eleştirel olma
E) Genelleyici olma

12. Filozof ele aldığı her alanda önüne çıkan her türlü bilgiyi, görüşü, inancı, âdeti vb. eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirir. Örneğin Sokrates, içinde yaşadığı toplumda hakim olan dini, ahlâki, geleneksel görüşleri eleştirerek onların yerine kendi görüşlerini geçirmek istemiştir.

Bu parçada felsefi bilginin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Birikimli olma
B) Konularını belirli sorular çerçevesinde ele alma
C) İrdeleyici olma
D) Bütüncü olma
E) Varlığın özünü anlamak isteme

13. Aşağıdakilerden hangisi bilim ve felsefenin ortak özelliklerinden değildir?

- A) Birikimli olarak ilerleme
B) Varlığın doğru bilgisine ulaşmak isteme
C) Eleştirel olma
D) Düşünme yasalarına uyma
E) Varlığı sistemli ve yöntemli olarak ele alma

14. Astronominin gök cisimlerini, jeolojinin madenleri ele aldığı; fiziğin varlıkları hareket bakımından, biyolojinin ise canlılık bakımından incelediği yerde, varlık felsefesi tüm varlıkları varlık olmak bakımından ele alır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Bilim ve felsefenin amaçları farklıdır.
B) Bilim ve felsefe farklı konuları farklı yöntemlerle inceler.
C) Bilim ve felsefenin ulaştığı sonuçlar farklıdır.
D) Bilim ve felsefe farklı nedenlerle ortaya çıkmıştır.
E) Bilim ve felsefe arasında hiçbir ilişki yoktur.

1. İnsan, bilgi sayesinde her şeyden önce mağaradan ve çok ilkel yaşam koşullarından kurtulmuştur. İnsan, yine bilgi sayesinde, kentler ve uygarlıklar kurmuş, mutluluk yolunda önemli adımlar atarak, gerçekten büyük ilerlemeler kaydetmiştir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Bilginin insan için çok önemli işlevleri vardır.
B) İnsanoğlu bilgi edinebilmek için çok büyük zorluklara katlanmıştır.
C) Bilgi edinmede etkin olan nesne değil, öznedir.
D) İnsan her konuda bilgi sahibi olmalıdır.
E) Doğanın bilgisi bilimin sistemli araştırmalarıyla elde edilebilir.

2. Aşağıdakilerden hangisi gündelik bilginin özelliklerinden değildir?

- A) Düzenli araştırmalardan yoksun olma
B) Kişiden kişiye değişebilme
C) Bazıları doğru, bazıları yanlış olabilme
D) Yararlı olma
E) Olaylar arasındaki nedensellik ilişkilerini kapsamlı olarak bildirme

3. Matematik ve mantık ideal bilimlerdenidir. Bu bilimlerin konuları ideal var olanlardır. İdeal var olan ise, belirli bir yerde, belirli bir zamanda bulunan gerçek var olanın tam karşısıdır. Dolayısıyla, ideal var olanlar üzerinde deneyler, ölçümler yapamayız. Bu bilimlerde ancak doğruluğu önceden kabul edilen genel ilkelerden hareket ederek akıl yürütme yöntemini kullanabiliriz.

Buna göre, bilimlerin uygulayacağı yöntem belirlenirken aşağıdakilerden hangisi ölçüt alınır?

- A) Bilimin amaçları
B) Bilimin kuruluş biçimi
C) Bilimsel konular arasındaki ilişkiler
D) Bilimin konuları
E) İnsanların bilimden beklentileri

4. Bilim, sınırları belli bir alandaki "var olan şeyleri" ele alır, bu şeylerle ilgili problemleri çözmeye çalışır. Çözülen her problem, o zamana kadar çözülememiş olan bir başka problemin çözümünü kolaylaştırır. Böylece bilim hakikat olanı elde ede ede ilerler ve gelişir. Doğa bilimleri gibi sosyal bilimlerin gelişimi de bu yolla olmuştur.

Bu parçada bilimsel bilginin hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Olanı olduğu gibi bildirme
B) Nesnel olma
C) Somut varlıkları inceleme
D) Birikimli olarak ilerleme
E) Evrensel olma

5. Sosyoloji toplumsal yaşamın özünü, biçimlerini, ilke ve yasalarını inceler. Tarih insanlığın geçmişini belgelerle ele alır. Antropoloji insanın kökenini, evrimin biyolojik özelliklerini, toplumsal ve kültürel yönlerini inceler.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Bilimler arasında karşılıklı yardımlaşma vardır.
B) Her bilimin kendine özgü yöntemleri vardır.
C) Bilimler varlığı alanlara bölerek araştırır.
D) Bilimler genel sonuçlara ulaşır.
E) Tüm bilimler ele aldığı konulara ilişkin nesnel bilgiler verir.

6. İnsan bilimleri bir yöntem kullandıkları, olaylara ve belgelere dayandıkları için, bilim adını almışlardır. Yoksa, onların ulaştıkları sonuçlar, konuları olan insanın özel durumundan dolayı, hiçbir zaman mutlak yasalar olarak görülemez.

Bu parçayı aşağıdakilerden hangisi daha iyi özetler?

- A) İnsan bilimleri gerçek bilim kabul edilemez.
B) İnsan bilimleri kesin bilgi vermez.
C) İnsan biliminin yöntemi doğa bilimlerininkinden farklıdır.
D) İnsan bilimleri insanı konu edinir.
E) İnsan bilimleri deney yöntemini değil, anlama yöntemini uygular.

7. İlk felsefi düşüncenin diğer düşüncelerden en arınmış şekliyle önce Thales'te ortaya çıktığını görüyoruz. Ona göre, her şey sudan türer ve yine ona döner. Onun suya bunca önem vermesi, bilgilerini, deniz kıyısında doğup büyümesinden ileri gelen gözlemlerine dayandırmasındandır. Thales'i filozof yapan, doğa görüşünü gözlemlerine dayandırması ve bu gözlemlerini düşünceyle temellendirmek istemesidir.

Buna göre, Thales'i filozof yapan özellikler nelerdir?

- A) Varlığın ana elemanını düşünerek bulması
B) Doğanın bilimsel bir yorumunu yapması
C) Evreni, gözleme ve akla dayalı olarak yorumlaması
D) Evrenin ana maddesinin su olduğunu öne sürmesi
E) Deniz kıyısında doğup büyümesi

8. Felsefe "bilgelik sevgisi" demektir. Kelimenin ilk kez ünlü Yunan matematikçi ve filozofu Pythagoras tarafından kullanıldığı sanılmaktadır. Pythagoras, bilgeliliğin ancak Tanrı'ya uygun olduğunu düşündüğü için, insanın bilge değil, bilgeliği seven ve onu arayan kişi olabileceğini düşünmüştür.

Bu parçada felsefi düşüncenin hangi özelliğinden söz edilmiştir?

- A) Filozof gerçeği bilen değil, onu arayan kişidir.
B) Felsefede kesinlik, bitmişlik yoktur.
C) Filozof kendisine sorular soran insandır.
D) Felsefe tutarlı ve sistemli bir bilgidir.
E) Felsefe varlığı bütün olarak ele alır.

9. Felsefede yapılan akıl yürütmeler, varılan sonuçlar birbirlerine eklenerek mantıklı bir bütün elde edilmeye çalışılır. Nitekim felsefeyi kendi tarihi akışı içinde ve çoğu zaman farklı sistemlerin karşılıklı etkileri çerçevesinde ele alma zorunluluğu da onun bu niteliğine işaret eder.

Bu parçada felsefi bilginin hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Kesinlikten yoksun olma
B) Doğanın tümel bir yorumu olma
C) Varlığın özüne yönelme
D) Filozoftan filozofa değişme
E) Tutarlı ve sistemli olma

10. Filozof herhangi bir konuda kesin sonuca ulaşmak-tansa sürekli olarak o sonucu merak edip düşünen, ona ulaşmayı ümit ettiği yolda yürüyen ve bundan haz alan insandır.

Bu parçayı aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) Felsefede esas olan yöntemli düşünmedir.
B) Felsefede sonuca ulaşmak değil, sürekli arayış içinde olmak önemlidir.
C) Felsefede henüz son söz söylenmemiştir.
D) Felsefenin amacı insana düşünme alışkanlığı kazandırmaktır.
E) Felsefede önemli olan eleştirel düşündürmektir.

11. Aşağıdakilerden hangisi felsefi düşüncenin özelliklerinden biri değildir?

- A) Akla dayanma ve tutarlı olma
B) İnsanın merak ve hayretinden doğma
C) Birikimli olma
D) Toplumdan etkilenme ve toplumu etkileme
E) Bireysel eğilimlerden bağımsız olma

12. Sanat bilgisi özneye sıkı sıkıya bağlıdır. Örneğin; bir tarlanın ortasında tek başına yükselen ardıc ağacının resmini yapan iki ressamdan her biri ağacı kendine göre algılar, yorumlar ve ona göre tuvale yansıtır.

Bu parçada sanat bilgisinin hangi özelliği üzerinde durulmuştur?

- A) Tabiatı yorumlama
B) İnsana hoş duygular verme
C) Öznel olma
D) Çıkar duygusundan uzak olma
E) Farklı malzemelerle ifade edilebilme

13. Filozof bir kişinin, grubun ya da toplumun bilgi, ahlâk, siyaset ve din sorununu değil; tüm insanlığın bilgi, ahlâk, siyaset ve din sorununu ele alır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefi düşüncenin ele almadığı hiçbir konu yoktur.
B) Felsefi düşünce akıl ve mantık ilkelerine uygundur.
C) Felsefi düşünce eleştiricidir.
D) Felsefi düşünce evrensel konuları ele alır.
E) Felsefi düşünce çözölemeyen sorunları inceler.

1. Bilgiyle ve bilginin oluşumuyla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi doğru değildir?

- A) Bilginin oluşumu için hem özne hem de nesne gereklidir.
B) Bilginin oluşum sürecinde özne ve nesne birbirini sürekli etkiler.
C) Bilgi öznenin nesneye bilinçli olarak yönelmesiyle oluşur.
D) Özne nesneye yönelimiyle birlikte nesneden beş duyu organı yardımıyla bazı etkiler alır.
E) Özne, duyu verileri üzerinde zihniyle işlemler yaparak bilgiyi oluşturur.

2. Hepimiz yağmurun ıslattığını, güneşin ısıttığını, yemeğin açlığı gidereceğini ve sonbaharın arkasından kışın geleceğini biliriz. Bu bilgi, görüldüğü gibi, bilinçli ve sistemli bir araştırma sonucu elde edilmeyen bir bilgidir.

Bu parçada verilen örnekler en çok hangi bilgi türüyle ilgilidir?

- A) Dini bilgi
B) Bilimsel bilgi
C) Teknik bilgi
D) Sanat bilgisi
E) Gündelik bilgi

3. Komşusu tarafından mahkemeye verilen bir insan, kendini koruyup savunmak için konuyla ilgili yasalar hakkında bilgi edinmek isteyebilir. Bazı öğrenciler ÖSS'de derece yapmak için derslerine yönelebilir. Bir siyasi parti yöneticisi, seçimlerde oyunu arttırmak için, halkın sorunlarını öğrenmeye yönelik etkinliklerde bulunabilir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilgi farklı unsurların bir araya gelmesiyle oluşur.
B) Her insan bilgiye ihtiyaç duyar.
C) Bilgi insanı edilgin hale getirir.
D) İnsan farklı nedenlerle bilgi edinebilir.
E) İnsan edindiği farklı bilgileri aynı amaçla kullanabilir.

4. Aşağıdakilerden hangisi gündelik bilginin özelliklerindendir?

- A) Sistemli araştırmalara dayanma
B) Herkes tarafından kabul edilebilir olma
C) Olaylar arasında sezgiye dayalı ilişki kurma
D) Geniş kapsamlı olma
E) İnsan hayatını genellikle zorlaştırma

5. Doğa bilimleri, doğada hüküm süren genel yasaların bilgisine ulaşmaya çalışır, doğada bir düzenlilik bulunduğunu kabul eder; yani doğa bilimlerinin temelinde yer alan ilkeye göre, aynı nedenler benzer koşullar altında hep aynı sonuçları verir.

Buna göre, doğa bilimlerinin temelinde aşağıdaki ilkelerden hangisi bulunmaktadır?

- A) Determinizm
B) Amaçlılık
C) Özdeşlik
D) Genellik
E) Olguculuk

6. İnsan; fizik, kimya, biyoloji, astronomi gibi doğa bilimlerindeki gelişme sonucu yaşadığı çevreyi, dünyayı, evreni daha iyi anlama, bilme, tanıma ve onun üzerinde etkili olma imkânını elde etmiştir.

Parçaya göre, doğa bilimlerinin temel işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğa olaylarını sınıflandırmak
B) Doğa üzerinde etkili olmak
C) İnsanın beğeni duygusunu geliştirmek
D) Varlığı insana tanıtmak
E) İnsana bu dünyadaki görevlerini tanıtmak

7. Her bilim adamı, kendisinden önce aynı konuda çalışmış olan bir başka bilim adamının görüşünü her zaman eleştirebilir ve bu görüş yerine daha doğru olduğunu kanıtladığı bir görüşü geçirebilir. Bundan dolayı bilimin en önemli özelliği, sürekli olarak kendini eleştirmesi ve düzeltmelere tabi tutmasıdır.

Buna göre, bilimde eleştiri yapmanın amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim adamlarının yanlışlarını ortaya koymak
B) İnsanların düşünce ve tartışma yeteneğini geliştirmek
C) Bilimin doğru sonuçlara ulaşmasını ve ilerlemesini sağlamak
D) Bilime yeni araştırma alanları açmak
E) Bilim adamlarının kişiliklerinin gelişmesine katkıda bulunmak

8. Felsefi düşünce kendi içinde bir düzenliliğe sahiptir. Bu düzenlilik, mantık ilkelerinin temele alınmasından ve felsefi akıl yürütmelerin çelişki içermeyen akıl yürütmeler olmasından kaynaklanmaktadır.

Bu parçada felsefi düşüncenin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Tutarlı ve sistemli olma
B) Filozofun kişisel eğilimlerini yansıtır
C) Akla dayanma
D) Doğruyu amaçlama
E) Belirli varsayımlara dayanma

9. Felsefi düşünüş, kişinin bilgisinden şüphe etmeyi öğrendiği, doğru olduğunu varsaydığı gerçeklere şüpheyle baktığı anda başlar. Sokrates bunu "Bildığım tek şey, hiçbir şey bilmediğimdir." değişiyile dile getirmiştir.

Buna göre, felsefi düşünce aşağıdakilerden hangisine bağlı olarak ortaya çıkmıştır?

- A) İnsanın doğru bilgiye ulaşmasına
B) İnsanın doğru bilgiye ulaşamamasına
C) İnsanın kendi bilgisini tartışmasına
D) İnsanın bilgilerini geliştirmesine
E) İnsanın edindiği bilgilerden yararlanmak istemesine

10. Plotinos'a göre güzellik, Tanrısal aklın, ışığın evrende görünüşe çıkmasıdır. Hegel'e göre güzellik, mutlak ruhun (tin'in) nesnelerde görünüşe ulaşmasıdır. Aristoteles'e göre ise güzellik, belli bir büyüklüğü olan, orantıya dayanan bir düzendir.

Bu parçada açıklanan görüşler felsefi düşüncenin hangi özelliğini örnekendirir?

- A) Bütüncü olma
B) Özne olma
C) Eleştirici olma
D) Birikimli olma
E) Zamanla değişme

11. "Felsefe yolda olmak demektir."

Karl Jaspers'ın bu yargısından aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Felsefe bilgiye ulaşma çabasıdır.
B) Felsefe doğruyu, hikmeti aramadır.
C) Felsefe gerçeğin bilgisidir.
D) Felsefenin noktası konmamıştır.
E) Felsefede kesinlik, olmuş bitmişlik yoktur.

12. Felsefenin doğuşuna tarihsel açıdan bakıldığında onun varlık sorunu ile başladığı söylenebilir. Nitekim Akdeniz kültür çevresinde felsefe dediğimiz anlayışa en çok yaklaşan ilk düşünür İzmir'in güneyindeki Milet kentinde yaşamış olan Thales (İÖ. 625 - 545)'tir. Thales evrendeki her şeyin aslını, yani ana varlığın (arkhe'nin) ne olduğunu aramış ve bunu mitosların ve dinlerin açıklamalarından farklı bir biçimde "Ana varlık sudur." şeklinde cevaplandırmıştır. Thales'in öğrencisi Anaximendros da aynı yolu izleyerek evrenin esasının "Apeiron" (sonsuzluk) olduğunu söylemiştir.

Buna göre, felsefenin doğuşu nasıl gerçekleşmiştir?

- A) Bazı düşünürlerin felsefeye ilgi duymasıyla
B) Bazı düşünürlerin evrenin ana maddesini bilimsel verilere dayanan açıklamasıyla
C) Yunan toplumunun geleneksel değerlerinin evreni açıklamada yetersiz olmasıyla
D) Eski Yunanistan'da felsefe için uygun bir toplumsal ortam olmasıyla
E) Bazı düşünürlerin varlığı geleneksel anlayıştan farklı bir biçimde yorumlamasıyla

13. Felsefe sürekli bir araştırma faaliyetidir. Felsefede her konu farklı yönleriyle ele alınır. Bir konuyu farklı yönleriyle ele almak ise, o konuda sürekli olarak düşünmek ve araştırma yapmak anlamına gelir. Felsefede olmuş - bitmişlik yoktur.

Bu parça felsefi düşüncenin en çok hangi özelliği ile ilgilidir?

- A) Eleştirici olma
B) Akılcı olma
C) Tutarlı olma
D) Kesinlikten yoksun olma
E) Evrensel konuları ele alma

1. "Bilimsel bilgi dünya hakkında, gözlem ve deneye dayalı olan bir bilgidir."

Bu cümlede bilimsel bilginin hangi yönlerinden sözedilmiştir?

- A) Konusu ve buluşlarından
B) Konusu ve işlevinden
C) Kaynağı ve yararından
D) Konusu ve yönteminden
E) Konusu ve amacından

2. Günlük yaşamımızda çeşitli deneyimlerimize dayanarak bazı genellemelere ulaşırız. Sözelimi, bazı yemeklerin sindirim sistemine iyi geldiğini gözlemledik. Akşamları çay, kahve gibi içecekleri içtiğimizde uykumuzun kaçtığını yaşayarak biliriz. Sonuçta, bize iyi geldiğini düşündüğümüz yiyecekleri yer, akşamları kolayca uyuyabilmek için çay, kahve içmeyiz. Böylece uykumuzu daha rahat uyuyabiliriz.

Bu parçadaki açıklamalar gündelik bilginin hangi özelliğine uygun bir örnek oluşturur?

- A) Günlük yaşamdaki insan ilişkileriyle elde edilme
B) Bazı durumlarda doğru, bazı durumlarda yanlış olma
C) Sistemli araştırmalardan yoksun olma
D) İnsanın sezgi gücüne dayanma
E) Günlük yaşamda fayda ve rahatlık sağlama

3. Bilimin konusu olan varlıklar herkesin ortak olarak paylaştığı dünyaya aittir. Bilimin kullandığı yöntem de herkes tarafından kullanılabilir, ortak bir yöntemdir. Bu iki özelliğin sonucu olarak da bilimsel sonuçlar, bilimsel yöntemi kullanan herkes tarafından kontrol edilebilir, sınanabilir, doğru veya yanlış oldukları gösterilebilir niteliktedir.

Buna göre, bilimsel bilginin doğruluğunun - yanlışlığının gösterilebilmesi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Bilimin buluşlarının akıl yürütmeye dayanmasına
B) Bilimin birikimli olarak ilerlemesine
C) Bilim adamının nesnel sonuçlara ulaşmak istemesine
D) Bilimin konusunun ve yönteminin herkese açık olmasına
E) Bilimin eleştirici ve birikimli olmasına

4. Tıpta kullanılan bazı ilaçların ilk kullanıldığı yıllarda zararlı yan etkisi olmadığı bildiriliyordu. Ancak sonraki yıllarda bu ilaçların bazı zararlı yan etkileri olduğu belirlenince, söz konusu ilaçların kullanımı yasaklandı.

Bu paragraf bilimin hangi özelliğini desteklemek için kullanılabilir?

- A) Değişebilirlik
B) Nesnellik
C) Olgusalılık
D) Tutarlılık
E) Genellenebilirlik

5. İnsanın içinde yaşadığı kültür dünyasında olup bitenler insanın amaçlı eylemlerinin ürünüdür. Dolayısıyla insan bilimlerinin ele aldığı olaylar doğadaki gibi gözlem ve deneye dayalı neden - sonuç ilişkileriyle değil, amaç - eylem bağıntıları kurarak açıklanır.

İnsan bilimlerinin konuları doğa bilimlerinin yöntemleriyle incelenemez. Örneğin, insanlar arası ilişkiler sebest düşme yasası gibi matematiksel formüllerle ifade edilemez. Ama bunlar, belgeleri, arkeolojik kalıntıları vb. kendine özgü bir yöntemle inceleyip anlamaya çalıştıklarından bilimdirler.

Buna göre, bilimlerin inceleme yöntemleri üzerinde aşağıdakilerden hangisi önemli bir etkiye sahiptir?

- A) Bilim dalları arasındaki ilişkiler
B) Bilimsel konuların özellikleri
C) Bilimlerin kuruluş nedenleri
D) Bilim adamlarının kişisel eğilimleri
E) Bilimlerin amaçları

6. İnsan bilimlerinin araştırdığı olaylar bir defa olup bitmiş, dolayısıyla tekrarlanamayan olaylardır. Örneğin, İstanbul 29 Mayıs tarihinde Türkler tarafından fethedilmiştir. Fransız İhtilali 1789 yılında gerçekleşmiştir. Bu olaylar artık tarihte kalmıştır.

Parçaya göre, insan bilimlerinde aşağıdaki yöntemlerden hangisi uygulanamaz?

- A) Anlama
B) Yorumlama
C) Belgeleri değerlendirme
D) Genelleme
E) Deney

7. İnsan günlük yaşamında çoğu zaman sıradan bilgilerle yetinir. Örneğin, takvime bakarak güneşin kaçta doğacağını yahut televizyon izleyerek yurttan ve dünyada olan olayları öğrenebilir. Ama insan bu tür bilgilerle yetinmeyip örneğin, "Güneşi var eden güç nedir?", "Güneş, evren, canlı ve cansız varlıklar niçin vardır?", "Televizyonda izlediğim olayların gerçek nedenleri nelerdir?" gibi sorular sormaya ve bunlara cevap aramaya yöneldiğinde felsefeye ilk adımını atıyor demektir.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Felsefi düşünce, nesne ve olayların soyut yönlerinin düşünülmesiyle başlar.
B) Felsefi düşünce, yaşamı kolaylaştırma isteğinden doğar.
C) Felsefi düşünce, sistemli ve tutarlı düşünmeyle başlar.
D) Felsefi düşünce, çevre üzerinde etkili olma isteğinden kaynaklanır.
E) Felsefi düşünce, pratik sorunları çözme isteğinden doğar.

8. • Felsefe bilgelik sevgisidir.
• Felsefe yolda olmaktır.
• Felsefe varlığın özünü anlamaya çalışmaktır.
• Felsefe sürekli olarak gerçeği aramaktır.

Yukarıdaki açıklamalar en çok hangi felsefe sorusuna cevap oluşturur?

- A) Felsefenin kaynağı nedir?
B) Felsefenin diğer bilgi türlerinden farkı nedir?
C) Felsefenin insan ve toplum hayatındaki yeri nedir?
D) Felsefenin anlamı nedir?
E) Felsefi düşünce yöntemi nedir?

9. Felsefi bilgi kritik edici bir tavrın sonucu olarak ortaya çıkan bir bilgidir. Bu, felsefenin; kendisine konu aldığı her alanda önüne çıkan her türlü bilgiyi, görüşü, inancı, âdeti ve benzeri konuları tartışmacı bir bakış açısıyla değerlendirmesi sonucu ortaya çıkar.

Bu parçada felsefi düşüncenin hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Eleştirci olma
B) Toplumdan etkilenme
C) Birikimli olma
D) Sistemli olma
E) Doğru bilgiye ulaşmayı amaçlama

10. Felsefe metinleri sorulara çok yer vermesi, sürekli sorular içermesi ile diğer metinlerden ayrılır. Felsefede konuya genellikle soruyla girilir: "İyi nedir?", "Varlık niçin vardır?", "Evrensel bir ahlak yasası var mıdır?" gibi. Filozof ele aldığı konuyu bu sorular çerçevesinde değerlendirip yorumlar.

Bu parçaya göre, "Felsefe nedir?" sorusuna verilecek en doğru cevap aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Belirli sorular ortaya koymaktır.
B) Soru sorarak insan düşüncesini geliştirmektir.
C) Bazı soyut konuları belirli sorularla düşünmektir.
D) Soru sorarak insanları bilinçlendirmeye çalışmaktır.
E) Soru sorarak eleştiri yapmaktır.

11. Günümüzde insanlar, gruplar ve toplumlar arası ilişkiler geçen yüzyıllara göre daha iyi bir durumda değildir. Büyük dinlerin sağladığı iyi hayat idealleri, barışçı ve dayanışmacı ahlak kuralları ciddi tehditler karşısındadır. Felsefe, ahlak felsefesi veya etik araştırması aracılığıyla insanlara makul, tutarlı bir hayat idealini, davranış ilke ve kurallarını sunmak suretiyle insanlar ve uluslar arasında ortak bir dil sağlama, barışçı diyaloglar kurma açısından önemli hizmetler gerçekleştirme imkânına sahiptir.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Felsefe dünya barışı için önemli görevler üstlenebilir.
B) Felsefe insanlara iyi bir hayat ideali sunabilir.
C) Günümüz insanlığı bazı sorunlarla karşı karşıyadır.
D) Günümüz dünyası genel olarak iyi bir durumda değildir.
E) Felsefe yalnızca bilmek için bilme idealini güder.

12. Mutlu yaşayış nasıl gerçekleşir? Kişi belirli normlara göre mi davranmalıdır? İyilik doğuştan mıdır yoksa deneyle mi kazanılır? İyi dediğimiz değer nedir?

Yukarıdaki sorular felsefenin en çok hangi dalıyla ilgilidir?

- A) Siyaset felsefesi
B) Din felsefesi
C) Ahlak felsefesi
D) Bilgi felsefesi
E) Varlık felsefesi

1. Doğa bilimleri doğadaki olayları birbirleriyle ilgileri bakımından kavramak ve böylece doğada tek tek karşılaştığımız olayları birleştirip genelleştirerek ifade etmek ister.

Buna göre, doğa bilimlerinin uyguladığı yöntem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Deney
B) Gözlem
C) Tümünden gelim
D) Tüme varım
E) Analoji

2. Aşağıdakilerden hangisi bilimsel bir bilgidir?

- A) Evrenin ana elemanı topraktır.
B) Estetik beğeni sanatçının öznel duygu ve düşüncelerine dayanır.
C) Su yüz derecede kaynar.
D) Bazı seneler kış mevsimi ılık geçer.
E) Dinde esas olan insanın Allah'ı tanınması ve ona itaat etmesidir.

3. Formel bilimlerin konuları doğada bulunmaz, onların konuları duyularımızla algıladığımız nesneler dünyası değildir. Örneğin, aritmetiğin konusu duyularımızla algılamadığımız sayılardır, bu nedenle onlar formel ya da ideal objelerdir. İki sayısını biz doğada algılayamayız, onu sadece düşünebiliriz.

Buna göre, ideal bilimlerin aşağıdaki yöntemlerden hangisini uygulaması beklenemez?

- A) Akıl yürütme
B) Tümdengelim
C) Olmayana ergi
D) Deney
E) Analoji (Benzeşim)

4. Bilim hiçbir zaman oturmuş, bitmiş, statik değildir. En doğal kabul edilen bir bilimsel görüş, hatta bilimsel bir yasa bile bir gün, daha doğru bir görüş ve yasa tarafından düzeltililebilir ve düpedüz reddedilebilir imkânına sahiptir.

Bu parçada bilimin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Değişken olma
B) Tutarlı olma
C) Akla dayanma
D) Deneye dayanma
E) Genelleyici olma

5. Bir zaman diliminde doğru olarak kabul edilen bir teori ya da yöntem, yeni bulgulara paralel olarak eskiyebilir, yanlışları ortaya çıkabilir. Zaten bilimin kendisi de bu tür hataları kabul eder ve hatta gerekli bulur. Tıpkı düşüp kalkarak yürümesini öğrenen bir çocuk gibi.

Bu parçada bilimin hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Teknolojik gelişmelerden etkilenmesi
B) Zamanla yığılarak ilerlemesi
C) Sistemli araştırmalara dayanması
D) Bazı öznel bilgileri içermesi
E) Toplumsal koşullardan etkilenmesi

6. "Philosophos" sözcüğü Grekçe olup dost anlamına gelen "philos" ile bilgelik anlamına gelen "sophos" sözcüğünden yapılmış bileşik bir kelimedir ve "bilgeliliği seven kişi" anlamına gelir. Sokrates, öğrencisi Platon'a göre, Sofistlerin kendilerine "bilge" demelerine karşın, kendisinin ancak bir bilgelik dostu, bilgeliliği seven bir kişi olduğunu söylemiştir.

Felsefi düşüncenin temel özellikleri esas alındığında, Sokrates'in bu davranışının en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Sokrates'in alçakgönüllü bir düşünür olması
B) Sokrates'in düşünmeyi çok seven bir insan olması
C) Varlığın özüne, ancak onu severek ulaşılabilmesi
D) Sokrates'in varlığın özüne ait bilgiye henüz ulaşmamış olması
E) Felsefede kesin bir sonuca ulaşmanın değil, onu aramanın önemli olması

7. Felsefe bilgiyi ve değerleri birleştirici ve bütünleştirici bir yaklaşımla ele alıp inceleyen, geniş ve derin araştırma ve açıklamalar sunmayı amaçlayan bir bilgi türüdür.

Bu cümlede felsefi bilginin hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Genelleyici olma
B) Akla dayalı olma
C) Tutarlı olma
D) Birikimli olma
E) Elemanları arasında ilişki olma

8. Felsefe ele aldığı konularda farklı yaklaşımlar ortaya koyar. Çünkü felsefe bilimde olduğu gibi ele aldığı konularda kesin bir sonuca ulaşamaz, zaten kesin bir sonuca ulaştığında o konu felsefenin konusu olmaktan çıkar. Dolayısıyla her filozof felsefi konularda sadece kendi düşüncesini açıklama durumundadır.

Bu parçada felsefi düşüncenin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Tutarlı ve sistemli olma B) Eleştirel olma
C) Kapsamlı olma D) Birikimli olma
E) Kesinlikten yoksun olma

9. Felsefe eskiden beri varlık konusu üzerinde çok durmuştur. Ancak son yüzyıllarda bilimlerin varlık konusunda oldukça ileri düzeyde bilgiler elde ettiği için felsefenin bu alanı daralmıştır. Ayrıca toplumlar bilim ve teknolojinin de yardımıyla sanayi toplumuna dönüşmüşler, uluslararası ilişkiler giderek bozulmuş, dünyada daha çok savaş olmuş; eğitim, sağlık, toplumsal ilişkiler ve ahlâk problemleri giderek artmıştır. Dolayısıyla felsefe de toplum, toplum sorunları ve uluslararası ilişkiler vb. konulara daha çok yönelmiştir.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Felsefi düşünce toplum sorunlarını çözebilir.
B) Felsefe bilimlerden ve toplumsal koşullardan etkilenir.
C) Felsefe ele aldığı toplum sorunlarına kesin çözümler getirir.
D) Felsefe ve toplum arasında karşılıklı etkileşim vardır.
E) Felsefe hiçbir konuda kesin sonuca ulaşamaz.

10. Felsefede kavramların ele alınışında, yargıların elde edilmesinde her türlü tutarsızlıktan özenle kaçınılır ve yargılar arasında herhangi bir çelişkili duruma yer verilmez.

Bu parçada felsefi düşüncenin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Özel olma B) Rasyonel olma
C) Mantıksal olma D) Eleştirel olma
E) Birikimli olma

11. Sanatta söz konusu olan bilgi, kişiden kişiye değişen bir bilgidir. Sanatçı eserini oluştururken hangi araçları kullanırsa kullansın, bu durum değişmez. Çünkü sanatçı yöneldiği nesneyi kendi bakış açısından görür, kendisine göre ifade eder.

Buna göre, sanat bilgisinin öznel olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatçıların farklı konuları ele alması
B) Sanatçıların birbirlerinden etkilenmesi
C) Sanatçının farklı ifade araçları kullanması
D) Sanatçının nesneleri kendine göre algılaması
E) Sanatın toplumun kültüründen etkilenmesi

12. Felsefe, "olanı olduğu gibi" değil; "olabilecek olanı", "var olması gerekeni" ve "oluş" halindeki varlık alanını inceler.

Bu parçada felsefi düşüncenin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Özel olma
B) İdeal olanı ele alma
C) Birikimli olma
D) Kesinlikten yoksun olma
E) Evrensel sorunları ele alma

13. İlkçağda Yunanistan'da mitolojik inançlar çok güçlüydü. Fakat bazı nedenlerle zayıfladı ve felsefenin ortaya çıkışı kolaylaştı. Başka bir deyişle felsefenin ortaya çıkışında Yunan mitolojisinin yetersizliğine bir tepki vardır. Buna karşılık orta çağda gerek İslâm ve gerekse Hristiyan dünyasında felsefe dinin hizmetine girmiş, dini yaymanın bir aracı olmuştur. Günümüzde ise felsefe, diğer felsefe konularını nasıl ele alıyorsa dini de aynı şekilde ele almaktadır.

Bu paragraf aşağıdakilerden hangisini destekler?

- A) Din ve felsefe her dönemde birbirini etkilemiştir.
B) Din ve felsefe arasında her dönemde karşılıklı yardımlaşma vardır.
C) Felsefe dini eleştirir ve onu anlamak ister.
D) Tarihsel süreçte din ve felsefe arasında farklı ilişkiler olmuştur.
E) Bilim ve felsefe birbirini sürekli olarak desteklemiştir.

1. Bilgi; bilginin ait olduğu konu (varlık), bilginin dayandığı kaynak, bilginin elde ediliş yöntemi ve amacına göre gündelik, bilimsel, teknik, felsefi ve dini bilgi gibi türlere ayrılır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Bilginin kaynağı B) Bilginin konusu
C) Bilginin yararları D) Bilgi edinme yöntemi
E) Bilgilerin türlere ayrılmasının ölçütleri

2. Bir bilim adamı yaptığı çalışma ve buluşlarla ilgili olarak "Ben, bilimin yürüdüğü caddeyi hem genişlettim hem de onun boyunu uzattım. Ancak bunu yaparken benden öncekilerin çalışmalarını gözardı etmedim." diyor.

Bilim adamı bu sözleriyle bilimin hangi özelliğini benimsemiştir?

- A) Birikimli olarak ilerlemesini
B) Varlığa ilişkin bilgiler vermesini
C) Bilimin varlığı bölerek incelemesini
D) Bilimin eleştirel tavrını
E) Bilim çalışmalarının denetlenebilir olmasını

3. İnsan günlük yaşamında, bilimde, felsefede, ahlâkta, siyasette eleştiri yapmadan duramaz. Ne var ki günlük yaşamın eleştirisi ile bir bilim adamının, bilim eğitimi almış uzman bir kişinin eleştirisi oldukça farklıdır. Bilim adamı bilimsel doğruların ortaya konması için eleştiri yapar ve bunu yaparken de tutarlı olmaya özen gösterir. Bir düzen dâhilinde eleştirisini yapar. Oysa günlük yaşamda çok duygusal, çok tutarsız ve düzensiz eleştirilerle karşılaşmak her zaman mümkündür.

Buna göre, bilimdeki şüphenin günlük yaşamdaki şüpheden farkı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim konularına ilişkin olma
B) Bilim adamları arasında gerçekleşme
C) Bilim adamlarının saygınlığını artırma
D) Deney ve gözlemlere dayanma
E) Mantıklı ve sistemli olma

4. Bilimsel bilgi her ne kadar yalnızca insan aklının düşünceyle ulaştığı bir bilgi değil ise de bilimsel bilginin kendi içinde mantıklı bir yapısı vardır. Bilimin her aşamasında doğru akıl yürütme kurallarına uyulur.

Bu parçada bilimin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Sistemli olma B) Olgusal olma
C) Tutarlı olma D) Birikimli olma
E) Nesnel olma

5. Bilim adamı laboratuvarında deneyini yaparak doğruluğunu ispatladığı bilimsel bilgilerden hareket ederek aynı olayı tekrarlamak istese, sonucun yine aynı olacağını önceden bilir. Sözgelimi, bir meteoroloji uzmanı ispatlanmış bilimsel bilgilerden hareketle sonraki günlerin hava olaylarını ifade edebilir.

Bu parçada bilimin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Öngörde bulunma
B) Varlığı ve evrendeki olayları konu edinme
C) Olaylar arasında neden - sonuç ilişkisi kurma
D) Nesnel bilgilere ulaşma
E) Evrensel doğrulara ulaşma

6. İlkçağda Yunanistan'da felsefenin kurucusu olan Thales yazdığı "Doğa Üzerine" isimli kitabında varlığın ana maddesinin su olduğunu ileriye sürmüştür. Ona göre, her şey sudan yaratılmıştır, her şey suyun farklı bir görünüşüdür ve sonunda her şey yine suya dönüşecektir. Thales neden böyle bir evren yorumu yapmıştır? Bir rivayete göre, o, genellikle göl, deniz, nehir bulunan yerleri gezip görmüş, canlıların bu tür yerlerde yerleşip yaşadığını ve suyun olduğu yerde yaşam olduğunu, susuz bir yaşamın olanaksız olduğunu tespit etmiş ve bu nedenle böyle bir varlık yorumuna ulaşmıştır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Filozofun kişisel eğilimleri felsefi düşüncüyü etkiler.
B) Toplumsal koşullar felsefi düşüncüyü etkiler.
C) Filozofun gözlemleri ve çevre koşulları felsefi düşüncüyü etkiler.
D) Felsefi düşünce toplumun özelliklerini yansıtır.
E) Felsefi düşünce zamanla ve koşulların değişmesiyle değişir.

7. İlkçağ'da Yunanistan'da önceleri mitolojik inançlar ve gelenekler gerek yöneticiler, gerek aydınlar ve gerekse halk tarafından benimseniyordu. Ancak zaman ilerledikçe toplumda da değişimler görüldü; mitolojik inançlar ve bazı gelenekler eleştirilmeye bunun yerine kişisel birikimlere, kişisel gözlemlere ve akla dayalı görüşler ortaya konmaya başlandı. Bu tür yeni bir tavrın ilk örneğini ilk filozof olan Thales'te görüyoruz. Yunanistan'da felsefenin ortaya çıkışı böyle gerçekleşti.

Buna göre, felsefenin ortaya çıkışında aşağıdakilerden hangisi temel etken olmuştur?

- A) Toplum hayatında bazı çözümlenemeyen sorunların olması
- B) Toplumda değişimler olması ve geleneksel değerlerin sorgulanması
- C) Aydın kişilerin ileriye görmesi
- D) Yapılan bilimsel araştırmalarla geleneksel değerlerin yanlışlığının anlaşılması
- E) Toplumun teorik bilgilerini pratik hayata aktarmak istemesi

8. İnsan, "Bu evrenin bir yaratıcısı var mıdır? Varsa o kimdir? Yaratıcı bu evreni niçin yaratmıştır? Varlığın başlangıcı ve sonu var mıdır? İnsan olmanın anlamı nedir?" gibi sorulara ilk insandan beri cevap aramıştır. Eski Yunanistan'da bu soruların cevapları önceleri dini inançlarda ve mitolojide aranmış, uzun süre bu sorulara mitolojinin verdiği cevaplarla yetinilmiş, sonraki yüzyıllarda çeşitli nedenlerle, mitolojinin cevapları yetersiz bulunmaya başlanmıştır. Thales ve Anaximandros gibi düşünürler günlük yaşamlarındaki gözlemlerinden ve kişisel görüşlerinden hareketle söz konusu sorulara cevaplar vermeye çalışmışlar ve Yunanistan'da ilk felsefi düşünce bu şekilde ortaya çıkmıştır.

Paragrafa göre, felsefenin doğuşu nasıl gerçekleşmiştir?

- A) Eski Yunanistan'da bazı toplumsal değişiklikler olması nedeniyle
- B) Mitolojik düşüncelerin insanların bazı ihtiyaçlarını karşılayamayacağını anlaşılmasıyla
- C) Bazı düşünürlerin evren ve insanla ilgili bazı sorunları akla ve deneye dayalı olarak yorumlamasıyla
- D) Eski Yunanistan'da insanların uzun süre mitolojinin ve dinin etkisinde kalmasıyla
- E) İnsanoğlunun çok eskiden beri bazı temel sorunlarına cevap aramasıyla

9. Her felsefi görüş, her felsefe yapıtı önce filozofun aklında canlanır, hayal edilir, eleştirilir ve son şeklini ele alınca kitap haline getirilip diğer insanların ilgi, dikkat ve görüşlerine sunulur. Böylece filozofun düşünceleri adeta somutlaşmış olur. Ancak bu, filozof için yeterli değildir. Eğer filozof savunduğu düşüncelerini kendi yaşamında uyguluyorsa, filozofun güçlü bir kişiliği varsa, toplumla iyi ilişkiler kurup görüşlerini kitlelere ulaştırabiliyorsa ve kitleler filozofun görüşlerini benimseyip uygulayabiliyorsa, işte o zaman filozofun düşünceleri kalıcı olur ve nesilden nesile aktarılır.

Paragrafa göre, felsefi düşüncenin süreklilik kazanması aşağıdakilerden en çok hangisine bağlıdır?

- A) Filozofun kendi düşüncelerine sahip çıkmasına
- B) Filozofun güvenilir bir kişi olmasına
- C) Filozofun düşüncelerinin yaşamın gerçeklerine uygun olmasına
- D) Filozofun düşüncelerinin bireysel ve toplumsal yaşamda yer etmesine
- E) Filozofun toplumun sorunlarına çözüm getirmesine

10. Bazı insanlar felsefeyi "Tüm bilimlerin içinde yer aldığı bir kaynak", bazı insanlar "Evrenin özünü anlama etkinliği" diye açıklar. Ancak bu tür açıklamaların hiçbirisi felsefeyi tanımlamaya yetmemektedir. Felsefenin ne olduğunu en iyi şekilde anlamak için filozofların yaptıklarına, onların tavır ve düşüncelerinin ortak yanlarına bakmak gerekir. Bu şekilde bakıldığında felsefenin evreni, yaratıcısını, insanı ve toplumu akla dayalı olarak ele alma ve açıklama uğraşı olduğu anlaşılır.

Buna göre, felsefenin ne olduğunu anlamak için yapılacak en doğru işlem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Farklı düşünürlerin felsefe tanımlamalarına bakmak
- B) Düşünürlerin felsefe sistemlerini ve felsefi etkinliklerini incelemek
- C) Düşünürlerin birbirlerini eleştirme nedenlerini belirlemek
- D) Düşünürlerin özel yaşantılarını incelemek
- E) Düşünürlerin birbirleriyle ve insanlarla olan ilişkilerini değerlendirmek

1. Gören öznenin kendisi de görülebilirlik alanındadır. **Bu cümleden çıkacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Öznenin de nesne olabileceği
- B) Ancak nesnenin nesne olabileceği
- C) Doğru bilginin olabileceği
- D) Gerçeğe ulaşılabilmesi
- E) Nesneden uzaklaşılabilmesi

(ÖSS 2005)

2. Dewey'e göre, insanın bilgi edinme eylemi bir sorunla karşılaştığı anda başlar. Örneğin, ormanda kaybolan bir kişi yolunu bulmak için yoğun bir biçimde düşünmeye başlar. Güneşin ve arazinin durumu, şimdiye kadar yürüdüğü yön gibi verileri hesaba katarak bir çözüm, bir bilgi üretir. Eğer ürettiği çözüm ormandan kurtulmasını sağlıyorsa bilgi doğru, sağlamıyorsa yanlıştır.

Bu parçaya göre, Dewey bilgi edinmede aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamaktadır?

- A) Bilen birine danışmanın
- B) Soru sormanın
- C) Sezgilerden yararlanmanın
- D) Şüphe etmenin
- E) Problem çözmenin

(ÖSS 1995)

3. Russel'a göre bilim, gözlem ve gözleme dayalı akıl yürütme yoluyla önce dünyaya ilişkin olguları, sonra bu olguları birbirine bağlayan yasaları bulma çabasıdır.

Bu tanımda bilimin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Birikimli olarak ilerleme
- B) Evrensel olarak kabul edilme
- C) Ampirik olma ve mantık ilkelerine dayanma
- D) Uygulanabilir olma
- E) Değişebilme ve kendini yenileme

(ÖYS 1997)

4. Galilei'nin ortaya koyduğu "Hız, düşme zamanıyla orantılıdır." yargısının tek bir düşme olayı için değil, bütün düşme olayları için geçerli olması bilimsel bilginin hangi özelliği ile ilgilidir?

- A) Olanı olduğu gibi aktarma
- B) Genellenebilir olma
- C) Birikimli olarak ilerleme
- D) Kendi içinde tutarlı olma
- E) Deney ve gözleme dayanma

(ÖYS 1991)

5. – Thales (MÖ. 7. yy.), bir yere sürtülen kehrbarın hafif cisimleri çektiğini gözlemiştir.
– Gilbert (1544 – 1603), kehrbarın gösterdiği bu özelliğin cam, reçine, kükürt gibi maddelerde de bulunduğunu fark etmiştir.
– Guericke (1602 – 1686), kükürtten yapılmış bir küre yardımıyla ilk elektrik üreticini bulmuştur.

Buna göre, Thales'in çalışmalarının elektrik üreticinin bulunmasına temel oluşturması, bilimle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine bir örnektir?

- A) Gözlenen olayların yansız bir biçimde betimlenmesi gerektiğine
- B) Olguların ve olayların değişik özellikleriyle ortaya konması gerektiğine
- C) Gelişmelerin önceki bilgi birikimine dayalı olduğuna
- D) Bilgiye ulaşmada, kullanılan yöntemin önemli bir payı bulunduğuna
- E) Bir olayın birden çok nedeni olabileceğine

(ÖYS 1993)

6. Bilimde gelişme bilim adamları arasındaki işbirliğinin bir sonucu olarak gerçekleşir ve adeta bir bayrak yarışına benzer. Bir bilim adamı başka bir bilim adamının elde ettiği sonuçları eleştirip düzeltebileceği gibi, onlara dayanarak yeni bilgilere de ulaşır. Bu nedenle, örneğin tıp, fizik, psikoloji alanındaki bilgiler bundan elli yıl öncesine göre daha ileridedir.

Bu parçada bilimsel bilginin hangi özelliğinden söz edilmektedir?

- A) Mantık ilkelerine uygun olduğundan
B) Kuramsal temele dayandığından
C) Sistemli ve düzenli olduğundan
D) Nesnel olarak doğrulandığından
E) Birikimli olarak ilerlediğinden

(ÖSS 1996)

7. Küçük çocuklar bilimin konusuna giren sorular sorduğunda birçok yetişkinin şaşırıldığını gözliyorum. "Ay neden yuvarlak?" diye soruyor çocuk. "Bir çukurun derinliği en fazla ne kadar olabilir? Dünyanın doğum günü ne zaman?" Birçok yetişkin bu tür soruları tedirgin ya da alaycı bir tavırla yanıtlıyor veya yan çiziyor: "Ne sanıyordun? Ay kare mi olacaktı yani?" Kısa süre sonra, çocuk bu soruların yetişkinleri sıkıştırdığını farkına varıyor. Böyle bir kaç deneyim daha yaşadından sonra da bilimden soğuyor.

Parçada çocukların bilimden soğuması aşağıdakilerin hangisine bağlanmıştır?

- A) Çocukların bilimsel konulardan çabuk sıkılmalarına
B) Yetişkinlerin çocuklara az zaman ayırmalarına
C) Çocukların uygun soru sormayı bilmemelerine
D) Çocukların merak duygularının gerektiği gibi karşılanmamasına
E) Yetişkinlerin, çocukları bilimsel konulardan uzak tutmak istemelerine

(ÖSS 2000)

8. Felsefe, insanlar yaşamla ilgili temel gereksinimlerini bir dereceye kadar karşılayıp başka uğraşlar için olanak bulabildiklerinde başlamıştır.

Bu görüşe göre, felsefenin ortaya çıkmasında rol oynayan temel etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgür düşünce
B) Üretim fazlası
C) Nüfus artışı
D) Keşif ve icatlar
E) Kültürel etkileşim

(ÖSS 1997)

9. Felsefe ilk kez Batı Anadolu'nun zengin liman kentlerinde ortaya çıkmıştır. Doğudan gelen kervan yollarının sonunda bulunan bu kentler, deniz ticaretinin de merkezini oluşturmaktaydı. Ticari ilişkilerde sadece mallar değiş tokuş edilmez, bu malların üretiminde kullanılan bilgi, görüş ve teknikler de öğrenilirdi. İşte bu alış veriş Batı Anadolu'nun liman kentlerinde yaşayanların dünyayı tanıma, dolayısıyla eski düşüncelerinden kuşku duyma ve bunların yerine yeni bilgi ve birikimlerine uygun bir düşünce sistemi oluşturma yönünde büyük bir atılım yapmasını sağlamıştır.

Bu parçada, felsefenin doğuşu aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

- A) Çeşitli uygarlıkların bilgi birikiminden yararlanıldığı bir refah ortamının oluşmasına
B) Ticaret yoluyla zenginleşen toplumlarda sanatçı ve düşünörlere yönetimde önemli görevler verilmesine
C) Toplumda kültürel etkileşim yoğunlaştıkça eğitime verilen önemin de artmasına
D) Üretim tekniklerinin gelişmesi sonucu ulaşım araçlarının çeşitlenmesine
E) Ticaretin geliştirdiği girişimci kişiliğin yaşam tarzına da yansımına

(ÖSS 1999 İptal)

10. Thales'e göre evrendeki her şey tek bir ana maddeden türemiştir. Anaksimenes ve Anaksimandros, Thales'in bu görüşünü paylaşmakla birlikte, ana maddenin niteliği konusunda onunkinden çok farklı görüşler ortaya atmışlardır. Burada asıl önemli olan, Anaksimenes ve Anaksimandros'un Thales'in savını herhangi bir otoriteye ters düştüğü gerekçesiyle reddetmek yerine, mantık ve deneyimlere aykırı olduğunu göstererek çürütmeye çalışmalarıdır. Bu tavır o dönem için çok yenidir. Çünkü o güne kadar, evrenle ilgili her şey doğa üstü güçlere bağlanarak inanç konusu kabul edilmiş ve hiçbir zaman tartışılmamıştır.

Bu parçaya göre, Anaksimenes ve Anaksimandros aşağıdakilerden hangisine öncülük etmişlerdir?

- A) Akılcı gerekçelere ve olgulara dayalı eleştiriye
B) Deneyisel yöntemle yapılan araştırmalara
C) Bilgiye değer veren toplum düzeni arayışlarına
D) Devlet otoritesine karşı çıkan görüşlere
E) Meslektaşlar arasında dayanışmaya

(ÖSS 1999)

11. Sofistler, düşünörlerin o zamana kadar üzerinde durmadıkları kültür, ahlak ve siyasetle ilgili sorunları ele alıp tartışmış, bu konuları felsefeye kazandırmışlardır. Bu, felsefenin gelişmesi açısından büyük bir katkıdır.

Bu parçada felsefi düşüncenin gelişmesinde aşağıdakilerden hangisinin öneminden söz edilmektedir?

- A) Bir konuda, diğer filozofların da onaylayacağı görüşler oluşturanın
B) Bir felsefi soruna yeni bir cevap aramanın
C) Felsefi sorunları birden fazla yöntemle incelemenin
D) Felsefenin tartıştığı konular evrenini genişletmenin
E) Bir felsefi konuyu tüm yönleriyle ele almanın

(ÖSS 1999)

12. Eski Yunanlıların dilinde felsefe (philosophia) sözcüğü "bilgelik sevgisi" anlamına gelmektedir. Eski çağdaki anlamıyla bilgelik, yalnız bilmeyi değil, erdemli ve mutlu yaşam sürmeyi de içermektedir. Dolayısıyla filozof, her şeyi bilen değil, bilgiyi ve bilgeliği seven, onu ele geçirmek için uğraşan kişidir.

Bu parçaya göre, felsefe ile bilgelik arasında nasıl bir ilişki vardır?

- A) Bilgelik, felsefe yapabilmek için gereklidir.
B) Felsefe, bilgelige ulaşma çabasıdır.
C) Felsefe, bilgelige bir konum kazandırma çabasıdır.
D) Bilgelik, felsefenin gelişmesi için çaba harcamaktır.
E) Bilgelik, felsefe sevgisidir.

(ÖYS 1995)

13. Kant'a göre, felsefeden öğrenilecek tek şey vardır: felsefe yapmak. Tarih boyunca her filozof, bizi tartışmaya açtığı sorunlara eğilmeye çağırıştır. Felsefe yapmak işte bu çağrıya uymakla başlar. Filozofların önermelerini sorgulamak eleştiriye yöneltir bireyi. Böylece aklın ışığında doğrular araştırılmış olur.

Bu parçaya göre, felsefe yapmak nedir?

- A) Çoğunluğun benimsediği görüşlere uyma eylemidir.
B) Aklın ilkelerinden destek alarak düşünme çabasıdır.
C) Bilimsel araştırmayı yaygınlaştırma çabasıdır.
D) Filozofların görüşlerinin günlük yaşama uygulanmasıdır.
E) Filozofların düşüncelerini yayma çabasıdır.

(ÖYS 1998)

14. İnsanoğlu sadece para kazanma peşinde değildir. O, evrenin yapı ve düzenini, yaşamın değer ve amacını, madde ve ruh ilişkisini, bilgilerimizin güvenilirlik derecesini, iyi, güzel ve doğrunun niteliklerini bilmek ister. Felsefe, işte bu isteği karşılama çabasıdır.

Parçaya göre, felsefenin işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anlama ve gerçeği görme ihtiyacını gidermek
B) Yaşamda başarılı olmayı öğretmek
C) Mutlu olmayı öğretmek
D) Toplumsal yaşamı düzenlemek
E) Okuma alışkanlığı kazandırmak

(ÖYS 1992)

15. Kendi yaptığı maymuncukla tüm güçlük kapılarını zorlayan bir filozof, bir süre sonra, maymuncuğu kullanabilmek için gereksiz kilit yapımına geçer.

Bu cümlede aşağıdakilerden hangisi yerilmektedir?

- A) Aşırı kuşkucu olma
B) Kuramlara körü körüne bağlanma
C) Gerçekçi tutum takınma
D) Aracı amaç durumuna getirme
E) Kendi aklını üstün görme

(ÖSS 2004)

16. Düşünmek, herkesin yürüdüğü yollardan başka yollarda yürüme yürekliliği göstermeyi gerektirir. O yollar bireyi dönüp dolaşıp herkesin gittiği yola götürse bile, hazır yolların çok sayıdaki yolcusuyla kendi yolunu kendi açan tek yolcu arasında büyük ayrıklıklar vardır.

Bu parçada sözü edilen "yüreklilik" aşağıdaki düşünme biçimlerinden hangisine ortam hazırlar?

- A) Bağımsız B) Tutarlı C) Çağırışımı
D) Eleştirel E) Sistemli

(ÖSS 2003)

17. Düşünme, doğuştan bazı yatkınlıklara dayalı olmasına karşın, öğrenmeyle gelişen bir etkinliktir. Bu açıdan, büyük düşünürler de dahil, herkes "düşünme öğrencisi" sayılabilir. Düşünmek bir çeşit borçlanmayı da beraberinde getirir. Düşünme sürecinde borcumuzu "yanlış"la öder, karşılığında "doğru"yu alırız. İnsanoğlu yanlış yapmaktan kurtulamayacağına göre, bu süreç asla bitmez. Her seferinde bilginin kristal kalesini yıkar, sonra yeniden daha yükseğini kurmaya başlarız.

Bu parçada, düşünmeyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Kesin bilgiye ulaşmanın en etkili yöntemi olduğu
B) Yapılan hatalardan alınan derslerle sürekli geliştiği
C) Soyut verilerden yola çıkarak somut sonuçlara ulaşma çabasından kaynaklandığı
D) Yalnızca özgür ve bağımsız bir ortamda gelişebileceği
E) Bütün soruların cevaplanabileceği varsayımına dayandığı

(ÖSS 2002)

18. Filozof kavram dostudur. Bu, felsefenin yalnızca basit bir kavram derleme, keşfetme sanatı olmadığını söylemek demektir. Çünkü kavramlar ille de bir takım formlar ya da keşifler değildir, başka bir deyişle felsefe, kavramlar yaratmayı da içeren bir disiplindir. Dost, kendi yaratılarının dostudur. Örneğin; Platon "idea", Aristoteles "Töz", Descartes "Cogito" kavramlarıyla neredeyse birlikte anılırlar. Çünkü felsefelerinin temelini bu kavramlar oluşturur ve bu kavramlar onların tanımlamalarına göre anlam kazanmıştır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

- A) Kavramlar basit bilgilerdir.
B) Felsefenin temelinde merak vardır.
C) Felsefe gerçeğe ulaşma çabasıdır.
D) Kavramlar yaratıcılarının güçlü izlerini taşır.
E) Düşünme kavramlar arasında ilişki kurmaktır.

(ÖSS 2003)

19. Felsefenin insana ve topluma yaptığı katkıları göremeyen kişiler, onun boş ve gereksiz bir uğraş olduğunu ileri sürmektedirler. Oysa insan yaşamındaki rolü kolayca gözlenen telefon, bilgisayar veya televizyon gibi nesnelerin üretiminde felsefenin doğrudan katkısı olmasa da değer ve düşüncelerin üretimindeki katkısı yadsınamaz. Ancak, değer ve düşüncelerin insan yaşamındaki yansımaları dolaylı olarak gözlenebilir.

Bu parçaya dayanarak felsefeyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Günlük yaşam üzerindeki etkisini görmek güçtür.
B) Ürettiği düşünceler arasında tutarsızlıklar bulunabilir.
C) Ortaya koyduğu idealler konusunda bireylerin uzlaşması zordur.
D) Her toplumu farklı biçimlerde etkiler.
E) Sorguladığı kavramlar zamanla değişir.

(ÖSS 2000)

20. Filozoflar işlerini yaparken sorulardan yararlanırlar. Filozofun elindeki sorular, problemlere çözüm getirmenin bir anahtarıdır. Genellikle, karşılaşılan problemler zaman içerisinde pek fazla değişmez. Zamanla değişen, filozofun problemin çözümünde rol oynayan farklı etkenleri seçebilmesidir. Problemi farklı sorular sorarak irdedeğinde, "var olan"ın daha önce gözden kaçmış olan yanları aydınlanmaya başlar. Böylece her doğru soru, onu problemi çözmeye bir adım daha yaklaştırır.

Bu parçada filozofun sorduğu soruların hangi yönü vurgulanmıştır?

- A) Problemlerin çözümüne ışık tutması
B) Olaylarda fazla değişiklik olmadığını göstermesi
C) Herkes tarafından sorulduğunda önemini yitirmesi
D) Dünyaya egemen olma isteğinden kaynaklanması
E) Çözümlemeyecek problemler için zaman harcanmasını önlemesi

(ÖSS 2002)

21. Felsefi bilgi bir tavır olarak kuşkucu ve sorgulayıcıdır. Her filozof kendisinden önce gelen bütün insani bilgi ve deneyi sorgulamak ve çözümlemekle işe başlamıştır. Thales Yunan mitolojik geleneğini, Sofistler Yunan doğa filozoflarını, Sokrates Sofistleri sorgulamıştır ve bu böyle günümüze kadar devam etmiştir.

Bu parçada temel olarak felsefenin hangi özelliği anlatılmaktadır?

- A) Nesnel olması
B) Evrensel olması
C) Eleştirel olması
D) Bilimlerin doğuşuna kaynaklık etmesi
E) Akıl ve mantık ilkelerine uygun olması

(ÖYS 1995)

22. Bir masalda, iki terzi, krala diktikleri giysiyi yalnızca akıllı insanların görebileceğini söyleyerek onu kandırırlar. Aslında ortada, dikilmiş herhangi bir giysi yoktur. Kralla karşılaşanlar, akılsız diye damgalanmamak için, onun çıplak göründüğünü söylemez; aksine, olmayan giysiye herkes övgüler yağdırır. Kralın çıplak olduğunu, onu gören bir çocuk söyler yalnızca. Bir düşünür de bu çocuk gibi, gerçeği söyleyebilecek yüreklilikte olmalıdır. Kendi çağının tüm önyargılarına karşın, saygınlığının zedelenmesi pahasına, gerçeği olduğu gibi ortaya koymalı; çocukların yetişkinlikte yitirdikleri bu özelliği korumaya çalışmalıdır.

Bu parçaya göre, bir düşünürde aşağıdaki özelliklerden hangisinin bulunması gerekir?

- A) Cevaplardan çok, sorulara ağırlık verme
B) Soruşturmasına, olabildiğince çok bilgiyle başlama
C) Bilimsel otoritelerle uyum içinde çalışma
D) Daha önce cevaplanmamış sorular sorma
E) Genel görüş ve kabullerin tutsağı olmaktan kaçınma

(ÖSS 1998)

23. Filozof hem eserlerinde hem de yaşantısında önyargılardan uzak durmaya çalışan, içinde yaşadığı çevrenin inançlarını, tutkularını ve alışkanlıklarını sorgulayabilen kişidir.

Bu cümlede filozofun hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Mutlak bilgiye ulaşmaya çalışması
- B) Eleştirel olması
- C) Düşüncelerinin birbiriyle tutarlı olması
- D) Sezgilerinin güçlü olması
- E) Çevresini etkilemesi

(ÖSS 1996)

24. Birçok filozof kendinden önce gelenlerin görüşlerinden farklı, kimi zaman onlara zıt bir görüşle ortaya çıkmış; kendinden sonra gelen filozoflar tarafından reddedilme kaderiyle de karşılaşmıştır. Bir bakıma, filozofun, felsefede kendisine kadar olan gelişmeleri ve savları gözden geçirerek yeni bir felsefe sistemine ulaşma çabası içinde olduğu söylenebilir.

Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Felsefi görüşler, evreni ve varlığı bir yönüyle değil, bütünüyle açıklamaya çalışır.
- B) Her felsefe sistemi onu oluşturan düşünürün kişiliğini yansıtır.
- C) Her felsefe akımı kendi içinde düzenli ve tutarlı bir bilgi bütünüdür.
- D) Felsefede üretilen bilgiler, doğruluğu ya da yanlışlığı tartışılmaz niteliktedir.
- E) Filozoflar, felsefedeki bilgi birikimini sorgulayarak kendi görüşlerini oluşturmaya çalışırlar.

(ÖSS 1999)

karekök

25. Felsefe, kendine dönük düşünmedir. Felsefe yapan zihin hiçbir zaman yalnızca bir nesne hakkında düşünmez. Herhangi bir nesneyi düşünürken, aynı zamanda hep o nesneye ilişkin kendi düşüncesi hakkında da düşünür. O zaman, felsefeye ikinci dereceden düşünce, düşünce hakkında düşünce denir.

Bu parçada felsefenin hangi özelliğinden söz edilmektedir?

- A) Cevaplarından çok sorularıyla var olduğundan
- B) Düşünme sürecinin her aşamasında yer aldığından
- C) Kendi etkinliği üzerinde yoğunlaşıp kendi kendini sorguladığından
- D) Özgür düşünmenin yöntemi olduğundan
- E) Sorularını bilimsel verileri temel alarak oluşturduğundan

(ÖSS 2001)

26. İmmanuel Kant "Gelecekte Bilim Olarak Ortaya Çıkabilecek Her Metafizik Önsöz" adlı yapıtında, metafiziği uğraşmaya değer bulan herkesi "Acaba metafizik gibi bir şey hiç olanaklı mıdır?" sorusunu sormanın zorunlu olduğuna ikna etmeyi amaçladığını söyler. "Eğer metafizik bir bilimse, nasıl oluyor da diğer bilimler gibi genel ve sürekli onay kazanmıyor? Yok, değilse, nasıl oluyor da bilim kisvesi altında; durmadan böbürlenerek insanın anlama yetisini oyuyor? Ayrıca diğer bilimler ilerlediği halde o hep aynı yerde dönüp duruyor." diye devam eder.

Parçaya göre, Kant'ın metafiziğe yaklaşımının aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Bilimle eşdeğer görme
- B) Reddetme
- C) Sorgusuz sualsiz benimseme
- D) Eleştirel olma
- E) Sistemli olmasını sağlama

(ÖSS 2007)

27. Demokritos sofrasına gelen incirleri yerken bir bal kokusu almış ve hemen bir araştırmadır başlamış kafasında; o güne dek incirlerden almadığı bu koku nerden gelebilir, diye. Merakını gidermek için, incirlerin toplandığı yeri görmeye gitmek istemiş. Sofradan niçin kalktığını anlayan hizmetçi kadın gülmüş: "Boşuna zaman kaybetmeyin, incirleri bal çanağına koymuştum toplarken." demiş. Demokritos'un canı sıkılmış bu araştırma fırsatını kaçırdığı, bir merak konusu elinden alındığı için. "Hadi be sen de." demiş hizmetçi kadına. "Keyfimi kaçırdın ama ben yine de bal kokusu incirde kendiliğinden varmış gibi nedenini araştıracağım." Demokritos'un bu yaklaşımı birçok bilim adamı ve filozofta vardır.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada bilim adamı ve filozoflarda var olduğu söylenen yaklaşıma ters düşer?

- A) Olaylara diğer insanlardan farklı bakma
- B) Her şeyin nedenini sorma
- C) Araştırmaktan hoşlanma
- D) Merak duygusunu canlı tutma
- E) Başkalarının düşüncelerini benimseme

(ÖSS 2007)

28. Benim gibi düşünmeyenlere çok şey borçluyum. Bana taban tabana karşıt olsalar da benim düşüncüklerimi çürütmekten başka bir amaç gütmeseler de hınca kapılmayıp aklımı kullanırsam, düzgün düşünmede onlardan büyük ölçüde yararlanabilirim.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin yararı vurgulanmaktadır?

- A) Farklı düşüncelere açık olmanın
- B) İncelenen konuya odaklanmanın
- C) Mutlak doğrulara ulaşma çabasının
- D) Bildiklerinin doğru olduğunu savunmanın
- E) Bağımsız olmanın

(ÖSS 2005)

29. Bir felsefe tarihçisine göre;

- Epiküros'un acı yokluğunu en yüksek haz olarak belirlemesi, onun uzun yıllar damla hastalığının getirdiği acılarla boğuşmak zorunda kalmasıyla;
- Platon'un demokrasi karşıtı eğilimleri, hocası Sokrates'in Atina demokrasisi tarafından ölüme mahkûm edilmesi karşısında duyduğu kızgınlıkla açıklanabilir.

Felsefe tarihçisinin bu yaklaşımının temelinde aşağıdaki görüşlerden hangisi vardır?

- A) Düşünür, çevresindeki olayların etkisinden arındıkça yetkinleşir.
- B) Aynı çağda yaşayan düşünürlerin görüşleri arasında paralellik vardır.
- C) Düşünürler ele alacakları konuları, yakın çevrelerinin yönlendirmesiyle seçerler.
- D) Bir düşünürün öğretisini açıklamak için, yaşadığı çağda egemen olan görüşleri bilmek gerekir.
- E) Bir düşünürün kişisel birikimleri ve yaşantıları onun düşünce sistemini etkiler.

(ÖSS 1999 İptal)

karekök

30. Felsefe yapmanın koşullarından ilki, aklımızı kuralayan her soruyu dile getirme cesareti göstermek; diğeri de herkesçe doğal kabul edilen şeyleri tekrar göz önüne getirmek ve onlara sorun muamelesi etmektir. Ve nihayetinde, felsefe yapabilmek için avare olmalıdır tin. Bir hedefin peşinde koşuyor ve istem tarafından yönlendiriliyor olmamalı yani hiçbir şey onun dikkatini dağıtmamalı, kendini öğrenmeye vermedir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi felsefe yapmanın koşulları arasında yer almaz?

- A) Özgürce soru sorabilme
- B) Olaylara herkesten farklı bakabilme
- C) Sorularını cesaretle dile getirebilme
- D) Yönlendirmelere açık olabilme
- E) Saplantılardan uzak durabilme

(ÖSS 2008)

31. Filozof, bir temele oturtulmuş ama sonuna kadar geliştirilmemiş bir düşünceden işe başlar ve bu düşünce üzerine çalışmaya devam ederse, bu ışığın ilk kıvılcımlarını borçlu olduğu düşünürün ulaştığı yerden daha ileri gider.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

- A) Filozof, işine önyargısız ve eskimiş genellemelerden arınarak başlamalıdır.
B) Filozof, felsefi soruşturmaya başlarken, sorulabilecek tüm soruları öncelikle kendisine sormalıdır.
C) Filozof yaşadığı çağın ele alınmamış temel sorunlarından yola çıkmalıdır.
D) Felsefe etkinliği, filozofların kendi aralarındaki tartışmalarla gelişir.
E) Filozoflar felsefi düşünce birikiminden beslenir ve bu birikime katkıda bulunur.

(ÖSS 2001)

32. Felsefe, yaşam üzerine üretilen düşüncelerden oluşur.

Bu görüşe göre, "Dünyanın anlamı, yaşamın amacı nedir?" sorusuna yanıt arayan bir kişiye felsefe nasıl yardımcı olur?

- A) Ünlü filozofların yaşamlarıyla ilgili bilgiler vererek
B) Toplumsal yaşamı istenilen biçimde düzenleyerek
C) Okuma ve çalışma becerisinin geliştirilmesi için ortam hazırlayarak
D) Yaşamla ilgili çeşitli görüşleri sunup bunları inceleme olanağı sağlayarak
E) Bilimsel araştırma tekniklerinin gelişmesine katkıda bulunarak

(ÖSS 1995)

33. "Erdemli olmak nedir?" sorusuna Locke, "Tanrı, devlet ya da gelenek otoritelerinin birine, ikisine ya da hepsine uymaktır.", Sokrates, "Bilgili olmaktır.", Protagoras ise "Kendini yönetmektir." şeklinde cevap vermektedir.

Bu parçada sözü edilen durum, felsefenin hangi niteliğine bir örnektir?

- A) Soruları cevaplarken mantık ilkelerine bağlı kalmasına
B) Her türlü bilgiyi irdelemesine
C) Soruları cevaplama, farklı bakış açılarının bulunmasına
D) İlkelerle akıl yoluyla ulaşılmasına
E) Cevapladığı soruların değişik konularda olmasına

(ÖSS 1995)

34. Felsefi bir sistemde ele alınan bütün konular değerlendirilirken mantık ilkeleri son derece etkili bir şekilde kullanılır; konu ve kavramların örülmesinde çelişkili hükümlere yer verilmez.

Burada bir felsefi sistemin hangi niteliği üzerinde durulmuştur?

- A) Konuları çağının koşullarına göre değerlendirmesi
B) Olgulara dayanma zorunluluğunun olmaması
C) Evrensel nitelikteki konuları ele alması
D) Kendi içinde tutarlı bir bütün oluşturması
E) Konulara yaklaşımının öznel olması

(ÖYS 1989)

35. Bazı filozoflara göre, felsefe bir soru sorma etkinliğidir. Felsefi sorulara sürekli değişik cevaplar verilebilir ya da tüm denemelere rağmen sorular cevapsız kalabilir. Bu nedenle felsefedeki sorulara eksiksiz, her durumda geçerli, başka türlü tasarlanamayan cevaplar bekleyenler her zaman hayal kırıklığına uğrayacaklardır.

Bu parçada felsefi soruların hangi özelliği söz konusu edilmektedir?

- A) Akıl ve mantık ilkelerine uygun olarak tasarlanması
B) Deneysel bilimlerin çözemediği konularla ilgili olması
C) Cevaplara ancak uzun uğraşlardan sonra ulaşılması
D) Cevabın sorudan daha önemli olması
E) Kesin cevap verilmesinin olanaksız olması

(ÖYS 1995)

36. Hegel tarihi keşfeder, Schopenhauer ise ondan vazgeçer. Onların bu uyumsuzluğu hala çözüm bekliyor.

Bu parçadan, felsefi düşünceyle ilgili aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

- A) Soruların kendi cevaplarını içerdiği
B) Çağın değerlerine bağlı olduğu
C) Kesin bir doğruya ulaşamadığı
D) Bilimsel düşünceden etkilendiği
E) Doğrusal ilerleme gösterdiği

(ÖSS 2004)

37. Felsefe yapmak dağa tırmanmak gibidir. Sadece doruğu ele geçirmek için dağa çıkanlar dağdan bir şey anlayamazlar. Gerçek dağcı olanca varlığıyla tırmanır. Doruk ancak dağda yaşanan zamanın bir parçası olarak önemlidir. Dağ, doruk değildir.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Filozof felsefe yapmanın her aşamasından zevk alır.
B) Filozofun amacı gerçeğin bilgisine ulaşmaktır.
C) Felsefe, yapmayı öğretir; söylemeyi değil.
D) Felsefede doruk noktası yoktur.
E) Sevgi olmadan felsefe olmaz.

(ÖSS 2004)

38. Masal bu ya, yoksul bir köylü kızı padişahın oğluyla evlenir. Evlendikleri gün eşi, sarayın kırk odası olduğunu söyler. Odaların anahtarlarını ona vererek, "Otuz dokuz odayı aç; ama kırkını odayı açma." der. Yeni gelin hemen ertesi gün, izin verilen odaların kapılarını açıp bakar; kiminde para, kiminde mücevher, kiminde yiyecekler vardır. Yani, bildik şeyler. Dayanamaz, kırkını odayı da açar. Filozoflar da bu gelin gibidir. Tüm kapıları açmak isterler.

Parçadaki benzetmeye göre, filozofu kapıları açmaya iten aşağıdakilerden hangisi olamaz?

- A) Merak etme
B) Bilinenle yetinmeme
C) Sınırları zorlama
D) Sorunları çözme
E) Yeni öğrenmelere istekli olma

(ÖSS 2006)

39. – Rönesansla birlikte Batıda ulusal devlet düşüncesi doğmuş, bunun yanı sıra, doğa varlığı değer kazanmıştır. Felsefe de, bu çağdaki toplumsal değişmelere uygun olarak, varlık ve bilgi problemlerini ve sosyal sorunları kendine konu edinmiştir.

- Fransız Devrimi ile birlikte özgürlük ve eşitlik gibi idealler değer kazanmış, bu çağdaki filozoflar görüşlerini bu kavramlar üzerinde temellendirmiştir.

Bu örnekler aşağıdaki görüşlerden hangisini desteklemektedir?

- A) Çağına göre ileri olan toplumlar, felsefenin gelişmesine katkıda bulunur.
B) İnsanlık tarihi geliştikçe, felsefenin ele aldığı sorunlarda artış görülür.
C) Çağının görüşlerine aykırı olan düşünce ve düşüncüler kabul görmezler.
D) Bir çağa damgasını vuran olaylar o çağın felsefesini de etkiler.
E) Her felsefe akımı kendinden sonra ortaya çıkan felsefi görüşleri etkiler.

(ÖYS 1995)

40. 15. yüzyıl başlarında Floransa Cumhuriyeti'nin güç kaybettiği bir dönemde iktidara gelen Medici ailesi yüzyıllar süren parlak bir dönemi başlatmıştır. Mediciler sanatçı, bilim adamı ve düşünürlere kanat germiş, onların rahat ve serbestçe çalışmalarını sağlamışlardır. Mediciler olmasaydı, belki de Floransa'da Leonardo, Galilei, Machiavelli, Toricelli gibi birçok öncü kişi yetişmeyecekti.

Bu parçada, sözü edilen dönemdeki düşünsel gelişme aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

- A) Akıl ilkelerine öncelik verilmesine
B) Doğal ve toplumsal sorunların birlikte ele alınmasına
C) Eski değer ve bulguların önemini yitirmesine
D) Olguların çok yönlü ele alınmasına
E) Özgür ve hoşgörülü bir çalışma ortamının sağlanmasına

(ÖSS 1997)

41. İnsanların düşünce ve görüşlerini serbestçe ifade etmesi doğruların ve gerçeklerin ortaya çıkmasına ve kavranmasına katkıda bulunur. Bir düşünürün dediği gibi, düşüncelerin savunulmasından gerçekler doğar.

Aşağıdaki yargılardan hangisi bu görüşü destekler?

- A) Devletin ekonomik alana müdahalesinin azaldığı, bireylerin özgürce ekonomik girişimde bulunduğu dönemlerde toplumsal refah yükselmiştir.
- B) Bilim ve felsefedeki başlıca ilerlemeler, düşünce ve inanç özgürlüğünün olduğu dönemlerde ve ülkelerde gerçekleşmiştir.
- C) Bireyin yeteneklerini özgürce geliştirdiği eğitim ortamlarında, dünyada iz bırakan sanatçılar yetişmiştir.
- D) Bireylerin yurttaş olarak haklarının korunduğu toplumlarda oluşan güven ortamı, insanların daha üretken olmasını sağlamıştır.
- E) Çeşitli düşünce ve görüşlerin bir arada yaşaması, ilk önce, değişik kültürlerle iletişim olanağı bulunan toplumlarda görülmüştür.

(ÖSS 2000)

42. Pythagorasçı okula göre, felsefenin amacı insan ruhunu kurtarmaktır. Mutluluğun insan ruhunda aranması gerektiğini ileri süren Pythagorasçılar, ruhun kurtuluşunun ancak bilgi yoluyla saflaşarak ulaşılabilecek erdemli bir yaşayışla mümkün olduğunu savunmuşlardır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Pythagorasçı okulun bir özelliğidir?

- A) Felsefe alanında, sorulardan çok cevaplara önem verme
- B) Felsefeyi salt bir düşünme eylemi olarak değil, aynı zamanda bir yaşam biçimi olarak görme
- C) Akla dayalı çıkarımların yanı sıra duylara dayalı bilgiye de değer verme
- D) Bilginin doğruluğunu, sağladığı yarara değil, öğeleri arasındaki tutarlılığa bağlama
- E) Varlığın hem düşünceden hem de maddeden oluştuğunu ileri sürme

(1999 İptal)

43. Ahlak sosyolojisi ile hukuk sosyolojisi, ahlak ve hukuk kurallarının işleyişleri, etkinlikleri, evrimleri üzerinde durur. Bu kuralların iyi veya kötü, doğru veya yanlış oluşlarını ise felsefe inceler.

Buna göre felsefe, hangi özelliği ile ahlak ve hukuk sosyolojisinden ayrılır?

- A) Toplumsal kuralların tarihsel gelişimini incelemesi
- B) Nedensellik ilişkisinden yola çıkarak öngöründe bulunması
- C) Toplumsal kuralları sınıflandırması
- D) Genellemelere ulaşmaya çalışması
- E) Olanı değil, olması gerekeni incelemesi

(ÖYS 1987)

44. — Felsefe, insanı, onu çevreleyen evreni ve toplumu tanımak ve bilmek amacıyla olduğu için çeşitli bilim alanlarının bu konulardaki bulgularını kullanır.
- Bilim, doğru bilginin koşulları, kaynakları ve sınırları konusunda kendisine yol gösterebilecek ve onu eleştirebilecek olan felsefi görüşlerden yararlanır.

Bu iki bilgiye dayanarak felsefe ve bilimle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Aynı sorulara farklı yanıtlar verirler.
- B) Bilgi edinmede aynı yöntemleri kullanırlar.
- C) Aralarındaki rekabetten güç alırlar.
- D) Toplumsal değişimlerden aynı ölçüde etkilenirler.
- E) Birbirlerini karşılıklı olarak beslerler.

(ÖSS 2000)

ÇÖZÜMLER

1. Bilgi olgusunda özne ve nesne olmak üzere iki ana eleman vardır. "Özne" bilgi edinen insan, "nesne" ise hakkında bilgi edinilen nesne, varlık, kişidir. Buna göre, soru kökünde yer alan ifade, öznenin de nesne olabileceğini, yani onun hakkında da bilgi edinilebileceğini dile getirmektedir. Bu anlam da A seçeneğinde verilmiştir. Soru kökünde diğer seçeneklerle ilgili bir ifade yoktur.

Yanıt A

2. Sorunun cevabı esas olarak paragrafın birinci cümlesinde verilmiştir, diğer cümlelerde de bu ana fikir örneklendirilmektedir. Paragrafın birinci cümlesine göre, bilgi edinme "insanın bir sorunla karşılaştığı anda başlar." Bu anlamı E seçeneği özetlemektedir.

Yanıt E

3. Sorunun cevabı paragrafın şu sözcüklerindedir: "...gözlem ve gözleme dayalı akıl yürütme yoluyla..." Bu, bilimsel bilginin deneye dayanma (ampirik olma) ve mantık ilkelerine dayanması anlamına gelir.

Yanıt C

4. Galilei'nin bulduğu düşme hızı ile ilgili yargının (yasanın), tüm düşme olayları için geçerli olması, bilimsel bilginin genelleyici olma özelliğini örneklendirmektedir.

Yanıt B

5. Soru kökündeki verilere göre, Gilbert Thales'in bilimsel buluşundan, Guericke de Gilbert'in bilimsel buluşundan yararlanmış ve ilk elektrik üreticini bulmuştur. Bu açıklamalar bilimin birikimli olarak ilerleme özelliğini örneklendirmektedir. Soru kökünde A, B, D ve E seçeneklerine veri olabilecek bir ifade yoktur.

Yanıt C

6. Soru kökündeki "bilimde gelişme bilim adamları arasındaki işbirliğine dayanır" ve "bir bilim adamı başka bir bilim adamının buluşlarına dayanarak yeni bilgilere de ulaşır" gibi ifadeler bilimin birikimli olarak ilerleme özelliğine işaret etmektedir.

Yanıt E

7. Paragraf bütün olarak ele alındığında, çocukların bilimle ilgili konularda sordukları sorulara yetişkinlerin uygun cevap vermedikleri, çocukları adeta tersleyip onların bu merak duygularını tatmin edemediği anlamı orta çıkmaktadır. Nitekim yetişkinlerin, çocukların ayla ilgili sorularına "Ne sanıyordun? Ay kare mi olacaktı yani?" şeklinde cevap vermeleri bunu göstermektedir. Soru kökünde A, B, C ve E seçenekleriyle ilgili bir ifade yoktur.

Yanıt D

8. İnsanların temel gereksinimlerini karşılayıp başka uğraşlar için zaman bulabilmeleri, ihtiyaçtan fazla üretim yaptıktan sonra diğer işlerle uğraşma anlamına gelir.

Yanıt B

9. Sorunun cevabı paragrafın üçüncü cümlesinden sonuna kadar olan bölümdedir. Bu bölümde (Batı Anadolu'da) Yunanlı ve Doğulu tüccarlar arasında sadece mal alış veriş olmadığı, malların üretilmesiyle ilgili görüş ve tekniklerin de paylaşıldığı, bu durumun eski düşüncelerden kuşku duyulmasına ve felsefi düşüncenin doğmasına neden olduğu ifade edilmektedir. Bu anlamı A seçeneği karşılamaktadır. Diğer seçenekler soru kökü ile doğrudan ilgili değildir.

Yanıt A

10. Sorunun cevabı paragrafın özellikle üçüncü ve sonrakı cümlelerindedir. Bu bölümde "Anaksimenes ve Anaksimandros; Thales'in savını herhangi bir otoriteye ters düştüğü için değil, mantık ve deneyimlere aykırı olduğunu göstererek çürütmeye çalışmışlardır." denilmektedir. Buradaki "mantık ve deneyimlere aykırı olduğunu göstererek" sözcüğü akla ve deneye dayanma anlamına gelmektedir ki, bu anlamı da A seçeneği karşılamaktadır.

Yanıt A

11. Soru kökünde, Sofistlerin, önceki filozofların üzerinde durmadığı bazı konuları ele alıp tartışarak felsefeye kazandırdığı ve böylece felsefenin alanını genişlettiği dile getirilmektedir. Soru kökünde A, B, C ve E seçenekleriyle ilgili bir ifade yer almamaktadır.

Yanıt D

12. Sorunun cevabı paragrafın özellikle ikinci ve üçüncü cümlelerindedir. Bu cümlelerde filozofun her şeyi bilen değil, bilgeliği seven ve ona ulaşmak için uğraşan kişi olduğu belirtiliyor. Bu, felsefenin bilgeliğe ulaşma çabası olduğu anlamına gelmektedir. A, C, D ve E seçeneklerinin soru kökü ile ilgisi yoktur.

Yanıt B

13. Sorunun cevabı paragrafın özellikle son cümlesinde açıkça verilmiştir. Bu cümlede (felsefenin) aklın ışığında doğruları araştırmak, yani düşünmek olduğu belirtiliyor. Bu anlamı B seçeneği özetlemektedir. Diğer seçeneklerin soru kökünde karşılığı yoktur.

Yanıt B

14. Soru kökü bütün olarak değerlendirildiğinde felsefenin, insanın çeşitli konuları merak etmesine, onları anlamak ve öğrenmek istemesine cevap vermeye çalıştığı ifade ediliyor. Bu anlamı da A seçeneği karşılamaktadır. Diğer seçenekler soru kökü ile doğrudan ilgili değildir.

Yanıt A

15. Maymuncuk kapı açmak için kullanılan bir araç, kilidin açılması ise amaçtır. Buna göre paragraftaki açıklama filozofun aracı amaç durumuna getirdiği anlamına gelmektedir.

Yanıt D

16. Paragrafın birinci cümlesi, düşünmenin diğer insanlardan farklı yollarda yürüme, yani onlardan ayrı ve bağımsız olma anlamına geldiğini açıklamaktadır. Buna göre "yüreklilik" bağımsız düşünebilmek demektir.

Yanıt A

17. Sorunun cevabı, paragrafın dördüncü cümlesinden sonuna kadar olan bölümdedir. Bu bölümde düşünme sürecinde borcumuzu yanlışla ödediğimiz ve karşılığında doğruyu aldığımız ve bu sürecin asla bitmeyeceği, her yanlış yaptığımızda bilginin kristal kalesini yıkıp daha yükseğini kurmaya başladığımız ifade ediliyor. Bu ifadeler, düşünmenin yapılan hatalardan gerekli dersleri alarak sürekli ilerlediği anlamına gelmektedir. A, C, D ve E seçeneklerinin soru kökü ile ilgisi yoktur.

Yanıt B

18. Sorunun cevabı paragrafın özellikle üçüncü cümlesinden sonuna kadar olan bölümdedir. Bu bölümde filozofların felsefelerinin temelini, ortaya attıkları kavramların oluşturduğu ve bu filozofların sahibi oldukları bu kavramlarla anıldıkları ifade ediliyor. Bu anlamı da D seçeneği karşılamaktadır.

Yanıt D

19. Paragraf bütün olarak değerlendirildiğinde, felsefesinin günlük yaşamdaki etkisinin doğrudan gözlenemediği, oysa telefon ve bilgisayar gibi araçların günlük yaşamdaki etkisinin doğrudan ve kolayca gözlenebildiği belirtiliyor. Buna göre felsefe için, günlük yaşam üzerindeki etkisini görmenin güç olduğu söylenebilir.

Yanıt A

20. Sorunun cevabı paragrafın özellikle son iki cümlesinde verilmiştir. Bu cümleler filozofun ortaya koyduğu soruların onun önünü aydınlatdığı, üzerinde durduğu problemin çözümünü kolaylaştırdığı anlamına gelmektedir. Bu anlamı da A seçeneği özetlemektedir. Diğer seçeneklerin soru kökünde karşılığı yoktur.

Yanıt A

21. Paragrafın tümünde felsefi düşüncenin eleştirci olma özelliği farklı sözcüklerle ifade ediliyor ve son cümlede de buna örnekler veriliyor.

Yanıt C

22. Paragrafta filozofun eleştirci olma özelliği "Kral Çıplak" diye bilinen masal örneğiyle açıklanıyor. Paragrafın sonunda da filozofun, masalda kralın çıplak olduğunu haykıran çocuk gibi, yani toplumun genel kabullerinin dışına çıkıp onları eleştirebilmesi gerektiği ifade ediliyor. Bu anlamı E seçeneği karşılamaktadır. Diğer seçeneklerin paragrafta ilgisi yoktur.

Yanıt E

23. Soru kökünde felsefi düşüncenin eleştirci olma özelliği vurgulanıyor.

Yanıt B

24. Sorunun cevabı paragrafın özellikle son cümlesinde verilmiştir. Bu cümlede filozofların kendilerine kadar gelen felsefi birikimi gözden geçirerek felsefi düşüncelerini oluşturdukları belirtiliyor. Bu anlamı E seçeneği ifade etmektedir. Soru kökünde diğer seçeneklere veri olabilecek bir bilgi yoktur.

Yanıt E

25. Paragrafın her cümlesinde felsefenin "kendi üzerine düşünme ve kendini sorgulama" özelliği değişik sözcüklerle tekrarlanıyor. Felsefi düşüncenin bu özelliği C seçeneğinde ifade edilmiştir.

Yanıt C

26. Soru kökünde Kant'a ilişkin olarak verilen görüşler Kant'ın metafiziğe eleştirel yaklaştığını göstermektedir. Çünkü Kant, metafiziğin bilim olup olmadığıyla ilgili eleştirel tarzda sorular dile getirmektedir.

Yanıt D

27. Paragrafta Demokritos, sofrasına getirilen incirlerin bal kokmasının nedenini hizmetçi kadından öğrendiği halde yine de bunun nedenini araştıracağını söylüyor ve son cümlede de Demokritos'daki bu bitmek bilmeyen araştırma arzusunun birçok bilim adamı ve filozofta olduğu belirtiliyor. Böylesine güçlü bir araştırma arzusu, E seçeneğinde belirtilen "başkalarının düşüncelerini benimseme" ye ters düşer.

Yanıt E

28. Soru kökünün her iki cümlesinde de farklı düşüncelere açık olmanın birçok yararı olduğu farklı sözcüklerle dile getiriliyor. B, C, D ve E seçeneklerinin soru kökünde karşılığı yoktur.

Yanıt A

29. Soru kökünün birinci bölümünde filozofun kendi başından geçen olayların, ikinci bölümünde ise, filozofun gözlemlediği olayların onun felsefi düşüncelerini etkilediği ifade edilmektedir. Bu özellik E seçeneğinde dile getirilmiştir. A, B, C ve D seçeneklerinin soru kökünde karşılığı yoktur.

Yanıt E

30. Felsefe yapmanın koşullarıyla ilgili olarak, paragrafın ilk iki cümlesinde B ve C seçeneklerine, üçüncü cümlesinde A seçeneğine ve son cümlesinde de E seçeneğine ilişkin bilgiler vardır. Fakat paragrafta D seçeneği ile ilgili bir bilgi yer almadığı için bu seçenek felsefe yapmanın koşulları arasında yer almaz.

Yanıt D

31. Soru kökünü oluşturan cümlelerin birinci bölümünde filozofun felsefi birikimden yararlandığı, ikinci bölümünde ise, bu birikimi daha ilerilere götürdüğü belirtiliyor. Soru kökünde A, B, C ve D seçeneklerine verilebilecek bir ifade yoktur.

Yanıt E

32. Felsefe, paragrafta belirtildiği gibi "yaşam üzerine üretilen düşüncelerden oluşuyor" sa yaşamla ilgili ortaya koyduğu değişik görüşlerle insanlara yardımcı olabilir.

Yanıt D

33. Soru kökünde felsefi düşüncenin öznel olma, yani aynı soruya farklı nitelikte cevaplar verme özelliği örneklendirilmektedir.

Yanıt C

34. Soru kökünde felsefi düşünce için, "mantık ilkeleri son derece etkili bir şekilde kullanılır" ve "çelişkili hükümlere yer verilmez." sözcükleri felsefi düşüncenin tutarlı olma özelliğini vurgulamaktadır.

Yanıt D

35. Paragrafın son cümlesi felsefi sorulara kesin cevap verilmesinin olanaksız olması anlamına gelmektedir.

Yanıt E

36. İki filozof aynı konuda farklı düşünüyorsa ve bu farklılık hala çözüm bekliyorsa, bu durum felsefi düşüncenin kesin bir sonuca ulaşmadığı anlamına gelir.

Yanıt C

37. Paragraf bütün olarak değerlendirildiğinde, felsefe yapmak dağa tırmanmaya benzetiliyor ve sadece doruğa ulaşmak için dağa tırmananların ondan bir şey anlamayacağı, dağın doruğunun dağda yaşamının ancak bir parçası olduğu, dağın sadece doruk olmadığı ifade ediliyor. Bu ifadeler, filozofun, felsefe yapmanın her aşamasından zevk aldığı anlamına gelmektedir. Bu anlam da A seçeneğinde özetlenmiştir.

Yanıt A

38. Saraya gelin olarak gelen kız kendisine anahtarı verilen odaları açmakla kalmayıp kendisine girmemesi gerektiği söylenen odaya da giriyorsa; A, B, C ve E seçeneklerinde belirtilen özelliklere sahip demektir. Fakat soru kökünde D seçeneği ile ilgili bir veri yoktur.

Yanıt D

39. Soru kökünün her iki bölümünde de felsefi düşüncenin, çağın önemli olaylarından etkilendiği iki ayrı örnekle ifade ediliyor. Bu özellik de D seçeneğinde ifade edilmiştir. Soru kökünde diğer seçeneklerle ilgili bir veri yoktur.

Yanıt D

40. Paragraf bütün olarak ele alındığında bilimsel ve felsefi düşüncenin elverişli ortamlarda gelişebileceği, 15. yüzyılda Floransa Cumhuriyeti'nde Medici ailesinin bilim adamı, sanatçı ve düşünürlere kol kanat girmesi örneğiyle açıklanmaktadır. Bu anlamı E seçeneği özetlemektedir.

Yanıt E

41. Paragrafta insanların düşünce ve görüşlerini serbestçe ifade edebilmesinin gerçeklerin ortaya çıkmasına katkıda bulunduğu belirtiliyor. Böyle bir görüşü, aynı paraleldeki B seçeneği destekler. Diğer seçenekler soru köküne doğrudan ilgili değildir.

Yanıt B

42. Soru kökünde felsefenin insanı mutlu etme amacı güttüğü, bunun da insanın "bilgi yoluyla saflaşarak ulaşılacak erdemli bir yaşayışla mümkün olduğu" belirtilmektedir. Buradaki "bilgi yoluyla saflaşma" felsefenin insanı doğru bilgiye ulaştırması, "erdemli yaşayış" da ahlaklı yaşama biçimi anlamına gelmektedir. Buna göre Pythagorasçı okul felsefeyi sadece bilgi edinme ve düşünme eylemi olarak değil, aynı zamanda insanı mutluluğa götürecektir ahlaklı bir yaşama biçimi olarak da görmektedirler.

Yanıt B

43. Herhangi bir konuda iyi – kötü, doğru – yanlış, güzel – çirkin gibi değer yargılarında bulunulması, kişinin kendi öznel düşüncelerini dile getirmesi, başka bir deyişle kişinin kendine göre olmasını istediği durumları ifade etmesi demektir. Parçaya göre bilim olanı olduğu gibi, felsefe ise olanı değil, olması gerekeni açıklamaktadır. Bu anlam da E seçeneğinde verilmiştir.

Yanıt E

44. Soru bilim – felsefe ilişkisiyle ilgilidir. Soru kökünün birinci bölümünde felsefenin bilimlerden yararlandığı, ikinci bölümünde ise bilimin felsefeden yararlandığı ifade ediliyor. Demek ki bilim ve felsefe birbirine yardımcı olmakta, birbirini desteklemektedir.

Yanıt E

BÖLÜM 2

Bilgi Felsefesi

1. Gerçeklik, insanın bilme eyleminde kendisine yönelmiş olduğu varlığın bir özelliğidir. Gerçeklik düşünce-
de var olan, düşünülen şeyleri göstermez. Çünkü yalnızca düşünülen şeyler, örneğin bir deniz kızı gerçekten var değildir, onun bir gerçekliği yoktur. Bu anlamda taşın doğruluğundan söz edilemez, ama gerçekliğinden söz edilebilir. Başka bir deyişle, biz taşı düşünmesek bile o gerçekten vardır.

Buna göre "gerçeklik" nedir?

- A) Bilginin elemanları olan özne ve nesnenin birbirine uyumudur.
B) İnsanın nesne hakkında edindiği bilgilerin mantık ilkelerine uygunluğudur.
C) Bilginin, ilgili nesne veya olaya uygunluğudur.
D) Bir şeyin, zihinden bağımsız olarak var olmasıdır.
E) İnsanın aklıyla varlığı düşünmesidir.

2. I. "Hava güneşlidir." yargısı, hava gerçekten güneşli ise, doğrudur.

II. Doğruluk; düşüncenin elemanlarının birbirini desteklemesi, birbirleriyle uyumlu olmasıdır.

Doğruluğun I. ve II. ye uygun olan tanımı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Yargının veya düşüncenin anlamlı olmasıdır.
B) Düşüncenin mantık kurallarına uygun olmasıdır.
C) Bilginin nesnesine uygun olmasıdır.
D) Bilginin nesnesine uygun ve elemanlarının birbirleriyle tutarlı olmasıdır.
E) Bilginin her durumda herkesçe doğru kabul edilebilir olmasıdır.

3. Felsefenin bilgi kuramı, bilginin ve doğruluğun doğasıyla, özüyle ilgili olan bir disiplindir. Bilgi kuramı bu özelliğinden dolayı, bilginin içeriğine yönelir. Mantık ise, içerikle değil de, formla, biçimle, geçerli akıl yürütme kalıplarıyla ilgili olan bir bilimdir.

Buna göre, mantık ve felsefenin bilgi konusundaki tavrını aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) Mantık ve felsefenin bilgi anlayışı farklıdır.
B) Mantık ve felsefenin bilgi konusunda benzer ve farklı yönleri vardır.
C) Mantık ve felsefede bilginin doğruluğu belirli kurallara bağlıdır.
D) Mantık doğru bilgi için kural koyar, felsefe ise kural koymaz.
E) Mantık bilginin düşünme ilkelerine uygunluğuna, felsefe ise, bilginin anlamının doğruluğuna bakar.

4. D. Hume'a göre: "İzlenimler görürken, işitirken, severken ya da nefret ederken algılanan canlı duyumlardır. Düşünceler ise bu canlı duyumların ve izlenimlerin canlılığını kaybetmiş kopyaları, hatırlama ve hayalgücü tasavvurlarıdır. Bütün bilgi ve düşünceler izlenimlere dayanır."

D. Hume'un bu açıklaması bilgi felsefesinin en çok hangi sorusuna cevap niteliğindedir?

- A) Varlığı olduğu gibi bilmek mümkün müdür?
B) Bilgi elde etmede sezginin yeri nedir?
C) Bilginin kaynağı nedir?
D) Bilginin imkân ve sınırları nelerdir?
E) Doğru bilginin ölçütü nedir?

5. Pyrrhon'a göre, varlıkların bizzat kendileri hiçbir zaman bilinemez. Biz, varlıkları yalnızca bize göründükleri şekliyle bilebiliriz ve bu görüşlerinin ötesine geçemeyiz. Bilginin kaynağı ve duyum kişiden kişiye farklılık gösterir. Dolayısıyla bilgide sübjektif duyumların ötesine geçerek nesnel bir gerçekliğe, nesnenin kendisine varılamaz.

Pyrrhon'un bu parçada vurguladığı görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin kaynağı duyulardır.
B) Doğru bilgi mümkün değildir.
C) Doğru bilgi duyuların bildirdiklerinin dışındadır.
D) Doğru bilgi varlığın özüne ilişkin olan bilgidir.
E) Doğru bilgi duyularla değil, akılla elde edilir.

6. Sokrates herhangi bir konuyu tartışırken karşısındaki insanın görüşlerinden hangi sonuçların çıktığını araştırır. Onun görüşlerinden çıkan yanıtları izah ederek bir bir eler. Bu şekilde hareket ederek, karşısındaki kişinin doğru düşünebilmesini sağlar. Sokrates, bu tartışma süreci boyunca karşısındaki kişiye sadece soru sorar, ona yeni bir bilgi vermez. Bununla da insanların ruhlarında bulunan, fakat onların kendilerinin tam olarak farkında olmadıkları doğruları gün ışığına çıkarmak ister.

Buna göre, Sokrates'in temel hareket noktası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanlar sahip oldukları bilgileri yaşam tecrübeleri ile hatırlar.
B) Doğuştan gelen bilgiler sorularla düşünerek ortaya çıkabilir.
C) Her insan kendi güçlerini kullanarak bilgi sahibi olabilir.
D) Doğru bilgi doğru davranışı gerektirir.
E) İnsan sonradan hiçbir bilgi edinmez.

7. "İster kendi düşüncelerimiz, ister karşımızdaki insanın düşünceleri doğru olsun, önemli olan bu doğruluk olmayıp, tartışmadaki başarısıdır."

Ünlü bir sofist düşünürü ait olan bu sözle anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan var olan ve olmayan her şeyin ölçüsüdür.
B) İnsanlar birbirlerine anlayışla yaklaşmalıdır.
C) Önemli olan bilginin doğruluğu değil, etkili konuşmaktır.
D) Yapılması gereken şey, kesin yargılarda bulunmaktan kaçınmaktır.
E) Doğru ve yanlış anlayışları kişiden kişiye değişir.

8. D. Hume'a göre, insanda bir nedensellik tasavvuru vardır, ama bu tasavvuru kendisine geri götürebileceğimiz bir izlenim yoktur. Ona göre, nedensellik doğuştan bir tasavvur değildir. Her ne kadar onu geri götürebileceğimiz bir izlenim yoksa da, o, insanın alışkanlığına dayanır. İnsan birçok defa a olayını b olayının izlediğini görür. Bu, insanda alışkanlık meydana getirir ve insan ne zaman a olayını görse, b olayını hatırlar. Çünkü onda a ve b olayları arasında bir çağrışım ilgisi meydana gelmiştir.

Buna göre, D. Hume'un savunduğu görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Duyular ve sezgiyle farklı varlıkların bilgisi edinilebilir.
B) İnsanın tüm bilgileri belirli alışkanlıklar doğrultusunda oluşur.
C) Nedenselliğe ilişkin bilgi akla dayanır.
D) İnsan zihnindeki nedensellik ilkesi, olaylar arasındaki belirli bir neden - sonuç bağına dile getirir.
E) İnsan zihnindeki nedensellik ilkesi, olayları birbiri peşisıra görme alışkanlığına dayanır.

9. "Deney olmadan kavramlar boş, kavram olmadan deneyler kördür."

Kant bu özdeyişiyle aşağıdakilerden en çok hangisini kastetmiştir?

- A) Bilginin oluşumu pek çok faktörden etkilenir.
B) Bilgi uzun bir süreç sonunda meydana gelir.
C) Bilgi duyuların ve aklın katkılarıyla oluşur.
D) Bilgi deneyle başlar, fakat deneyden doğmaz.
E) Deney bilginin sadece hammaddesini verir.

10. Kant'a göre, bilgi deneyle başlar. Ancak deney bilgisi değil, bilginin hammaddesini verir. Bu hammaddenin bilgi haline gelmesi için akıl tarafından işlenip biçime sokulması gerekir. Akıl bu işlemi, doğuştan sahip olduğu ve her insanda aynı olan akıl kalıplarına göre yapar. Bilgi, her insanda aynı olan akıl kalıplarına göre oluştuğu için her insanda aynıdır. Ancak bu bilgi bize varlığı olduğu gibi bildirmez, varlığın akla göre algılanışını bildirir. Eğer akıl kalıplarımız bugün olduğundan farklı şekilde olsaydı, bilgilerimiz de bugünkünden farklı olacaktı.

Kant'ın bu parçada vurguladığı görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin oluşumu duyu verileriyle başlar.
B) Bilgi insan aklına ve aklın yapısına göre oluşur.
C) Bilgi varlığı olduğu gibi de farklı da yansıtabilir.
D) Her insanın aynı konudaki bilgisi diğer insanlarla aynıdır.
E) Bilgi insandan insana değişir.

11. J. Locke'a göre, insan zihni dünyaya boş bir levha (tabula rasa) olarak gelir. Bilgi sonradan, duyu verileriyle edinilir. Ona göre, dış ve iç deney olmak üzere iki türlü deney vardır. Dış deney dış dünyayı duyularla tanımamızı sağlar. İç deney ise kendi içimizde meydana gelen olayları yani zihnimizin çeşitli işlemlerini bildirir.

J. Locke'un bu parçada vurgulanan görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan farklı yetenekleriyle farklı tür bilgiler elde eder.
B) Bilgi duyuşsal algıya dayanır.
C) Bilgi aklın soyutlama yeteneğiyle elde edilir.
D) Bilgi tüm duyuların ortak çabasıyla elde edilir.
E) Duyularla ve akılla elde edilen bilgilerin doğruluk değerleri farklıdır.

12. Doğanın mutlak ve yüce bir amacı yoktur. Yani doğal olaylar doğa üstü güçlerin eseri değildir. İnsan varlıkların insan tarafından gözlenemeyen özlerini, gizli nedenlerini bulma yerine yalnızca olguları araştırmalı, varlıklar arasındaki sabit ilişkileri gözlemelidir.

Yukarıda açıklanan görüşler hangi felsefi yaklaşıma temel oluşturur?

- A) Pozitivizm
B) Empirizm
C) Rasyonalizm
D) İntuisyonizm
E) Kritisizm

1. Birçok kişi aynı anda aynı masaya baksalar, bunlardan herhangi ikisi, büsbütün aynı olan bir renk dağılımı göremeyecektir. Herhangi iki kişi masayı aynı bakış açısından göremez. Çünkü bakış açısındaki her değişme, ışığın yansıma biçiminde bir değişme yapar.

Bu parça aşağıdaki görüşlerden hangisini desteklemek için kullanılabilir?

- A) Bilgiyi etkileyen faktörler pek çoktur.
B) Bilgi çeşitli unsurlardan oluşur.
C) Bilgi öznel niteliktedir.
D) Bilgi insanın ihtiyaçlarına göre oluşur.
E) Bilgi zamanla değişir.

2. Aşağıdakilerden hangisi bilgi felsefesinin ana sorunlarından biri değildir?

- A) Doğru bilginin imkânı
B) Bilginin unsurları
C) Bilginin kaynağı
D) Bilginin değeri
E) Bilginin sınırları

3. Gerçek, belli bir zamanda yaşanmış, somut olarak karşılaşılmış şeylerdir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi gerçek değildir?

- A) Gemi
B) Elma
C) Saat
D) Kare
E) CD

4. "Kar beyazdır." gibi bir önermeyi ele alalım. Bu önerme, bilen bir insan zihninin, kar adı verilen nesneye yönelmesinin veya karı gözlemleyerek onda beyazlık özelliğini görmesinin sonucunda ortaya çıkan bir önermedir. Burada doğruluk bilen öznenin kendisinin de, karın kendisinin de bir özelliği değildir. Öte yandan doğruluk, kar kavramının da beyaz kavramının da bir özelliği değildir. Doğruluk yalnızca söz konusu önermenin bir özelliğidir.

Parçaya göre, "doğruluk" için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsanın varlığa yaklaşım biçimine ait bir özelliktir.
B) Nesnenin evrendeki yerinin onun özelliklerine uygunluğu ile ilgilidir.
C) İnsanın nesne hakkında elde ettiği bilgiye ait bir özelliktir.
D) İnsanın, nesnenin ve bilginin bir özelliğidir.
E) İnsana ve insanın nesne hakkında edindiği bilgiye ait bir özelliktir.

5. Bilgimiz deney ile başlar, ama deneyden doğmaz. Bilginin meydana gelebilmesi için, deney kadar başka bir kaynağa daha ihtiyaç vardır. Bu kaynak zihindir. Deney, bilginin hammaddesini sağlar. Bu hammaddenin bilgi haline gelebilmesi için biçime sokulması gerekir. Deney ve duyular insana biçimden (formdan) yoksun bir içerik sağlar. Bu içerik ilk biçimi, algı formları olan zaman ve mekân formları içine girmekle elde eder. Zaman ve mekân, algının deneyden gelmeyen formlarıdır.

Kant'ın yukarıda açıklanan görüşleri hangi felsefe sorusunun cevabı olabilir?

- A) Bilgi nasıl oluşur?
B) İnsan neyi bilebilir?
C) İnsan bilgisi mutlak mıdır, değişken midir?
D) Doğru bilgi olanaklı mıdır?
E) Eğer bilgimiz doğru ise, bu doğruluğun ölçütü nedir?

6. Pyrrhon'a göre, nesnelerin ne olduğunu bilemeyiz. Nitekim her yargı ve her yargının çelişgi için aynı güçte sebepler vardır. Bu nedenle, yapılması gereken şey, yargıda bulunmaktan kaçınmaktır.

Buna göre, Pyrrhon'u yargıdan kaçınmaya götüren temel neden aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın doğru bilgiye ulaşmasının olanaksız olduğunu düşünmesi
B) İnsan bilgisinin tutarlı olduğunu varsayması
C) Henüz doğru bilginin ölçütünün bulunmadığını düşünmesi
D) Bilgi konusunun henüz aydınlatılmamış olduğunu sanması
E) Zıt görüşlerin birlikte doğru olamayacağını düşünmesi

7. Aristoteles'e göre, bütün tekil varlıkların bir özü vardır. Bu özler, o varlıkların dışında değil, kendilerindedir. Örneğin, "Bütün insanlar ölümlüdür." önermesi, tümel bir yargıdır. Bu, insanın özüne ilişkin temel bir özelliği dile getirir. Ölümlü olma, burada her tek insanın dışında değil, kendinde, kendi varlığındadır. Mantıksal bir çıkarımla, işte bu yargıdan Zeyno'nun ve Emrenin de "ölümlü olduğu"nun bilgisi elde edilir. Bu yolla elde edilen bilgi doğru bilgidir.

Buna göre, Aristoteles'in doğru bilgiyi elde etmede kullandığı yöntem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Analoji
B) Tümdengelim
C) Tümevarım
D) Birleştirici yöntem
E) Karşılaştırma yöntemi

8. Aşağıdakilerden hangisi empirist düşünceyle bağdaşmaz?

- A) Bilginin kaynağı duyumlardır.
- B) Doğru bilginin kaynağı akıl olamaz.
- C) Bilginin kaynağı deneydir.
- D) Düşünme ancak duyu verilerine dayalı olabilir.
- E) Doğuştan insan zihninde bazı bilgiler vardır.

9. Bilgi bir araçtır, insan hayatını kolaylaştıran, insana fayda ve yarar sağlayan bir araç. Diğer bir deyişle bilgi insana yarar sağladığı, insanı başarıya götürdüğü sürece doğrudur. Aksine, yarar sağlamayan, insanı başarıya götürmeyen bilgi yanlıştır. Bir bilginin doğru olup olmadığı, yani insana fayda sağlayıp sağlayamacağı o bilgiyi yaşamda deneyip uygulamadan anlaşılmaz.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilgi insana yaşamda fayda ve kolaylık sağlamalıdır.
- B) Doğru bilgi insanın yaşamını kolaylaştıran bir araçtır.
- C) Bilginin doğru veya yanlış olduğu ancak onu yaşamda uygulayarak anlaşılabılır.
- D) Bilginin doğruluğunun ölçütü bilginin insana yararlı olmasıdır.
- E) Doğru bilgi insandan insana değişmeyen, kesin bilgidir.

10. İnsan zihninin ve duyularının yapısı açısından, bütün insanlar aynıdır. Bu açıdan bilgi genel - geçerdır. Ancak bilgiler, insana göre olması açısından relatif (görelî)'tir.

Kant'ın bu parçada savunduğu düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın farklı bilgi edinme yetenekleri vardır.
- B) İnsanın farklı konulara ilişkin bilgilerinin değeri de farklıdır.
- C) Bilgi deneye ve akıl kalıplarıyla elde edilir.
- D) Bilgi bir yönüyle öznel, bir yönüyle nesneldir.
- E) Bütün insanlar eşit şekilde yaratılmıştır.

11. Bergson'a göre, hayat süre'den ibarettir, aralıksız bir oluşturm, parçalanamayacak bir bütündür. Zekâ bunun bilgisini veremez. Süre'nin (hayatın) bilgisi özel bir yetiyle, sezgiyle edinilebilir.

Buna göre, Bergson'un bilgi görüşü hangi felsefi kavramla tanımlanabilir?

- A) Rasyonalizm
- B) Entuisyonizm
- C) Empirizm
- D) Kritisizm
- E) Pozitivizm

12. Bilimlerin sağladığı bilgi hakikattir, çünkü, bize önceden görmeyi ve tabiata hakim olmayı sağlar. Dini dogmalar da hakikat olabilirler. Yeter ki, bize ruhi sükunet, tatmin ve teselli verebilsin.

Bu parçadan ulaşılabilecek en genel yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim insana doğaya hakim olma olanağı verir.
- B) Bilim olayları önceden görme olanağı verir.
- C) Din insanlara manevi huzur verir.
- D) Din ve bilim insana fayda sağlar.
- E) İnsana fayda sağlayan bilgi doğrudur.

13. Gerçek bilgiye ne duyusal gözlemler ve ne de akıl yürütmelerle ulaşılabilir. Oysa sezgi duyulardan da akıldan da farklı bir yetidir, dolayısıyla onun verdiği bilgiler de duyusal ve ahlâki bilgilerden farklıdır. İnsan bu yeti sayesinde bilmek istediği her şeyi doğrudan, araçsız bir şekilde kavrar. Bu yeti, nesneyi bütünlüğü içinde ve kendisinden şüphe etmemizin mümkün olmadığı bir güven duygusu ile bilmemizi sağlar.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılmaz?

- A) İnsanın birbirinden farklı bilgi edinme yetileri vardır.
- B) Farklı yetilerle farklı nitelikte bilgiler edinilebilir.
- C) Duyular ve akıl varlığın özünün bilgisini veremez.
- D) Varlığın bütünlüğü duyular ve akılla değil, sezgiyle kavranabilir.
- E) Sezgisel bilgi duyulara ve akla bağlıdır.

1. Temelinde ister doğaya egemen olma arzusu, isterse dünyayı bilme ihtiyacı olsun, insanın her zaman ve her yerde bilgi sahibi bir varlık olarak karşımıza çıktığı muhakkaktır. Başka bir deyişle, bilginin, hatta bilimin tarihi insanın tarihi kadar eskidir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Bilgi insan hayatının en önemli başarısıdır.
- B) Bilgi insanın birikimlerini aktarma aracıdır.
- C) Bilgi insan yaşamının her alanında ve her zaman vardır.
- D) Bilgi insan yaşamının tek amacıdır.
- E) Bilgi insanın her türlü sorununu çözmesine yardımcı olur.

2. ● Bir iddiayı, bir sonucu, bir önermeyi yeterli nedenler, tatmin edici dayanaklar göstererek haklı çıkarma
● Bir akıl yürütmenin öncüllerinin sonucu haklı çıkarıldığını gösterme

Yukarıda açıklanan durumlar hangi kavramla ifade edilebilir?

- A) Temellendirme
- B) Doğru
- C) Gerçek
- D) Anlama
- E) Eleştirme

3. Bilgi konusunda mantığın önem verdiği nokta, çıkarımların veya önermelerin içerikleri değildir, bunların şekil yönüyle doğru olup olmadığıdır. Mantık önermeyi biçim yönünden incelerken, bilgi kuramı bunun içeriğiyle veya bu önermeyi ortaya çıkaran süje - obje ilişkileriyle ilgilenir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Mantığın ve bilgi felsefesinin birbiriyle ilişkisi
- B) Mantığın ve bilgi felsefesinin bilgi üzerinde durması
- C) Mantığın ve bilgi felsefesinin amaçlarının farklı olması
- D) Mantığın ve bilgi felsefesinin yöntemlerinin farklı olması
- E) Mantık ve bilgi felsefesi arasında ilişki olmaması

4. Aşağıdakilerden hangisi bilgi felsefesinin cevap aradığı sorulardan değildir?

- A) İnsan hangi yollarla bilgi edinebilir?
- B) Bilgi edinme süreci nedir?
- C) Hakkında bilgi edinilen nesne ile bilgi edinen özne arasında nasıl bir ilişki vardır?
- D) İnsan varlığı, nesneleri gerçekten bilebilir mi?
- E) Bilginin toplum yaşamındaki önemi nedir?

5. Nesnelerin nitelikleri bir anda birbirleri üzerindeki etkilerinden doğmaktadır. Bundan dolayı hiçbir nesne için "Bu, şudur" diyemeyiz. Olsa olsa değişen bağlantıları içinde, onun başka nesnelere göre ne - olmakta olduğunu söyleyebiliriz. Duyumlar da duyumlamanın o anki durumuna bağlıdır. Onun için algı, objeyi bize algılayanın algılamaya anındaki durumuna nasıl görmüşse, öyle bildirir.

Protagoras'ın bu parçada savunduğu görüşü aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) İnsanın bilgi edinmesinde pek çok faktör etkilidir.
- B) Bilgi edinmede özne (insan), obje (nesne)'den daha etkili ve önemlidir.
- C) Bilgi edinmede nesne, öznenen daha etkili ve önemlidir.
- D) Bilgi insanın içinde bulunduğu çevre koşullarına göre değişir.
- E) İnsan varlığın doğru bilgisine ulaşamaz.

6. Sokrates Sofistlerin insanlara göre değişen, deneye ve rastlantılara bağlı doğrularının yerine, bireylere göre değişiklik göstermeyen, kesin ve akla dayalı bir bilgi kavramı ortaya koymaya çalışmıştır. Amacı, kişiden kişiye değişen görüşlerin yanında değişmeyen, herkes için geçerli olan doğru bilgiyi ortaya çıkartmaktır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Sokrates'in savunduğu bir düşünce olamaz?

- A) İnsan genel - geçer doğrulara ulaşabilir.
- B) Bilginin kaynağı aklıdır.
- C) İnsan kesin doğru bilgiye ulaşabilir.
- D) Bazı bilgiler insandan insana değişmez.
- E) İnsan varlığı olduğu gibi bilemez.

7. Descartes'a göre; biz insanlarda, bir yerden bir yere gittiğimizi, yer değiştirdiğimizi ve hareket ettiğimizi gösteren açık ve seçik tecrübeler vardır. Yer değiştirme ve hareket etme ise, bir bedeni gerektirir. Yine irademizin dışında olan duyu izlenimleri alırız. Ayrıca bunlar bizi, bu tecrübe ve izlenimlerin kaynağında kendimizin dışındaki cisimlerin, fiziksel nesnelerin bulunduğu inancına sürükler.

Bu paragrafı aşağıdakilerden hangisi özetler?

- A) Descartes'ın düşünceleri arasında sıkı bir mantıki bağ vardır.
- B) Descartes doğayı duyu organlarımızla tanıyamayacağımızı öne sürmüştür.
- C) Descartes bir düşünce zinciri oluşturarak doğanın varlığını kanıtlamıştır.
- D) Descartes, bazı bilgileri farkına varmadan öğrendiğimizi ileri sürmüştür.
- E) Descartes insanın sürekli tecrübe kazandığını savunmuştur.

8. "Bilgi, zihnin on iki akıl kalıbına göre şekil aldığı için, nesne ve olaylar olduğu gibi değil, zihne göre bilinir. Zihnin yapısı farklı olsaydı, olaylar dünyası da başka türlü bilinecekti."

Kant'ın bu parçada savunduğu görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan doğuştan akla sahiptir.
- B) Gerçeği olduğu gibi bilemeyiz.
- C) Varlıklar, farklı durumlarda farklı şekilde bilinir.
- D) Bilgi kişiden kişiye değişir.
- E) Aynı nesne ve olayların bilgisi farklı yollarla edinilebilir.

9. "Doğa üzerinde etkili olmanın, çevreye egemen olmanın temeli bilgili olmaktır. Bilgi egemenliğin kurulmasında ana etkindir."

diyen Bacon'ın bu düşüncesini aşağıdakilerden hangisi daha iyi özetler?

- A) Bilgi insan için güç kaynağıdır.
- B) Bilgili insan toplum tarafından sevilir.
- C) Güçlü insanlar bilgiyi çıkarını artırma yönünde kullanır.
- D) Bilgi, çevre üzerinde etkili olunarak edinilir.
- E) Çevre üzerinde etkili olmanın yolu teknik imkânlarla sahip olmaktır.

10. J. Locke'a göre, duyuyla elde edilen bilgiler, tasarımlar, dışarıdaki objelerden gelir. Fakat bu bilgilerin bu nesnelere kesin olarak benzediğini söyleyemeyiz. Örneğin, bir kâğıt üzerine bir sözcük yazdığımızı düşünelim. Bu yazı, düşüncenin bir etkisidir ama yazının nedeni olan düşünce ile hiçbir benzerliği yoktur. Dolayısıyla yazıyı düşüncenin kopyası sayamayız. İşte bunun gibi, duyumlarımızı da nesnelerin kopyası olarak kabul edemeyiz. Duyumlar nesnelerin üzerimizdeki etkileridir.

J. Locke'un bu açıklamasında hangi felsefe sorusunun karşılığı yoktur?

- A) Bilginin kaynağı nedir?
- B) Varlığın doğru bilgisine ulaşmak mümkün müdür?
- C) Bilgi gerçeği olduğu gibi yansıtır mı?
- D) Bilgi edinmede sezginin rolü nedir?
- E) Duyusal bilgi, gerçeği olduğu gibi bildirir mi?

11. Aşağıdakilerden hangisi bilgi felsefesinin temel kavramlarından değildir?

- A) Temellendirme
- B) İyi
- C) Gerçek
- D) Doğru
- E) Öznel (göreceli)

12. Platon'a göre zorunlu, kesin, genel - geçer bilgi doğuştan gelir. Bu tür bilgileri duyu organları sağlayamaz. Çünkü bilgi duyusal algılardan oluşsaydı kişiden kişiye değişir, görelî olurdu. Örneğin, aynı su bir ele sıcak, diğer ele soğuk gelebilir, aynı limonatayı birisi tatlı, bir başkası ekşi bulabilir. O zaman hiçbir şey hakkında "Bu, şudur." diye kesin bir yargıda bulunamazdık. Ancak "Bu şey bana göre ve şu anda böyledir." diyebilirdik.

Platon'un bu açıklamasında hangi felsefe sorusunun karşılığı yoktur?

- A) Doğru bilgi olanaklı mıdır?
- B) Doğru bilginin kaynağı nedir?
- C) Bilgi gerçeği olduğu gibi yansıtır mı?
- D) Bilgi elde etmede deney ile akıl arasında bir ilişki var mıdır?
- E) Duyusal bilgi güvenilir bir bilgi midir?

1. Sınıfımızdaki yazı tahtası bir gerçeklik (realite)'tir. Çünkü bizden bağımsız, nesnel olarak, sözelimi öğretmen kürsüsünün yanında duvara monte edilmiş olarak gerçekten vardır. Yazı tahtasını böylece gördükten sonra artık onun orada bulunuşuna ilişkin dile getirdiğim bilgi benim için bir hakikattir. Tıpkı güneşin hergün doğudan doğup batıdan batması gibi bir hakikat. Şu halde hakikat, gerçekliğe uygunluğu kanıtlanabilir bir nitelik ya da durumdur.

Parçaya göre, "hakikat" nedir?

- A) Düşünce ile konusunun birbirine tam uygunluğudur.
- B) Düşüncenin elemanlarının birbirine uygunluğudur.
- C) Somut varlıkların birbirine uygunluğudur.
- D) Somut bir varlığın olmasıdır.
- E) Düşüncenin mantık kurallarına uygun olmasıdır.

2. Doğruluk düşüncenin kendi kendisiyle uyum içinde olmasıdır.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisi doğru değildir?

- A) Kapı hem kapalı hem de açıktır.
- B) Üçgen üçgendir.
- C) Hiçbir daire dikdörtgen değildir.
- D) Tüm canlılar hayat sahibidir.
- E) Her insan ölümlü olduğu ve Sokrates de insan olduğu için ölümlüdür.

3. "Bilgi nedir?" sorusu cevaplandırılırken, cevabın bir takım dayanaklarla, gerekçelerle desteklenmesi, anlaşılır ve tutarlı bir duruma getirilmesi gerekir. Konuya bu açıdan yaklaşıldığında her felsefe sorusuna verilen cevabın bir temellendirme olduğu söylenebilir.

Buna göre, "temellendirme" nedir?

- A) Belirli bir bilginin doğru olduğunu ifade etmektir.
- B) Bilgiler arasında uyum olmasıdır.
- C) Bilgilerin birbirleriyle uyumlu olan kısımlarını belirlemektir.
- D) Bilginin gerekçelerini açık bir dille ifade etmektir.
- E) Bir düşünürün, düşüncesine temel olabilecek bazı ilkeler belirlemesidir.

4. Wittgenstein'a göre, dil önermelerden meydana gelir ve anlamlı önermeler gerçekliğin resimleridir. Dilin sınırları ile hem gerçekliğin hem de düşüncenin sınırları aynıdır. Varlığı bilmek, bu anlamda dil analizleri ile dili bilmek demektir. Bu nedenle, dille ifade edilemeyen konularda susmak gerekir. Çünkü, yalnız dille ifade edilebilen şeyleri bilebiliriz.

Wittgenstein'ın yukarıdaki açıklamaları hangi felsefe sorusuna cevap oluşturur?

- A) Bilginin imkân ve sınırları nelerdir?
- B) Doğru bilginin kaynağı nedir?
- C) Aklın bilgi elde etmedeki rolü nedir?
- D) Bilginin oluşumuna neler etki eder?
- E) Doğru bilginin kaynağı sezgi midir?

5. Sofistlere göre, gerçekler ve değerler insana ve insan topluluklarına göre değişir. Değişmez gerçekler olmadığına göre, yapılması gereken şey, gerçeği aramaya çalışmak olmamalıdır. Dolayısıyla artık önemli olan gerçek değil, politika ve düşünce tartışmalarında düşüncelerimizi karşıımızdakine güzel bir konuşma ile kabul ettirebilmektir.

Buna göre, Sofistleri güzel konuşmanın önemli olduğuna yöneltten neden aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Algıya dayalı bilginin çeşitli koşullardan etkilenmesi
- B) Kesin bilgiye ulaşamayacağından tüm bilgilerden şüphe edilmesi
- C) Gerçeklerin ve değerlerin insana göre değişmesi
- D) İnsanın bencil bir varlık olması
- E) Güzel konuşmanın insanların ilgisini çekmesi

6. "Aynı bal bana tatlı, sana acı gelebilir. Hatta aynı suyu bir elim sıcak, diğer elim soğuk olarak algılayabilir. Ben, suyun gerçekte sıcak mı, yoksa soğuk mu olduğunu bilemem."

Sextus Empiricus'un, bu parçada savunduğu görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şüphe doğruya varmanın tek aracıdır.
- B) Bilgi nesnel değere sahiptir.
- C) Bilginin oluşumunda insanın, toplumun ve fiziki çevrenin etkisi vardır.
- D) İnsan sürekli olarak her şeyden şüphe etmelidir.
- E) Doğru bilgiye ulaşmak olanaksızdır.

7. Sokrates bilginin insana göre olduğunu kabul eder. Fakat her insanda zihin yapısı aynı olduğundan, insana göre olan bu bilginin de herkeste aynı olması gerekir. Bilgi insana göredir, ama tüm insanlara göre bu bilgi ayırdır. O halde herkes için geçerli olan, herkesin üzerinde anlaşabileceği doğru bilgi mümkündür.

Buna göre, Sokrates'in savunduğu temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin kaynağı deney ve akıldır.
B) İnsan bilgiyi kendi bireysel özelliklerine göre edinir.
C) İnsan mutlak doğru bilgiye ulaşabilir.
D) İnsanın en önemli özelliği düşünmesidir.
E) İnsanın edindiği her bilgi doğrudur.

8. Platon'un temel felsefesi idealar dünyası ve onun yansımaları olan cisimler (görünümler) dünyası üzerinedir. İdealar dünyası akıl ile kavranırken, görünümler dünyası duyuyla algılanır. Ona göre tek gerçeklik, dolayısıyla doğru bilgi duyularımızla algıladığımız bilgi değil, ideanın bilgisidir. Cisimler dünyası sürekli bir oluşum içinde olduğundan gerçek bir varlığı yoktur. Gerçek olarak gördüğümüz şeyler ideanın yansımasıdır, gölgesidir.

**Bu parçaya göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşı-
lamaz?**

- A) Yaşadığımız evren gerçek bir evren değildir.
- B) Gerçek varlıklar yaşadığımız evrenin dışındadır.
- C) Yaşadığımız evrenle ilgili bilgilerimiz doğru değildir.
- D) İnsan idealar ve görüşüşler evreni hakkında doğru bilgi edinemez.
- E) Yaşadığımız evren gerçeklikler evrenine bağlıdır.

9. Descartes'a göre, felsefede yapılacak şey, düşünmeye başlarken, doğruluğunu doğrudan doğruya kavrayabileceğimiz, aritmetiğin birimleri gibi olan sağlam bir nokta bulmak ve bunun üzerinde bir birleştirme yapmaktır. Aradığı sağlam noktayı bulmak için, şüpheyle işe başlayan Descartes'ın şüphesi bir yöntem şüphesidir, doğru bilgiye varmak için bir araçtır ve bunun için "metodik şüphe" adını alır.

Buna göre, Descartes'ın şüphesi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Şüphe düşünmenin başlangıç noktasıdır.
B) Şüphe doğru bilgiye varmak için gereklidir.
C) Şüphe kesin bilgiye varmanın aracıdır.
D) Doğru bilgiye ulaşıldığında şüphe terkedilir.
E) Şüphe düşüncenin varacağı en son aşamadır.

- 10.** Gerçeklik somut olarak var olanların bütünüdür. Gerçeklik bir var oluş şeklidir. Bilinçten bağımsız olarak var olana verilen addır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi gerçeklik değildir?

- A) Öğrencilerin takip ettiği ders kitabı
B) Muhasebecinin kullandığı bilgisayar
C) Şehirler arası ulaşımda kullanılan otobüs
D) Geceleyin uykuda görülen rüya
E) Yeni inşa edilen bir bina

- 11. • Bilimlerin, bilim adamlarının kişisel özelliklerinden bağımsız bir iç işleyişi vardır.**
- İnsan toplumları sırasıyla teolojik, metafizik ve pozitif safhaları yaşar.
 - Metafizik konular anlamsız olduğu için felsefe metafizik konuları bırakmalı, bilimlerin buluş ve yöntemlerini tartışan bir bilim felsefesi olmalıdır.

Yukarıdaki açıklamalar hangi felsefi yaklaşımın temel düşüncesini oluşturur?

- A) Mantıkçı pozitivism B) Pozitivizm
C) Fenomenizm D) Kritisizm
E) Empirizm

- 12.** Kant'a göre, bizim deneyden önce olan birtakım boş kalıplarımız (akıl kategorilerimiz) vardır. Deneyden gelen verileri bu kalıplara göre değerlendiririz. Deneyin bildirdikleri ancak bununla düzene girip bilgi olur. Akıl kategorileri deneye form bakımından yardımcı olur. Örneğin, "Beyazı duyumluyorum." yerine "Bu beyaz bir şeydir." demeye imkân sağlar. Burada zaman ve mekân formu duyuma biçim kazandırır. Yargı formlarından biri ile bilgi dile getirilir.

Kant, bu parçada aşağıdakilerden hangisini açıklamaktadır?

- A) Akıl ile duyu organları arasındaki farkı
B) Bilginin meydana gelişini
C) Sezginin bilgi edinmedeki rolünü
D) İnsan aklının insan hayatındaki önemini
E) Akıl kategorilerinin düşünmedeki önemini

1. Dış dünyayla ilgili bilgilerimiz, gerçeğin tam bir yansıması olamıyor. Nesnelerin aralarındaki bağlantıları da biz kendimiz düşünüyoruz. Buna göre, bir cisimler dünyasının var olduğu kesin olarak kanıtlanamaz. Bundan dolayı, insan için dış dünya bakımından doğruluk, doğru bilgi, düşüncelerin nesnelere uygun olmasında değil, düşüncelerin kendi aralarında birbirlerine uymasında aranmalıdır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi savunulmaktadır?

- A) Doğru bilginin kaynağı akıl değil, duygulardır.
- B) Doğru bilginin kaynağı deney değil, akıldır.
- C) Birbirleriyle uyumlu olan ifadeler tutarlı olup bu bilgilerin kabul edilme olasılığı fazladır.
- D) Bilginin doğruluğu nesnesini olduğu gibi yansıtmaması değil, tutarlı olmasıdır.
- E) Bizim dışımızda bir dış dünya olmadığından, olmayan şeylerin bilgisi üzerinde insanlar anlayamaz.

2. Rasyonalist düşüncülere göre; bilgi, zorunlu, kesin ve genel - geçer olmalıdır. Böyle bir bilgiyi bize akıl sağlayabilir. Gerek ilköğretim ve gerekse üniversite rasyonalistleri en ideal, en mükemmel bilim olarak matematik ve mantığı görmüşlerdir.

Rasyonalist düşünürlerin matematik ve mantığa ait bu görüşlerinin en temel gerekçesi aşağıdaki-
lerden hangisi olabilir?

- A) Matematik ve mantığın sonuçlarının kesin olması
B) Matematik ve mantığın konularının akılla bulunmuş olması
C) Matematik ve mantık arasında yakın ilişki olması
D) Matematik ve mantığın bazı ilkelerden hareketmesi
E) Matematik ve mantığın genel - geçer bilgiler vermesi

3. Deneyci düşünceye göre, bilgi duyu organlarıyla yapılan deneylere dayanır. Duyusal bilgi canlı, doğru ve güvenilir bilgidir. Akılcı düşünceye göre ise, doğru bilgi duyuyla değil, akılla elde edilir. Öte yandan sezgi düşünceye göre, varlığın özünün bilgisini akılla ya da duyuyla değil, sadece sezgi ile kazanılır.

Parçaya göre; deneyci, akılcı ve sezgici düşünceler hangi konuda birbirlerinden ayrılmaktadır?

- A) Bilginin işlevi
B) Bilginin yararı
C) Bilginin değeri
D) Bilginin kaynağı
E) Bilginin elde edilmiş nedeni

4. Bacon'a göre, doğaya astroloji ve sihir gibi yollarla etki edilemez, doğa bu yollarla kontrol altına alınamaz. Doğaya ancak doğanın, varlığın kanunları bilinerek ve bu kanunlara uyularak etki edilebilir. İnsanın doğa üzerindeki gücü doğaya ilişkin bilgisi kadardır. Diğer bir deyişle, bilmek, doğaya egemen olmaktır.

Buna göre, Bacon'ın savunduğu görüş aşağıdaki-
lerden hangisidir?

- A) Doğa üzerinde etkili olmak insanın en önemli amacıdır.
- B) Doğa üzerinde etkili olmak teknik araçlarla olanaklıdır.
- C) Doğaya ilişkin bilgi insanı doğaya karşı güçlü yapar.
- D) Doğanın kendine özgü yasaları vardır.
- E) İnsanlar yeteneklerini, bilgileri oranında geliştirebilirler.

5. Condillac şöyle der: “Mermerden yapılmış canlı bir heykel düşünelim. Bu heykelin üzeri büyük bir bezle örtülü olsun. Bu durumda heykel henüz hiçbir konuda bilgi sahibi değildir. Heykelin gözlerindeki örtüyü kaldırdığımızda heykel cisimleri görmeye, onların şekil ve renklerini öğrenmeye başlar. Heykelin kulaklarındaki örtüyü kaldırdığımızda cisimlerin seslerini işitmeye, zihniyle aralarında karşılaştırmalar yapmaya başlar. Bu durum heykelin dil, burun ve derisi için de geçerlidir.”

Parçaya göre, Condillac'ın savunduğu görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilgi edinmenin önünde pek çok zorluk vardır.
- B) Bilgi uzun bir süreç sonunda oluşur.
- C) Bilginin kaynağı duyulardır.
- D) Farklı duyuların verdiği bilgiler arasında çelişkiler olabilir.
- E) İnsanın en önemli özelliği duylara sahip olmasıdır.

6. "İnsan dış dünyayı kendi zihin yapısına göre bilir."
Kant'ın bu yargısına göre, bilginin hangi niteliğe sahip olduğu söylenebilir?

- A) Nesnel B) Empirik C) Sezgisel
D) Relatif E) Bilimsel

7. Gazali'ye göre, insanda iki tane göz vardır. Bunlardan biri maddi göz, yani akıldır. İnsan maddi gözle somut varlıkları bilebilir, bununla bilim ve felsefeyi kurar. Duyum ve akıl varlığın sınırlı bilgisini verebilir. İnsanın ikinci gözü kalp gözüdür. İnsan gerçeği tüm açıklığıyla ancak kalp gözü ile bilebilir. Ancak kalp gözünü harekete geçirebilmek, kullanabilmek için insanın kendisini tutkulardan kurtarması, büyük bir sevgi ve coşku ile Allah'a yönelmesi gerekir. İşte Allah o zaman gerçeğin bilgisini insanın kalbine verir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) İnsanın bilgi edinmek için duyum, akıl ve kalp gözü gibi yetenekleri vardır.
B) İnsan somut ve soyut gerçekleri farklı yollardan öğrenebilir.
C) Aklın ve duyunların verdiği bilgilerin doğruluğu sınırlıdır.
D) Doğru bilgi edinmek olanaklıdır ve bunun da yolu kalp gözüdür.
E) İnsan gerçeğin bilgisine tamamen kendi yetenekleriyle ulaşabilir.

kareköt

8. Kant insan zihnini bir fabrikaya benzetir. Fabrikaya gelen hammadde, birtakım işlemlerden geçtikten sonra işlenmiş maddeye dönüşür. Zihin, duyu organlarından gelen bilgi hammaddesini işleyerek bilgi oluşturur. Örneğin, bir tekstil fabrikasına gelen pamuk veya yün bazı işlemlerden geçtikten sonra kumaş haline alır. İşte zihnimiz, bu fabrikadır ve biz sadece bu fabrikadan çıkan kumaşı ve biraz daha öncesini yani pamuğu ve ipliği bilebiliriz, onun işlenmeden önceki durumunu bilemeyiz.

Bu parçaya göre, Kant'ın savunduğu temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varlığı olduğu gibi bilmek olanaksızdır.
B) Zihin mevcut bilgiler üzerinde düşünerek yeni bilgiler elde eder.
C) Varlığın farklı yönlerinin bilgisi farklı yollarla edinilir.
D) Zihin başka bir kaynaktan bilgi edinmeksizin bilgi üretebilir.
E) Doğru bilgi duyularla değil, akılla elde edilir.

9. Pozitif bilimsel bilgi insan zihninin ulaştığı en yüksek düzeydir. İnsan zihni bu düzeye üç aşamada ulaşmıştır. İlk aşama "Teolojik dönem"dir. Bu dönemde insanlar olay ve varlıkları Tanrısal güçlerin yaratıp yönettiğini düşünür. İkinci aşama "Metafizik dönem"dir. Bu dönemde insanlar olay ve varlıkların soyut güçler tarafından yaratılıp yönetildiğini kabul etmektedir. Üçüncü aşama "Pozitif dönem"dir. Bu dönemde olaylar ve varlıklar, bilimlerin olaylar arasında var olduğunu bildirdiği ilişkilerle açıklanır. Bu dönemde felsefenin görevi de evreni ve olayları bilimsel bilgilere dayanarak açıklamaktır.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) En ileri ve doğru bilgi bilimsel bilgidir.
B) İnsan zihni dini ve metafizik aşamalardan sonra bilimsel aşamaya geçmiştir.
C) Felsefi düşünce bilimsel bilgi ve buluşlara dayanmalıdır.
D) İnsan düşüncesine farklı dönemlerde farklı anlayışlar hâkim olmuştur.
E) Olayların soyut yönlerinin kesin bilgisi din ve metafizikle, somut yönleri ise bilimle bilinebilir.

10. Ludwig Wittgenstein'a göre, dil dünyayı resimleyerek onu temsil eder. Önergeler olguların resimleridir. Önergeler aynı zamanda düşüncelerin dille ifadesidir. Biz önergeleri kullanarak düşünürüz. Dış dünya olgular toplamıdır. Dille dünya, dünyadaki olgular arasında doğrudan ilişki bulunmaktadır.

Buna göre, Wittgenstein'ın savunduğu görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrendeki olaylarla düşünce ve dil arasında uyum vardır.
B) İnsanın tüm sorunları dille ilgilidir.
C) Nesne ve olaylar dilin yapısını etkilemez.
D) İnsan sözcüklerle düşünür.
E) Dış dünyada çeşitli nesne ve olaylar vardır.

1. Gerçeklik, düşünülen ya da zihinde tasarlanan değil, somut ve bilinçten bağımsız olarak var olandır.

Bu tanıma göre, aşağıdakilerden hangisi bir "gerçeklik" örneği değildir?

- A) Bir kalp hastasının tedavisinde kullanılan ilaç
B) Haberleşmede kullanılan telgraf makinesi
C) Picasso'nun bir müzede sergilenen tabloları
D) Bir çemberin alanını hesaplamada kullanılan π (pi) sayısı
E) Bir fabrikanın çevre kirliliğine yol açan atıkları
(ÖYS 1994)

2. Bir savın doğru veya yanlış olması, onun bir "doğruluk değeri" taşıdığını gösterir. "Gerçek" ise savın konusudur. Örneğin Güneş, havanın sıcaklığı, yağmur yağması bir doğru ya da yanlış değil, bir gerçektir. Ama belirli bir günde Güneş'in parladığına, havanın sıcak olduğuna ya da yağmurun yağdığına ilişkin ifadeler doğru ya da yanlış olabilir. O halde doğruluk veya yanlışlık, zihinde bulunan veya zihnin ürettiği bir şeyle, kısaca bir önermeyle ilgilidir.

Bu parçaya dayanarak "doğruluk değeri" ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

- A) Deneyle ispat edilebilen olgulardır.
B) Var olanı olduğu gibi açıklayan yargılardır.
C) Var olanın değil, yargı ve düşüncenin bir özelliğidir.
D) Toplumda genel kabul gören düşüncelerdir.
E) Aklın ilkeleri ile tutarlı olan yargılardır.
(ÖYS 1995)

3. Dünyada olup bitenlerin doğru veya yanlış olması söz konusu değildir. Doğruluk düşüncelerin, yargıların, önergelerin bir özelliğidir. Doğruluğun ölçütü de bir tasarımın ele aldığı nesneye ne derece uygun olduğudur. Yani bir bilgi ele aldığı nesneyi olduğu gibi yansıtıyorsa doğru, yansıtmıyorsa yanlıştır.

Bu görüşe göre doğru nedir?

- A) Düşüncenin gerçekle uyuşmasıdır.
B) Yaşamda işe yarayanların bilgisidir.
C) Zihindeki tasarımlar arasındaki tutarlılıktır.
D) Aklın kavramlarıyla kanıtlanmış önergelerdir.
E) Gözlem ve deneye dayalı açıklamalardır.
(ÖYS 1997)

4. Bizim varlık düzenimiz nesneleri kendine uydurur, her şeyi kendine göre değiştirir. Aslında dünyanın ne olduğunu bilemez oluruz, çünkü her şey bize duyularımızla bozulmuş, aslından ayrılmış olarak gelir. Pergel, gönye, cetvel bozuk oldu mu onlara göre yapılan bütün yapılar da ister istemez kusurlu, sakat olur. Duyularımız kesin olmadığı için onların ortaya koyduğu hiçbir şey de kesin değildir. Peki ama bu ayrılıklar karşısında doğruluk hükmünü kim verecek?

Bu parçada, "bilgi kuramı" ile ilgili olarak aşağıdaki lerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Bilginin doğruluk değerine
B) Duyu bilgisinin eleştirisine
C) Bilginin göreceli oluşuna
D) Bilginin kaynağına
E) Bilginin uygulanabilirliğine

(ÖSS 2008)

kareköt

5. Arabamın motoru çalışmıyor. Tamirciye gösterip "Karbüratörde ne var?" diye sorduğumda, "Hiç" diyor. Bunun bir önerme olduğunu kabul edersek, bu önerme doğru olabilir mi? Elbette doğru olabilir. Ama bir önerme doğruysa, gerçeğin de onun söylediği gibi olması gerekir. Doğruluğun tanımı bu. Öyleyse karbüratörde bir hiç olması gerekir.

Bu parçaya göre, doğru önermede bulunması gereken özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İfadesinin kısa ve basit olması
B) Yanlış yoruma kapalı olması
C) Akla uygun olması
D) Gerçeğe uygun olması
E) Duruma göre değişebilmesi

(ÖSS 2005)

6. Dünyanın ya da bilimin bana herhangi bir felsefi sorun sunacağını sanmıyorum. Bana felsefi sorunlar sunan diğer filozofların dünya ya da bilim hakkındaki yorumlarıdır. Genelde iki tür sorunla ilgileniyorum: Birincisi filozofun ne demek istediğini tam ve doğru olarak kavramak, ikincisi de söylediklerinin doğruluğuyla ilgili doyurucu dayanak olup olmadığını bulmak.

Bu parçada sözü edilen iki sorun, sırasıyla aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Anlama – Temellendirme
B) Doğrulama – Yanlışlama
C) Açıklama – Anlama
D) Yorumlama – Tanımlama
E) Öndeide bulunma – Açıklama

(ÖSS 2003)

7. – Locke'a göre, insan zihninde doğuştan hiçbir bilgi yoktur.
– Platon'a göre ise bilgi hatırlamaktır. Çünkü insanlar bilgileri deneyle elde etmezler, bilgiler insan zihninde doğuştan vardır.

Yukarıda Locke ve Platon'un bilgi felsefesinin hangi sorusuna verdiği cevap yer almaktadır?

- A) Bilimsel açıklama nasıl olmalıdır?
B) Doğru bilginin ölçütü nedir?
C) Bilginin sınırları nelerdir?
D) Bilginin kaynağı nedir?
E) Bilimsel bilginin değeri nedir?

(ÖYS 1995)

8. İnsan her şeyin ölçüsüdür. Her şey, insana nasıl görünüyorsa öyledir. Rüzgâr üşüyen için soğuktur, üşümeyen içinse soğuk değildir.

Protagoras'ın bu görüşünün temelinde aşağıdaki düşüncelerden hangisi yer alır?

- A) Her insan duyu bakımından farklı yaratılmıştır.
B) Deney yoluyla ulaşılan bilgilerin doğruluğundan şüphe edilemez.
C) Hiçbir şey var değildir; var olsaydı bile bilinemezdi.
D) Bir şeyin gerçek açıklamasına ulaşana kadar ondan şüphe edilmelidir.
E) Algıya dayanan bilgiler, algılayanın içinde bulunduğu duruma göre değişir.

(ÖYS 1992)

9. Sofistler, doğruluğun insana göre değiştiğini savunurlar. Dolayısıyla, bir tartışmada onlar için önemli olan, hangi tarafın düşüncesinin doğru olduğu değil, tartışmayı kimin kazanacağıdır.

Buna göre, Sofistlerin düşüncesinin temelini aşağıdaki yargılardan hangisi oluşturur?

- A) Düşünme doğuştandır, öğretilemez.
B) Doğru bilgi doğru düşünmeyi sağlar.
C) Aklın ilkeleri her zaman doğrudur.
D) Mutlak bir doğru yoktur.
E) Davranışlar değişir, değerler değişmez.

(ÖYS 1993)

10. Varlıklar, sizin onlar karşısında duruşlarınıza göre gösteriyorlar kendilerini. Önümdeki bir demet gül, ona bir botanik uzmanı olarak yaklaştığımda, kendini botanik biliminin kavramlarıyla sunar. Bir teorik fizikçi olarak atomlardan, fotonlardan, kuarklardan oluşan bir madde olarak verir kendini. Öte yandan, bir ressam ya da şairsem ne denli farklı "yüzleriyle" sunacaktır kendini.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Her varlık kendini diğer varlıklardan farklı gösterir.
B) Doğru bilgi, varlığı yansıtan bilgidir.
C) Bilimler, varlığın özünü anlamamızı kolaylaştırır.
D) Varlığın algılanışı algılayana bağlıdır.
E) Kişisel tutumlar varlığın özünü değiştirir.

(ÖSS 2004)

11. Birkaç yıl önceydi, bir duvara doğru yürüyordum. Baktım hırpani biri bana doğru geliyor. "Kim bu kılık-sız, tuhaf adam?" dedim kendi kendime. Sonra bir de baktım, duvar meğer aynaymış; kendime bakıyormuşum. O adam birden ince, zarif, üzerinden anlayışlılık akan biri olup çıkıverdi.

Bu parçada anlatılan durum, aşağıdakilerden hangisine bir örnektir?

- A) Bilgilerimizin dış dünyayı ayna gibi yansıttığına
B) Algıların duruma bağlı değerlendirmeler olduğuna
C) Aklın bilgilerimizin tek kaynağı olduğuna
D) Nesnel bilginin evrensel bilgi olduğuna
E) Var olmanın algılanmakla eşdeğer olduğuna

(ÖSS 2005)

12. – "Güzelliğin on par'etmez bu bende ki aşk olmasa." diyen Aşık Veysel ile
– "Var olmak algılanmış olmaktır." diyen Berkeley'in
- bu görüşlerinin ortak yönü aşağıdakilerden hangisinin vurgulanmasıdır?**

- A) Soyut olanın önemsiz olduğu
B) Somut olanın önemsiz olduğu
C) Asıl olanın nesne olduğu
D) Asıl olanın özne olduğu
E) Değerlerin belirsiz olduğu

(ÖSS 2006)

13. İnsan hiçbir şeyi, hatta kendi şüphesini bile onaylamamalıdır.

Bir Septik düşünüre ait olan bu sözlerle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her şeyden şüphe etmek gerçeğe ulaşmayı engeller.
B) İnsan hiçbir şey hakkında tek başına karar vermemelidir.
C) Gerçek bilinmeyeceği için hiçbir şey hakkında karar vermemelidir.
D) İnsan bilmediği şeyleri öğrenmeye çalışmalıdır.
E) İnsan onayladığı şeylerden artık şüphe etmemelidir.

(ÖYS 1990)

14. Şüpheci (skeptik) filozoflardan Pyrrhon'a göre:

- Duyular ve akıl bize nesneleri olduğu gibi değil, göründükleri gibi yansıtır.
– Her sav için eşit güce sahip ve birbirinin karşı olan iki kanıt ileriye sürülebilir.
– Bu iki nedenden ötürü her türlü mutlak yargı ve değerlendirmeden kaçınılmalıdır.

Pyrrhon'un bu görüşlerinin dayandığı varsayım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kesin yargıya ancak şüphe ederek ulaşılabilir.
B) Kesin bilgiye ulaşmak olanaksızdır.
C) Her filozof kendinden önceki bilgi birikimini sorgulamalıdır.
D) Her türlü bilginin kaynağı sezgidir.
E) Yanlışlığı kanıtlanmadığı sürece, her bilgi doğrudur.

(ÖYS 1995)

15. Timon,

- Nesneler gerçekte nasıldır?
– Nesneler karşısındaki tutumumuz ne olmalıdır?
sorularını sırasıyla,
– Nesnelerin gerçek yapısı kavranamaz.
– Nesneler karşısında yargıdan kaçınmalıyız.
şeklinde cevaplamaktadır.

Timon'un bu cevapları, onun felsefe tarihinde hangi görüşün temsilcisi olduğunun göstergesidir?

- A) Materyalizm
B) Dogmatizm
C) Sezgicilik
D) Şüphecilik
E) Bencillik

(ÖYS 1997)

16. Sokrates, konuşmalarında kendisinin hiçbir şey bilmediği gerekçesiyle, karşısındaki kişiye sorular yönelir. Bu sorular ve onlara aldığı cevaplarla, önce, o kişinin ortaya koyduğu düşüncenin üstünlüğünü, temelsizliğini gösterir. Sorularına devam ederek, konuştuğu kişinin doğru düşünceye ulaşmasına yardımcı olur. Kendi deyişiyle "ruhta uyku halinde bulunan düşünceleri doğurtmaya" uğraşır.

Sokrates'in bu yaklaşımının temelinde aşağıdaki görüşlerden hangisi vardır?

- A) Bilgiye, o konuda uzman kişilerin görüşleri alınarak ulaşılır.
B) Bilgi, karşıt görüşlerin uzlaştırılmasıyla oluşur.
C) Saklı olan doğrular, insanın sorgulama yoluyla düşündürülmesi sonucu ortaya çıkarılabilir.
D) Apaçık olmayan gerçeklere, erdemli kişiler gibi, erdemsiz kişiler de ulaşabilir.
E) Doğrular, duyularımızın ve aklımızın kavrayabilme gücüyle sınırlıdır.

(ÖSS 1999)

17. Aristo'nun mantık konusundaki eserlerini ele alıp en ince noktasına kadar gözden geçiren ve anlatan, bu nedenle Muallim-i Sani (ikinci Öğretmen) adıyla da tanınan Türk İslam düşünürü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İbn-i Sina B) Gazali C) Farabi
D) Biruni E) Mevlana

(ÖYS 1991)

18. Metodik şüphe, yanılgi ve önyargıları önlemek ve eleme yoluyla şüphe edilemez bir gerçeğe ulaşmak için her şeyden şüphe etmeye dayanır. Bu yolla kendinden hiç şüphe edilemeyen açık seçik bilgilere ulaşılır. Bu bilgilere dayanarak, hiç atlama yapmadan yine doğrulukları açık seçik olan öteki bilgilere adım adım geçilir.

Bu parçada sözü edilen görüş aşağıdakilerden hangisine aittir?

- A) Descartes B) Bacon C) Hume
D) Bergson E) Kant

(ÖYS 1991)

19. Descartes, mutlak anlamda kesin olan başlangıç doğrusuna ulaşabilmek için, doğru olduğu açık ve seçik bir biçimde bilinmeyen hiçbir şeyi doğru kabul etmemek gerektiğini düşünür. Kuşku duymayacağı açık ve seçik bilgiden hareket etmek ister. Bu nedenle her şeyden kuşku duymaya, yanlış ya da kuşkulu olması muhtemel olduğunu düşündüğü her şeyi reddetmeye karar verir. Ancak yine de kuşku duymayacağı tek şey olduğunu söyler. Bu da kuşku duyduğundan kuşku duymamasıdır.

Bu parçaya dayanarak Descartes'la ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi ileri sürülebilir?

- A) Açık seçik bilgiye ulaşabildiği
B) Kuşkuyu sonuna kadar götürdüğü
C) Akıl bilgisini diğerlerinden üstün gördüğü
D) Doğuştan fikirlerinin var olduğunu kabul ettiği
E) Süjeden bağımsız nesneler dünyasının varlığını kabul ettiği

(ÖSS 2008)

20. Bacon'a göre, doğruya ulaşmanın yalnızca iki yolu vardır. Bunlardan birincisi tek tek algılarımızı bir yana itip, doğruluğu apaçık sayılan üst düzey genellemelerden alt düzey genellemeler elde etmektir, ikincisi ise, tam tersine, olguların tek tek gözleminden yola çıkarak üst düzey genellemelere ulaşmaktır.

Doğruyu aramada ve bulmada izlenen bu iki yolun adları aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

Birinci Yol	İkinci Yol
A) Gözlem	Yorum
B) Evreni belirleme	Örnekleme alma
C) Tümdengelim	Tümevarım
D) Analoji	İspat
E) Sentez	Analiz

(ÖYS 1992)

21. Bacon'a göre insan, doğal yapısı, yetiştiriliş biçimi, toplumsal ilişkileri ve inandığı öğretiler sonucu belirli görüşleri benimser. Bacon, "idol" adını verdiği bu görüşlerin insan zihnini yanılttığını, kişinin olanı olduğu gibi görmesini güçleştirdiğini ileri sürer.

Aşağıdakilerden hangisi Bacon'un bu görüşünü dile getirmektedir?

- A) Bilgi eğitim yoluyla kazanılır.
B) Gerçeğe ancak akıl yoluyla ulaşılabilir.
C) Bilgi yanlışları dış dünyanın yapısından kaynaklanır.
D) Önyargılar gerçeğe ulaşmayı engeller.
E) Gerçeği görme yetisi doğustandır.

(ÖYS 1988)

22. Hegel'e göre felsefe, nesnelerin düşünceyle görülmesi, düşünceyle ele alınmasıdır. Düşünme kendi kendisiyle beslenir; dışarıdan sağlanacak bir gerece gerek yoktur. Hegel gerçeğe, deneye hiç başvurmadan düşünceyle ulaşmaya çalışır.

Hegel'in bu yaklaşımında temel aldığı görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin kaynağı duyular değil, akıldır.
B) Doğuştan gelen hiçbir kavram yoktur, tüm kavramlar yaşantılar yoluyla kazanılır,
C) Bilgi ancak mistik bir sezgi ile elde edilir.
D) Düşünme yetisi bireyin algıladıklarıyla sınırlıdır.
E) Düşünce yalnızca bir eylem aracıdır ve ancak bir araç olarak değer taşır.

(ÖSS 1999 İptal)

23. Bir düşünür, duyuları küçümseyen salt akılcı görüşe karşı, duyuların ağızından şöyle söylemektedir; "Zavallı akıl, beni çürütmek için dayandığın kanıtları yine benden alıyorsun."

Düşünürün bu sözle anlatmak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan, duyularından gelen bilgiyi edilgin biçimde almaz; onları şüphenin ve aklın süzgecinden geçirerek yorumlar.
B) Duyulardan gelen bilginin doğru olup olmadığı, yine duyulardan gelen başka bilgilerin kullanılmasıyla anlaşılır.
C) Duyular, duyu organlarına yani bedenimize bağlı olduğu için sınırlıdır; akıl ise maddesel olmadığı için sınırsızdır.
D) Duyular bize olayların gerçek nedenlerini söyleyemez; olayların özü ancak akılla kavranabilir.
E) Doğadaki her şey, duyularla algılanması olanaksız olan ve hiçbir zaman değişmeyen bir ilk maddeden oluşmuştur.

(ÖSS 1999)

24. Gerçek sadece deneyimde vardır, hem de sadece herkesin kendi deneyiminde. Bu deneyimler, bir başkasına nakledildiği an öyküye dönüşür, olaylardaki gerçeği, kesin gerçeği ispatlama olanağı yoktur, olsa da bundan kaçınmak gerekir. Hayatın gerçekliği konusunu tartışmayı filozoflara bırakmalıyız. Gerçek olan, benim şu an denizin kıyısında oturuyor olmam, ay ışığının yansımaları denizin sularında görmem. Gerçek olan benim.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçların hangisi çıkarılamaz?

- A) Yaşantıların öznel olduğu
B) Gerçekliğin, yaşadıklarımızı fark etmemizle ilgili olduğu
C) Gerçeğe ancak yaşayarak ulaşılacağı
D) Yaşantıların başkasına aynen aktarılamayacağı
E) Gerçekliği filozofların dışında kimsenin anlayamayacağı

(ÖSS 2003)

25. Gazzali'ye göre duyular da akıl da yanıltıcıdır; onlara dayanarak mutlak gerçeğe ulaşmak olanaksızdır. Mutlak gerçeği apaçık biçimde kavramanın yolu gönülden geçer. Duyuların ve aklın bize veremeyeceği bu bilgiye, ancak gönül gözüyle ulaşabiliriz.

Gazzali'nin bu düşüncesine dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Gerçek ideasından pay alanlar dışında hiçbir şey doğru değildir.
B) Gerçek, gözlem ve deneyler yoluyla kavranabilir.
C) Gerçek ancak mistik bir görüşle sezilebilir.
D) Gerçeğe, insanın özüne ait olan öğretilerle ulaşılabilir.
E) Gerçek, anlama yetisinin kategorileri aracılığıyla kavranır.

(ÖYS 1998)

26. Filozofların ilahiyat konusunda genel, zorunlu, doğru ve apaçık önermeleri olmadığını ortaya koyan, Tanrı hakkındaki gerçek bilgiye filozofların yaptığı gibi çıkarımlar yoluyla değil, Tanrı'ya içinde duyarak ulaşılabilirliğini söyleyen, Tahafüt (Tutarsızlık) adlı yapıtıyla tanınan İslam düşünürü kimdir?

- A) İbn-i Rüşd B) Gazali C) Farabi
D) İbn-i Sina E) Sühreverdi

(ÖYS 1990)

27. Kant, bilme sürecinde aklın ve deneyin katkılarını ortaya koyabilmek için aklı "mahkemeye çıkarır." Amacı, aklın sınırlarını, neleri bileceğini ve bilemeyeceğini belirlemektir. Ancak, burada sorgulayan da sorgulanan da aklıdır.

Bu parçada Kant'ın hangi düşüncesi söz konusu edilmektedir?

- A) Anlama yetisinin sonsuzluğu
B) Metafiziğin savaş alanı
C) Aklın kendi kendini eleştirmesi
D) Fenomenlerin bilgisinin eleştirilmesi
E) Nesnelliğin yanıltıcılığı

(ÖYS 1997)

28. Bugün doğru dediğimiz bilgiye yarın yanlış demeye hazırlıklı olmalıyız. Euclid uzayı, Aristo mantığı, Skolastik metafiziği yüzyıllar boyunca faydalı olmuşlardı. Fakat o zaman için faydalı olan bu görüşler, daha sonraki deneyimlerimiz için aynı ölçüde elverişli olmamıştır.

William James'in bu görüşüne temel olan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilgiye ancak doğruyu aramaktan vazgeçildiğinde ulaşılır.
B) Doğruların değişmesi, yaşamın değişmesine neden olur.
C) Doğruluğun değerini belirleyen, o gün için sağladığı faydadır.
D) Değişmeyen bilgilere ulaşıldığında faydalı bilgiye de ulaşılmış olur.
E) Kavramlar açık seçik tanımlanmadıkça doğruya ulaşılır.

(ÖYS 1993)

29. Kaf Dağı'nın ardında Zümrüdüanka kuşu var mı, yok mu? Var dediğimizde de yok dediğimizde de fark etmiyorsa bunu bilmenin benim için önemi yoktur. Bununla beraber, "Kaf Dağı var, onun ardında da Zümrüdüanka kuşu var." diyorsam ve bu bilgiler benim işime yarıyorsa bunlar doğrudur.

Bunları söyleyen kişinin görüşü, bilgi kuramıyla ilgili aşağıdaki yaklaşımlardan hangisine uymaktadır?

- A) Kuşkuculuk B) Pragmatizm
C) Empirizm D) Sezgicilik
E) Fenomenolojizm

(ÖSS 2006)

30. En büyük bilgi, bildiklerimizden başka bilgilerin de olduğunu bilmektir.

Bu cümlede savunulan görüş aşağıdakilerden hangisiyle paralellik gösterir?

- A) İnsan, aklıyla her şeyi bilebilir.
B) Bilgiler bizim bildiklerimizle sınırlı değildir.
C) En doğru bilgi, işimize en çok yarayan bilgidir.
D) Doğru bilgiye yalnızca sezgilerle ulaşılır.
E) Güvenilir bilgiler kendi deneyimlerimizden edindiklerimizdir.

(ÖSS 2003)

31. Bilgiler yalnızca var olma mücadelesinde kullandığımız araçlar olduğundan, doğru olmaları için uymaları gereken nesnel gerçeklik diye bir şey yoktur.

Bu parça "bilgi kuramı"nın hangi temel sorusuna yanıt niteliğindedir?

- A) Doğru bilginin ölçütü nedir?
B) Duyu bilgisine güvenilir mi?
C) Akıl her şeyi bilebilir mi?
D) Neyi bilebiliriz?
E) Bilgi doğuştan mıdır?

(ÖSS 2009)

1. Soru kökündeki gerçeklik tanımına göre; A, B, C ve E seçenekleri birer gerçektir, onlar zihnin dışında vardır. Fakat D seçeneğindeki π sayısı zihnin dışında var değildir. O, zihnin, nesnelerdeki bir özelliği nesnelerden soyutlayarak düşünmesiyle elde edilmiştir.

Yanıt D

2. Paragrafta evrendeki nesnelerin birer "gerçek" olduğu, "doğruluk"un ise evrendeki nesne ve olaylara ilişkin bilgilere, yargılara ait bir özellik olduğu belirtiliyor. Bu anlamı C seçeneği özetlemektedir. Paragrafta A, B, D ve E seçeneklerine esas olabilecek bir bilgi yoktur.

Yanıt C

3. Sorunun cevabı, yani doğruluğun tanımı paragrafın son iki cümlesinde verilmiştir. Bu cümlelerde doğruluğun; bir düşüncenin (bilginin) ilgili olduğu nesneyi, olayı, gerçeği olduğu gibi yansıtmayı olduğu belirtilmektedir.

Yanıt A

4. Bilgi kuramıyla ilgili olarak, paragrafın birinci ve sondan bir önceki cümlesinde C seçeneğine, ikinci cümlesinde A seçeneğine, sondan bir önceki cümlesinde B ve D seçeneklerine değinilmiştir. Fakat soru kökünde E seçeneğine değinilmemiştir.

Yanıt E

5. Bu soruda da bir önceki soruyla aynı şey, yani doğruluğun ne olduğu sorulmaktadır. Sorunun cevabı paragrafın şu cümlesindedir: "...bir önerme doğruysa, gerçekliğin de onun söylediği gibi olması gerekir." Bu özellik D seçeneğinde ifade edilmiştir. Diğer seçeneklerin soru kökünde karşılığı yoktur.

Yanıt D

6. Sorunun cevabı paragrafın son cümlesindedir. Bu cümledeki "filozofun ne demek istediğini tam ve doğru anlamak" sözcüğü "anlama"; "söylediklerinin doğruluğuyla ilgili doyurucu dayanak olup olmadığını bulmak" sözcüğü ise "temellendirme" sorununa işaret etmektedir. Bu iki sorun A seçeneğinde verilmiştir.

Yanıt A

7. Paragrafın birinci bölümündeki "zihinde doğuştan hiçbir bilgi yoktur." ifadesi bilginin kaynağı akıl değil, deneydir anlamına; ikinci bölümündeki "insanlar bilgileri deneyle elde etmezler, bilgiler insan zihninde doğuştan vardır." ifadesi ise bilginin kaynağının deney değil, akıl olduğu anlamına gelir. Buna göre, soru kökündeki yorumlamalar, bilginin kaynağının ne olduğu sorusuna verilen cevaplardır.

Yanıt D

8. Paragrafın ilk iki cümlesi bilginin insana, insanın algılamasına göre meydana geldiği görüşünü yansıtmaktadır. Son cümlede ise bu görüşe bir örnek verilmiştir. Paragraftaki bu anlamı E seçeneği karşılamaktadır. Soru kökünde diğer seçeneklerle ilgili bir ifade yoktur.

Yanıt E

9. Sorunun cevabı paragrafın birinci cümlesinde verilmiştir. Bilginin doğruluğunun insana göre değişmesi demek, herkesin paylaşabileceği, kesin (mutlak) doğru bir bilgi yoktur, demektir.

Yanıt D

10. Bu soru, bir önceki soruya çok benzemektedir. Paragraftaki "Varlıklar, sizin onlar karşısında duruşlarınıza göre gösteriyorlar kendilerini." cümlesi paragrafın ana fikrini ifade etmektedir. Sonraki cümlede de buna örnekler verilmektedir. Paragrafta savunulan bu görüşü D seçeneği özetlemektedir. Soru kökünde diğer seçeneklerle ilgili bir veri yoktur.

Yanıt D

11. Bu soru da yukarıdaki sekiz ve dokuz no'lu sorulara çok benzemektedir. Burada da varlıkları kendi durumumuza göre algıladığımız görüşü örneklenmektedir.

Yanıt B

12. Soru kökündeki her iki yorumlamada da bilgi edinmede, algılamada asıl olanın özne olduğu, öznenin nesneyi kendine göre algıladığı ifade edilmektedir. Paragrafta savunulan bu görüşün dayandığı varsayım D seçeneğinde belirtilmiştir.

Yanıt D

13. Paragrafta Septisizmin insanın kendi şüphesini bile onaylamaması, kendisinin şüphe etmekte olduğundan bile şüphe etmesi, sürekli şüphe etmesi gerektiği görüşü dile getirilmiştir. Bu anlamı C seçeneği yorumlamıştır. Diğer seçeneklerin soru kökünde karşılığı yoktur.

Yanıt C

14. Soru kökünün ilk iki cümlesinde insanın doğru bilgiye ulaşamayacağı, son cümlesinde ise bu nedenle insanın her türlü bilgiden şüphe etmesi gerektiği savunulmaktadır. Buna göre, söz konusu görüşün temelinde "doğru bilgiye ulaşmanın olanaksız olduğu" varsayımı bulunmaktadır.

Yanıt B

15. Soru kökündeki verilere göre, Timon nesnelerin yapısının bilinmeyeceğini (kavranamayacağını) ve nesneler karşısında yargıdan kaçınmamız, yani bilgilerimizden şüphe etmemiz gerektiğini savunmaktadır. Böyle bir görüş, onun Septik düşüncenin bir temsilcisi olduğunu gösterir.

Yanıt D

16. Bildiğimiz gibi Sokrates bilginin kaynağının akıl olduğunu ve bilgilerin doğuştan geldiğini savunan bir düşüncüdür. Onun bu görüşü paragrafın son cümlesinde yorumlanmıştır. Bu yorumu C seçeneği karşılamaktadır.

Yanıt C

17. Soru kökünde, hakkında bazı bilgiler verilen Türk İslam düşünürü Farabi'dir.

Yanıt C

18. Şüpheyi doğruya ulaşmanın yöntemi (aracı) olarak kullanan düşünür Descartes'tir.

Yanıt A

19. Sorunun cevabı paragrafın ilk cümlesinde verilmiştir ve bu anlam sonraki cümlelerde sürekli olarak genişletilmiştir. Parçaya göre Descartes, (düşünce sistemini kurabilmek için) doğruluğundan şüphe etmeyeceği ve doğruluğu açık seçik olan bilgilerden hareket etmek ister. Böyle bir bilginin de, her türlü bilgiden şüphe etmek olduğunu savunur. Yani Descartes'in bulduğu ilk açık seçik bilgi, tüm bilgilerden şüphe ettiridir.

Yanıt A

20. Sorunun cevabı paragrafın ikinci cümlesinde verilmiştir. Bu cümlelerin birinci bölümündeki ifadeler "tümden-gelim", ikinci bölümündeki ifadeler ise "tümevarım" yöntemini açıklamaktadır.

Yanıt C

21. Bacon'ın, paragrafın ikinci cümlesinde açıklanan görüşüne göre, idol'ler insanı yanıltır ve insanın gerçeği (olanı) olduğu gibi görmesini engeller. Başka bir deyişle, insanın küçüklüğünden beri oluşturduğu önyargılar onun gerçeği olduğu gibi anlamasına mani olur. Bu anlamı D seçeneği özetlemektedir. Diğer seçenekler soru kökü ile ilgili değildir.

Yanıt D

22. Paragrafın tümünde Hegel'in "doğru bilginin kaynağı akıldır." görüşü farklı şekillerde ifade ediliyor. Hegel'in bu temel görüşü A seçeneğinde açıklanmıştır.

Yanıt A

23. Paragrafta, akılla elde edilen bilgilerin bile temelinde duyuşsal bilgilerin olduğu görüşü açıklanıyor. Bu, aynı zamanda, duyuşsal bilgilerin doğruluğu – yanlışlığı yine başka duyuşsal bilgilerin yardımıyla belirlenebilir anlamına da gelir.

Yanıt B

24. Paragrafın birinci cümlesinden A ve C seçeneği, ikinci cümlesinden B ve D seçeneği çıkarılabilir. Fakat soru kökünde E seçeneğine veri olabilecek bir bilgi olmadığı için E seçeneği çıkarılamaz.

Yanıt E

25. Sorunun cevabı paragrafın son iki cümlesinde oldukça açık bir biçimde verilmiş ve tekrarlanmıştır. Bura-daki ifadelerle göre, Gazali doğru bilgiye gönül (kalp) gözü ile ulaşılabilirliğini savunmaktadır.

Yanıt C

26. Soru kökünde bazı özellikleri açıklanan İslam düşünürü Gazali'dir.

Yanıt B

27. Kant'ın paragrafta açıklanan görüşü şöyle özetlenebilir: Aklın sınırları, neleri bilip neleri bilemeyeceği aklın sorgulanmasıyla anlaşılabilir. Bu anlamı C seçeneği karşılamaktadır. Soru kökünde diğer seçeneklere veri olabilecek bir bilgi yoktur.

Yanıt C

28. Paragraf bütün olarak değerlendirildiğinde, "Fayda sağlayan bilgi doğrudur." görüşünün savunulduğu ortaya çıkmaktadır.

Yanıt C

29. Bu soruda da bir önceki soruda olduğu gibi, "Fayda sağlayan bilgi doğrudur." görüşü Kaf Dağı ve Zümrüdüanka Kuşu'nun varlığını tasdikleyip tasdiklememe örneği ile açıklanıyor. Bu felsefi görüş Pragmatizm sözcüğüyle ifade edilir.

Yanıt B

30. Soru kökündeki yargı, bilginin bizim bildiklerimizle sınırlı olmadığı anlamına gelir. Bu anlamı B seçeneği karşılamaktadır.

Yanıt B

31. Soru kökündeki ifadeler bilginin doğruluğunun nesnel gerçekliğe (ilgili olduğu konuya, varlığa) uygunluk olmadığı, var olma (hayat) mücadelesinde işe yarama (yararlı olma) olduğu belirtiliyor. Demek ki parçada, "doğru bilgi faydalı olan bilgidir." görüşü açıklanmaktadır.

Yanıt A

BÖLÜM 3

Bilim Felsefesi

1. Bilim adamı ele aldığı olayları belli bir yöntemle açıklamak, onları doğrulamak ve kabul edilebilir önermeler, doğa yasaları ve kuramlar halinde ortaya koymak ister. Ama o, bu kavramların ne olduğu üzerinde düşünmez. Bunlar bilim felsefesinin konusu içine girer. Bu konuyu araştıran felsefe dalı bilim felsefesidir.

Bu parçada aşağıdakilerin hangisinden sözedilmiştir?

- A) Bilim - felsefe benzerliği
- B) Bilim felsefesinin yöntemi
- C) Bilim ve felsefenin kaynağı
- D) Bilimin ve bilim felsefesinin konusu
- E) Bilim ve felsefenin dalları

2. Eski Yunanistan'da ilk filozof olan Thales aynı zamanda seçkin bir astronom ve matematikçi, ünlü düşünür Pythagoras aynı zamanda bir matematikçi, tarihin tanıdığı en büyük filozoflardan olan Aristoteles ise, aynı zamanda büyük bir biyologtu.

Bu parça aşağıdakilerden en çok hangisini destekler?

- A) Birçok filozof aynı zamanda bilim adamıdır.
- B) Bazı bilim adamları felsefeye de ilgi duymuştur.
- C) İlk başlangıcında bilim ve felsefe içiçedir.
- D) Felsefe ve bilimin konuları arasında büyük benzerlikler vardır.
- E) Bilim ve felsefe arasında her dönemde yakın ilişki olmuştur.

3. XX. yüzyılın başlarında Einstein'ın ortaya koyduğu görelilik kuramı, eski geometri sistemlerini ve fizik yasalarını, zaman ve mekân arasında yeni kavram bağlantıları açısından inceler. Kuantum fiziği ise fizik yasalarına belirsizlik ilkesine dayanan istatistiksel bir yorum getirir. Söz konusu inceleme ve yorumlar Euklides ve Newton sistemlerinin varlık ve bilim düzeyinde temellerine ağır bir darbe indirmiştir. Bilim felsefesini doğuran da bu olaylardır.

Buna göre, bilim felsefesi, aşağıdakilerden hangisine bağlı olarak doğmuştur?

- A) Bazı bilimsel yöntemlerin bulunmasına
- B) Bilimde önemli gelişmelerin olmasına
- C) Bilimin felsefeyle ilişki içinde olmasına
- D) Bilimin verilerinin teknolojiye kullanılmasına
- E) Bilimsel çalışmaların toplumda önemli görülmesine

4. Aşağıdakilerden hangisi bilim felsefesinin özelliklerinden değildir?

- A) Bilimlerin konu ve yöntemlerini tartışma
- B) Bilimsel bilgilerin nesnel olup olmadığını tartışma
- C) Yeniçağda bilimlerin gelişmesinin sonucu olarak ortaya çıkma
- D) Bilimsel kuram, hipotez ve açıklamaları tartışma
- E) Bilim gibi genel - geçer bilgiler verme

5. Bilim, bir yanı ile bilimsel çalışma sonucunda ortaya çıkan bir üründür. Bilim, artık olup bitmiş, statik özellik kazanmış bilgilerden meydana gelir. O halde bilimi anlamak için bu önermelere, bu bilgilerin özelliklerine bakmak gerekir. Böylece, bilimi anlamak için bilim adamının kendisine, onun bilimi nasıl meydana getirdiğine bakmak gerekmez.

Bu parçada açıklanan görüşler hangi felsefi anlayışa uygundur?

- A) Klasik bilimin felsefesi
- B) Bilimi etkinlik olarak ele alan düşünce
- C) Bilimi ürün olarak ele alan düşünce
- D) Kritisizm
- E) Rasyonalizm

6. Carnap'a göre, ancak doğrulanabilir önermeler anlamlıdır. Anlamlı önermeler ise bilgi veren önermelerdir. Bir önermenin doğrulanması onun metafizik bir önerme olmadığını ortaya çıkarılması demektir. Çünkü ona göre, metafizik önermeler anlamı doğrulanamayan önermelerdir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi anlamlı bir önerme değildir?

- A) İstanbul Türkler tarafından 1453'de fethedildi.
- B) Türkiye'de şehirli nüfusu köylü nüfusundan çoktur.
- C) İnsan hücresi çekirdek, sitoplazma ve zardan oluşur.
- D) Evrendeki her varlığın bir var oluş amacı vardır.
- E) Türkiye coğrafyasında farklı mevsimler görülür.

7. Bilim tek tek olguları, bireysel varlıkları konu almaz, fakat, olgu türlerini ele alır ve bunlarla ilgili olarak yasalara ulaşır. Tek tek olgular da, bu çerçevede içinde, bir türün ya da bir sınıfın üyesi olarak bilinirler.

Bu parçada bilimin hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Varlıkları türlere ayırma
B) Genelleyici olma
C) Genel - geçer olma
D) Nesnel yöntemler uygulama
E) Doğruyu amaçlama

8. Bir kış günü yağmurun kara dönüştüğünü izlemek, gözlem sonuçlarını saptamak ve yazıya dökmek bir "betimleme" dir. "Yağmurun kara dönüşmesinin nedenleri nelerdir?" sorusu sorulduğunda ve bunun nedenleri araştırıldığında yapılan şey ise "bilimsel açıklama"dır.

Buna göre, "betimleme" nasıl tanımlanabilir?

- A) Bir olayın gözlenmesi sırasında belirlenen durumları açıklamaktır.
B) Bir olayın nedenleri ve sonuçları hakkında elde edilen bilimsel bilgileri ifade etmektir.
C) Gözlenen bir olay hakkında bir varsayım ortaya koymaktır.
D) Bilim adamının bir olay hakkında bilimsel incelemeler yapmasıdır.
E) Belirli bir olay hakkında sistemli bilgiler elde etmektir.

9. I. "Bütün metaller yeterince ısıtıldığında genişler." açıklaması, gelecekte bir demir çubuğu ısıtırsak onun genişleyeceği öndeyisini içinde taşımaktadır. Bilimde yeterli olan her bilimsel açıklamanın, aynı zamanda bir öndeyi niteliğinde olduğu görülür.

- II. Çoğu kimse, nedenini bilmeden baş ağrılarını dindirmek için aspirin alır. Çünkü bu kişiler geçmiş yaşantılarında aspirin almakla baş ağrısının dinmesi arasında bir ilişki kurmuşlardır. Bu bir öndeyidir, fakat bilimsel açıklama niteliği taşımaz.

Bu parçayı, aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) Bilimsel açıklama ile öndeyi arasında yakın ilişki vardır.
B) Her bilimsel açıklama bir öndeyidir, her öndeyi de bilimsel bir açıklamadır.
C) Her öndeyi bilimsel bir açıklamadır ama her bilimsel açıklama bir öndeyi değildir.
D) Bilimsel açıklama olmadan öndeyi olmaz, bilimsel öndeyi olmadan bilimsel açıklama olmaz.
E) Her bilimsel açıklama aynı zamanda bir öndeyidir ama her öndeyi bilimsel bir açıklama değildir.

10. Bilimin konusu olan olay ve varlıklar, herkesin gözleyebileceği bir dünyaya aittir. Bu nedenle, bilimin ortaya koyduğu sonuçlar, bilimsel yöntemi kullanan herkes tarafından sınanabilir ve doğruluğu belirlenebilir.

Buna göre, bilimsel konuların herkesin denetimine açık olması bilime nasıl bir özellik kazandırır?

- A) Nesnel olma
B) Birikimli olma
C) Mantıklı olma
D) Öngörülebilir olma
E) İnsanın meraklarını giderme

11. Bilimsel açıklama, önce bir olgunun öncüllerinden (nedenlerinden) hareket ederek, dedüksiyon yapmayı hedefler, akli bir çıkarımla olguyu öncüllerine bağlar, olgunun nedenini ortaya koyar.

Bu parçada bilimsel açıklamaların hangi özelliğinden söz edilmektedir?

- A) Sistemli araştırmalarla elde edilme
B) Nesne ve olayları olduğu gibi açıklama
C) Mantıklı bir yapısı olma
D) Olaylar arasındaki ilişkileri açıklama
E) Olgulara dayanma

12. Bilim ahlak bakımından tarafsızdır. Bilim insana belirli konularda doğru bilgiler verdikten sonra ötesine karışmaz. Çünkü bilim yapma ile bilimi kullanma tamamen farklı iki süreçtir. Hastalık mikroplarının bilinmesi tedavide olduğu kadar, insanları hasta etmek ve öldürmek için de ipuçları verebilir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi savunulmaktadır?

- A) Bilim insana farklı olanaklar sağlar.
B) Ahlak bilimin değil, insanın bir özelliğidir.
C) Bilimin bir ahlakı olmamasına karşın insan bilimi ahlaki yönde kullanılmalıdır.
D) Bilimsel veriler daima iyi yönde kullanılmalıdır.
E) Bilim adamı ahlaklı olmalıdır.

1. İlkçağda Yunanistan'da tüm bilimler felsefenin içinde yer alıyordu. O zamanki filozoflar maddeyi, yani fiziği incelediği için onlara fizikçi deniyordu. Ancak zamanla bilimler gelişti, bu gelişmeyle birlikte her birinin kendine özgü araştırma alanı ve bu alanların kendine özgü inceleme yolları belirlenince bilimler felsefeden ayrılarak bağımsızlıklarını ilan ettiler.

Buna göre, bilimlerin felsefeden ayrılarak bağımsız hale gelmesi aşağıdakilerden hangisine bağlı olarak gerçekleşmiştir?

- A) Felsefenin bilimlere kadar hızlı gelişme göstermemesine
B) Bilimlerin varlıkların somut yönlerini incelemesine
C) Bilimlerin felsefeden daha kesin sonuçlara ulaşmasına
D) Bilimlerin kendine özgü konu ve yöntemlerinin olmasına
E) Bilimlerin birikimli olarak ilerlemesine

2. Aşağıdakilerden hangisi bilim felsefesinin tartıştığı konulardan değildir?

- A) Bilimlerin yapısı ve işleyişi
B) Bilimsel kuramlarla gerçeklik arasındaki ilişki
C) Bilimlerin yöntemleri
D) Bilimsel kuram ve açıklamaların özellikleri
E) Toplumun bilimsel bulgulara göre örgütlenmesi

3. Bilim bir kültür ortamında oluşur ve bu kültür ortamında yaşayan bilim adamları topluluğunun bir etkinliğidir. Bilimi anlamak için bilim adamları topluluğunun yaşayış biçimine, inançlarına, başka gruplara ve kesimlere bakış açılarına, içinde bulundukları kültürel ortama bakmak gerekir.

Bu parçada yer alan açıklamalar aşağıdakilerden en çok hangisini destekler?

- A) Bilim, bilim adamlarından ve toplumsal koşullardan etkilenir.
B) Bilimin bilim adamlarından bağımsız bir iç işleyişi vardır.
C) Bilim adamı, içinde bulunduğu toplumun sorunlarıyla ilgili araştırmalar yapar.
D) Gerek bilim adamı ve gerekse bilimsel bilgi ve buluşlar toplum içindir.
E) Bilim adamları, kendilerini pek çok faktörün etkilemesine rağmen tarafsız olmayı başarmıştır.

4. Aşağıdakilerden hangisi bilim felsefesinin özelliklerinden değildir?

- A) Bilimin yöntemlerini kullanma
B) Bilimin temel kavram ve ilkelerini eleştirme
C) Bilimin bilim adamlarının özelliklerinden etkilenip etkilenmediğini araştırma
D) Bilimin ulaştığı sonuçları tartışma
E) Bilimsel bilgileri değerlendirme

5. H. Reichenbach'a göre, doğrulama doğru ya da yanlış olduğu gösterilen ve içeriğinin olgularla desteklenip desteklenmediğine bakılan cümlelerle belirtilebilir. Bunlar ise anlamlı önermelerdir. Örneğin; "Ahmet'in boyu uzundur." cümlesi bu tip bir önermedir. Eğer önerme duyumla belirlenecek olgular dışında bir içerik taşıyorsa, onun doğruluğu belirlenemez, dolayısıyla bu tip önermeler anlamsızdır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi anlamsız bir ifadedir?

- A) Günümüzde gelişmekte olan ülkelere beyin göçü olmaktadır.
B) Bal, birçok hastalığa iyi gelen bir gıdadır.
C) Meşrutiyet döneminin bazı romancıları Fransız romanından etkilenmiştir.
D) Yapılan gözlemler sonunda Mars gezegeninde hayat olmadığı anlaşılmıştır.
E) İnsanın en önemli psikolojik özelliği sevgidir.

6. ● Bilim, insan bilincinden bağımsız gerçeklikler hakkında araştırma yapma etkinliğidir.
● Tüm bilimler birbirleriyle bağlantılıdır. Birbirlerinden ne kadar farklı görünürlerse görünsünler, temelde birleşirler.

- Bugün bazı şeyler bilinmiyorsa, bunun nedeni bilimde yeterince ilerleme sağlayamamış olmamızdır. Başka bir deyişle, bilim gelecekte tüm bilinmeyenleri açıklayabilecektir.

Bu parçada açıklanan görüşler aşağıdaki felsefi akımlardan hangisine temel oluşturur?

- A) Bilimi ürün olarak ele alan düşünce
B) Bilimi etkinlik olarak ele alan düşünce
C) Fenomenizm
D) Klasik bilim felsefesi (Pozitivizm)
E) Kritisizm

7. Bilim adamı, ne kadar akla uygun görünürse görünsün, her iddia karşısında tartışmacı, şüpheli, sorgulayıcı tavrını sürdürür. Bilim bu tutumunu, yalnızca kendi dışındaki görüşlere karşı değil, kendi içinde de devam ettirir.

Bu parçada bilimin hangi özelliğinden söz edilmektedir?

- A) Eleştirci olma B) Sürekli olarak ilerleme
C) Akla uygun olma D) Akla dayanma
E) Nesnel olma

8. Çevremize baktığımızda birçok şeyde bilimin izlerini görürüz. İzlediğimiz televizyon, dinlediğimiz radyo, bindiğimiz ulaşım araçları, bizi aydınlatan elektrik bilimin teknolojiye uygulanması sonucunda ortaya çıkmıştır. Üzerimizdeki elbiseden oturduğumuz eve, konuştuğumuz telefonda bulaşık ve çamaşır makinelerine kadar her şey bilime dayanan teknolojinin eseridir. Bilimin sağladığı bilgiler olmasaydı bunların çoğuna sahip olamazdık.

Bu parçada vurgulanan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim ve teknolojinin konusu ve yöntemi ayrıdır.
B) Bilim insanın evren hakkındaki bilgisini geliştirmiştir.
C) Teknoloji bilimin verdiği bilgilere dayalı olarak çalışmaktadır.
D) Bilim ve teknoloji birbirini destekleyerek beraberce gelişmiştir.
E) Bilim ve teknoloji birbirine bağımlıdır.

9. Bir açıklamanın bilimsel yönden yeterli ve geçerli olması şu koşulların karşılanmasına bağlıdır.

- Sonuca kaynak olan ifadeler doğru olmalıdır. Diğer bir deyişle, bu ifadeler tüm gözlem veya deney sonuçlarına uygun düşmelidir.
- Sonuç (açıklanan) ifadesi sonuca kaynak olan bilgilerin mantıksal sonucu olmalıdır. Diğer bir deyişle, öncülleri doğru kabul ettiğimizde sonucu da doğru olarak kabul etmek zorunda olmalıyız.

Buna göre, bilimsel açıklamalar hangi özelliklere sahip olmalıdır?

- A) Sistemli ve birikimli olma
B) Sistemli ve nesnel olma
C) Deneye dayanma ve denetlenebilir olma
D) Mantıklı ve dar kapsamlı olma
E) Olgusal ve tutarlı olma

10. Bilimsel bilgi insana yeni ufuklar açmaktadır. Ama insan, farklı ilgileri, farklı yönleri olan bir varlıktır. İnsan sadece bilme isteği duymaz. Yaşamında iyinin, güzelin, erdemin, hak ve hukukun, eşitliğin, sevabın da olmasını ister. Bazı şeylere inanma gereksinimi de duyar. Bilimsel bilgi onun bu isteklerini gerçekleştiremez.

Buna göre, bilimin yukarıdaki parçada belirtilen eksikliklerini tamamlamak için aşağıdakilerden hangisi yapılmalıdır.

- A) Toplum bireylerine bilimin anlamı ve önemi anlatılmalıdır.
B) İnsana bilimsel bilgilerin yanında din, ahlak, hukuk, siyaset ve sanat bilgileri de verilmelidir.
C) Bilimin alanını; dini, ahlaki, hukuku ve sanatı kapsayacak şekilde genişletmelidir.
D) Din, ahlak, hukuk ve sanatı bilimden kesin çizgilerle ayırmalıdır.
E) Bilimler insanı diğer varlıklarla ve doğayla bütün olarak ele almalıdır.

11. Astronomide bazı olayların gözleminden ve Newton fiziğinin hareket yasalarından yararlanarak gelecekteki Ay ve Güneş tutulmalarını önceden bilebiliriz.

Bu parçada bilimin hangi özelliği örneklendirilmektedir?

- A) Yasalara ulaşma B) Genelleyici olma
C) Öngörde bulunma D) İnsanı etkin yapma
E) Nesnel olma

12. Bilimin yol açtığı büyük teknik olanaklar, insanlığın refahı ve mutluluğu için kullanılabileceği gibi, insanların birbirini ve doğanın güzelliklerini yok etme yolunda da kullanılabilir. İnsanlığın yararına kullanılırsa mutluluk ve refaha, zararına kullanılırsa, felakete yol açarlar. Bu nedenle, felakete yol açan kullanımdan bilimi ve ondan yararlanan teknolojiyi değil, onu kullanan insanları sorumlu tutmak gerekir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilim insanlara bazen fayda bazen de zarar verir.
B) Teknik, bilimin verdiği bilgilere bağımlı olarak çalışır.
C) İnsanlar bilimin verilerini iyi veya kötü yönde kullanabilirler.
D) Bilimin yol açtığı teknik insanlığa fayda ve kolaylık sağlamıştır.
E) Teknolojinin olumsuz yönde kullanılmasının sorumlusu teknik değildir.

1. Aşağıdakilerden hangisi bilim felsefesinin özelliklerinden değildir?

- A) Bilimlerin içinde bulunduğu sorunlardan etkilenme
B) Bilimsel konu ve sorunları tartışma
C) Bilimi değerlendirirken sembolik mantığın verilerinden yararlanma
D) Bilimsel kuram ve açıklamaların değerini tartışma
E) Nesne ve olaylar hakkında bilgi verme

2. Bir bilimsel kuram, bilimsel yasadan daha geniş ve daha varsayımsaldır. O, bilimsel yasadan daha geniştir. Çünkü daha çok olay gruplarını ve bu olay gruplarına ilişkin yasaları bir araya getirerek sistemleştirir. Öte yandan bilimsel bir kuram bilimsel bir yasadan daha varsayımsaldır. Çünkü böyle bir kuramın kendisi bir yasa niteliğinde değildir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Bilimsel kuram - bilimsel yasa farkı
B) Bilimsel yasa - bilimsel kuram benzerliği
C) Bilimsel kuram - bilimsel yasa ilişkisi
D) Bilimsel kuramın elde edilme yöntemi
E) Bilimsel kuramın bilimsel yasa haline geliş

3. Şimdi çeşitli adlar altında var olan bütün bilimler önceleri felsefenin kapsamı içinde yer almıştı. Son üçyüz yıllık gelişmelere bakıldığında sırasıyla fizik, kimya, biyoloji, psikoloji ve sosyolojinin felsefeden bağımsız bir bilim halini aldıkları görülür. Böylece bu bilimler sınırları belli bir inceleme alanına ve bu alana uygun araştırma yöntem ve tekniklerine sahip olmuşlar, daha nesnel ve kesin sonuçlar ortaya koymaya başlamışlardır.

Bu parçada vurgulanan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim ve felsefe arasında ilk kurulduklarından günümüze gelinceye değin yakın ilişki olmuştur.
B) Bilim ve felsefe zamanla birbirlerinden ayrılmalarına karşın ilişkilerini sürdürmüşlerdir.
C) Bilimlerin felsefeden bağımsızlık kazanması, bilimlerin gelişmesine neden olmuştur.
D) Bilim ve felsefenin birbirinden ayrılması bilimin gelişmesine, felsefenin ise gerilemesine neden olmuştur.
E) Bilim ve felsefenin konuları arasında farklar olduğu için bilim ve felsefe farklı ihtiyaçları karşılamıştır.

4. Bilimi ürün olarak ele alan yaklaşım, bilim diye ortaya konmuş eserleri tarihsel gelişimleri içinde incelemeye çalışır. Bunun yolunu da bilim eserlerini mantık açısından çözümlemekte görür. Bunun için yapılacak iş, bilimlerin dillerini incelemek ve yöntemlerini belirtmektir. Bu çözümleme işini kolaylaştıracak teknik de, bilimsel metinleri sembolik mantık diline çevirmektir.

Buna göre, bilimi ürün olarak ele alan yaklaşımın temel görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimin ne olduğu bilim adına ortaya konan eserlerin mantıksal analiziyle anlaşılabilir.
B) Bilimle felsefe arasında tarihin her döneminde yakın işbirliği olmuştur.
C) Bilim, bilim adamları tarafından oluşturulur.
D) Felsefe mantıksal yöntemlerden yararlanmalıdır.
E) Felsefe bilimle ilgili tutarlı çalışmalar yapılmalıdır.

5. Klasik bilim görüşüne yapılan eleştirilerden biri şöyledir: Bilim insanın tüm problemlerini çözemediği gibi, insanlığa yeni problemler de getirmiştir. Bilimsel bilgi de diğer bilgi türleri gibi yalnızca bir bilgi türüdür ve diğerlerinden daha aşağı ya da daha üstün değildir; bu yüzden putlaştırılmamalıdır.

Bu parçada dile getirilen eleştiri Klasik bilim görüşünün hangi savına karşı yöneltilmiş olabilir?

- A) Bilim tarihsel süreç içinde gelişen bir bilgidir.
B) Bilim doğrusal olarak ilerler.
C) Bilim, insan zihninden bağımsız bir gerçeklikle ilgili bir araştırma faaliyetidir.
D) Bilimin verileri test edilebilir.
E) Birçok doğru bilgi bilimsel bilgidir.

6. Isaac Newton olmamış olsaydı, hiç şüphesiz bir başkası evrensel yer çekimi yasasını bulacaktı. Nitekim bilim tarihinde birbirinden bağımsız olarak çalışan bazı bilim adamlarının aynı keşiflerde bulunduğunu biliyoruz.

Bu parça aşağıdakilerden hangisini örneklendirir?

- A) Bilim sürekli olarak ilerler.
B) Bilimin, bilim adamının kişiliğinden bağımsız bir işleyişi vardır.
C) Her bilim adamının kendine özgü bir bilim anlayışı vardır.
D) Tüm bilim adamları her konuda aynı yöntemi uygular.
E) Bilim doğrusal ilerleme gösterir.

7. Bilim insana öznel olmamayı, nesnel ve eleştirci olmayı, grup çalışmasının değerini öğretir. Yine bilim insana, görüşlerini, bu görüşleri ileri sürmeyi mümkün kılan gerekçelerle savunmayı, sabırlı olmayı, ulu orta genellemeler yapmamayı kavratır.

Bu parçada bilimin hangi yönü üzerinde durulmaktadır?

- A) Yöntemi B) Kaynağı
C) İşlevi D) İlerlemesi
E) Amacı

8. Gerek yerçekimi kanunu, gerek gazların basıncı kanunu, gerekse diğer kanunlar ve yer altındaki madenler, insanlar onları bulduğu için var değildir. Onlar bilimsel araştırmalarla sadece insanlar tarafından bilinir hale gelmiştir.

Burada savunulan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim var olan nesne ve olayları inceler.
B) Keşif, var olan nesnelerden yeni bir şey yapmaktır.
C) Nesneler ve bilimsel yasalar insanların onları keşfetmesinden önce vardır.
D) Bilimler ilerleyip yeni keşifler oldukça insanoğlu tabiatı daha çok öğrenecektir.
E) İnsan evreni tanımak istiyorsa bilime önem vermemelidir.

9. Doğa bilimlerinde öndeyide bulunma şansı veya yüzdesi çok yüksektir. Astronomi ileriki yıllarda Halley kuyruklu yıldızının dünyanın yakınından ne zaman geçeceğini ve dünyanın hangi bölgelerinden görülebileceğini kesine yakın bir tahminle söyleme imkânına sahiptir. Buna karşılık sosyal bilimlerde henüz belli bir toplumda, zaman içinde ne tür değişimler olabileceğini önceden söyleyememekteyiz. Örneğin; hiç kimse ne Berlin duvarının yıkılacağını ne de İranda Şah'ın yerine Humeyni'nin geçebileceğini, bu olaylar olmadan çok çok kısa bir süre öncesine kadar bile söyleme imkânına sahip olmamıştır.

Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Fen bilimlerinin ve sosyal bilimlerin temel nitelikleri birbirinden farklıdır.
B) Fen bilimlerinin konuları daha kolay, sosyal bilimlerin konuları daha zordur.
C) Fen bilimleri ve sosyal bilimlerde yapılan öngörülerin mahiyetleri farklıdır.
D) Fen bilimlerinde tahminde bulunmak daha kolay, sosyal bilimlerde ise daha zordur.
E) Fen bilimlerinde yapılan tahminler kesin doğrudur, sosyal bilimlerde yapılan tahminler kesin doğru değildir.

10. Bilimsel yeterliliği olan bir açıklama mantıksal olarak geçerli, içerik yönünden olgusal olarak doğrulanmış önermeleri kapsayan bir çıkarımdır.

Bu parçada bilimsel açıklamaların hangi özelliklerinden söz edilmektedir?

- A) Tutarlı ve kesin olma
B) Olgusal ve kanıtlanabilir olma
C) Nesnel ve deneysel olma
D) Deneye dayanma ve mantıklı olma
E) Kesin ve nesnel olma

11. C. Hempel bilimsel yöntemi tümevarımla tündengelelimin uygun bir bileşimi olarak görür. Hempel bilimde buluşlar yapmanın kesin bir yolu, yöntemi olmadığına inanır. Bu nedenle, bilimde önemli olan, bilimsel bir buluşun bilimselliğinin doğru, anlamlı ve işe yarar olduğunun kanıtlanması veya temellendirilmesidir.

Bu parçada Hempel'in savunduğu düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimde araştırma yaparken yöntem kullanmak gerekmez.
B) Bilimde önemli olan hem yöntemli araştırmalar yapmak hem de doğru sonuca ulaşmaktır.
C) Bilimde önemli olan araştırma tarzı değil, doğru ve kanıtlanabilir sonuçlara ulaşmaktır.
D) Bilim doğruluğu kanıtlanmış yöntemler kullanırsa doğru sonuçlara ulaşabilir.
E) Bilimde kullanılan yöntemlerin ve bilimsel buluşların mantıksal bir yapısı olmalıdır.

12. Bazı düşünürlere göre; "Bilim ve teknolojinin yaşamımızı kolaylaştırdığı bir gerçektir. Fakat beraberinde yoğun kentleşme, nüfus patlaması, çevre kirlenmesi, doğanın yıkımı gibi olumsuzlukları da getirdiği ortadadır." Oysa bilimsel bilginin yıkıcı ve çıkarıcı amaçlarla kullanılmasının suçu bilime yüklenemez. Bunun çözümü, bilime özgü akılcı ve nesnel yaklaşımı, özgür araştırma yöntemini kavramaktır. Bilimin sonuçlarının olumsuz yönde kullanılmasını ortadan kaldırmak için bilim, gerçek niteliğiyle halk kesimlerine anlatılmalıdır.

Bu parçada, aşağıdaki görüşlerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Bilimin hem olumlu hem de olumsuz yönleri vardır.
B) Bilimin çeşitli olumsuzlukların nedeni olduğu düşüncesi yanlıştır, düzeltilmelidir.
C) Bilimin kötü amaçlarla kullanımını önlemek için siyasiler önlem almalıdır.
D) Bilimin yapısı ve önemi sürekli olarak yanlış anlaşılmıştır.
E) Bilimin doğru anlaşılması ve doğru yönde kullanılması ancak özgür ortamlarda olanaklıdır.

1. Aşağıdakilerden hangisi bilim felsefesinin cevap aradığı sorulardan değildir?

- A) Bilimsel düşüncenin özellikleri nelerdir?
B) Bilimsel yaklaşım ve bilimsel yöntem nedir?
C) Bilimi diğer insani etkinlik alanlarından ayıran özellikler nelerdir?
D) Bilimin değeri nedir?
E) Bilimin toplum hayatındaki yeri ne olmalıdır?

2. Bilim, bilim adamlarının bir faaliyetidir. Bu nedenle bilimin ne olduğunu anlamak için bilim adamları topluluğunun iç yapısını, inançlarını, içinde yaşadıkları toplumdaki araştırma gruplarına bakış tarzlarını, bilim ve toplum arasındaki karşılıklı ilişkileri incelemek gerekir.

Bu parçada açıklanan görüşler aşağıdaki felsefi yaklaşımlardan hangisine temel oluşturur?

- A) Bilimi ürün olarak ele alan düşünce
B) Bilimi etkinlik olarak ele alan düşünce
C) Klasik bilim felsefesi
D) Fenomizm
E) Pragmatizm

3. Bazı bilim filozofları, bilimi, tarihsel gelişimini inceleyerek anlamaya çalışmıştır. Bilime bir başka yaklaşım, bilimsel araştırmalarda bulunan kişilerin, tek tek ya da grup olarak taşıdıkları nitelikleri ve içinde bulundukları sosyal ve kültürel koşulları inceleyerek anlamaya çalışmaktadır. Diğer bir bilim anlayışına göre, mantık ve felsefe açısından bakıldığında, bilim hem bir süreç hem de bir sonuçtur. Sonuç olarak bilim düzenli ya da organize bir bilgi bütünüdür. Bilimsel bilgiler "önerme" denilen dilsel ifade biçimlerinde yer aldığından, bilimi anlama bir bakıma bu önermeleri inceleme, eleştirme ve çözümleme demektir.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilimin birbirinden çok farklı yönleri vardır.
B) Bilim farklı yöntemler kullanabilir.
C) Bilimi anlamak için ona farklı şekillerde yaklaşılabılır.
D) Bilimle ilgili farklı yaklaşımlar bilimin sorunlarını çözmek için ortaya konmuştur.
E) Bilimde birbirine zıt hipotez ve kuramlar bulunabilir.

4. Bilimde olguların birbirleriyle ilişkileri önermelerle ifade edilmiştir. Olguları tasvir eden önermeleri, bazı genellemeler ile başka bazı önermelerden çıkarmak suretiyle açıklamaya çalışır. Bu, dedüktif bir çıkarımdır. Bunda açıklayan önermeler öncüller, açıklanan ise sonuçtur. Açıklayan öncüller verince sonuç zorunlu olarak doğru olur.

Yukarıda bilimin hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Olaylar arasındaki ilişkileri açıklama
B) Gerçeği olduğu gibi bildirme
C) Olayları mantıksal tutarlılıkla açıklama
D) Genelleyici olma
E) Kesin bilgiler verme

5. Bilimsel bilgi, bilim adamının kişisel eğilimleri ve önyargılarından bağımsız olan bir bilgidir. Kuşkusuz bu, mutlak bir nesnel oluş anlamına gelmez. Çünkü, bilim adamı, bir fotoğraf makinesiyle aynı şey değildir.

Bu açıklamayı aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) Bilimsel bilgi tam bir nesnellığe sahiptir.
B) Bilimde bilim adamının kişisel eğilimleri etkili olmaz.
C) Bilimdeki nesnellik kesin değil, yüksek ihtimalli bir nesnelliktir.
D) Bilim adamı incelediği olayı bütünüyle doğru açıklamaya çalışır.
E) Bilim adamı incelediği olayın ancak bir kısmını doğru aydınlayabilir.

6. Kuhn'a göre: "Bir teori kendi kapsamına giren güçlüklerle ve problemlere çözüm getirmede yetersizliğe düşmediği sürece, teorisin egemen olduğu alanda bilim, ilerlemesini hızlı ve etkin bir biçimde sürdürür. Bunun nedeni açıktır. Fabrika üretiminde olduğu gibi bilimde, kesin gereklilik doğmadıkça, araçları değiştirme savurganlık olmaktan ileri geçemez. Bilimde bunanın önemi, araçları yenilemenin zamanının geldiği işaretini vermesidir."

Kuhn'un bu parçada savunduğu görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimsel teoriler, bilimdeki yeni sorunları çözdükçe bilimsel gelişmelere katkıda bulunabilir.
B) Bilim doğrusal bir ilerleme gösterir.
C) Bilimde yeni problemlerin ortaya çıkması yeni ilerlemelere de neden olur.
D) Bilim sürekli ve birikimli olarak ilerler.
E) Bilimsel problemlerin ortaya çıkması, bilimin önemli çalışmalar yaptığını gösterir.

7. Matematiksel fizik bütün öteki bilimlerin gelişme ve etkinlik derecelerini ölçebilecek bir ana örnek olduğundan, bilimsel bilginin yöntemi matematiksel fizikten alınmalıdır. Bütün bilimler matematiksel olmalıdır. İnsan bilimleri de dahil bütün bilimsel etkinlik alanları matematiksel, niceliksel çerçeveler içerisinde ele alınmalıdır.

Bu parçada öne sürülen tüm bilimlerin matematiksel yöntemleri kullanması gerektiği düşüncesinin temelinde aşağıdaki görüşlerden hangisi bulunuyor olabilir?

- A) Bilimlerin benzer amaçlar taşıdığı
B) Farklı bilim dalları arasında ilişki ve yardımlaşma olduğu
C) Tüm bilimlerin temelde aynı gerçeğin farklı görüntülerini incelediği
D) Tüm bilimlerin incelemelerini tarafsız olarak yaptığı
E) Bilimlerin sürekli ve birikimli olarak ilerlediği

8. Deneyler sonucunda doğrulanan, ama henüz kesinleşmemiş bir varsayımın kavramsal bir sistem halinde ifade edilmesine ne ad verilir?

- A) Hipotez
B) Kuram (teori)
C) Bilimsel yasa
D) Bilimsel açıklama
E) Bilimsel öngörü

9. Bilimsel açıklamalarda;

1. Açıklanan, açıklayanların mantıksal sonucu olmalıdır. Yani çıkarım geçerli olmalıdır.
2. Açıklayanlar arasında, yasa niteliğinde en az bir genelleme olmalıdır.
3. Açıklayanlar, olgusal içerikli önermelerden oluşmalıdır.
4. Açıklayanları oluşturan önermeler gözlem ve deney sonuçlarına uygun düşmelidir.

Bilimsel açıklamalarda yukarıdaki şartların aranmasının temel gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yeni bilimsel kuramlara ulaşmak
B) Bilimsel buluşları herkes tarafından anlaşılabilir hale getirmek
C) Bilimsel ifadeler arasındaki ilişkileri ortaya koymak
D) Bilimsel açıklamanın doğruluğunu akla ve deneye dayalı olarak kanıtlamak
E) Gelecekte yapılacak bilimsel çalışmalar için yol gösterici olmak

10. Bir dünya görüşünün dünyanın bütününe belli bir açıdan bakma olanağı verecek kadar geniş olduğu yerde, bir kuram, her zaman belli bir olgu türüyle sınırlanmıştır. Öte yandan, bir dünya görüşünün doğru ya da yanlış olmasından pek söz edilemezken, bilimsel bir kuramın en önemli özelliği doğrulanabilir olmasıdır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Dünya görüşünün kapsamı bilimsel kuramından daha geniştir.
B) Bilimsel kuramda önemli olan, olgusal gerçeklerin gözleme dayanmasıdır.
C) Bilimsel kuram belli olaylar grubunu açıklar.
D) Dünya görüşü teorik bir açıklamadır.
E) Dünya görüşü ve bilimsel kuram farklı özelliklere sahiptir.

11. Oksijenin yanıcı olup olmadığı "oksijen" ile "yanıcı" sözcüklerinin anlamlarına bakılarak saptanamaz, bunu anlamak için gözlem ya da deneye başvurmak gerekir. Bu özellik bilimi; matematik, mantık ve felsefe gibi düşünsel alanlardan ayırır.

Bu parçada bilimin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Mantıksal olma
B) Olgusal olma
C) Nesnel olma
D) Eleştirel olma
E) Tutarlı olma

12. Bilim sayesinde bugün doğaya büyük ölçüde hakim olduğumuzu söyleyebiliriz. Bilim sayesinde havada uçmakta, denizlerin dibinde dolaşmakta, nehirler üzerinde köprüler inşa etmekteyiz. Yine bilim sayesinde gökdelenler dikmekte, dünyanın öbür yarısında meydana gelen bir olayı anında televizyonda seyretmekte, deniz yosunlarından yiyecek üretebilmekteyiz. Buna karşılık, yine bilim sayesinde, bütün dünyayı yüzlerce defa imha etmeye yeterli nükleer silahlar imal etmekte, her gün atmosfere binlerce ton zehirli gazları püskürtün fabrikaları inşa etmekte, ozon tabakasını inceltmekteyiz.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilim ve teknoloji arasında karşılıklı ilişki vardır.
B) Teknoloji bilimsel bilgileri pratiğe aktarmak demektir.
C) İnsanoğlu bilim ve teknolojinin sunduğu olanakları olumlu veya olumsuz yönde kullanabilir.
D) İnsan iyi eğitilmediği zaman bilgisini kötüye kullanabilir.
E) Bilim ve teknoloji yalnızca insana faydalı alanlarda geliştirilmelidir.

1. Avrupa'da on sekizinci yüzyılda bilimlerin gelişmesi beraberinde bilimsel kuramların yapısı, doğruluğu, bilimsel yöntem gibi konuların tartışılmasına ve bilim felsefesinin doğmasına neden oldu. Felsefenin bilim konularına yönelmesi, bilimin bazı eksiklerini ve yanlışlarını görerek bunları gidermesine ve gelişmesine katkıda bulundu. Öte yandan felsefenin bilimler bu kadar iç içe olması, bilimlerin ortaya koyduğu bilgi ve buluşlara dayanan felsefi düşüncelerin de kendi içinde bir eleştiri yapmasına ve felsefe yapma yöntemlerinin gelişmesine katkıda bulundu.

Bu parçayı aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) Bilim ve felsefe arasında her dönemde çok yakın ilişki olmuştur.
B) Bilim ve felsefe arasındaki ilişkiler son yüzyıllarda giderek artmıştır.
C) Felsefenin bilimsel konulara yönelmesi hem bilimlerin hem de felsefenin gelişmesine neden olmuştur.
D) Felsefenin bilimlerle ilgilenmesi felsefenin bilimsel nitelik kazanmasına neden olmuştur.
E) Felsefenin bilimlerle ilgilenmesi bilimlerin kendi içinde yeni çalışma alanlarının oluşmasını hızlandırmıştır.

2. Ruhun varlığı veya yokluğu problemi gözlem ve deney yoluyla çözülemediği için olgusal içerikten yoksundur ve dolayısıyla bilimin kapsamına girmez. Ancak suyun belirli şartlarda yüz derecede kaynaması deney ve gözlemle doğrulanabildiği için bilimin konusu içine girer.

Buna göre, herhangi bir konunun bilimin konusu içine girmesi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Genellenebilir olmaya uygun olmasına
B) Bilimin dışında başka herhangi bir alanı ilgilendirmemesine
C) Hassas aletlerle ölçülebilir olmasına
D) Akılla anlaşılabilir olmasına
E) Somut ve dolayısıyla sınanabilir bir yapıda olması-na

3. H. Reichenbach'a göre, bilimi anlamak, açıklamak ve çözümlmek için bilim dilini anlamak ve çözümlmek gerekir. Bunun için bilimsel ifadeler sembolik mantığın bildirdiği sembollerle ifade edilip sembolik mantığın denetleme yöntemleriyle denetlenmelidir. Ona göre, bir bilginin gerçekten bilimsel olduğunun ölçütü, bu bilginin doğrulanabilir olmasıdır. Doğruluğu veya yanlışlığı gösterilebilen ifadeler anlamlıdır.

Bu parçada savunulan temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe bilim konuları üzerine eğilmeli, bilimsel bir nitelik kazanmalıdır.
B) Bilim, bilim dilini anlayarak ve çözümleyerek anlaşılabilir.
C) Felsefe ve bilim birbirine yardımcı olmalıdır.
D) Bilimin kendine özgü bir mantığı ve dili vardır.
E) Bilim ortaya koyduğu bilgileri bilimsel yöntemlerle kanıtlar.

4. Bilim bir kültür ortamında oluşur ve bu kültür ortamında yaşayan bilim adamları topluluğunun bir etkinliğidir. Bilimi anlamak için bilim adamlarının yaşayış biçimine, inançlarına, başka gruplara veya kesimlere bakış açılarına, içinde bulundukları kültürel ortamlara bakmak gerekir.

Bu parçada açıklanan görüşler aşağıdaki felsefi akımlardan hangisine temel oluşturur?

- A) Bilimi bir etkinlik olarak ele alan düşünceye
B) Bilimi bir ürün olarak ele alan düşünceye
C) Bilimin yalnızca olguları inceleyebildiğini savunan düşünceye
D) Bilimin biricik doğru bilgi kaynağı olduğunu savunan düşünceye
E) Doğru bilginin kaynağının akıl olduğunu savunan düşünceye

5. Aşağıdakilerden hangisi Pozitivizm'e aykırı bir düşüncedir?

- A) Nesne ve olayların ancak deneyi yapılabilen yönlerini bilebiliriz.
B) Felsefe metafizik konuları terk etmelidir.
C) Felsefe yalnızca bilimlerin yöntemlerini, ilke ve kavramlarını tartışmalıdır.
D) Varlığın özünü bilimsel yöntemlerle anlaşılabilir.
E) Bilimsel bilgiler yardımıyla olayları önceden tahmin edebiliriz.

6. Auguste Comte'un "Üç hal yasası"na göre, insanlık teolojik ve metafizik dönemleri geride bırakmakta, pozitif döneme koşup bu dönemde ilerlemektedir. Artık pozitif dönemde insanlar dine ve metafizik felsefeye değil, bilimsel bilgi ve buluşlara itibar edecekler, hayatlarını bu bilgi ve buluşlara göre düzenleyeceklerdir.
- Buna göre, A. Comte'un savunduğu görüş aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) İnsanlık sürekli değişim geçirmek zorundadır.
B) Gelecekte insanlığa bilim egemen olacaktır.
C) Din ve felsefe bilime aykırı konulardır.
D) Felsefe dini ve metafizik konularda düşünmeyi terk etmelidir.
E) Din ve felsefe insanları geri bırakmıştır.

7. İlkçağda ortaya atılan Batlamyus kuramı dünyayı evrenin merkezinde kabul ediyor ve o dönemde yıldızların ve gezegenlerin hareketlerini açıklamada doğru ve başarılı olduğu düşünülüyordu. Fakat zaman geçtikçe bu kuramın gezegenlerin konumlarını belirlemede bazı eksiklikleri olduğu görüldü. Bazı astronomların Batlamyus kuramına yapmak istedikleri ilaveler bu kuramı daha çok açmazla götürdü. Bunun üzerine yeni çalışmalar yapıldı. Nihayet 16. yüzyılda Batlamyus sisteminin eksiklerini gideren ve bilimdeki yeni sorunlara daha doyurucu cevap verebilen ve evrenin merkezine dünyayı değil, güneşi alan Kopernik kuramı ortaya atıldı. Bunun üzerine konuyla ilgili diğer kuramlar terk edildi.

Bu parçayı aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) Bilimde farklı zamanlarda benzer kuramlar ortaya atılabilir.
B) Bilimde zaman içinde birbirine karşıt kuramlar olabilir.
C) Bilimin bazı kuramları zamanla terk edilebilir.
D) Bilimde doğruluğu kanıtlanabilen kuramlar bilimsel yasa olur.
E) Bilimde ihtiyaçlara daha iyi cevap verebilen kuramlar benimsenir.

8. Bilim; gözlem, deney ve tutarlı akıl yürütmelerle, olaylar arasında ölçülebilir ilişkiler kurmaya çalışır. Bu ilişkiler bilimin en son aşamasında "yasa" diye isimlendirilir. Ancak bilimsel çalışmaların ilerlemesiyle yasalarda da bazı düzeltmeler yapılabilmektedir. Örneğin; Kepler'in gezegenlerin hızlarına ilişkin ortaya koyduğu yasaların yaklaşık olarak öyle olduğu belirlenmiştir.

Bu parçadaki açıklamalar bilimin hangi özelliğini destekler?

- A) Kesin olma
B) İlerleme
C) Genelleyici olma
D) Olgusal olma
E) Mantıklı olma

9. Aşağıdakilerden hangisi hipotezde bulunması gereken özelliklerden değildir?

- A) Akla uygun olma
B) Gözlenebilir olma
C) Bazı kuramlarla ilişkili olabilme
D) Doğruluğu kanıtlanmış olma
E) Kavramları açık seçik tanımlama

10. İnsan bilimlerinin araştırdığı olaylar bir defada olup biten, bir daha gerçekleşmeyen olaylardır. Örneğin, 1789 Fransız İhtilali, 1453 İstanbul'un Fethi gibi. Bunlar geçmişte olmuş, bitmiş olaylardır. Bu nedenle, insan bilimlerinde, bazı sınırlı uygulamalar dışında, deney yöntemi uygulanamaz. Dolayısıyla insan bilimlerinin buluşları da neseldir. Ancak bu bilimlerin açıklama ve genellemeleri doğa bilimlerinin ortaya koyduğu genelleme ve yasalar kadar kesin değildir.

Buna göre, insan bilimlerinin buluşlarının doğa bilimlerinin buluşları kadar kesin olmamasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın her yönden değişken bir varlık olması
B) İnsanı ve toplumu pek çok faktörün etkilemesi
C) İnsan bilimlerinde anlama ve akıl yürütme yönteminin uygulanması
D) İnsan bilimlerinin konusu içine giren olayların tekrarlanamaması
E) İnsanın, iradesiyle hareket eden bir varlık olması

1. Epiküros, "Hastalanınca doktora gideriz, çünkü doktorlar bedensel hastalıklar konusunda bizden fazla şey bilirler. Ruhsal sorunlar yaşadığımızda da aynı nedenden ötürü filozoflara yönelmeli ve onları doktorları yargımlarken kullandığımız ölçütlere benzer ölçütlerle değerlendirmeliyiz. Hastalığı iyileştirmede sürece tıp bilimi nasıl faydasızsa, ruhsal acılarımızı dindirmede sürece felsefe de o denli gereksizdir." der.

Epiküros'un bugün psikolojinin ilgi alanına giren ruhsal sorunlarımızın çözümünü felsefeden beklemesi, aşağıdakilerden hangisine bağlanabilir?

- A) Döneminde bazı bilgi alanlarının henüz ayrışmamış olmasına
B) Tıbbi, en gelişmiş ve insanlara en yararlı bilgi alanı olarak görmesine
C) Felsefenin sistemli bir bilgi alanı olmasına
D) Felsefenin evrensel bir bilgi olmasına
E) Felsefenin eleştirel bir bilgi alanı olmasına

(ÖSS 2006)

2. Günümüzün bilim adamları, genellikle bilimin en son ürünleriyle ilgilenirler; bugün yararını yitirmiş, birçok bilimsel buluşu önemsemezler. Oysa bilim tarihçisi, sadece en yeni ürünlerle değil, bunlardan önceki bütün gelişmelerle de ilgilenir. Bilimin son ürünleri bir ağacın taze meyveleri gibidir. Meyveler acil ihtiyacımızı karşılar; ama ağaç olmaksızın meyveler de varlık bulamaz. Bilim tarihçisi, bilgi ağacını kökleriyle ve dallarıyla bütün olarak bilmek ister. Bugünün meyvelerini takdir eder, ama geçmişin ve geleceğin meyvelerini de ihmal etmez.

Bu parçaya göre, bilim tarihinin temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimsel çalışma alanlarını, içinde bulunduğu koşullar çerçevesinde değerlendirmek
B) Bilimsel buluşların çeşitli alanlardaki etkilerini karşılaştırmak
C) Bilimsel anlayışın doğuşunu ve gelişme sürecini incelemek
D) Bilimsel çalışmaların içinde bulunduğu koşulları iyileştirerek bilimsel gelişmeleri hızlandırmak
E) Bilimsel anlayışın dışında kalan konuları belirleyerek ayıklemek

(ÖSS 1999 İptal)

3. Mezopotamya, Mısır, İran ve Fenike kültürlerinden etkilenmiş olan Milet, tarımın ve denizciliğin geliştiği oldukça işlek bir liman kentiydi. Milet'teki ortam farklı inanç ve düşüncelere izin verecek kadar hoşgörü-lüydü. Gerçekleri araştırmak isteyen insanların yetişmesine fırsat veren toplumsal, duygusal ve ahlaksal koşullar sağlanmıştı. İşte bütün bunlar ilk bilimsel ve felsefi düşüncenin Anaksimandros, Anaksimenes ve Thales'in kişiliklerinde bu kentte yerleşmesine olanak hazırladı.

Bu parçadan, bilimle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Toplumsal bilimlere doğa bilimlerine göre daha geç gelişir.
B) Bilimsel düşünce, elverişli ortamlarda gelişir.
C) Bilim, bilim adamlarının ortaklaşa çabalarıyla gelişir.
D) Bilim adamları, toplumsal olayları bilimin ilkeleri-ne göre yorumlarlar.
E) Toplumda bilimsel düşüncenin yaygınlaşması zaman alır.

(ÖSS 1993)

4. 1500'li yıllarda Avrupa'da Kilise, Batlamyus'un, dünyanın evrenin merkezinde bulunduğu ve hiç hareket etmeden durduğu görüşünü savunuyor, farklı görüş belirten düşünürleri ölümle cezalandırıyordu. Örneğin, bu dönemde Giordano Bruno, Kopernik'in güneş merkezli ve dünyanın hareketine dayalı sistemini savunmuş; Kopernik'ten de ileri giderek evrenin sonsuz olduğunu, güneş sistemine benzeyen çok sayıda sistem bulunduğunu ileri sürmüş ve bu görüşleri nedeniyle ölüm cezasına çarptırılmıştı.

Bu parçaya dayanarak, Bruno'yla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Çağında egemen olan dogmalara karşı çıkmıştır.
B) Düşüncelerini her ne pahasına olursa olsun savunmuştur.
C) Yeni ve özgün düşünceler ileri sürmüştür.
D) Kendinden önceki bazı görüşlerde yararlanmıştı.
E) Bilimsel bilginin yayılmasına öncülük etmiştir.

(ÖSS 1996)

5. – Leonardo Da Vinci dini yasaklara ve yaptırımlara aldırmadan, değişik türden elliye yakın kadavra üzerinde çalışıp yanlış inançları yıkmaya çalıştı. Sonraki bulgular Leonardo'yu haklı çıkardı.
- Galilei, Dünyanın yuvarlak olduğunu ve döndüğünü söylediği için, engizisyon mahkemesi ondan bu sözlerini geri almasını istedi. Bu olay ne Dünya'yı düzleştirdi ne de Dünya'yı dönmekten alıkoydu.

Bu örnekler, aşağıdaki düşüncelerden hangisini desteklemektedir?

- A) Her yeni bilgi kendinden sonraki bilgilere temel oluşturur.
- B) Bilimsel çalışmaları desteklemeyen toplumlar ilerleyemez.
- C) Gelişme eski ve yeni değerlerin kaynaşmasıyla gerçekleşir.
- D) Evrensel gerçeklerin ortaya çıkması önlenemez.
- E) Bilimsel bilginin günlük yaşama uygulanması zaman alır.

(ÖSS 1997)

6. – Birçok düşünür, ortaçağı Avrupa'nın üzerine serilmiş bin yıllık karanlık olarak görmüştür. Ancak kimilerine göre de ortaçağ bir gelişme dönemidir, çünkü bugünkü üniversite sistemi bu dönemde biçimlenmeye başlamıştır.
- Hümanizmin güç kazandığı, birçok bilimsel atılımın yapıldığı, eşsiz sanat eserlerinin yaratıldığı Rönesans döneminde cadı avı, kiliseye karşı çıkanların yakılması, kanlı din savaşları ve Amerika'nın vahşi bir biçimde ele geçirilmesi gibi olaylar da yaşanmıştır.

Bu iki durum, aşağıdaki görüşlerden hangisini destekleyen bir örnektir?

- A) Tarihin bir dönemindeki gelişmeler, ardından gelen dönemleri de etkiler
- B) İnsanlık tarihi boyunca, olumlu ve olumsuz gelişmeler bir arada var olmuştur.
- C) İnsanlık geliştikçe insanoğlunun karşılaştığı sorunlar da çeşitlenmiştir.
- D) Genel kabul gören düşüncelere aykırı olan görüşler her zaman eleştirilmiştir.
- E) Tarih dönemleri, o zaman hâkim olan düşünceler ışığında değerlendirilmelidir.

(ÖSS 1998)

7. Newton, Galilei, Einstein gibi bilim adamları, onların yaşadığı yıllarda ünlü olan ama adları günümüze kadar ulaşmayan bilim adamlarından farklı bazı özelliklere sahiptir.

Aşağıdakilerden hangisi Newton, Galilei, Einstein gibi bilim adamlarını diğerlerinden ayıran bir özelliktir?

- A) Çok sayıda ve değişik konularda araştırma yapmaları
- B) Bulundukları çağın gereksinim duyduğu önemli konuları araştırmaları
- C) Önceki bilimsel çalışmalardan yararlanmış olmaları
- D) Olguları yansız biçimde gözlemeleri
- E) Bilime daha büyük katkılarda bulunmuş olmaları

(ÖYS 1994)

8. İçinde bitmek bilmeyen anlama, araştırma, bulma, yeni bir şeyler ortaya koyma ateşi taşıyan kişi, takvim yaşı ne olursa olsun bir "bilim genci"dir. Bulduğunun üstüne yatan, araştırma tutkusunu ve heyecanını yitirmiş, alışkanlıklarının tembelliği içinde sürekli kendini tekrar eden kişi ise bir "bilim ihtiyarı"dır.

Buna göre, bilim genci olabilmenin temel koşulu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sürekli olarak öğrenme ve yaratma çabası içinde olma
- B) Aynı anda çok değişik konuları ele alma
- C) Toplumun gereksinim duyduğu konulara öncelik verme
- D) En yeni bulguları savunma
- E) Araştırılması güç olan konuları ele alma

(ÖYS 1993)

9. Fizikçi Richard Feynman, karmaşık fiziksel süreçlerle uğraşırken sorunu açık bir şekilde ifade edebildiğinizde doğanın size istediğiniz cevabı vereceğini öne sürer. Ona göre, iyi bir bilim adamı olmanın sırrı hangi soruyu sormak gerektiğini bilmede yatar. Bir sorunu araştırırken bir kez doğru yola girer mi çözüm kendiliğinden ortaya çıkar.

Parçaya göre, "doğru yola girme" aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çözüm için çaba gösterme
- B) Uygun soruyu sorma
- C) Sorunun cevabını tahmin etme
- D) Konuya odaklanma
- E) Doğruya ulaşacağına inanma

(ÖSS 2005)

10. Bilim adamı problem çözme sürecinde, önce, problemi aydınlatmak noktaları saptamalı, sonra bu saptamalardan deneysel olarak sınanabilir sonuçlar çıkarmalıdır. İkinci aşama için gereken bilgiyi ona okul öğrenimi vermiştir, bu bilgilere dayalı çalışmaları onun başarılı olmasını sağlar. Ancak, ilk aşamada başarılı olabilmesi için bilim adamının elinde ne bilinen bir yöntem vardır ne de okulda öğrendiklerinin ona yararı olacaktır.

Aşağıdaki yargılardan hangisi, bu parçada öne sürülen görüşü özetlemektedir?

- A) Aynı probleme çözüm arayan bilim adamları, aynı noktadan yola çıksalar bile farklı sonuçlara ulaşabilirler.
- B) Bilim adamı bilimsel kuramlardan yola çıktığında, ulaşacağı sonuçlar bilim çevreleri tarafından kabul edilecektir.
- C) Bilim adamının başarılı olabilmesi, yalnızca eğitimine değil, probleme çözüm getirecek noktaları fark etme yeteneğine de bağlıdır.
- D) Bilim adamının izlediği yöntem doğruysa ulaştığı sonuç da doğrudur.
- E) Bilim adamı çalışmalarına başlarken, kendisinden önceki önemli çalışmaları incelemeli, onlardaki eksiklikleri görebilmelidir.

(ÖSS 2002)

11. İnsan bir fotoğraf makinesi değildir; bütün algılarımız bazı varsayım ve kavramlar çerçevesinde oluşmaktadır. Günlük yaşamda olduğu gibi bilimde de çevremizde olup biten her şeyi değil, ancak bazı şeyleri algılar veya gözleriz. Araştırmasının amacına göre bir ayıklama yapmak, yalnız konusuna ilişkin olgularla ilgilenmek, bilim adamı için hem doğaldır hem de bir zorunluluktur.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilimsel çalışmalar birikimli olarak ilerler.
- B) Bilimsel çalışmalarda seçicilik söz konusudur.
- C) Bilimsel yasalar uygulanabilir niteliktedir.
- D) Bilimde amaç, genellenebilir sonuçlara ulaşmaktır.
- E) Bilimsel yasalar evrenseldir.

(ÖSS 2003)

12. Eğer bir bilginin bilimsel olarak ortaya konması gerekiyorsa, her şeyden önce onu diğer bilgilerden ayıranın yani, ona özgü olanın kesinlikle belirlenebilmesi gerekir. Bu belirlenimin yapılmadığı bilgiler çoğaldıkça, terimler, kavramlar birbirine karışır, bilim bundan son derece zarar görür.

Bu parçada bilimsel çalışma alanında aşağıdakilerden hangisinin önemi üzerinde durulmaktadır?

- A) Kesin bilgiye ulaşma yönteminin
- B) Uygulama alanlarını saptamanın
- C) Benzer alanlarla olan etkileşimin
- D) Bilginin sınırlarını belirlemenin
- E) Çalışma etiğinin

(ÖSS 2001)

13. Doğa bilimlerinin kullandığı yöntemlerden biri de tümevarımdır. Bu yöntemle, belirli gözlemlerden yola çıkarak, gözlenmemiş olanları da içine alan genellemelerde bulunulur. Bu akıl yürütme biçiminin güvenilir olduğu iddia edenler, pazardan elma alan bir kişinin tavrını örnek verirler. Bu kişi tezgâhtaki elmalarından bir kaçını inceledikten sonra diğerlerinin de inceledikleri gibi olması gerektiğine karar vererek elmaların tümünü satın alır. Elmaların hepsini incelemediği için, eve geldiğinde bu kişinin beklediğine uymayan, biçimsiz, çürük bir elma ile karşılaşma olasılığı her zaman vardır.

Bu parçada, aşağıdakilerden hangisi tümevarım yönteminin sakıncalı bir yönü olarak ileri sürülmektedir?

- A) Duyulara dayalı bilgi edinme yolu olan gözlemden yararlanılması
B) Doğanın akışına müdahale edilmeyip, gözlenecek nesnelerin doğanın kendi akışı içinde ortaya çıkmasının beklenmesi
C) Bütünün sınırlı sayıda elemanı ile ilgili deneyimlere dayanarak bütün hakkında yargıya varılması
D) Genellemenin herhangi bir olguya dayanmadan, akıl ve mantık ilkeleriyle yapılması
E) Doğadaki her olayın bir nedeni olduğu varsayımının temel alınması

(ÖSS 2000)

karekök

14. Bilimin büyük trajedisi, güzelim bir hipotezin acımasız bir gerçek tarafından öldürülmesidir.

Bu görüş, bilimsel hipotezle ilgili aşağıdakilerden hangisini destekler?

- A) Hipotez oluşturulurken bilimsel yasalardan yararlanılmalıdır.
B) Bir hipotezi çürütecek kanıtın bulunamamış olması, o hipotezin doğru olduğunu gösterir.
C) Bilinmeyenin açıklamasını sağlayan hipotezler güzel görünür.
D) Bir hipotez doğru görünse de araştırma bulguları onun yanlış olduğunu ortaya koyabilir.
E) Hipotez hem yalın hem doğru olmalıdır.

(ÖSS 2002)

15. Proust, kitapları için şöyle der: "Kitabımı dışarıya yönelmiş bir gözlükmüş gibi alın. Size uygun değilse, uyanı bulun; tökezlememek için kullanmak zorunda olduğunuz aracı, yani kendi gözlüğünüzü bulmayı size bırakıyorum." Proust'un bu görüşü bilimsel kuramlar için de kullanılabilir. İlgilendiğiniz konuları, olayları açıklamada yetersiz kalan bir kuramı oradan buradan çekip atıp uygun hâle getirmeye çalışmak yerine, yeni bir kuram oluşturmak gerekir.

Bu parçaya göre, bir bilimsel kuram aşağıdaki koşullardan hangisini karşılamıyorsa yenisini oluşturmak gerekir?

- A) Olgularla tutarlı olma
B) Ekonomik olma
C) Geniş kapsamlı olma
D) Yaygın olarak benimsenme
E) Basit açıklamalar getirme

(ÖSS 2005)

16. Kopernik kuramı, Dünya'nın gelecekte nasıl olabileceğinin bir tasviri gibi ele alınmalıdır. Bu kuram, Dünya'nın gerçekten Güneş'in etrafında döndüğünü öne sürmez. Daha çok, bir gözlenebilir gezegen sisteminin diğer sistemlerle bağlantısını kurmayı mümkün kılan tahmin cihazıdır. Eğer gözlenebilir sistem, Güneş merkezdeymiş gibi ele alınırsa tahminler kolaylaşır.

Parçadaki yoruma göre, kuramda aşağıdaki özelliklerden hangisinin bulunması zorunlu değildir?

- A) Gerçeği açıkladığını iddia etmesi
B) Ön deyide bulunmaya olanak sağlaması
C) Gözlemlere dayanması
D) Açıklama yapmada yardımcı olması
E) Bilgilerin tutarlı olması

(ÖSS 2006)

17. Akşam karanlığında eve girdiğinizde her zamanki gibi elektrik düğmesine basıyorsunuz; ama beklediğinizin tam tersine lambanız yanmıyor. Bir an için şaşkınlık içerisindeyiniz, ister istemez çok geçmeden kafanızda bir takım olasılıklar belirecek, şaşkınlığınızı giderecek bir açıklama bulmaya girişeceksiniz. Sigorta atmış olabilir, ampul gevşemiş olabilir vb. Bu olasılıklardan birinin doğru çıkması halinde şaşkınlığınız giderilmiş olacak, beklenmeyen durum sizin için artık beklenen sonuç niteliği kazanacaktır. Demek oluyor ki, açıklama çabası şaşkınlığınızı giderme, beklentilerimizle olup bitenler arasındaki uygunluğu sağlama ihtiyacımızdan doğmaktadır. Bu, günlük düşünme düzeyinde olduğu gibi bilimde de böyledir.

Bu parçaya göre "açıklama" eylemi aşağıdakilerin hangisinden kaynaklanmaktadır?

- A) Her sorunun cevaplanabilmesi için yeterli bilgiye sahip olunduğu inancından
B) Beklenmeyen bir durumun yarattığı huzursuzluğu giderme isteğinden
C) Bilimsel bilginin başkalarına da aktarılması gerektiği düşüncesinden
D) Günlük düşünce düzeyinden, bilimsel düşünce sürecine geçilmesi gereksiniminden
E) Çeşitli alanlardaki bilgileri birbiriyle ilişkilendirme çabasından

(ÖSS 2001)

karekök

18. Doğa olaylarının açıklanması gözlem ve deneye dayanmalıdır; Aristo'nun kitaplarına değil!

Galilei, bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisini eleştirmektedir?

- A) Doğa olaylarını konu alan kitapların azlığını
B) Bilimsel çalışmaların yalnızca doğa olaylarıyla sınırlı kalmasını
C) Yalnızca gözlem ve deneye dayanarak genellemelere ulaşmayı
D) Eskiçağ düşünürlerine ait kitapların yanlış yorumlanmasını
E) Bilimde otorite kabul edilen kişilerin görüşlerine körü körüne bağlanmayı

(ÖYS 1990)

19. Başlangıçta, bilimsel bilgilerin her biri onu üreten tarafından bir bilimsel sav olarak ortaya atılmıştır. Bilimsel savlar henüz bilimsel bilgi aday aşamasında olan önermelerdir. Bu önermeler, doğruluğu araştırmalarla gösterildiği ölçüde bilimsel gerçek niteliği kazanır. Bilimsel savlar itirazlara hedef olmakta devam ediyor, ancak gene de bilim adamlarınca ciddiye alınıyorsa, onların doğruluğunu araştırma süreci devam eder ve bazen bu süreç yüzyıllarca sürebilir.

Bir bilimsel savın, bu parçada sözü edilen süreçten geçerek bilimsel gerçek haline gelmesi için temel koşul aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bugüne kadar var olan bilgilerle tutarlı olması
B) Ele aldığı olgunun sınanma yöntemini de önermesi
C) Gelecekte ortaya çıkabilecek olaylarla ilgili öngöründe bulunması
D) Nesnel olarak sınanabilir nitelikte olması
E) Birtakım varsayımlara dayalı olması

(ÖSS 1999 İptal)

20. Bir bilimsel bilgi ürettiğini iddia eden kişi, iddiasını, bilimle uğraşan başka kişilerin de gerçekleştirebileceği gözlem ve deneylere veya onaylayacağı mantıksal çıkarımlara dayanarak belgelemekle yükümlüdür. Bilim çevrelerinin yeterince belgelenmiş saymadığı hiçbir iddia, bilimsel bilgi olarak kabul edilmez.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

- A) Bilimsel bilgi olgulara dayalı, tekrarlanabilir ve nesnel ölçütlerle denetlenebilir niteliktedir.
B) Bilim, insanın, çevresinde olanları anlama ve açıklama ihtiyacından doğmuştur.
C) Bilim genelleycidir; tek tek olgularla değil, aynı türden olguların ortak yönleriyle ilgilenir.
D) Bilimsel bilgi olaylar arasındaki ilişkileri açıklayarak bu olayların kontrol edilebilmesini sağlar.
E) Bilimsel bilgiler doğru olarak kabul edilen birtakım temel varsayımlara dayanır.

(ÖSS 1999)

21. Bir araştırmayı tamamladığım zaman, sonuçlarımı ve dayanaklarımı önce, meslektaşlarıma katıldığı bilimsel toplantılarda sunarım. Eğer bir yanlış ya da eksiklik bulunmazsa, çalışmamı makale haline getirip bir dergiye yollarım. Derginin editörler kurulu makalemi uygun görürse, iki ya da üç hakemden görüş ister. Her hakem ayrı ayrı, makalemin yayımlanması hakkındaki görüşünü derginin editörüne bildirir. Hakemler araştırmamda yanlış bulurlarsa, editör, bu yanlışları bana yazılı olarak iletir. Ben bu yanlışları düzeltebilirim süreç yeniden başlar. Ancak bunları düzeltemezsem, aylarca uğraşarak bulduğum sonuçları unutup çalışmaya yeniden başlarım.

Bilimsel çalışmanın bu parçada anlatılan evresi, aşağıdakilerden hangisiyle özetlenebilir?

- A) Bilimsel bilgi, bilimsel yöntemle uygun biçimde yapılan deneyler sonucunda elde edilir.
- B) Farklı bilim dalları arasındaki dayanışma, bilimsel gelişmeyi hızlandırır.
- C) Bilim adamının sahip olduğu dünya görüşü, ne tür bilimsel çalışma yapacağını ve bulgularını nasıl yorumlayacağını etkileyebilir.
- D) Bir bilginin bilimselliğinin yetkili bilim çevresince denetlenip onaylanması gerekir.
- E) Bugün birtakım olguları açıklamada yararlanan bir bilimsel görüş, zamanla yerini başka bir bilimsel görüşe terk edebilir.

(ÖSS 2000)

22. – Bir toplumbilimci, değerleri veya insanlar arasındaki ilişkileri incelerken bireyleri belli bir biçimde davranmaya yöneltmez. Sadece, olanı olduğu gibi ele alır.

– Kepler Yasaları, gezegenlerin nasıl hareket etmesi gerektiğini değil, nasıl hareket ettiğini belirtir.

Bu iki durum, bilimsel bilginin hangi özelliğine örnektir?

- A) Evrensel olması
- B) Var olan durumu betimlemesi
- C) Mantık ilkelerine dayanması
- D) Birikimli olarak ilerlemesi
- E) Olayların denetim altına alınmasına olanak vermesi

(ÖSS 2000)

23. Bilim adamları olayları gözlerken çoğu zaman inançlarının, benimsedikleri düşüncelerin etkisinde kalmışlardır. Örneğin, bazı astronomlar, "Çember mükemmel bir şekildir. Öyleyse gezegenlerin, yıldızların yörüngeleri çember biçiminde olmalıdır." düşüncesiyle hareket etmiştir. Tycho Brahe, 7 sayısının kutsallığına inanmış, 7 gezegen olduğunu düşünerek gözlem yapmıştır.

Bu parçada sözü edilen bilim adamlarının, bilimsel çalışmayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine sahip olmadıkları kesinlikle söylenebilir?

- A) Açıklık
- B) Nesnellik
- C) Dakiklik
- D) Düzenlilik
- E) Seçicilik

(ÖSS 2004)

24. Bir gün üç kişi İskoçya dağlarında yürüyüşe çıkmış. Bir süre sonra tek başına otlayan siyah bir koyun gören bu üç kişi arasında şu konuşma geçmiştir:

- I. kişi: Demek ki dağlardaki koyunlar siyah.
- II. kişi: Bu kadar çabuk genelleysen. Olsa olsa "İskoçya'da en az bir siyah koyun vardır." diyebilirsin.
- III. kişi: Söyleyebileceğim tek şey, şuradaki koyunun siyah olduğudur.

Bu kişilerden hangilerinin söyledikleri bilimsel yaklaşıma uygundur?

- A) Yalnız I.
- B) Yalnız III.
- C) I. ve II.
- D) I. ve III.
- E) II. ve III.

(ÖSS 2004)

25. Bilimsel kuramların ortaya çıkışını bir mucize olarak göstermek hiçbir şekilde savunulamaz. Bilimin geçmişine bakıldığında, önceleri bir atlama, sıçrama olarak görülen bilimsel çalışmaların, aslında kendinden önceki pek çok kaynaktan beslendiği görülmektedir. Başka bir deyişle, bilimin sellerini veya nehirlerini oluşturan küçük dereler, çaylar fark edilmektedir.

Bu parçada bilimsel bilginin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Bilimsel yöntemle üretilmesi
- B) Sistemli ve düzenli olması
- C) Olaylar arasındaki ilişkileri açıklaması
- D) Mantık ilkelerine uygun olması
- E) Birikimli olarak ilerlemesi

(ÖSS 1999 İptal)

26. Bilimsel yargıların doğruluğu genel bir nitelik taşır. Bu yüzden felsefe yalnızca bilimsel kavram ve yöntemlerin analizi ile ilgilenmeli, matematiktekine benzer bir sembolleştirme ile bilimsel yargıları en doğru biçimde ifade etmeye çalışmalıdır.

Bu paragrafta dile getirilen görüş hangi felsefi akıma aittir?

- A) Mantıkçı Ampirizm
- B) Rasyonalizm
- C) Yeni Gerçekçilik (Neo Realizm)
- D) Fenomenizm
- E) Görgül Eleştiricilik

(ÖYS 1988)

27. Öklid M.Ö. 323 – 285 yılları arasında İskenderiye'de yaşamıştır ve hala yaşamaktadır. Çünkü adı geometriyle özdeşleşmiştir. Öklid'in başına gelen, adı bir şeyin adıyla özdeşleşen herkesin başına gelmiştir. O şey tanınır, fakat kişinin kendisi unutulur. Jileti herkes bilir. Ama onu icat eden Gillette'i (Jilet'i) kimse bilmez.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilimsel ürünler yaratıcısından ayrı varlık alanı kazanır.
- B) Bazı bilgiler herkes tarafından bilinir.
- C) Bilimsel bilgileri anlamak için bilginleri tanımak gerekir.
- D) Bilimsel bilgiler doğruluğu test edilmiş bilgilerdir.
- E) Bilimsel bilgiler uygulanabilir bilgilerdir.

(ÖSS 2007)

28. James Watt'ın buhar makinesini, Edison'un ampulü, Bell'in telefonu, Morse'un telgrafı bulması "icat'a; Newton'un maddeler arasındaki çekim yasasını, Arşimed'in suyun kaldırma kuvvetini, Colomb'un Amerika kıtasını bulması ise "keşif'e birer örnektir.

Buna göre, "icat", hangi temel özelliği ile "keşif" ten ayrılır?

- A) Daha önceki benzer çalışmalardan yararlanma
- B) Bilinenlerden yararlanarak yeni bir şey yaratma
- C) Toplumsal gelişmeyi belirleyen etkenleri ortaya koyma
- D) Bilim ve teknolojinin gelişmesine katkıda bulunma
- E) Doğal olaylar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarma

(ÖYS 1993)

29. – Aynı şeye eşit olan şeyler birbirlerine eşittir.
– Eşit şeylerin her biri, eşit şeylere eklenirse sonuçlar da eşit olur.
– Bütün, herhangi bir parçasından büyüktür.

Aşağıdakilerden hangisi Öklid geometrisindeki bu yargıların bir özelliğidir?

- A) Olgusal olarak yorumlanamamaları
- B) Çıkarım yoluyla erişilmiş genellemeler olmaları
- C) İspat edilmedikçe doğruluk değerlerinin bilinememesi
- D) Sezgisel olarak apaçık olup, doğrulanmalarına gerek olmaması
- E) Çelişik önermeler olmaları

(ÖYS 1992)

30. Bir bilim adamı, buluşuyla ilgili olarak "Başkalarının otobana dönüştürebilecekleri bir patika açtım." diyor.

Bilim adamı bu sözleriyle, aşağıdakilerden hangisini benimsediğini gösterir?

- A) Bilimin birikimli olarak ilerlediğini
- B) Bilimsel çalışmanın kişiye özgü uğraş olduğunu
- C) Bilimsel çalışmanın, başkalarını düşünerek yapılması gerektiğini
- D) Bilimsel çalışmanın sistemli olması gerektiğini
- E) Bilimin teknolojiyle yakından ilişkili olduğunu

(ÖSS 2008)

1. Felsefenin konusu evreni, insanı, anlamak ve yorumlamaktır. Fakat bir ilkçağ düşünürü olan Epiküros, ruhsal bir sorun olduğunda da filozofa gitmemiz gerektiğini savunmaktadır. Demek ki ilkçağda felsefe ile psikoloji biliminin alanları henüz birbirinden ayrılmamıştır, bu iki uğraşı alanı iç içedir.

Yanıt A

2. Parçada günümüz bilim adamlarının bilimin son ürünleri ile ilgilendiği, fakat bilim tarihçisinin bilimin sadece yeni ürünleriyle değil, önceki bütün gelişmelerle de ilgilendiği belirtilip buna ilişkin ağaç ve meyve örneği veriliyor. Demek ki bilim tarihinin temel amacı bilimin tüm doğuş ve gelişme sürecini her yönüyle araştırmaktır. A, B, D ve E seçeneklerinin paragrafta karşılığı yoktur.

Yanıt C

3. Sorunun cevabı, paragrafın ikinci cümlesinden sonuna kadar olan bölümde verilmiştir. Bu bölümde kısaca eski Milet'de hoşgörü, elverişli bir ortam olduğunda ilk bilimsel ve felsefi düşüncenin ortaya çıktığı açıklanmaktadır. Bu anlam B seçeneğinde özetlenmiştir. Soru kökünde diğer seçeneklere verilebilecek bir bilgi yoktur.

Yanıt B

4. Paragrafın birinci cümlesinden A seçeneğine; ikinci cümlesinden de B, C ve D seçeneklerine ulaşılabilir. Fakat soru kökünde Bruno'nun bilimsel düşüncenin yayılmasına öncülük ettiğine ilişkin bir bilgi olmadığı için E seçeneğine ulaşamaz.

Yanıt E

5. Soru kökünün birinci bölümünde Leonardo Da Vinci'nin, ikinci bölümünde ise Galilei'nin dini baskı ve yasaklamalara rağmen bilim çalışmalarını sürdürdüğü ve zamanla onların haklı olduklarının anlaşıldığı ifade ediliyor. Demek ki, bilimin, bilim adamının ortaya koyduğu evrensel gerçeklerin ortaya çıkması, ne kadar baskı yapılırsa yapılsın, önlenemez.

Yanıt D

6. Soru kökünün her iki bölümünde de adeta birbirine simetrik bir anlatım vardır. Şöyle ki; birinci bölümde karanlık bir dönem olarak bilinen ortaçağda iyi, olumlu gelişmelerin de olduğu; ikinci bölümünde ise iyi bir dönem olarak bilinen yeniçağda kötü, olumsuz olayların da olduğu açıklanıyor. Bu, tarih boyunca olumlu ve olumsuz gelişmelerin birlikte görüldüğü anlamına gelmektedir. Soru kökünde A, C, D ve E seçenekleriyle ilgili herhangi bir veri yoktur.

Yanıt B

7. A, B, C ve E seçenekleri tüm bilim adamlarında görülen özelliklerdir. Newton, Einstein, Galilei gibi bilim adamları diğer bilim adamlarından farklı ise, bu, E seçeneğinde belirtilen özelliklere sahip olmaları nedeniyledir.

Yanıt E

8. Sorunun cevabı paragrafın birinci cümlesinde verilmiştir. Bu cümlede, içinde sürekli olarak araştırma, yeni bir şeyler bulma ateşi olan insanın "bilim genci" olduğu ifade ediliyor. Bu anlamı A seçeneği karşılamaktadır. Diğer seçenekler paragrafa ilgili değildir.

Yanıt A

9. Paragraf bütün olarak değerlendirildiğinde bilim adamının, araştırdığı konuda çözüme ulaşmasında doğru soru sormasının önemi vurgulanmakta ve doğru soru sormak "doğru yola girmek" olarak nitelendirilmektedir.

Yanıt B

10. Paragrafta bilim adamlarının çalışmalarının iki aşamaya ayrıldığı, ikinci aşama için gereken bilgilerin okul eğitimi tarafından ona verildiği, fakat birinci aşama için gerekli bilgileri verecek bir merci olmadığı, bilim adamının bunu kendi güç ve yeteneklerini kullanarak yapması gerektiği açıklanıyor. Başka bir deyişle, bilim adamı birinci aşamada olaylar arasında ilişki kurabilmeyi kendi birikimi ve sezgi yeteneğiyle yapabilmelidir. Bilim adamında bulunması gereken bu özelliği C seçeneği açıklamaktadır.

Yanıt C

11. Sorunun cevabı paragrafın ikinci ve üçüncü cümlelerinde bulunmaktadır. Bu cümlelerde günlük hayatta çevremizde olup biten her şeyi değil, bunların bazılarını algıladığımız gibi; bilim adamının da sadece araştırma konusu ile ilgili olgularla ilgilendiği ifade ediliyor. Bu ifadeler bilim adamının seçici davranışını göstermektedir.

Yanıt B

12. Paragrafın birinci cümlesindeki "bir bilginin bilimsel olarak ortaya konması gerekiyorsa, onu diğer bilgilerden ayıranın, yani ona özgü olanın kesinlikle belirlenmesi gerekir." ifadesi bilimsel bilginin sınırlarının belirlenmesinin önemi üzerinde durmaktadır. Bu anlamı da D seçeneği özetlemektedir.

Yanıt D

13. Soruda tümevarım yönteminin sakıncalı yönü pazar-
dan elma alma örneği ile açıklanmaktadır. Sorunun cevabı paragrafın özellikle ikinci cümlesinde verilmekte, daha sonra bu cümledeki açıklamaya örnek verilmektedir. Tümevarım yönteminde araştırma alanına giren tüm elemanlar üzerinde değil, bir kısım elemanlar üzerinde araştırma yapılır, ulaşılan sonuç, üzerinde araştırma yapılmayan elemanları da kapsayacak biçimde ifade edilir. Tümevarım yönteminin sakıncalı yönü budur. Paragrafta A, B, D ve E seçenekleriyle ilgili bir veri yoktur.

Yanıt C

14. Soru kökündeki "güzelim bir hipotez" ifadesi görünüşte doğru, hoş giden, bize mantıklı görünen hipotez anlamına gelebilir. Ancak böyle bir hipotez gerçeğe yani olgulara uymadığı, yanlış olduğu ortaya çıktığı takdirde bütün güzelliğine, tutarlı görünmesine rağmen terk edilir. Bu görüş D seçeneğinde verilmiştir.

Yanıt D

15. Sorunun cevabı paragrafın son cümlesinde verilmiştir. Bu cümledeki "olayları açıklamada yetersiz kalan bir kuram" sözcüğü kuramın gerçeklerle uyumaması, onlara aykırı olması, onlarla tutarlı olmaması gibi anlamlara gelir. Buna göre, bir bilimsel kuram olgularla tutarlı olmadığında onu değiştirip yenisini oluşturmak gerekir.

Yanıt A

16. Paragrafın birinci cümlesi nedeniyle D seçeneği, üçüncü cümlesi nedeniyle C ve E seçeneği, son cümlesi nedeniyle A seçeneği bilimsel kuramda bulunması zorunlu olan özelliklerdir. Fakat paragrafın ikinci cümlesi Kopernik kuramının gerçeği açıkladığını iddia etmediğini söylüyor. Buna göre A seçeneği bir bilimsel kuramda bulunması zorunlu bir özellik değildir.

Yanıt A

17. Soru cümlesinde "açıklama" eyleminin nereden kaynaklandığı soruluyor. Bunun cevabı paragrafın son-
dan bir önceki cümlesinde açıkça verilmektedir: "... açıklama çabası şaşkınlığımızı giderme, beklentilerimizle olup bitenler arasındaki uygunluğu sağlama ihtiyacından doğmaktadır." Bu anlam B seçeneğinde özetlenmiştir.

Yanıt B

18. İlkçağın ünlü düşünürü Aristoteles birçok düşünür ve bilim adamı için dünyanın en büyük otoritelerinden-
dir. (Aristoteles aynı zamanda bir bilim adamıdır). Dolayısıyla Galilei bu sözleriyle otoritelerin görüşlerine körü körüne bağlanmayı eleştirmektedir.

Yanıt E

19. Soru cümlesinde bilimsel bir savın hangi süreçten geçerek bilimsel bir gerçek haline geldiği soruluyor. Sorunun cevabı soru kökünün üçüncü cümlesinde vardır. Bu cümlede bilimsel savların, doğruluğu araştırmalarla gösterildiği ölçüde bilimsel gerçek niteliği kazandığı belirtiliyor. Bu anlamı D seçeneği farklı sözcüklerle yorumlamaktadır.

Yanıt D

20. Paragrafın tümünde bilimsel bir bilgi ortaya koydu-
ğunu iddia eden kişinin bu iddiasını ilgili bilim çevre-
lerinin denetiminden geçirmek zorunda olduğu farklı sözcüklerle tekrar ediliyor. Bilimsel bilginin bu özelliği A seçeneğinde farklı sözcüklerle yorumlanmıştır.

Yanıt A

21. Paragrafta, bilim adamının gerçekleştirdiği bilimsel buluşun yetkili bilim çevrelerinin denetiminden geçmesi ve bu denetimden olumlu sonuç alamayan buluşun terk edilip bilim adamının yeniden araştırmalarına başlaması gerektiği açıklanmaktadır. Kısaca, paragrafta bilimsel buluşların ilgili bilim adamlarının denetiminden geçme evresinden söz edilmektedir.

Yanıt D

22. "Olanı olduğu gibi bildirme" mevcut durumu, bilim adamının kendi kanaatlerini, değer yargılarını katmadan, tarafsız olarak bildirmesi, yani nesnel olarak ifade etmesi demektir. "Olması gerekeni bildirme" ise, bunun tersine, bilim adamının kendi kanaat ve eğilimlerine göre, olmasını arzu ettiği durumu bildirmesi demektir. Buna göre, soru kökünün her iki bölümünde de bilim adamının nesnel olma, olanı olduğu gibi bildirme özelliği farklı örneklerle açıklanmıştır.

Yanıt B

23. Bu soruda ise, bir önceki sorudakinin aksine, bazı bilim adamlarının araştırmalarında nesnel olamadığı, kendi inanç ve görüşlerini araştırmalarına yansıttığı ifade edilmekte ve soru cümlesinde de bu bilim adamlarının hangi bilim ilkesine sahip olmadıkları sorulmaktadır. Bu bilim adamları bilimin nesnellik ilkesine sahip değildir.

Yanıt B

24. Bu soruda da bilimin ve bilim adamının nesnel olma özelliği sorulmaktadır. İskoçya dağlarına çıkan üç kişi bir tane siyah koyun görmüşlerdir. Bu bir siyah koyunun gözleminden dağlardaki tüm koyunların siyah olduğu sonucuna ulaşamaz (I. Kişinin söylediklerinin aksine). Ancak II. ve III. kişi sadece bir koyunun siyah olduğunu, yani gerçeği olduğu gibi söylemektedirler.

Yanıt E

25. Sorunun cevabı paragrafın özellikle ikinci cümlesinde, "bilimsel çalışmaların, aslında kendinden önceki pek çok kaynaktan beslendiği görülmektedir" ifadesiyle bilimin birikimli olarak ilerleme özelliği şeklinde verilmiş, sonra da bu özellik sel, nehir, dere ve çay örneğiyle desteklenmiştir.

Yanıt E

26. Paragrafta dile getirilen görüş Mantıkçı Ampirizm'e aittir.

Yanıt A

27. Soru kökünde iki bilim adamı (Öklid ve Gillette) verilmiştir ve onlarla ilgili şu görüş dile getirilmektedir: İnsanlar bu iki bilim adamını unutmuştur, fakat buluşlarını herkes bilmektedir. Bu görüşü A seçeneği özetlemektedir. Soru kökünde diğer seçeneklerle ilgili bir ifade yoktur.

Yanıt A

28. Buhar makinesinin, ampulün, telefon ve telgrafın yani bir "icat" ın yapılması, daha önceden bulunan bazı bilim yaşalarına ve bazı maddi unsurların bir araya getirilmesine bağlıdır. "Keşif" ise, evrende var olan, fakat insanlar tarafından bilinmeyen bir varlığın ortaya çıkarılmasıdır.

Yanıt B

29. Soru kökünde Öklid geometrisine ilişkin olarak verilen yargılar, anlamları apaçık olan, ispatlanmalarına gerek olmayan ilkelere aittir.

Yanıt D

30. Bir bilim adamının söylediği, "Başkalarının otobana dönüştürebilecekleri bir patika açtım." yargısı, bilimin "birikimli olarak ilerleme" özelliğine işaret etmektedir. Çünkü bu bilim adamı kendisinden sonraki bilim adamlarına "patika bırakmakta", gelecek bilim adamları da bu "patika yol" da yürüyerek onu "otobana" dönüştürmekte, yani geliştirmektedir.

Yanıt A

BÖLÜM

4

Varlık Felsefesi

1. Metafizik;

- Duyularla kavranılan varlıkların dışındaki varlıkların bilgisi
 - Doğanın ardında gizlenen ve ona imkân veren varlığın bilgisi
 - Maddi olmayan varlığın bilgisi
- şeklinde tanımlanmıştır.

Bu tanımlamalarda metafiziğin hangi özelliğinden söz edilmiştir?

- A) Akla dayalı olma
- B) Öznel olma
- C) Eleştirel olma
- D) Soyut konulara ilişkin olma
- E) Somut varlığa ilişkin olma

2. "Metafizik" ve "ontoloji" sözcükleri farklı anlamlara gelmelerine rağmen, ikisi arasında ele aldıkları konu bakımından bir benzerlik vardır. Her ikisinin de konusu varlık problemidir. Ancak ontoloji, sadece varlık problemini incelemesine rağmen, metafizik yalnız varlık problemini değil, bununla birlikte bilgi, bilim ve değerler alanında ortaya çıkan, bilimsel verilerle çözülemeyen problemlerle de uğraşır. Bu anlamda metafizik ontolojiden daha kapsamlıdır.

Bu parçayı aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) Metafizik ve ontoloji arasında yakın ilişki vardır.
- B) Metafizik ve ontolojinin hem benzer hem de farklı yönleri vardır.
- C) Metafizik ve ontolojinin konuları tümüyle birbirinden farklıdır.
- D) Ontolojinin konuları metafiziğin konularından daha geniştir.
- E) Metafizik tüm varlığın soyut, ontoloji ise somut yönünü araştırır.

3. Aşağıdakilerden hangisi varlık felsefesinin özelliklerinden değildir?

- A) Varlığın soyut yönlerini konu edinme
- B) Varlığın anlamına, mahiyetine yönelme
- C) Bilimlerin ortaya koyduğu bilgilerden yararlanma
- D) Filozoftan filozofa değişen görüşler olma
- E) Varlığın somut ve duyusal yönlerini açıklama

4. Bilim, incelediği nesnelerin varlığını tartışmasız kabul eder, gözlem ya da deney verilerini değerlendirir. Nesnelerin algılanan yönlerinin dışında bir varlığının, bir özünün olup olmadığı ile ilgilenmez. Oysa felsefe "Algılanan varlığın dışında, varlığın bir özü var mıdır, varsa bu öz nedir?" gibi soruların cevabını araştırır. Bu soruların cevabını duyularımızla bilemeyiz. Ancak düşünerek bu tür sorulara cevap verebiliriz.

Bu parçada üzerinde durulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim varlığın duyularla algılanan somut yönüyle, felsefe ise varlığın akılla anlaşılabilen soyut yönüyle ilgilenir.
- B) Bilim ve felsefe varlığı incelemelerine rağmen aralarında hiçbir ilişki yoktur.
- C) Bilim ve felsefenin konuları aynı, fakat yöntemleri farklıdır.
- D) Bilim ve felsefe birbirlerinin varlığı ele alış yönlerini tartışır.
- E) Bilim hiçbir konuda eleştiri yapmaz, felsefe her konuda eleştiri yapar.

5. Hiçbir varlığın, gerçekliğin var olmadığı prensibinden hareket eden ve var olarak kabul edilen her şeyi reddeden felsefi düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Realizm
- B) Nihilizm
- C) İdealizm
- D) Materyalizm
- E) Fenomenizm

6. Her bilim varlığın bir cephesini veya bir parçasını konu olarak alır. Örneğin, fizik maddenin dış yapısıyla, kimya maddenin iç yapısıyla, biyoloji canlı varlıklarla, sosyoloji toplumsal varlıkla, psikoloji bireyin ruhsal dünyasıyla ilgilenir.

Bu paragrafta bilimin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Varlığı konu edinme
- B) Varlığı alanlara ayırarak inceleme
- C) Gözleme ve deneye dayanma
- D) Varlığın somut yönünü inceleme
- E) Farklı dalları arasında ilişki olma

7. Bilimin incelediği varlık, gerçekliği olan nesnelerdir. Çeşitli bilim dalları, varlığın farklı yönlerini ele alarak inceler. Örneğin, altın var olan bir nesnedir, kimya altının yapısını, özgül ağırlığını araştırır. Biyoloji canlı organizmaları inceler. Bilim dalları inceledikleri alanlarda nesnelerin var olup olmamaları ile ilgilenmez. Oysa felsefe "Varlık var mıdır, varsa özü nedir?" vb. türden sorulara cevap vermeye çalışır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Bilim ve felsefe varlığın farklı yönlerini farklı yöntemlerle ele alır.
B) Bilim ve felsefe farklı varlıkları inceler.
C) Bilim gerçek varlıkları, felsefe ise varlığı var olması bakımından ele alır.
D) Bilim gerçek varlıkları, felsefe ise hem gerçek hem de düşünsel varlıkları konu edinir.
E) Bilim ve felsefe varlığı bütün olarak ele alır.

8. Aşağıdakilerden hangisi varlık felsefesinin en öncelikli sorusudur?

- A) Varlık değişken midir?
B) Varlığın kökeni nedir?
C) Evren sonlu mudur, sonsuz mudur?
D) Evrenin varlığının bir amacı var mıdır?
E) Varlık gerçekten var mıdır, yok mudur?

9. Güneş, yıldızlar, hava, rüzgâr, yağmur birer gerçek varlık; pi sayısı, rakamlar, matematikteki denklemler, kare, dikdörtgen düşünsel (ideal) varlıktır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi "gerçek varlık"ın özelliklerinden değildir?

- A) Uzayda yer kaplama
B) Zaman içinde değişme
C) Somut bir varlığı olma
D) Varlığı duyu organları ile algılanabilir olma
E) İnsan bilincine bağımlı olarak var olma

10. Ruh, Tanrı, düşünce gibi maddi olmayan unsurların daha sağlam ve köklü bir varlığı olduğunu ve maddi varlıkların bu soyut varlıklardan türediğini ileri süren felsefi düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Materyalizm
B) Fenomenizm
C) Düalizm
D) İdealizm
E) Rasyonalizm

11. Evren durmaksızın akan bir süreçtir. Evrende kalıcı, sürüp giden hiçbir şey yoktur. Her şey akar. Evrende kalıcı şeyler varmış kanısına kapılmamızın nedeni, değişimin belli bir kurala göre olmasıdır.

Herakleitos'un bu parçada savunduğu varlık düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrendeki tüm varlıklar bir ana maddenin farklı şekilleridir.
B) Evren hakkında edindiğimiz bilgiler yanlıştır.
C) Evrenin bağlı olduğu yasalar vardır.
D) Evrenin var oluşunun belli bir amacı vardır.
E) Evrendeki her şey sürekli değişir.

12. La Mettrie'ye göre; duyan, düşünen ruh maddenin bir parçasıdır. Ruh bedenin işlevlerinden biridir. Beyin de onun bir organıdır. Organik hayat ruhsal hayatı etkiler. Ruhsal hayattaki oluşumlar, organik hayatın ürünüdür. Ruh, fizik organizmaya bağlıdır. Sanki onun bir türevi gibidir.

La Mettrie'nin bu parçada savunduğu temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrenin başlangıcı ve sonu yoktur.
B) Evrenin var oluşunun bir amacı vardır.
C) Varlığın ana ögesi maddedir.
D) Ruhsal ve maddi olaylar arasında yakın ilişki vardır.
E) Evrende madde yasaları geçerlidir.

13. Descartes yaşadığımız dünyada iki ayrı cevher (öz) olduğunu kabul eder: Ruh ve madde. Ruhun öz niteliği düşünme, maddenin öz niteliği ise yer kaplamadır. Ruh yer kaplamaz, madde de düşünmez. O halde bu iki farklı cevher birbirine indirgenemez. Ruh, mekânın herhangi bir yerinde değildir, oysa mekânın oluşturduğu cisim mutlaka bir yerde bulunur.

Descartes'ın bu parçada savunduğu temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varlık ruh ve madde olarak ikili bir yapıya sahiptir.
B) Madde yer kaplar, ruh yer kaplamaz.
C) Ruh ve madde birbirinin türevi değildir.
D) Madde ruha, ruh da maddeye dönüşebilir.
E) Ruh görülemez, fakat o bir gerçektir.

1. Metafiziğin ele aldığı en temel konu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrende bir düzen olup olmadığı
B) Varlığın belli yasaları olup olmadığı
C) Evrende özgürlüğün olup olmadığı
D) Varlığın başlangıcının ve sonunun olup olmadığı
E) Varlığın ne olduğu

2. Bilimler "Varlık nedir?" sorusunu sormaz, ele aldıkları nesnenin nasıl ve ne şekilde var olduğuyla ilgilenmez. Bilimler için kendi araştırma alanlarını oluşturan nesneler, bir ön soruşturmaya gerek duyulmaksızın, tartışmasız olarak vardır. Bilimler varlığın kendisini bir sorun olarak görmez.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Bilimler gerçek varlıkları konu edinir.
B) Bilimler varlığı incelerken felsefeyle ilişki kurmaz.
C) Bilimler incelemelerini, varlığın varlığını tartışmaksızın yapar.
D) Bilimsel çalışmalar hiçbir felsefi düşünce içermez.
E) Bilimler varlığı olması gerektiği gibi ele alır.

3. Evren atomların çarpışmaları ve birbiri üzerine yaptıkları basınç ile oluşmuştur. Bu oluşta kesin bir zorunluluk hakimdir. Atomlar yapısal olarak bir olup hepsi de cisimdir. Atomlar hareketlilik içindedir. Atomlar birleşerek ve ayrılarak nesneler dünyasını oluşturur.

Demokritos'un bu parçada açıklanan görüşleri hangi felsefe sorusunun karşılığı olabilir?

- A) Varlığın başlangıcı var mıdır?
B) Evrenin bir amacı var mıdır?
C) Evren niçin vardır?
D) Varlığın ana maddesi nedir?
E) Evren sonlu mudur, sonsuz mudur?

4. Doğadaki olayları maddi, psikolojik, toplumsal olaylar ve canlı olayları olarak dörde ayırabiliriz. Maddi olaylar boşlukta yer kaplar, üç boyutludur, yalındır. Psikolojik olaylar öğrenme, düşünme, algılama, heyecanlanma gibi karmaşık davranışlardır. Toplumsal olaylar insan ilişkilerinden kaynaklanan ahlâki, dini, siyasi, hukuki olaylardır. Canlı olayları ise doğma, büyüme, gelişme ve ölme gibi biyolojik olaylardır.

Bu parçada, doğa olayları hangi ölçüte göre sınıflandırılmıştır?

- A) Aralarındaki ilişkilere
B) Doğuş nedenlerine
C) İnsanlara sağladıkları faydaya
D) Temel özelliklerine
E) İşlevlerine

5. Bilimler varlığı birtakım alanlara bölerler ve her biri sınırları belli olan kendi alanlarında araştırma yapmakla yetinir. Örneğin, jeoloji madensel varlıkları, botanik bitkisel varlıkları inceler, Ontoloji ise varlığı çeşitli alanlara bölmeden bir "bütün olarak" ele alır ve onun oluşumunu, temel yapısını ve ilkelerini araştırır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Bilimin ve ontolojinin varlığı birbirinden bağımsız olarak ele aldığı
B) Bilimin varlığı sistemli olarak ele aldığı, ontolojinin sistemli olarak ele almadığı
C) Bilimin ve ontolojinin varlığı ele alışında farklar olduğu
D) Bilimin varlığı incelediği, ontolojinin varlığı incelemeymediği
E) Bilimin ve ontolojinin varlığı incelerken birbirinden yararlandığı

6. Kutuplardaki buzdağları, denizler, göller, evler, arabalar gerçek varlık; pi sayısı, rakamlar, üçgen, dörtgen ise düşünsel (ideal) varlıktır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi yalnızca gerçek varlıklarda bulunan bir özelliktir?

- A) Evrende somut olarak var olma
B) Duyularla algılanamama
C) Uzay ve zaman dışı olma
D) İnsan düşüncesine bağlı olarak meydana gelme
E) Zaman içinde değişmeyip hep aynı kalma

7. Duyularımızla kavradığımız bu evren, aslında gölgedir, hayaldir. Çünkü ondaki varlıklar ve nesneler çeşit çeşittir ve daima değişmektedir. Bunlar görünüşten ibarettir. Bir de bu evrenin özünü oluşturan idealar evreni vardır. O evreni biz akılla kavrarız. Akıl ve zihin böyle değişmeyen özlerde dinlenir, huzur bulur; hakiki varlık ve gerçeklik onlardır. İçinde yaşadığımız dünya değişmez idealar dünyasının yansımasıdır.

Platon'un yukarıdaki varlık yorumu hangi felsefe terimiyle isimlendirilebilir?

- A) Materyalizm B) İdealizm
C) Düalizm D) Realizm
E) Fenomenizm

8. Hegel tüm varlığın kendisinden çıktığı şeyin evrensel bir gerçek, bir idea olduğu ve maddi olmayan bu ideanın bütün tek tek varlıkları kapsadığı görüşündedir. Ancak bu evrensel varlık bazı filozofların sandıkları gibi değişmeyen, ne ise öyle kalan bir şey değildir. Tam tersine evrensel varlık sürekli bir değişme ve gelişme içindedir. Hem doğa hem de insan bu değişme ve gelişme sonucu ortaya çıkar.

Hegel'in bu parçada savunduğu temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrende gözlediğimiz her şey vardır, gerçektir.
B) Evrendeki varlıklar arasında belli bir düzen vardır.
C) Evrenin başlangıcı ve sonu yoktur.
D) Evrendeki her şey sürekli değişme halindedir.
E) Evrendeki tüm varlıkların ana maddesi ideadır.

9. Descartes'a göre, özleri bakımından birbirlerinden farklı üç varlık vardır: Tanrı, ruh ve madde. Tanrı sonsuz varlıktır, ruh ile madde sonlu varlıklardır. Sonsuz varlık, var olmak için kendinden başka bir şeye gereksinmeyen, kendinden olan varlıktır. Sonlu varlık ise var olmak için yalnız Tanrı'ya gereksinim duyan varlıktır. Sonlu varlıklar olan ruh ve madde birbirlerinden tamamen bağımsızdır. Ruh düşünen şey, madde ise yer kaplayan şeydir.

Descartes'in bu parçada savunduğu temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanrı, ruh ve madde olarak üç çeşit varlık vardır.
B) Ruh ve madde birbirine indirgenemez.
C) Ruhun ve maddenin yapısı ve özellikleri birbirinden farklıdır.
D) Evrendeki varlıkların ana elemanı düşüncedir.
E) Evrendeki varlıkların ana elemanı maddedir.

10. Aydınlık ve karanlık, gece ve gündüz, iyilik ve kötülük, hastalık ve sağlık birbirinden ayrılmaz. Onlar hep ateşten gelir. Onların doğası bir ve aynıdır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Evrendeki karşıt varlıklar aynı kaynaktan doğar.
B) Evrende zıt varlıklar bir arada bulunur.
C) Her varlık zamanla ateş haline dönüşür.
D) Evrendeki değişme gelişigüzel meydana gelir.
E) Varlığın var oluşunun belli bir amacı vardır.

11. Descartes'a göre, varlıkta iki cevher vardır; biri ruh, öbürü de maddedir. Ruh düşünen töz, madde ise yer kaplayan tözdür. Düşünmek, ruhun bir niteliğidir, mekânda yer kaplamak da maddenin bir niteliğidir. Bütün ruhi olaylarımız ruhi töze, bedenimiz ise maddi töze girer. Bunların ikisi de gerçektir.

Descartes'in yukarıdaki varlık açıklaması hangi felsefe terimiyle adlandırılabilir?

- A) Realizm B) Nihilizm
C) Düalizm D) Fenomenizm
E) İdealizm

12. İlk Yunan filozofları olan Thales, Anaksimendros ve Anaksimenes özellikle doğal dünyadaki değişme olayından etkilenmişlerdir. Suyun değişerek buz ve su buharı haline geçtiğini hepimiz biliriz. Bundan hareketle Thales, her şeyin temelde bulunan bir ana maddeden, sudan çıktığı ve onun değişik halleri olduğu görüşüne varır. Anaksimenes her şeyin kendisinden meydana geldiği bu ana maddenin hava olduğunu öne sürer. Anaksimendros ise, bu ana maddeyi sonsuz, sınırsız olan Apeiron diye adlandırır.

Bu parçada üzerinde durulan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bazı düşünürler birbirlerinin görüşlerinden etkilenmişlerdir.
B) Felsefenin en önemli problemi varlığın özünün ne olduğudur.
C) İlk Yunan düşünürleri evreni bilimsel buluşlara uygun olarak açıklamışlardır.
D) İlk Yunan düşünürleri evrenin esasının ne olduğunu farklı şekillerde açıklamışlardır.
E) Bazı düşünürler evrenin ana maddesini somut bir eleman olarak düşünmüşlerdir.

1. Metafizik bilginin en temel özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Filozoflar tarafından ortaya konma
B) Filozoftan filozofa değişme
C) Varlığın soyut yönlerini konu edinme
D) Bilimsel bilgi ve buluşlardan yararlanma
E) Kesinlikten yoksun olma

2. N. Hartman'a göre ontoloji, sadece varlık konusuyla ilgilenir. Bu nedenle, ontolojinin problemleri metafiziğin problemleriyle tamamen aynı değildir. Çünkü ontolojinin bazı problemleri zamanla çözülebilir hale gelmiş ve felsefenin alanından çıkarak bilimin konusu olmuştur. Metafizik, genel anlamıyla ontolojiden daha geniş bir kavramdır. Ontolojinin konusu varlıktır. Oysa metafizik, varlık yanında Tanrı, ruh gibi kavramlarla da ilgilenir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Ontoloji ve metafiziğin benzer yönleri vardır.
B) Ontoloji ve metafiziğin farklı yönleri vardır.
C) Ontoloji ve metafizik benzer ve farklı yönleri olan kavramlardır.
D) Ontoloji ve metafizik arasında hiçbir ilişki yoktur.
E) Ontoloji metafiziği kapsar, metafizik ise ontolojiyi kapsamaz.

3. Bilimin incelediği varlık, gerçekliği olan nesnelerdir. Bilim dalları inceledikleri alanlardaki nesnelerin var olup olmamaları ile ilgilenmez. Oysa felsefe varlık var mıdır, varsa özü nedir? vb. türden sorulara cevap vermeye çalışır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Bilim ve felsefe varlıkların farklı yönlerini ele alır.
B) Bilim somut varlıkları, felsefe ise hem somut hem de soyut varlıkları inceler.
C) Bilim ve felsefe varlığı bütün olarak ele alır.
D) Felsefe varlığı var olup olmaması bakımından, bilim ise varlığı, var kabul ederek araştırır.
E) Bilim ve felsefenin varlığı inceleme amacı farklıdır.

4. Evrenin yaratılışı, varlığın anlamı ve bir amacının olup olmadığı gibi problemler, duyu yoluyla algılanamayan konularla ilgilidir. İşte bundan dolayı bazı filozoflar, metafiziğin kapsamı içinde kalan problemlerin bilinemeyeceğini iddia etmişlerdir.

Buna göre, metafizik problemlerin bilinemeyeceği iddiasının dayanağı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bazı filozofların metafizik konuları sevmemesi
B) Metafizik konuların olgusal nitelikte olmaması
C) Metafiziğin varlığın varlığını tartışması
D) Metafiziğin akla dayalı olması
E) Metafizik konuların çözümsüz olması

5. Hegel'e göre, varlığın esaslı olan mutlak ruh, önce cansızları, sonra canlıları yaratarak tabiatı meydana getirir. O, aslında tamamen manevidir, bilinçlidir, maddeden uzaktır. Daha sonra insanı meydana getirir. İnsan aileyi meydana getirir. Aileden toplum oluşur, hukuk doğar, sözleşme olur, sivil toplum oluşur, ahlak gelişir, devlet kurulur.

Hegel'in yukarıda açıklanan görüşleri hangi felsefe sorusunun karşılığı olabilir?

- A) Varlığın belirli bir amacı var mıdır?
B) Evrende özgürlük mü, zorunluluk mu vardır?
C) Varlığın bağlı olduğu belirli yasalar var mıdır?
D) Varlığın kökeni nedir?
E) Evrenin sonu var mıdır, yoksa evren sonsuz mudur?

6. İlkçağda ilk nihilist filozof ünvanını alan Gorgias'ın;

1. Hiçbir şey yoktur. Çünkü olsaydı bu ya olmuş ya da öncesiz olurdu. Her iki durum da varlığı geçersiz kılar.
2. Bir şey var olsaydı da biz onu bilemezdik. Çünkü var olanın bilgisi olsaydı, var olan düşünülmüş olan olurdu. Var olmayan düşünülemez ve dolayısıyla yanılma olmazdı.

yargıları aşağıdakilerden hangisini kanıtlama iddiasındadır?

- A) Varlık yoktur.
B) Doğru bilginin ölçütü yoktur.
C) Bir şey hem var hem yok olamaz.
D) Varlık ve yokluk aynı şeydir.
E) Var olmayanın yokluğu kanıtlanamaz.

7. Gerçek varlık alanında ancak eni, boyu ve derinliği olan üç boyutlu varlıklarla karşılaşabiliriz. Gerçek varlık alanında karşılığını bulamayan Deniz kızı, Anka kuşu gibi varlıklar "düşünülen varlık" adını alır. Oysa şehir, dağ gibi varlıkların zihin dışında gerçeklikleri vardır ve bu nedenle bu varlıklar "gerçek varlık" diye adlandırılır.

Buna göre, "gerçek varlık" nasıl tanımlanabilir?

- A) Evrende somut olarak var olanıdır.
- B) İnsanın zihninde düşünüldüğü varlıktır.
- C) İnsanın önce zihninde düşünüp sonra gerçekleş-tirdiği maddi varlıktır.
- D) İnsanın evrendeki varlıklardan hareket ederek dü-şündüğü hayali varlıklardır.
- E) Somut dünyanın kaynağında bulunan ve her şeyi var eden mutlak varlıktır.

8. Whitehead'e göre, evrende her şey sürekli akar. Ayrıca özne ile eşya arasında fark yoktur. Ben ile ben olmayan aynıdır. Var olanlar, birbirleriyle bağımlı ve birbirleriyle ilişkilerinden oluşan sonsuz bir ağıdır. Doğada boşluk yoktur ve doğada her şey bir başka şeyi var ettiği için vardır.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Doğadaki tüm varlıklar birbirleriyle ilişkilidir.
- B) Evrende her şey başka bir şeyi var eder.
- C) Evren sürekli değişir.
- D) Evrendeki her varlık ile zıddı aynı şeydir.
- E) Evrendeki değişimin bağlı olduğu herhangi bir ilke veya yasa yoktur.

9. Hobbes'a göre, dünya mekanik hareket kanunları tarafından yönetilen cisimlerin bütünüdür. İnsan ve hayvan bu bütünün bir parçasıdır. Onların fiziksel ve ruhsal yaşamları da tümüyle mekanik hareket kanunlarına bağlıdır.

Hobbes'un bu parçada savunduğu görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrendeki somut ve soyut varlıklar birbirine bağlıdır.
- B) Evrenin başlangıcı ve sonu yoktur.
- C) Evrenin özü maddedir.
- D) Evrende hem madde hem de düşünce gerçektir.
- E) Evrende mekanik bir düzen vardır.

10. Varlık hem madde hem düşüncedir. Evren birbirinden ayrı iki cevherden meydana gelmiştir; yer kaplamayan ruh ve yer kaplayan madde. Yer kaplamayan cevher yani ruh, sonludur, tıpkı yer kaplayan cevher gibi. Fakat Tanrı cevheri yer kaplamayan sonsuz cevherdir.

R. Descartes'ın burada savunduğu temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varlık vardır, gerçektir.
- B) Varlık madde ve düşünce olarak iki çeşittir.
- C) Maddenin temel özelliği yer kaplamadır.
- D) Ruhun temel özelliği soyut olmasıdır.
- E) Madde ve ruh birbirine bağlıdır.

11. E. Husserl'e göre, fenomenler tek tek algılanan nesneler değildir. Tek tek nesnelerin ifadesi olan bütünsel kavramlardır. Örneğin, tek tek algılanan çam, akasya, ıhlamur gibi ağaçlar değildir, düşünce yoluyla bütünsel olarak bilinen ağaç kavramı gibidir. Ancak bu genel "öz" kavramını yakalamak için tek tek nesnelerden hareket etmek ve genel fenomenlere varmak zorunludur.

Buna göre, E. Husserl'in savunduğu temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrende tek tek algılanan nesneler gerçektir.
- B) Varlığın özü fenomendir.
- C) Varlığın özü olan fenomenlere aklın sezgi gücüyle ulaşılabilir.
- D) Varlık fenomenlerin değişim geçirmesiyle oluşur.
- E) Her varlığın özü diğerlerinin özüne benzer.

12. Kant'ın "Saf Aklın Tenkidi"nde, metafiziği bir tarafa atması, daha sonra metafizik düşmanlığının başlangıcı oldu. Metafizik'i bilime aykırı, deney dışı, "sırf soyut tartışmalar yığını", "boş bir gayret" gibi gösteren filozoflar ve akımlar da metafiziği ortadan kaldıramadı. Metafizik insan aklı için vazgeçilmez bir düşünüşdür.

Metafiziğin insanlar için vazgeçilmez olmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Metafiziğin varlığı açıklarken bilimlerden yararlanmaması
- B) Metafiziğin varlığın tümel açıklamasını yapması
- C) Her metafizik görüşün varlığı farklı şekilde açıklaması
- D) İnsanoğlunun varlığın soyut yönlerini merak etmesi
- E) Bilimlerin dikkatleri varlık üzerinde toplaması

1. İnsanoğlu "Varlığın kökeni nedir?", "Varlığın ilk neden ve ilkeleri nelerdir?" gibi soruları sorduğu sürece metafizik varlığını ve önemini sürdürecektir.

Aşağıdakilerden hangisi metafiziğin varlığını sürdürmesini haklı çıkaracak bir neden olamaz?

- A) Filozofların, varlığın kesin doğru bilgisine ulaşamaması
- B) Metafiziğin, varlığın soyut yönlerini ele alması
- C) Felsefenin ilk kurulduğunda metafizik konularla işe başlaması
- D) İnsanoğlunun varlığın soyut yönlerini merak etmesi
- E) Bilimlerin varlığın ancak somut yönlerini ele alıp inceleyebilmesi

2. Bilim adamı gözlenebilir olan varlık hakkında, yine deney yoluyla doğrulanabilir olan önermelere ve kuramlara ulaşır. Bu önerme ve kuramlar, bu bağlamda bir doğa yasasını ifade eder. Oysa varlık felsefesi, varlıkla ilgili sonuçlarına akıl yoluyla, saf düşünce yoluyla ulaşır. Yani varlık felsefesi araştırmalarında daha çok mantıksal analiz yöntemini kullanır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi savunulmaktadır?

- A) Bilim ve varlık felsefesi varlığın farklı yönlerini araştırır.
- B) Bilimin ve varlık felsefesinin yöntemleri farklıdır.
- C) Bilimin ve varlık felsefesinin amaçları aynıdır.
- D) Bilimin ve varlık felsefesinin bulguları farklıdır.
- E) Bilimsel ve felsefi bilgilerin doğruluk dereceleri aynıdır.

3. Deniz, akarsu, fabrika, elma ağacı, güvercin gerçek varlık; 5 rakamı, dikdörtgen, daire ise düşünsel varlıktır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi yalnızca düşünsel varlıklara ait bir özelliktir?

- A) İnsan bilincinde ve ona bağımlı olarak var olma
- B) İnsan düşüncesinden bağımsız olarak evrende var olma
- C) Yeryüzünde insandan önce var olma
- D) Evrende somut olarak var olma
- E) Evrende insandan önce var olup insan tarafından etkilenebilme

4. Evrende her şey kendi zıddına dönüşür; hastalık sağlığa, soğuk sığağa, iyilik kötülüğe, varlık yokluğa, yaşam ölüme. Bu sürekli değişim olmasaydı varlık da olmazdı.

Bu parçada savunulan temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrende birbirine zıt varlıklar bir arada bulunur.
- B) Varlığın başlangıcı ve sonu vardır.
- C) Varlığın başlangıcı ve sonu yoktur.
- D) Evrende her şeyin özü ateştir.
- E) Evrendeki her şey sürekli değişim halindedir.

5. Whitehead'e göre, evren canlı ve sürekli değişen bir süreçtir, bir oluştur. Evrendeki her şey varlığını Tanrı'ya borçludur. Evrenin oluş süreci Tanrı'nın varlığına, yaratıcılığına ve sürekliliğine bir işarettir.

Buna göre, Whitehead'in savunduğu görüşü aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) Evrendeki her şey Tanrı tarafından yaratılmıştır.
- B) Evrendeki her şey birbirine bağlıdır.
- C) Evren ve Tanrı aynı şeydir.
- D) Evren canlı varlıklardan oluşur.
- E) Evren Tanrı'nın yarattığı bir oluş sürecidir.

6. Hegel'e göre, var olan tek gerçeklik esas itibarıyla ruhsal gerçekliktir. Madde gerçek anlamda yoktur veya o, ruhsal gerçekliğin sadece bir görüntüsüdür. Hegel bu ruhsal varlığı akıl, zihin, mutlak varlık olarak da niteler. Ona göre, bu mutlak varlık kendini esas olarak iki aşamada ortaya koyar. Bunlardan biri doğa, diğeri tarih veya kültürdür. Doğa, ruhun kendi özüne uygun olmayan eksik bir görüntüsüdür. Buna karşın tarih veya kültür ruhun kendi özüne uygun bir görüntüsüdür.

Hegel'in bu parçada savunduğu temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrende birbirinden farklı gerçeklikler vardır.
- B) Gerçek varlık değişim geçirerek farklı varlıkları oluşturur.
- C) Varlığın kökeni madde değil, ruhtur.
- D) Evren, gerçek varlık olan ruhun özüne aykırı bir yapıdadır.
- E) Evrende madde ve düşünce birlikte vardır.

7. Değişme her zaman karşıtların çatışmasından doğar. Örneğin, toprağa atılan tohum hem tohum olarak kalmak hem de bir bitki haline gelmek eğilimindedir. Tohum, kendisini yok edecek olan karşıtını içinde taşır. Tohumun taşıdığı bu çatışan güçler, sonunda onun bitki durumuna gelerek yok olmasına neden olur. Tez, antitez ve sentez biçimindeki bu diyalektik ilerleyiş, yeryüzündeki her şey için geçerlidir.

Bu parçada savunulan temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Değişme karşıtların çatışmasıyla meydana gelir.
B) Değişme, varlığın farklılaşması demektir.
C) Değişme özgürce gerçekleşir.
D) Her varlığın belirli bir özü vardır.
E) Evrendeki her varlık, zıddıyla birlikte vardır.

8. K. Marx tarihteki toplumsal, ekonomik ve siyasal olayları da maddeci bir anlayışla açıklamıştır. Bu nedenle "Tarihi Materyalizm" diye adlandırılan görüşün öncüsüdür. Marx'a göre, tarihte belirleyici olan faktör ekonomik olaylardır. Başka bir deyişle, üretim araçları, üretim biçimi, üretim ilişkilerinden doğan sınıflaşma tarzı gibi etkenlerdir. Bu maddi etkenlere toplumsal altyapı denir. Ekonomik etkenler (alt yapı) tarafından belirlenen hukuk, felsefe, ahlâk, eğitim, ideoloji, siyaset, aile, devlet, mülkiyet gibi alan ve kurumlar toplumsal üst yapıya ait öğelerdir.

Buna göre, Marx'ın savunduğu temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumun tarihsel olayları ile bugünkü olayları arasında yakın ilişki vardır.
B) Toplumsal olaylar arasında karşılıklı ilişki ve etkileşim vardır.
C) Bazı toplumsal olaylar diğerlerinden daha önemli ve önceliklidir.
D) Toplumsal ve tarihi olayların temelinde maddi (ekonomik) nedenler vardır.
E) Alt ve üst yapı kurumları arasında karşılıklı ilişki vardır.

9. Var olmak için başka bir şeye muhtaç olmayan, varlığı zorunlu olan varlık Tanrı'dır. Tanrı gerçek varlıktır ve tüm varlıkların yaratıcısıdır, var oluş nedenidir. Tanrı ilk ve asıl varlıktır. Diğer varlıklar Tanrı'nın yaratmasıyla oluşur.

Bu parçada savunulan temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evren, farklı varlıkların sürekli etkileşim içinde olduğu bir âlemdir.
B) Evrende sürekli bir oluş ve değişim vardır.
C) Evren, maddi varlıklardan oluşur.
D) Evrendeki her varlık birbirine muhtaçtır.
E) Asıl varlık, evrenin yaratıcısı olan Tanrı'dır.

10. İdeal varlıklar zihin dışında varlığı olmayan, zaman ve mekân dışı varlıklardır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi ideal varlık değildir?

- A) Üçgen
B) 4 sayısı
C) Güzellik
D) İyilik
E) Gözlük

11. Descartes'a göre, varlık ikili bir temel yapıya sahiptir. Düşünen ruh ve yer kaplayan madde. Ruhun ve maddenin özellikleri birbirinden farklıdır. Ruhun temel özelliği düşünme olduğundan ruh yer kaplamaz. Buna karşın maddenin temel özelliği yer kaplamadır. Madde uzayda yayılarak her tarafı kaplamıştır. Madde ve ruh temel özellikleri birbirinden farklı olduğu için birbirlerine indirgenemez. Ancak insanda ruh ve madde birleşerek insanı meydana getirmiştir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Evren, ruh ve madde olarak ikili bir yapıya sahiptir.
B) Ruh ve madde birbirinden farklı özelliklere sahiptir.
C) Madde, evrendeki her yeri doldurmuştur.
D) Ruh ve madde farklı şekillerde birleşerek evreni meydana getirmiştir.
E) Madde ve ruhun temel özellikleri birbirinden farklıdır.

1. Aşağıdakilerden hangisi metafizik bilginin özelliklerinden değildir?

- A) Bilimin sunduğu bilgilerin sınırı içinde kalması
B) Soyut kavramlara dayanması
C) Evreni bir bütün halinde ele alan açıklamalara dayanması
D) Mantık ilkelerine uygun olması
E) Çözülmemiş sorunlarla ilgili olması

(ÖYS 1994)

3. Aşağıdakilerden hangisi varlık felsefesinde ele alınan sorulardan biri değildir?

- A) Var olan tanımlanabilir mi?
B) Maddenin temelini ne oluşturur?
C) Evren sonlu mudur?
D) Vicdan güvenilir bir yol gösterici midir?
E) Evrende nasıl bir düzen vardır?

(ÖYS 1998)

2. Milet felsefe okulu düşünürlerinden,

- Thales, yeryüzü ve gökyüzündeki her şeyin sudan türediğini
- Anaksimandros, doğada var olanların Apeiron'dan (sınırlı olmayan) meydana geldiğini,
- Anaksimenes, var olan her şeyin sıcak nefes adını verdiği havadan oluştuğunu ileri sürmüştür.

Bu görüşler, Milet felsefe okulunda aşağıdaki sorulardan hangisine yanıt arandığını gösterir?

- A) Evren değişebilir mi?
B) Bilgimiz ne ile başlar?
C) İnsan, aklıyla evreni kavrayabilir mi?
D) Sonsuz olan nedir?
E) Evrenin ilk ögesi nedir?

(ÖSS 1991)

4. İnsanoğlu önceleri, doğada olup bitenlerin kendinden daha güçlü olduğuna inandığı bazı varlıklardan kaynaklandığını düşünmüş, bu varlıkların yardımını sağlamak için büyüye başvurmuştur. Daha sonra doğada olup bitenlerin kaynağı olarak Thales suyu, Anaksimenes havayı, Herakleitos ateşi göstermiştir.

Buna göre, doğada olup bitenleri açıklamak isteyen Thales, Anaksimenes ve Herakleitos'un yaklaşımını öncekilerden ayıran temel fark aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gözlem ve deneylerden yararlanma
B) Doğadaki varlık ve olaylara anlam verme
C) Olup bitenleri birden çok nedene bağlama
D) Doğada olup bitenleri doğal güçlerle açıklama
E) Düşünmede sonuçtan çok sürece önem verme

(ÖSS 1994)

5. Herakleitos'a göre;

- Gölge ve ışık, kötülük ve iyilik birbirinden ayrılmaz; onların doğası bir ve aynıdır.
- Her an bir şeyin ölümü ya da doğumu evreni var eder ve güçlü kılar.
- Tanrı gün ve gecedir, kış ve yazdır, savaş ve barıştır, verimlilik ve kıtlıktır.

Herakleitos, bu örneklerle hangi kavramı açıklamaktadır?

- A) Evrensel dönüşüm
- B) Paradigma
- C) Karşıtların birliği
- D) Kaos
- E) Töz

(ÖYS 1997)

6. Felsefi görüşlerinde otobüsü bir düşünceden ibaret sayanlar, otobüsün altında ezilmemek için hızla karşı kaldırıma koşarken onun düşünceden ibaret olmadığını çok iyi anlarlar.

Bu cümlede eleştirilen görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin tek kaynağı duyumdur, duyumlardan geçmeyen bilgi düşüncede var olamaz.
- B) Bilinebilir olan yalnızca olgulardır.
- C) Varlıkları yaratan düşüncedir, düşüncenin dışında nesnel bir dünya yoktur.
- D) Bilgi ancak gözlem yoluyla elde edilebilir.
- E) Bilgi gözlem ve düşünmenin belli bir birikimi sonunda birdenbire gerçekleşir.

(ÖYS 1989)

7. Ben olmayınca bu güller, bu serviler yok
Güzel gözler, tatlı diller yok
Sabahlar, akşamlar, sevinçler, tasalar yok.
Ben düşündükçe var dünya, ben yoksam o da yok

Bu dördüklük varlık felsefesinde öne sürülen aşağıdaki görüşlerden hangisini desteklemektedir?

- A) Dış dünya bireyden bağımsız olarak vardır.
- B) "Varlık"ın ne olduğu onu düşünen bireye bağlıdır.
- C) Bazı şeylerin varlığı somuttur.
- D) Soyut varlıklar düşünülebilir varlıklardır.
- E) Sevgi her şeyi var kılar

(ÖSS 2007)

8. - Var olan her şey maddedir.

- Duyum ve düşünce insan organizmasının bir hareketidir.
- Evrende hiçbir rastlantı yoktur. Her şey mekanik bir nedensellik sonucunda ortaya çıkar.

Bu görüşler, aşağıdaki felsefi akımlardan hangisine aittir?

- A) Pozitivizm B) İdealizm C) Empirizm
- D) Materyalizm E) Rasyonalizm

(ÖYS 1995)

9. Dünyanın başlangıcı, sonu ve niçin var olduğuna ilişkin sorular hep merak uyandırır. Heidegger, bu türden sorulara ilişkin genel fikirlerin ve bunların tarihinin ayrıca bunlardan kaynaklanan başka şeylerin belirtilmesinde felsefe sözcüğünün kullanılmasını olanaksız kılmıştır. Bunun da Heidegger'in felsefeye en temel katkısı olduğu söylenebilir.

Bu parçaya göre Heidegger'in felsefe sözcüğünün kullanılmasını istemediği alan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Etik B) Metafizik C) Estetik
- D) Bilim felsefesi E) Bilgi kuramı

(ÖSS 2009)

10. Çiçek açmış bir erik ağacının önünde duruyoruz ve ağaç da karşımızda. Ağaç oradayken ve biz onun karşısında durduğumuzda, ağaç ve biz, karşılıklı bulunuyoruz. Birbirimize göre, karşılıklı konumumuz içinde varız. Demek ki bu karşılaşmada söz konusu olan şey kafamızın içinde uçuşan tasarımlar değil.

Bu parça aşağıdakilerden hangisinin varlıkla ilgili görüşlerine örnek oluşturur?

- A) Rasyonalizm B) Septisizm C) Realizm
- D) Nominalizm E) Nihilizm

(ÖSS 2009)

ÇÖZÜMLER

1. B, C, D ve E seçenekleri metafizik bilginin özelliklerindendir, fakat A seçeneği metafizik bilginin özelliklerinden değildir. Çünkü felsefenin hiçbir dalı bilimsel bilginin sınırları içinde kalmaz, o daima ele aldığı konuların, bilim dışı olan soyut yönüne yönelir.

Yanıt A

2. Thales, Anaksimandros ve Anaksimenes'in yorumlamaları varlığın kökeni, kaynağı, ana maddesi, ilk nedeni ile ilgilidir.

Yanıt E

3. A, B, C ve E seçenekleri varlık felsefesinin, D seçeneği ise ahlak felsefesinin ele aldığı sorulardandır.

Yanıt D

4. Paragrafa göre insanoğlu önceleri doğadaki olayları doğaüstü güçlerle açıklamış, fakat Thales doğa olaylarını su, Anaksimenes hava, Herakleitos ise ateş ile açıklamıştır. Su, hava ve ateş birer doğal varlıktır. Buna göre, adı geçen filozoflar doğadaki olayları doğal varlıklarla açıklamışlardır. Bu özelliği D seçeneği özetlemektedir.

Yanıt D

5. Soru kökünde Herakleitos'a ait olarak verilen üç yorumlamada da birbirine zıt şeylerin aynı özden kaynaklandığı, bunların doğalarının aynı olduğu belirtiliyor. Bu görüşe "karşıtların birliği" adı verilir.

Yanıt C

6. Bir varlığı düşünceden ibaret saymak, o varlığın düşüncenin dışında bir varlığı olmadığını savunmaktır. Paragrafa göre, böyle bir görüş sahibi, otobüs (somut bir varlık) karşısında kalınca onun düşünceden ibaret olmadığını anlamıştır. Bu parçada eleştirilen görüş C seçeneğinde özetlenmiştir.

Yanıt C

7. Bu soru da bir önceki soru gibi idealist varlık görüşü ile ilgilidir. Şiir diliyle verilen paragrafta evrendeki varlıklar "Ben" in, yani bireyin ve onun düşüncesinin varlığına bağlanmıştır. A seçeneği paragrafta aykırıdır. C, D ve E seçenekleri soru kökü ile ilgili değildir.

Yanıt B

8. Soru kökünde yer alan yorumlamalar maddeci (materyalist) varlık görüşüne aittir.

Yanıt D

9. "Dünyanın başlangıcı, sonu ve niçin var olduğuna ilişkin sorular" evrenle ilgili metafizik (soyut) içerikli sorulardır. Buna göre, Heidegger'in "felsefe" sözcüğünün kullanılmasını istemediği alan metafiziktir.

Yanıt B

10. Soru kökünde gözlemediğimiz varlığın var (gerçek) olduğu ifade edilmiştir. Böyle bir görüş "Realizm" olarak isimlendirilmektedir.

Yanıt C

BÖLÜM

5

Ahlâk Felsefesi

1. Ne kadar ilkel veya gelişmiş olursa olsun, hangi çağda yaşarsa yaşasın, her insan toplumunda insan eylemlerini düzenleyen bir kurallar sisteminden söz edilebilir.

Bu parça aşağıdakilerden hangisini destekler?

- A) Her toplumun ahlâkı kendine özgüdür.
B) Ahlâk her toplum için kaçınılmaz bir olgudur.
C) Her toplumun ahlâk yaşayışı vardır, ancak her toplumun ahlâk yaşayışı kendine özgüdür.
D) Ahlâk, belirli kurallardan ibarettir.
E) Ahlâk değişmeyen, statik bir olgudur.

2. Ahlâk insanların kendilerine göre yaşadıkları ilkeler ve kurallar topluluğudur. Böylece bir meslek ahlâkından, bir siyasal ahlâktan, hatta bir evlilik ahlâkından söz etmek mümkündür. Buna karşılık ahlâk felsefesi, ahlâkın felsefi bakış açısından incelenmesidir. O halde ahlâk felsefesi, ahlâki davranışlarımızın kural ve ilkelerini anlamaya, açıklamaya ve en önemlisi onları değerlendirmeye çalışan felsefi etkinlik alanıdır.

Buna göre, ahlâk felsefesi nasıl tanımlanabilir?

- A) Bireyin ve toplumun ahlâki yaşayışıdır.
B) İnsanların uymak zorunda oldukları ahlâk kurallarıdır.
C) İnsanların ahlâk kurallarını düşünüp benimsemeleri ve uygulamalarıdır.
D) Toplumdaki ahlâk kurallarının ve ahlâki yaşayışların bütünüdür.
E) Ahlâk kuralları ve yaşantıları hakkındaki düşüncelerdir.

3. Aşağıdakilerden hangisi ahlâk felsefesi için doğru bir yargı değildir?

- A) İnsan eylemlerinin yöneldiği amacın ne olduğunu tartışır.
B) Ahlâki eylemin ölçütünün ne olabileceğini belirlemeye çalışır.
C) Evrensel, genel - geçer ahlâk bilgileri verir.
D) Evrensel bir ahlâk yasasının olup olamayacağını tartışır.
E) İnsanların eylemlerinde özgür olup olmadığı konusunda görüşler ileriye sürer.

4. Vergimizi vermekten kaçındığımız takdirde devletin yakamıza yapışacağını bildiğimiz için vergimizi vermemiz akıllıca bir davranış olarak nitelendirilebilir, ancak ahlâki bakımdan iyi bir davranış olarak değerlendirilemez.

Buna göre, bir eylemin ahlâki olmaması hangi koşula bağlıdır?

- A) Eylemin toplum yasalarına aykırı olmasına
B) Bireyin eylemini bilinçli olarak yapmamasına
C) Eylemin bireye zararlı olmasına
D) Eylemin topluma zararlı olmasına
E) Eylemin özgür bir iradeyle yapılmamasına

5. Ahlâki yargılar ahlâki eylemlerin dayandığı ilkeleri belirleme özelliğine sahiptir. Ahlâki yargıların temelinde toplumun ahlâki değerleri bulunmaktadır. Ahlâki değerler topluma ve zamana bağlı olarak değiştiğinden, ahlâki yargılar da bu değerlere bağlı olarak toplumdan topluma ve aynı toplumda da zamana bağlı olarak değişir.

Bu parçada ahlâki değerlerin hangi özelliklerinden söz edilmektedir?

- A) Bireyleri etkileme - bireylerden etkilenme
B) Kural koyucu olma - değişken olma
C) Yaptırım gücü olma - toplumdan kaynaklanma
D) Toplumu etkileme - toplumdan topluma değişme
E) Toplumu kontrol aracı olma - bireyleri eğitme

6. Göreve geç giden ve bu nedenle amirinin bu konudaki soruşturmasıyla karşılaşan memura doğal eğilimleri "Yalan söyle." derken, aklı ve vicdanı "Doğruyu söyle." der. Bu iki durum karşısında iradenin vereceği karar özgür bir karar olur. Verilen bu özgür karara dayalı eylemlere "ahlâki iyi" denir.

Buna göre, ahlâki iyi'nin tanımı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) İnsanın özgür iradesiyle, ahlâk yasasına uygun olan davranışı yapmayı düşünmesi
B) Bireyin çeşitli davranışlardan birini serbestçe yapması
C) Bireyin ahlâk konusunda verdiği kararının sonucunu üstlenmesi
D) Ahlâk yasasına uygun eylemin insana ruhsal huzur vermesi
E) Ahlâk konusunda yapılması ve yapılmaması gerekli davranışları birbirinden ayıran insani yeti

7. Ahlâki eylemleri belirleyen, kendisine uyulması ahlâkça gerekli olan kurallara ne denir?

- A) Ahlâki eylem
B) Vicdan
C) Ahlâki karar
D) Ahlâk yasası
E) Erdem

8. Ahlâksal egoizme göre, yaşamda ilk önce gelen ve her şeyden daha önemli ve değerli olan şey, kişinin kendi başarısı ve mutluluğudur. Geri kalan tüm değerler buradan çıkar. Tüm insanlar kendi refah, mutluluk ve çıkarlarını gerçekleştirecek şekilde davranmak isterler.

Yukarıda hangi felsefe sorusuna verilen cevap yer almaktadır?

- A) İnsan eylemlerinin bir amacı var mıdır?
B) İnsanın yapısı ahlâki eylemde bulunmaya uygun mudur?
C) İnsan ahlâki davranışlarında özgür müdür, değil midir?
D) Ahlâk yargılarının niteliği nedir?
E) İrade seçimini yaparken özgür müdür, değil midir?

9. • İnsan bir davranışta bulunma kararını kendi özgür iradesiyle verir. Bu karar üzerinde biyolojik, sosyal ya da psikolojik faktörlerin etkisi yoktur.
• İnsan eylemde bulunurken kendi kendisini gözleyecek olsa, bu eylemi kendisinin isteyerek karar verip yaptığını görecektir.

Bu parçalarda vurgulanan ahlâk görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan ahlâki eylemlerinde özgürdür.
B) Ahlâklı olmanın önkoşulu özgür ve bilgilidir.
C) İnsanın eylemlerinden sorumlu olması özgür olmasına bağlıdır.
D) Sorumluluk ve özgürlük birbirini gerektiren iki olgudur.
E) İnsan ahlâki eylemlerinde özgür olmadığında sorumlu da olmamalıdır.

10. T. Hobbes'a göre, insan doğuştan bencildir ve onda egemen olan kendini koruma güdüsüdür. Dolayısıyla herkes kendi çıkarını korumak için çalışır ve bu yüzden başkalarıyla çatışma durumuna girer. Ahlâklı davranış, çatışma durumunu önlemek için bir araçtır. Bu durumda ahlâki eylemde önemli olan bu yasa değil, bireyin çıkarına uygun olan sonuçtur. Bu nedenle, herkesin üzerinde anlaşabileceği bir ahlâk yasası olamaz.

Buna göre, T. Hobbes'un evrensel bir ahlâk yasası olamayacağı görüşünün temelinde aşağıdaki görüşlerden hangisi yer almaktadır?

- A) İnsanın doğal yapısı itibarıyla bencil olduğu
B) İnsanın ahlâklı olmaya uygun bir yapıda olduğu
C) İnsanın topluma muhtaç bir varlık olduğu
D) İnsanın yapısının ahlâklı olmaya uygun olmadığı
E) İnsanların barış içinde yaşamak istemediği

11. Sokrates "Doğru bir yaşayış nasıl bir yaşayıştır?" sorusuyla ilgilenmiş, insanın kendisini ahlâkça eğitmesini "Kendini tanı!" buyruğuyla, bir ödev olarak göstermiştir.

Buna göre Sokrates, ahlâk sorununu aşağıdakilerden hangisi ile ilişkili olarak ele almıştır?

- A) Aile
B) Toplum
C) Mutluluk
D) Bilgi
E) Haz

12. Kant'a göre, ahlâki eylemin amacı mutluluk olamaz. Çünkü mutluluk değişken ve öznel bir kavramdır, birisi için mutluluk "erdem", başka birisi için "iyi", başkası için "doğaya uygun yaşama" olabilmektedir. Böyle olunca eylemlerimizin ahlâki olması ya da olmaması da değişecek, birisinin ahlâki bulduğu bir eylemi başka biri ahlâki bulmayacaktır.

Kant'ın bu parçada savunduğu ahlâk düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlâki eylemin temel ilkesi, tüm insanlığa faydalı olmak olmalıdır.
B) Ahlâki yargılar genel açıklamalar şeklinde olmalıdır.
C) Ahlâk yasası evrensel nitelikte bir yasa olmalıdır.
D) Ahlâk yargıları bireyin davranışlarına uygun olmalıdır.
E) İnsan eylemleri insanın doğal yapısına uygun olmalıdır.

1. Ahlâki eylemler, insan tarafından yapılan hareketlerdir. İnsan eylemleri, hayvanlarda görülen davranışlardan çok farklıdır. Hayvan davranışları doğal eğilimlere ve içgüdülere, insan davranışları iradeye dayanır ve içgüdüsel davranışlardan farklıdır. Ahlâk insanın bu tür davranışlarını inceler.

Buna göre, insanın hangi tür davranışları ahlâkın kapsamına girer?

- A) Özgürce yaptığı davranışlar
B) Otomatik olarak yaptığı davranışlar
C) Yarı otomatik olarak yaptığı davranışlar
D) Başkalarından etkilenecek yaptığı davranışlar
E) Belirli uyarıcılara tepki şeklinde yaptığı davranışlar

2. Ahlâki töresel davranışlar olarak, yani toplum tarafından benimsenip uygulanan davranışlar olarak ele alırsak, bunu "moral" olarak adlandırırız. "Etik" ise bu davranışlar üzerinde düşünmek, birtakım sonuçlar çıkarmak, daha doğrusu ahlâk üzerinde felsefe yapmaktır. Demek ki, "ahlâk" (moral) yaşanan değerlerin pratiği, "etik" ise teorisi.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Ahlâkın (moralin) ve etiğin insan davranışlarını incelediği
B) Ahlâk ve etik arasında hiçbir ilişki olmadığı
C) Ahlâk ve etik arasında yakın ilişki olduğu
D) Ahlâk ve etik arasında fark olduğu
E) Ahlâkın ve etiğin insan davranışları için kurallar koyduğu

3. Bana haz verici olan bir şey, bir başkasının acısı pahasına elde edilebilir. Bu ise, bir başkasının, benim hazzımın meydana gelmesine haklı olarak izin vermemesi demektir. O halde yapılması gereken şey, kendi dışımızdaki diğer insanları da düşünerek, herkesin yararını gözeterek ortak bir haz verici veya iynin bulunmasına çalışmaktır. Bir başka deyişle, en büyük sayıda insana en büyük ölçüde haz veren bir eylem doğru bir eylemdir.

Yukarıda açıklanan görüşler en çok hangisi felsefe problemi ile ilgilidir?

- A) İnsanın eylemlerinde özgür olup olmadığı
B) Ahlâki eylemin ölçütünün ne olması gerektiği
C) İnsanın yapısının ahlâklı olmaya uygun olup olmadığı
D) İnsanın ahlâki eylemlerine hangi faktörlerin etki ettiği
E) İnsan eylemlerinin yöneldiği amacın ne olduğu

4. Bir kartalın yavrusunu korumak için gösterdiği davranış "iyi" bir davranış gibi görünse de, içgüdüye dayandığı, iradi bir eylem olmadığı için ahlâki bir eylem olarak değerlendirilemez. Yine bizim, farkında olmaksızın cebimizden düşürdüğümüz paranın yoksul biri tarafından bulunması ve onun hayatı bir ihtiyacını karşılaması, herhalde kimse tarafından bizim ahlâki bir davranışımız olarak nitelendirilemez.

Buna göre, bir eylemin ahlâki olarak nitelendirilebilmesi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Eylemin iyi niyetle yapılmasına
B) Eylemin başka insanlara yararlı olmasına
C) Eylemi yapan bireyin ahlâki bir eğitimden geçmesine
D) Eylemin ahlâki bir bilinçle yapılmasına
E) Eylemin ahlâk kurallarına uygun olmasına

5. İradeli olarak yapılan; mutluluğa, ideallere, amaçlara ulaşmayı engelleyen davranışlara ahlâkta ne ad verilir?

- A) Sorumluluk
B) Kötü
C) Özgürlük
D) Mutsuzluk
E) Ahlâki eylem

6. • Haz ahlâkına göre, haz iyi, acı kötüdür. İyi, kişiden kişiye değişen bir değerdir. Yaşanan hazzın herkeste aynı olması gerekmez. Bu nedenle herkesin kendine göre haz ve iyi anlayışı vardır.
• Fayda ahlâkına göre, bireye fayda sağlayan şeyler iyi, fayda sağlamayan şeyler kötüdür. Ancak faydalı olma durumu da kişiden kişiye değişir.
• Bencillik ahlâkına göre, insanın kendi benliğine uygun olan davranışlar iyidir. Bu ahlâk anlayışı insanın çevresini kendi yararına uydurma isteğidir.

Yukarıdaki ahlâk düşüncelerinin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlâki davranışın ölçütünü koymaları
B) Ahlâki davranış fayda temeline dayandırmaları
C) Ahlâki eylemin ölçütünün bencillik olduğunu savunmaları
D) Ahlâki eylemi haz temeline dayandırmaları
E) Genel - geçer bir ahlâk yasası olduğunu kabul etmeleri

kareköt

kareköt

7. Aşağıdakilerden hangisi ahlâk felsefesinin doğrudan ilgilendiği sorulardan değildir?

- A) İnsan ahlâki eylemlerinde özgür müdür?
- B) Ahlâk insan için neden söz konusudur?
- C) Ahlâki meydana getiren toplumsal koşullar nelerdir?
- D) Herkesin kabul edebileceği bir ahlâk yasası olabilir mi?
- E) Vicdanın insan için yüklendiği işlev nedir?

8. Havaya atılan bir taş da, eğer bilinci olsaydı ve konuşabilseydi, bize kendi iradesiyle yere düştüğünü söylerdi. Biz çoğu kez, seçimlerimizin nedenlerini bilmediğimiz için özgür olduğumuzu düşünürüz. Örneğin, üniversite sınavlarında bir branşı seçen öğrenci, onu özgürce seçtiğini düşünür. Ancak biraz daha dikkatlice bakılırsa, seçiminde arkadaşlarının, ailesinin telkinlerinin, toplumda o mesleğe karşı duyulan saygının, tanıdığı bir öğretmenin fikrinin vb. ne kadar etkili olduğunu farkedebilir.

Bu parçada savunulan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın yapıp etmeleri çevresiyle birlikte ele alınmalıdır.
- B) İnsan toplumsal bir ortamda yaşar.
- C) İnsan ahlâki tercihlerini bilinçli olarak yapar.
- D) İnsan toplumsal çevrenin ürünüdür.
- E) İnsan ahlâki yapıp etmelerinde özgür değildir.

9. J. S. Mill'e göre, iyi ile kötünün ölçütü faydadır. İnsan doğası öyle bir yapıdadır ki, ya mutluluğun kendisi ya da mutluluğa ulaştıracak bir aracı elde etmek ister. İnsan doğasının bu özelliği fayda ilkesinin kanıtıdır. Fayda insan eylemlerinin amacı olduğundan, zorunlu olarak ahlâkın temel ölçütüdür. Bir eylemin ahlâki bakımından değerli olup olmadığına, sonuçta getirdiği faydaya bakılarak karar verilebilir. Bir eylemi iyi kılan şey, sonuçta getirdiği faydayla mutluluğu sağlamasıdır.

Buna göre, bir eylemin ahlâki olup olmadığına karar vermek için aşağıdakilerden hangisinin belirlenmesi gerekir?

- A) Eylemin özgürce yapılıp yapılmadığının
- B) Eylemin bilinçli olarak yapılıp yapılmadığının
- C) Yapılan eylemde etkili olan faktörlerin
- D) İnsanın eylemi yaparken güttüğü amacın
- E) Yapılan eylemin sonucunun

10. Platon'a göre, gerçek mutluluk ideaların bilgisine sahip olmaktır. İçinde yaşadığımız dünyada ne iyilik ne de mutluluk vardır. Çünkü, bu dünya gerçek bir dünya değildir. Öyleyse insan gözünü sürekli olarak idealar dünyasına çevirmeli, orada her şeyin değişmeyen, ezeli - ebedi özünü görebilmelidir.

Platon'un bu parçada savunduğu görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mutluluk ideaların bilgisiyle mümkündür.
- B) Yaşadığımız dünyada mutlu olmak olanaklıdır.
- C) İnsan doğuştan ideaların bilgisine sahiptir.
- D) İçinde yaşadığımız dünya gerçek bir dünya değildir.
- E) İdealar mutlak varlıklardır.

11. H. Bergson'a göre, birbirine zıt iki ahlâk vardır: Kapalı ahlâk, kapalı toplumun kendini koruma içgüdüsünün bir ifadesidir ve insanı içinde bulunduğu toplumun hizmetine sokar. Bu ahlâk birey üstüdür ve toplumsal alışkanlıkları, töreleri ve yasaları sürdürmeyi amaçlar. Dolayısıyla genel - geçer, evrensel bir ahlâk olamaz. Sezgiye dayanan açık ahlâk ise, sevginin ve özgürlüğün egemen olduğu açık toplum ahlâkidir. İnsanı özgürleştiren bu ahlâk tüm insanlığı kapsadığı için açıktır ve evrenselidir.

Buna göre, H. Bergson'un vurguladığı ahlâk görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan eylemlerinin amacı özgür olmaktır.
- B) İnsan farklı nedenlerle farklı eylemlere yönelebilir.
- C) Ahlâkın kaynağı insanın psikolojik yapısıdır.
- D) Gerçek ve evrensel ahlâk sezgiye dayanan ahlâktır.
- E) İnsan özgür olduğunda kişiliğini geliştirebilir.

12. Deniz kenarındayım ve bir çocuğun boğulmak üzere olduğunu farkediyorum. Burada benim ödevim, suya atlayıp çocuğu kurtarmaya çalışmaktır. Suya kendim için boğulma tehlikesini düşünmeden atıyorum, çocuğu kurtarmak için elimden gelen tüm gayreti gösteriyorum. Buna rağmen çocuk, daha önce çok su yutduğu için kurtulamıyor ve boğuluyor. Bu durum, benim eyleminin ahlâki değerine hiçbir şekilde gölge düşürmez. Eylemim ödev duygusuna dayandığı için, ahlâki bir eylemdir.

Kant'ın bu parçada savunduğu ahlâk düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan ahlâki eylemi bilinçli olarak yapmalıdır.
- B) Her ahlâki eylemin sonucu başarılı olmayabilir.
- C) Ahlâki eylemin sonucu değil, amacı önemlidir.
- D) Başkaları için kendini feda etme eylemi ahlâkidir.
- E) Kişi eyleminin sebebini ve sonucunu düşünmeden bir eyleme girişmemelidir.

1. • Demokritos'a göre; mutluluk, sınırlılık ve ölçülülük-tür.
- Sokrates'e göre; mutluluk, bilgeliğe dayalı eylemdir.
- Epikuros'a göre; mutluluk, acıdan uzaklaşma ve haz elde etmedir.

Yukarıda açıklanan görüşler ahlâk felsefesinin hangi özelliğini örnekendirir?

- A) Eleştirel olma
- B) Bütüncü olma
- C) Normatif olma
- D) Akılcı olma
- E) Tutarlı olma

2. Bir insanın yalanı ve hırsızlığı kötü olarak bilmesi yeterli değildir. Yalan söylememesi, hırsızlık yapmaması lazımdır. Bilmek başka, yapmak başka bir şeydir. İşte insanın yaptığı şeyler ahlâkın konusu içinde yer alır, ahlâk bilimi bunları kendisine konu edinir. Ahlâk felsefesi ise, bunu konu olarak almaz. Bütün bu problemler üzerinde düşünce üretir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) İnsan davranışlarının hem ahlâk biliminin hem de ahlâk felsefesinin konusu olduğu
- B) Ahlâk biliminin ve ahlâk felsefesinin birbirinden farklı alanlar olduğu
- C) Ahlâk bilimi ve ahlâk felsefesinin birbirinden bağımsız olduğu
- D) Ahlâk biliminin insan davranışlarını düzenlediği, ahlâk felsefesinin insan davranışlarını düzenlemediği
- E) İnsanın ahlâklı olması için hem ahlâk biliminin hem de ahlâk felsefesinin gerekli olduğu

3. Ahlâki özgürlüğün tanımı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Bireyin hiçbir sınırlama ve baskı olmaksızın hangi ahlâki eylemi yapacağını düşünmesi
- B) Bireyin, gerçekleştirdiği ahlâki eylemlerin sonuçlarına katlanması
- C) Bireyin, ahlâkın öne çıkardığı iyilik, dürüstlük, alçak gönüllülük gibi değerlere uygun davranması
- D) Bireyin tutum ve eylemlerini değerlendirme gücü, kendi kendisini yargılamaya yetisi
- E) Hiçbir sınırlama olmadan, bireyin kendi düşüncesine göre karar verip bu doğrultuda davranabilmesi

4. "Özgürlük; kişinin, getireceği sonucu kabullenmek şartıyla istediği eylemi yapmasıdır."

yargısında özgürlükle aşağıdaki kavramlardan hangisi arasında ilişki kurulmuştur?

- A) Adalet
- B) Cesaret
- C) Erdem
- D) Sorumluluk
- E) Vicdan

5. Ahlâki eylemlerdeki özgürlük bir iradi özgürlüktür. Kişinin bir eylemi iradesiyle yapıp yapmamasıdır. Özgürlüğe sahip olan bir kişinin aynı zamanda iradesi ile karar verdiği eylemlerinin sonuçlarına da katlanması gerekir. Sözgelimi, kişinin, denizde boğulmak üzere olan bir insanı kurtarıp kurtarmama özgürlüğü vardır. Ancak, ahlâki yasalar ve vicdan gereği o kişiyi kurtarmasının veya kurtarmamasının sonuçlarına da razı olmalıdır.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçayı en iyi özetler?

- A) İnsan ahlâki eylemlerine kendi iradesi ile karar verir.
- B) Özgürlük ve sorumluluk birbirinden bağımsız olarak ele alınamaz.
- C) İnsan özgür ahlâki eylemini, sorumluluk bilinci ile yapmalıdır.
- D) İnsan eylemlerinde belirli sınırlar içinde özgürdür.
- E) Ahlâki özgürlük ve sorumluluk birbirini gerektirir.

6. Farabi'ye göre iki çeşit iyilik vardır: Birincisi başka bir amacı gerçekleştirmeye yarayan iyiliktir. Örneğin iyi beslenmek bu tür bir iyiliktir. Çünkü, sağlıklı olma amacını gerçekleştirmeye yarar. İkincisi ise, amacı kendisinde olan, kendi başına iyiliktir. Mutluluk işte böyle bir iyiliktir.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlâki eylemin amacı iyiliğe ulaşmaktır.
- B) Bazı şeyler kendi başına iyidir, bazı şeyler ise iyi bir şeye araç olduğu için iyidir.
- C) İnsan özgür iradesiyle farklı niteliklerdeki iyiliklere yönelir.
- D) İnsan yaşamı boyunca iyiliği ve mutluluğu ister.
- E) İnsan ahlâki iyiye ve mutluluğa erişmek için sağlıklı olmalıdır.

7. İyi ile kötüyü birbirinden ayırmaya yarayan, ahlâk değerleri üzerinde doğrudan doğruya yargıda bulunan, fakat aynı zamanda insanın kendi eylemlerinin değerli olup olmadığına karar vermesini sağlayan insani yeti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akıl B) İrade C) Vicdan
D) İçgüdü E) Bellek

8. T. Hobbes'a göre, insan bencildir ve her şeyden önce kendi yaşamını sürdürmeye çalışır. Herkes doğanın nimetlerinden olabildiğince çok yararlanmalıdır. Ama bu durum insanın temel güdüsüne aykırıdır. Bu durumda herkes herkesin düşmanı olur ve bireyin varlığı da tehlikeye düşer. Böylece insan bu olumsuz durumdan kurtulmak ister. Bunun için diğer insanlarla anlaşır. Doğal durumda herkesin her şey üzerinde hakkı varken insanların anlaşıp yurttaş olduğu toplumsal ortamda herkesin güvenliği genel amaç olmuştur. Demek ki ahlâklılık, ben sevgisinden kaynaklanan bir sözleşmenin ürünüdür.

Buna göre, T. Hobbes'ın ahlâkla ilgili düşüncelerinin temelinde onun, aşağıdakilerden hangisiyle ilgili görüşleri vardır?

- A) Toplum yapısı ile ilgili düşünceleri
B) Siyasetle ilgili düşünceleri
C) Toplumsal ilişkilerle ilgili düşünceleri
D) İnsanla ilgili düşünceleri
E) Evrenle ilgili düşünceleri

9. Stirner genel dünya görüşünün temelinde birey olarak insanı yerleştirir. Ona göre, her birey benzersizdir ve onun hayatına bir anlam vermesi için geliştirmesi gereken de bu benzersizliğidir. Stirner'in buradan çıkardığı ahlâki sonuç, ben'in (egonun) en yüksek değer olduğu ve bireyin kendisi dışında hiçbir şeye ve hiçbir kimseye karşı bir sorumluluk duymadığıdır. Stirner, ortak bir insanlık kavramına dayanan bütün inanç ve felsefelerin yanlış ve saçma olduğunu ileri sürer.

Stirner'e ait yukarıdaki açıklamalar en çok hangi felsefe sorunu ile ilgilidir?

- A) Evrensel bir ahlâk yasasının olup olmadığı ile
B) Ahlâkın insan için neden söz konusu olduğu ile
C) İnsanın ahlâki eylemlerinde özgür olup olmadığı ile
D) Özgürlükle sorumluluk arasındaki ilişkinin ne olduğu ile
E) Vicdanın işlevinin ne olduğu ile

10. Bazı ahlâk düşünürlerine göre, bütün sosyal kurallar ve karşılıklı anlaşmalar insanların eylemlerini düzenlemek için konur. Bu nedenle, sosyal kural ve yasalar, insanların karar ve davranışlarını belirler.

Bu parçada savunulan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanların ahlâki eylemlerinde bireysel özellikler etkilidir.
B) İnsan yapısı ettiklerinden sorumludur.
C) İnsan toplumun yasalarına istemeyerek boyun eğer.
D) İnsan ahlâki yaşamında özgür değildir.
E) Toplum yaşamına uygun olan davranış ahlâkidir.

11. Sokrates ahlâki kavramların veya doğruların insanların ruhunda gizli olarak bulunduğuna inanır. Filozofun görevi, bu doğruları ortaya çıkartmaktır. O halde ahlâklılık bir bilgi sorunudur ve bu bilgiyi elde etmek, ahlâklılığın en önemli alanını teşkil eder. Öte yandan bilgi insanı erdemli kıldığı gibi, erdemli davranmak da insanı mutlu eder. Eğer ahlâk bir bilgi ise, o zaman ahlâksızlık da bilgisizlik olacaktır. Bu durumda hiç kimsenin bilerek kötülük yapmasına imkân yoktur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Doğru bilgi ile doğru davranış arasında yakın ilişki vardır.
B) İnsan doğuştan bilgiye sahiptir.
C) Mutlu ve erdemli olmak, doğru bilgiye sahip olmakla olanaklıdır.
D) İnsan ahlâklılık olma gücüne sahip bir varlık olarak dünyaya gelir.
E) Ahlâksızlık bilgi eksikliğinden değil, kötü niyetten ileri gelir.

12. Platon hiç değişmeyen, hep kendi kendisinin aynı kalan, öncesiz ve sonrasız olan varlıklara "idea" adını verir. İdeaların görülemez, ancak kavranabilir olduklarını, var olan ideaların en yücesinin iyi ideası olduğunu belirtir ve bir eylemin iyi ya da kötü olmasını iyi ideasına uygun olup olmamasına bağlar. Yani bir eylem iyi ideasına uygunsa iyi, değilse kötüdür.

Platon'un bu parçada ahlâkla ilgili olarak savunduğu düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan güçlü bir iradeyle ahlâk sahibi olabilir.
B) Tüm insanların kabul edebileceği evrensel bir ahlâk yasası olmalıdır.
C) İyi ideasının bilgisi, kendisini insana kabul ettirerek insanın ahlâklılık olmasını sağlar.
D) Ahlâkın kaynağı insanın sahip olduğu tüm bilgilerdir.
E) Ahlâki eylemin ölçütü iyilik ideasına uygun olmasıdır.

1. Eski Hindistan'da çalışamayacak ve kendi ihtiyaçlarını karşılayamayacak kadar yaşlanan insanları öldürmek iyi ve gerekli bir davranış olarak kabul ediliyordu. Genç insanların vicdanları, söz konusu görevi yerine getirirken ve getirdikten sonra rahattı ve onlar yaptıklarından mutluluk duyuyordu.

Parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Birey toplumun ahlâk kurallarına karşı çıkamaz.
B) Ahlâk kuralları toplumdan topluma değişir.
C) Vicdan toplumsal koşullardan etkilenir.
D) Ahlâk kuralları bireyin vicdanından kaynaklanır.
E) Ahlâk kuralları ve yaşamı vicdana uygun olmalıdır.

2. Nesneler dünyasına ilişkin gözlem ve deneye dayalı ve dolayısıyla objektif olan yargılara "gerçeklik yargıları"; bir konudaki değerlendirmeyi dile getiren, dolayısıyla kişiden kişiye, zamandan zamana, toplumdan topluma değişen yargılara "değer yargıları" denir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi bir değer yargısıdır?

- A) Özgül ağırlığı hafif olan cisimler suda yüzer.
B) Bütün, kendisini meydana getiren parçaların her birinden büyüktür.
C) Su yüz derece sıcaklıkta buhar haline gelir.
D) Tarihi belgeler insanlık tarihinin çok eski olmadığını gösteriyor.
E) Ölçülü ve dürüst yaşam insanı mutlu eder.

3. ● Bizim farkında olmaksızın bir insana yaptığımız iyilik iyilik sayılmaz. Örneğin, otobüste unuttuğumuz bir şemsiye, bu şemsiyeyi bulan yaşlı bir insanın yağmurda ıslanmasını önleyebilir. Fakat şemsiyemizi unutmamız bizim ahlâki bir davranışımız olarak nitelendirilemez.

● Savaş anında komutanın zorlaması ve emir vermesi nedeniyle, savaşa katılmayan bir grup küçük çocuk, kadın ve yaşlı insanı kurşuna diken bir askerin davranışı da ahlâksızlık olarak değerlendirilemez.

Bu bilgilere göre, bir eylemin ahlâki nitelik taşıması hangi koşula bağlıdır?

- A) Eylemin iyi niyetle yapılmasına
B) Eylemin merhamet duygusuyla yapılmasına
C) Eylemin insanlara zarar vermemesine
D) Eylemin özgürce ve bilinçli olarak yapılmasına
E) Eylemin insanlara fayda sağlamasına

4. İyi ya da kötü davranışta bulunmak, insanı yönlendiren ve içten gelen bir güce dayalıdır. İnsanın gerçek bir ahlâki yargıya varması, iyiyi ve doğruyu bulması için ahlâki değerlerin bilincine varması gerekir. Bu da kendi kendini yargılama yeteneğini yani vicdanı kullanma ile mümkündür.

Buna göre, vicdanın birey için yüklendiği işlev aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bireyin ahlâk konusunda karar vermesini kolaylaştırma
B) Bireyin ahlâki bir bilinç sahibi olmasını sağlama
C) Bireyin ve toplumun ahlâki eğitimine destek olma
D) Bireyin yaptığı davranıştan dolayı mutlu olmasını sağlama
E) Bireyin toplumdaki saygınlığını artırma

5. Kant'a göre; sözgelimi, bir insana olan borcumu sırf ticari itibarımı korumak için ödemiş olabilirim. Böyle bir eylem görünüşte ahlâk yasasına uygundur, ama ahlâk yasasına uymak için yapılmış bir eylem değildir. Bir eylemin ahlâki değeri olması için doğrudan doğruya ahlâk yasasının iradeyi etkilemesi, bu eylemin ahlâk yasası için, ahlâk yasası uğruna yapılmış olması gerekir. Borç ödeme örneğine dönersek, burada insanlık ödevi, ahlâk yasası öyle buyurduğu için borcumu ödeme gerektirir.

Kant'ın bu parçada vurguladığı ahlâk görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan farklı nedenlerle ahlâki eylemlerde bulunabilir.
B) Ahlâki eylemler bazen insana yarar sağlayabilir.
C) İnsan ahlâki eylemlerini insan olmanın gerektirdiği ahlâki bilinçle yapmalıdır.
D) Bir eylemin ahlâki olup olmadığı, o eylemin sonucunu görmeden belirlenemez.
E) Ahlâki eylem gösteriştikten uzak ve kişinin içinden geldiği gibi olmalıdır.

6. Gündelik yaşamda karşılaştığımız ahlâk ve eğitimle ilgili buyruklar bizim kararlarımızı belirleyen etkenlerdir. Kişi "iyi" ile "kötü" arasında seçim yaparken, o güne kadar ailesi ve toplum tarafından kendisine benimsetilen ahlâki değer yargılarının etkisiyle davranır.

Bu parçadan aşağıdakilerden en çok hangisine ulaşılabılır?

- A) Ahlâk insan için söz konusudur.
B) Ahlâk insanın özgürce yaptığı davranışları kapsar.
C) İnsan ahlâki eylemlerinde özgür olmalıdır.
D) İnsanın ahlâki eylemlerinde yalnızca toplumun etkisi vardır.
E) İnsan ahlâki eylemlerinde özgür değildir.

7. I. İlkçağın bireysel mutluluk anlayışının temsilcilerinden Aristippos'a göre, yaşamın ereği haz'dır. Haz kendi başına, hayatın amacıdır. Bilge kişi hazzı kendini kaptırmadan hazzı sahip olabilen kişidir.
- II. Epikuros'a göre, hayatın amacı mutluluktur, yaşımdan haz alabilmektir. Haz en yüksek iyidir.
- Buna göre, Aristippos ve Epikuros'un düşüncelerinin ortak tarafı aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) İnsan eylemlerinin bir amacı olduğunu savunma
B) Herkesin kabul edeceği evrensel bir ahlâk yasası belirleme
C) Ahlâki insan için bir ödev kabul etme
D) Bilgi ile ahlâki eylem arasında ilişki kurma
E) İnsanın ahlâki eylemlerinde özgür olduğunu savunma
8. Platon'a göre, içinde yaşadığımız bu dünyada, mutlak olarak adil olan, mutlak olarak doğru olan, mutlak olarak iyi olan hiçbir şey bulunmaz. Yani adalet düşüncesi, bu dünyadaki adil davranışlara bakılarak, soyutlama yoluyla oluşturulamaz. Çünkü benim için adil olan, yarın koşullar değişince adil olmayabilir. Öyleyse, bu dünyadaki adil davranış örneklerini bir kenara bırakarak, adaletin özünün ne olduğunu bilmeye çalışmalıyız. Başka bir deyişle, değişmez değerlerin, normların, ideallerin bilgisine akıl yoluyla ulaşarak, bu bilgiyi ahlâki eylemlerimize temel yapmalıyız.
- Platon'un bu parçada savunduğu temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Ahlâkın ve diğer iyi değerlerin kaynağı bu dünyanın dışındadır.
B) İnsan yaşamının amacı iyi, mutlu ve ahlâklı olmaktır.
C) İnsan ahlâklı olmak için kendisini gelip geçici heveslere kaptırmamalıdır.
D) Tek kişinin mutluluğu ile toplumun mutluluğu aynı temel ilkeye dayanır.
E) Ahlâki düşünce ve değerler kişilere ve koşullara göre değişir.
9. Ahlâk yargıları iyi ve kötü, doğru ve yanlış gibi değerleri dile getiren yargılardır. Tabii burada iyi ve kötünün yargısının neye göre iyi, neye göre kötü olduğu sorusu da akla gelebilir. Örneğin, bana göre iyi olan, bir başkasına göre kötü olabilir. Bir başkasına göre doğru olan, bana göre yanlış olabilir.
- Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**
- A) Ahlâk düşünceleri kesin olma özelliğine sahiptir.
B) Ahlâk yargıları toplumdan topluma değişmez.
C) Ahlâk yargıları zamanla değişir.
D) Ahlâk yargıları ahlâki eylemleri her yönüyle açıklayan ifadelerdir.
E) Ahlâk yargıları öznel niteliktedir.

10. ● Bireye fayda sağlayan davranışlar iyi, zarar veren davranışlar kötüdür. Faydalı olma durumu da kişiden kişiye değişir.
- İnsanın isteklerine, benliğine uygun olan davranışlar iyi, aykırı olan davranışlar kötüdür. Ancak herkesin benliği ve istekleri farklıdır.
- Yukarıda açıklanan ahlâk düşünceleri hangi felsefe sorusunun cevabı olabilir?**
- A) İnsan davranışlarının yöneldiği bir amaç varsa o nedir?
B) Ahlâki eylemin ölçütü ne olmalıdır?
C) Ahlâk insan için neden söz konusudur?
D) İnsan ahlâki davranışlarında özgür müdür, değil midir?
E) İnsanın yapısı ahlâki eylemde bulunmaya uygun mudur?

11. Ahlâki özgürlük ve sorumluluk arasındaki ilişkiyi aşağıdakilerden hangisi en iyi ifade eder?
- A) Eylemlerinde özgür olan insan sorumlu da olmalıdır.
B) İnsanın eylemlerinden sorumlu olabilmesi için özgür olması gerekir.
C) Özgürlük ve sorumluluk birbirini etkiler.
D) Özgürlük sorumluluğu, sorumluluk da özgürlüğü gerektirir.
E) Sorumluluk ve özgürlük birbiriyle ilişkilidir.

12. Demokritos hayatımızın amacı olarak ruhun sürekli mutluluğunu göz önünde tutar. İnsan için yapılacak en iyi şey, elinden geldiği kadar az acı duymaktır. Akıl olmadığı yerde, insan yaşamdan zevk alamaz. Yaşamın zevklerine düşüncesizce kendini kaptıran insan mutlu olamaz. Mutluluk, özü gereği ruhun uyum ve değişmez bir sükunet, dinginlik içinde olmasından başka bir şeyde bulunmaz. Mutluluğu oluşturan şeyler; ölçü, düzen ve uyumdur.
- Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**
- A) İnsan davranışlarının yöneldiği amaç mutlu olmaktır.
B) İnsanın mutlu olması düzen ve denge ile olanaklıdır.
C) İnsan aklını iyi kullanmazsa mutlu olamaz.
D) İnsan yaşamı boyunca acıdan kaçarak mutluluğa ulaşmak ister.
E) Mutluluk, insanın tüm zevklerini doyuma ulaştırmasıyla sağlanabilir.

1. Çok sıcak bir odada serinleme isteği ile pencereyi açmak isteriz. Fakat aramızda hasta bir arkadaşımızın bulunması durumunda aklımız pencereyi açmamamızı buyurur. Aklımızın buyruğuna uyarak pencereyi açmadığımızda, ahlâki bir seçim yapmış oluruz. Bu nedenle ahlâki etkinliğin taşıyıcısı iradedir. Eğer bu seçim ve verilen karar özgürce değilse, yapılan eylem ahlâki eylem olamaz.
- Buna göre, bir eylemi ahlâki yapan nitelik onun hangi özelliğidir?**
- A) Toplumun ahlâk yasalarına uygun olması
B) Maddi bir beklentiyle yapılması
C) Bireyin aldığı ahlâki eğitime uygun olması
D) Bireyin kendi isteğiyle yapılması
E) Bireyin eylemini bir beklenti ile yapmaması

2. Ahlâk ve etik günlük dilde birbirlerine yakın anlamda kullanılmalarına rağmen felsefe dilinde kullanımları farklıdır. Ahlâk, olgusal bir davranış biçimini belirleyen değer yargıları, etik (ahlâk felsefesi) ise bu değer yargılarını araştıran, inceleyen, açıklamaya ve değerlendirmeye çalışan felsefe dalıdır.
- Bu parçayı aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?**
- A) Ahlâk ve etik arasında herhangi bir ilişki yoktur.
B) Ahlâk insan davranışlarını belirleyen kurallar, etik ise ahlâk kuralları üzerine felsefi yöntemle düşünmedir.
C) Ahlâk, insan eylemlerinin gerçekleştirilmesi, etik ise eylemlerin düşünülüp değerlendirilmesidir.
D) Ahlâk bir toplumun tüm somut, pratik yaşantıları; etik ise ahlâkla ilgili kurallar koymadır.
E) Ahlâk ve etik beraberce toplumun ahlâk anlayışını ve yaşayışını oluşturur.

3. Kişinin iyi ya da kötü davranıştan birini seçerek bu karara kişisel iradesiyle uymasına ve yaptığı bu davranışın sonuçlarına katlanmasına sırasıyla ne ad verilir?
- A) İyi - kötü
B) Özgürlük - sorumluluk
C) Özgürlük - erdem
D) Erdem - sorumluluk
E) Vicdan - sorumluluk

4. İnsanların davranışlarını değerlendirirken, onların verdikleri kararlarda özgür oldukları görüşünü kabul ederiz. Dolayısıyla her insan iyi ya da kötü davranışının sonucunu kabullenmeli, bu davranışları için toplumda var olan yaptırımların sonucuna katlanmalıdır.
- Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?**
- A) Ahlâki özgürlük sorumluluğu da gerektirir.
B) Her insanın kabul etmesi gereken ahlâk yasası, ahlâkın iyiyi amaçlaması gerektiğidir.
C) Kişi davranışlarından dolayı topluma karşı sorumludur.
D) Kişi ahlâki eylemlerini vicdanına danışarak yapmalıdır.
E) Özgürlük ve sorumluluk birbirine bağlı olgulardır.
5. Ahlâk ve hukuk kuralları insanların kararlarını, dolayısıyla davranışlarını etkiler. Hukuk kurallarına uymama bireyin cezalandırılmasına neden olur ki bu yüzden birey karar verirken bu kurallara uymak zorundadır. Hukuk kurallarının insana yüklediği sorumluluk bilinci, onun davranışlarını belirleyici bir güce dönüşür.
- Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi vurgulanmaktadır?**
- A) Hukuk kuralları toplumsal koşullardan doğar ve toplum bireylerini etkiler.
B) Birey ahlâk ve hukukla ilgili yapıp etmelerinde özgür değildir.
C) Toplum bireyin davranışlarını kontrol edici bir işleve sahip değildir.
D) Her türlü baskıya karşın birey isterse ahlâk ve hukuk kurallarına uymayabilir.
E) Hukuk ve ahlâk toplum düzenini bozan insanlara yaptırım uygulamaz.

6. Sokrates'e göre, erdemle bilgi aynı şeydir; ancak doğru bilgi insanı doğru eyleme götürebilir. Bundan ötürü ahlâklı olmak iyiyi bilmekle olanaklıdır. Kötülük, bilgi eksikliğinden başka bir şey değildir. Ana erdem bilgidir ve öteki erdemler ona bağlıdır.
- Buna göre Sokrates, ahlâki eylemin kaynağında aşağıdakilerden hangisinin bulunduğunu savunmaktadır?**
- A) İyi niyet
B) Fayda
C) Irade
D) Özgürlük
E) Bilgi

7. T. Hobbes'a göre, insan yaratılışı gereği bencildir ve onun en temel özelliği kendini koruma isteği ve ihtiyacıdır. Tüm insanlar eşit olduğundan insanlar doğadaki ve toplumdaki her şey üzerinde eşit haklara sahiptir. Ancak insanlar doğaları gereği bencil oldukları için kendi iyiliğini ve yararını düşünür, bu da toplumda çatışmaya neden olur. Dolayısıyla herkesin ortaklaşa benimseyebileceği bir ahlâk yasasından söz edilemez.

T. Hobbes'un bu parçada savunduğu ahlâk görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanların toplum yaşamında birbirleriyle anlaşmaları mümkündür.
- B) İnsanlar bencil olduğu için, bu bencilliği engelleyecek ahlâk kuralları konmuştur.
- C) İnsanların doğal yapıları mükemmel devlet düzeninin kurulmasına engeldir.
- D) İnsanlar doğaları gereği bencil ve çıkarıcı olduğu için evrensel bir ahlâk ilkesi olamaz.
- E) Evrensel bir ahlâk ilkesinin olabilmesi için herkesin doğal yapısının aynı olması gerekir.

8. Nietzsche, Darwin'in evrim kuramından çok etkilenir. Darwin'e göre, hayat bir mücadeledir. Bu mücadelede güçlü olan türler varlığını sürdürürler. Doğadaki türler çok uzun süren bir evrimin sonucu olarak bugünkü şekline ulaşmıştır. Nietzsche bu kuramı kabul ederek ahlâki görüşlerini sergiler. Buna göre, insan evrimin bir halkası, bir basamağıdır. O daha üstün bir insana geçiştir. Güçlü olan haklı olandır. Nietzsche güçlü insandan; biyolojik, sosyal ve psikolojik bakımdan güçlü olan insanı anlar. Onun dünyasında zayıf insana yer yoktur.

Buna göre, Nietzsche'nin ahlâkla ilgili düşüncelerinin temelinde aşağıdakilerden hangisi vardır?

- A) Varlık ve yaşamla ilgili görüşleri
- B) Evrenin oluşumu ile ilgili düşünceleri
- C) Toplumla ilgili kanaatleri
- D) İnsan psikolojisi ile ilgili düşünceleri
- E) İnsandan beklentileri

9. J. Bentham'a göre, insan tüm yaşamı boyunca acıdan kaçır, hazzı ulaşmak ister. Haz veren davranış iyi, acı veren davranış ise kötüdür. Ancak insan toplumdan etkilendiği için, kendi haz ve mutluluğunu toplumun hazzı ve mutluluğu ile uzlaştırmalıdır. Haz ve acı bireysel olmaktan çok toplumsal boyuta sahiptir. Dolayısıyla Bentham bireyin değil, toplumun mutluluğunu esas alır. Birey öyle hareket etmelidir ki, mümkün olduğu kadar büyük bir mutluluğu mümkün olduğu kadar çok sayıda insan için sağlayabilsin.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılmaz?

- A) Birey ve toplum arasında yakın bir ilişki vardır.
- B) İnsan eylemlerinin amacı haz elde etmektir.
- C) Toplumun hazzı ve mutluluğu bireyin hazzı ve mutluluğundan daha önemlidir.
- D) Bireyin mutluluğu toplumun mutluluğu ile uyumlu olmalıdır.
- E) Toplumun değil, bireyin mutluluğu esastır.

10. Bazı düşünürler evrensel ahlâk yasasını insanın dışındaki varlıklara; örneğin, topluma, Tanrı'ya, doğal ve fiziksel çevre koşullarına bağlamazlar. Bu düşünürler göre, evrensel ahlâk yasasını insan belirler, bu yasa insanın öznel niteliklerinden kaynaklanır. Evrensel ahlâk yasası bireyin yapısından, anlayışından, değerlerinden, yaşayışından doğar ve sonra evrenselleşir.

Bu parçada savunulan temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrensel bir ahlâk yasası olanaklı değildir.
- B) Her insan evrensel ahlâk yasasına uyma zorunluluğundadır.
- C) Evrensel ahlâk yasasının kaynağı insandır.
- D) Evrensel ahlâk yasası herkes için geçerli bir yasadır.
- E) İnsan kendisinin yapacağı ahlâki eylemleri belirler ve gerçekleştirirken tamamen özgürdür.

1. İnsan, yalnızca bir organizma olmaktan öte, zihne ve buna bağlı olarak da bilince sahip bir varlıktır. İnsan, kimi gereksinimlerini bilincinden bağımsız bir şekilde, başka birçok canlının yaşam işlevleri gibi, içgüdüleriyle sağlayabilir. Yine de, onun en belirgin özelliklerinden biri, eylemlerinin büyük bir bölümünü bilerek ve istençle yapıyor olmasıdır. İnsan bilinçli eylemleriyle, içgüdüsel olarak yapabileceklerinden pek çoğunu ve çok daha etkili olanlarını gerçekleştirir. Bu yolla, doğayı, yaşamı açısından daha uygun koşullara doğru değiştirir.

Bu parçaya göre, insanı diğer canlılardan ayıran özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eylemlerinin daha çok düşünsel süreçlere dayalı olması
- B) Diğer canlılar üzerinde üstünlük kurması
- C) Çevre koşullarına uyum sağlaması
- D) Diğer canlılarla bir arada yaşayabilmesi
- E) İçgüdülerinin diğer canlılardan daha güçlü olması

(ÖSS 2001)

2. İnsan değerlidir. Çünkü doğuştan getirdiği potansiyel ona "iyi insan" olabileceğine sunar. Yani kişi uygun ortamda yeterli eğitim alarak yetiştiğinde, herhangi bir alanda başarılı olabilir. O alanda yaptıklarıyla insanlığa katkıda bulunabilir.

Bu parçaya göre, insanı "değerli" yapan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hangi alanda uzmanlaşacağına kendi iradesiyle karar verebilmesi
- B) İyiyle kötüyü ayırt edebilmesi
- C) Uygun koşullar sağlandığında insanlığa hizmet edebilecek yetenekte olması
- D) Özelliklerinin bir kısmını doğuştan getirmiş olması
- E) Her koşulda zorlukların üstesinden gelebilecek potansiyele sahip olması

(ÖSS 2002)

3. Etiğin açıklamaya çalıştığı temel kavramlar aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) İyi – kötü
- B) Varlık – hiçlik
- C) Doğru bilgi – yanlış bilgi
- D) Gerçek – gerçek dışı
- E) Bilinen – bilinmeyen

(ÖYS 1988)

4. Erdemli insan, yalnızca erdemli olma özelliklerini taşıyıp bunun bilincinde olan insan değildir; eylemleriyle de sahip olduğu erdemleri yansıtabilmelidir. Çağımızda erdemler üzerine konuşulup, erdemli olmaya ait bilgiler üretilmesine karşın, insanların eylemleri ve sözleri birbirini tutmamaktadır. Erdemli insan, bilgisiyle yaptığı, düşüncesi ile eylemi arasında boşluk olmayan insandır.

Bu parçada erdemlin hangi yönü vurgulanmaktadır?

- A) Gözlemlenebilmesinin çok zor olduğu
- B) Eylem alanına da taşınması gerektiği
- C) Ancak bilgili kimselerin sahip olabileceği
- D) Sonucunun kişiye bir başarı olarak dönmesi gerektiği
- E) Mutluluk verdiği ölçüde değerli sayılacağı

(ÖSS 2001)

5. Yaptığı iyiliği başkaları duysun diye, kendine daha fazla değer verilsin diye yapan veya doğruluğu dillerde dolaşmak koşuluyla doğru olan adamdan pek hayır gelmez. Oysa sanıyorum Ahmet birçok onurlu iş gördü. Fakat şimdiye kadar bu işleri o kadar gizli tuttu ki onlardan söz etmiyorsam suç benim değildir. Ahmet'i erdemli kılan parlak görünme isteği değil, parlak işler görmesidir.

Bu parçaya göre, iyi işler yapan birinin erdemli olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) İyi olarak anılmasına
- B) Gösterişten sakınmasına
- C) Vicdanen rahat olmasına
- D) "İyi" yi istemesine
- E) Doğru adam olmasına

(ÖSS 2007)

6. Vicdan, insanın kendi davranışlarının ahlâkça değerli olup olmadığına karar vermesine yardımcı olan bir hakemdir. Bu yeti sayesinde insan, yapıp ettiklerinin toplumda var olan değerlere uygunluğu açısından yargıya varır.

Bu görüşe göre, vicdan aşağıdakilerden hangisi konusunda yargıya varılmasına yardımcı olur?

- A) Doğal veya doğa üstü olay
- B) Güzel veya çirkin nesne
- C) Doğru veya yanlış bilgi
- D) İyi veya kötü eylem
- E) Basit veya karmaşık görüş

(ÖSS 1999 İptal)

7. Yaptığımız her eylem dünyamızı şekillendirir. Her eylemimizle, aslında ne istediğimize, dünyanın nasıl bir yer olması gerektiğine ilişkin zihinsel tasarımı ortaya koyarız. Yaptığımız her eylem insan olmaya ilişkin bir değeri korur veya o değere zarar verir. Örneğin, yoksul birine yardım ederken aslında yaptığımız; "Herkes muhtaç durumdaki kişilere yardım etmelidir." demektir. Bunu dünyanın her yeri ve herkes için her durumda talep ederiz. Tersine eğer hırsızlık yapıyorsak veya herhangi bir hırsızlığa göz yumuyorsak bu; "Hırsızlık yapmak iyi bir şeydir ve dünyanın herhangi bir yerinde, herhangi bir kimse hırsızlık yapabilir." demektir. Bu durumda artık; "Hırsızlık kötüdür." deme olanağımız ortadan kalkar.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisiyle özetlenebilir?

- A) İnsan eylemlerinden sorumludur.
- B) Eylemlerimiz bizi mutluluğa götürmelidir.
- C) Eylemin değeri, bireye sağladığı faydayla ölçülür.
- D) Hukuk kuralları ahlak kurallarına uygun olmalıdır.
- E) İyi ve kötü, göreceli kavramlar olduğu için bunlar hakkında yargıya varmak güçtür.

(ÖSS 2001)

8. Stoacı görüşe göre, insan dünya sahnesinde yalnızca bir oyuncudur. Oynayacağı rolü seçemez, oyuna müdahale edemez. Her insanın bu sahne içinde ne yapacağını evrensel akıl belirler. Kişinin kontrol edebileceği tek şey vardır; kendi tavırları ve tutkuları, insan kendisine ne rol verilmişse onunla yetinmeli; sahip olamayacağı şeyler için açlık ve kıskançlık duymamalıdır.

Stoacıların bu görüşünün dayandığı temel varsayım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanlar, davranışlarını başkalarına örnek olacak biçimde düzenlemelidirler.
- B) Olayları önceden kestirebilirsek onları yönlendirebiliriz.
- C) İnsanın, kendine bırakılmış küçük bir alan dışında, karşı konulmaz bir yazgısı vardır.
- D) Erdem, özgür iradenin ahlakça iyi olana yönelmesidir.
- E) Duyuların bize sağladığı bilgiler ile aklın sağladığı bilgiler sürekli çatışır.

(ÖSS 1999)

9. Bir kişi, bir eylemin kendini haksız duruma düşüreceğini bile bile o eylemi yapıyorsa, bu kişi bilinçli olarak haksızdır. Öte yandan haksızlık alışkanlık haline geldiğinde, haksızlıktan kaçınmanın kişinin elinde olmadığı da bir gerçektir. Fakat yine de kişi alışkanlıklarından sorumludur; çünkü o, alışkanlıklarının gerçek yaratıcısıdır. Her ne kadar eylemin yinelenmesi alışkanlığa neden olsa da eylemin dayanağı özgürlüktür.

Bu parçada savunulan görüşün temelindeki düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alışkanlıklar yaşamı kolaylaştırır.
- B) Toplum bireylere sorumluluklarını hatırlatmalıdır.
- C) Haksız eylemleri yapanlar cezalandırılmalıdır.
- D) Sınırsız özgürlük olumsuzlukların nedenidir.
- E) İnsan, ahlakla ilgili eylemlerinde özgürdür.

(ÖSS 2003)

10. Bir çocuk ağaca çıkmak ister ve siz bunu yasaklarsanız, çok öfkelenir. Oysa, deneyip de tırmanamayacağını kendisi anlarsa, fiziksel olanaksızlığı kabullenir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Özgürlüğün sınırları topluma göre değişir.
- B) Toplumun yararını göz önünde bulundurarak kişisel özgürlükleri sınırlandırmak gerekir.
- C) Amaca ulaşmak isteyen kişi her yolu dener.
- D) Yasalar toplumun örflerine göre hazırlanmalıdır.
- E) Özgürlüğün karşısındaki toplumsal engeller tepkiye neden olur.

(ÖSS 2005)

11. Bir düşünür, ahlaki değerler doğru ya da yanlış, bireylerin kanılarından bağımsız olarak belirler. Örneğin "Öldürmek kötüdür." yargısı, tıpkı "Üçgenin iç açıların toplamı 180° dir." yargısı gibi; doğruluğu insanların duygu ve eğilimlerine göre değişmeyen bir yargıdır.

Bu düşünür, ahlak değerlerinde hangi özelliğin bulunduğunu öne sürmektedir?

- A) Erdemli yaşamın bir aracı olma
- B) Tanımlanamaz nitelikte olma
- C) Zamanla değişme
- D) Nesnel olma
- E) İnsanlar arasındaki ilişkileri yönlendirme

(ÖSS 1999)

12. Faydacı ahlak anlayışına göre, en çok sayıda insana en büyük ölçüde mutluluk sağlayan eylem, ahlaki bakımdan doğru eylemdir. Dolayısıyla bir eylemi doğru veya yanlış olarak değerlendirmek için öncelikle o eylemin, ilgili kişilerin tümüne sağladığı hazlara ve getirdiği acılara bakmak gerekir.

Bu parçaya göre, faydacı ahlak anlayışı bir eylemin ahlaki bakımdan doğru olup olmadığını değerlendirirken aşağıdakilerin hangisini ölçüt alır?

- A) Eylemin sonuçlarını
- B) Eylemde bulunan kişilerin niteliklerini
- C) Eylemin hangi koşullarda gerçekleştirildiğini
- D) Toplumun eylemde bulunan kişiye karşı tutumunu
- E) Eylemin hangi amaçla yapıldığını

(ÖSS 2000)

13. Dünyada kötülük, çoğu zaman, bilmemekten kaynaklanır. Tek başına iyi niyet, iyiyi istemek bir eylemin iyi sonuç vermesi için yeterli değildir. Sadece iyiyi istemekten yola çıkan bir eylem, eğer bilgiyle aydınlatılmamışsa, kötüyü istemek kadar zarar verebilir.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İyiyi istemek, iynin gerçekleşmesi için yeterli olmasa da ahlaki bir görevdir.
- B) Kötü niyetle yapılan bir eylem de yarar sağlayabilir.
- C) Bilgiye dayalı her eylem, iyi niyetle yapılmamış olsa da iyi eylemdir.
- D) İyinin gerçekleşmesi için hem iynin amaçlanması hem de bilgiden yararlanılması gerekir.
- E) İnsanlık değerlerini korumak ve yüceltmek amacıyla yapılan her eylem, iyi eylemdir.

(ÖSS 1999)

14. İyi isteyen, iynin ne olduğunu bilenden daha güvendedir. Çünkü, ilki hata yapsa da hep hoşgörüyle karşılanır; ikincinin hatalarıysa çoğu kez affedilmez.

İyinin ne olduğunu bilen hatalarının hoşgörüyle karşılanmayışı aşağıdakilerden hangisine bağlanabilir?

- A) Hata yapabileceğini kabullenmesine
B) Vicdanını rahatlatmaya çalışmasına
C) Yanlışı bile yapıyor olmasına
D) Başkalarının sorumluluğunu üstlenmesine
E) Toplumsal değerleri önemsemesine

(ÖSS 2005)

15. Ahlaki yaşamımızda sezgisel anlayış en yüksek kavrayışlar için zorunludur. Sadece kurallara mekanik bir biçimde uyma ya da kalıplara öykünme bizi uzağa götürmez. Yaşama sanatı eski rollerin bir provası değildir.

Bu görüşü benimseyen bir kişinin aşağıdakilerden hangisini reddetmesi beklenir?

- A) Etik yaşamın varlığını
B) Sezgisel kavrayışların önemini
C) Yaşama sanatının varlığını
D) Kuralların zamanla değiştiğini
E) Evrensel ahlak yasasının varlığını

(ÖSS 2004)

16. Bergson, okura vermek istediği her şeyi yayımlamış olduğunu belirterek bundan sonra yazdıkları arasında bulunabilecek her türlü metnin, metin parçasının kendi isteği dışında yayımlanmasını yasaklamıştır. Fakat ölümünden sonra, bu yasak çiğnenmiştir. Bergson'n topluma mal olduğu öne sürülmüş ve bazı konuların açıklığa kavuşabileceği düşünülerek birçok yazısı yayımlanmıştır. Böyle bir tutum haklı görülebilir; ama etik açıdan da bizi rahatsız eder.

Parçada sözü edilen tutumun etik açıdan rahatsız edici olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tarihi zorunlulukların dikkate alınması
B) Toplum yararının gözetilmemesi
C) Bazı konuların açıklığa kavuşturulması
D) Filozofların topluma mal olmuş kişiler olarak düşünülmesi
E) Kişi haklarının göz ardı edilmesi

(ÖSS 2005)

17. İslamiyet'te Tanrıyı, evreni ve insanı bir bütün içinde gören, insanın Tanrı ile, başka insanlarla ve kendisiyle olan ilişkilerini bu bütün içinde arayan ve açıklayan felsefi akıma ne ad verilir?

- A) Kelam B) Tefsir C) Tasavvuf
D) Mutezile E) Eş'ariye

(ÖYS 1989)

18. -Okunu hedeften öteye atan okçu, okunu hedefe ulaştıramayan okçudan daha başarılı sayılmaz. İnsanın gözü karanlıkta da iyi görmez, fazla ışıktaki da. İyiliğin aşırısı olmaz, aşırı oldu mu zaten iyi değil demektir. Erdemli kişi bunların farkında olan kişidir.

Bu parçada sözü edilen "farkındalık" durumu aşağıdakilerden hangisiyle ilişkilendirilebilir?

- A) Amaca sahip olmayla
B) Kötülükten kaçınmayla
C) İsteklerini bastırmayla
D) Kendini düşünmeyle
E) Ölçülü olmayla

(ÖSS 2008)

19. İnsanları kim olursa olsun, hangi dine, ırka veya zümreye ait olursa olsun sevmek gerektiğini savunan Mevlana bu görüşünü,

"Gel, gel nerede olursan ol yine gel.

Kafir de olsan, hoşgörülü de olsan, puta da tapsan gel!

Bizim bu dergahımız ümitsizlik dergahı değildir.

Yüz defa tövbeni bozmuş olsan da yine gel!"

dizeleriyle dile getirmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi, bu görüşe temel oluşturan düşüncelerden biridir?

- A) İnsan asıl gerçeği yalnızca akıl yoluyla görerek mutluluğa erer.
B) Tanrısal öz taşıdıkları için bütün insanlar değerlidir.
C) İnsanı ele almak, insanlarla ilgili her türlü sorunu ele almak demektir.
D) Gelip geçici zevkler insanın asıl özüne varmasını engeller.
E) Her şey görelidir olduğu için evreni anlamak mümkün değildir.

(ÖYS 1992)

20. Deniz yolculuğuna çıkarken gemiyi, kaptanı ve mevsimi seçerim. Bu benim işimdir. Yolda bir fırtına koparsa umursamam. Bu, benim işim değildir. Ben kaptanı seçerim, fırtınayla kaptan uğraşır.

Epiktetos'un bu sözleri Stoacı düşünüşün hangi ilkesini örneklendirir?

- A) En yüce iyilik, erdemli olmak için çaba göstermektir.
B) İnsanlar arasında eşitlik ve kardeşlik doğaya uygun yaşamakla sağlanır.
C) Bilge kişi tutkudan kaçınabilmeli, ona karşı duyarsız olabilmelidir.
D) Eğitimcinin görevi ispat etmek değil, ikna etmektir.
E) Kişi elinde olanı ve olmayanı bilmeli, ona göre davranmalıdır.

(ÖYS 1989)

21. Acı çekenlere acımak insanca bir şeydir. Herkese yarasır acımak ve herkes acımasını bilmelidir. Yararı olanlarla duygu ortaklığı, gerçekten ahlaki bir yaklaşımdır.

Bunları söyleyen kişiye göre, ahlaki eylemin amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğru bilgiye ulaşma
B) Yarar elde etme
C) Ödevini yerine getirme
D) Mutluluğa ulaşma
E) Başkalarını anlama

(ÖSS 2006)

22. Başkalarının dertlerini inceleyip kendi dertlerini bilmeyen bilginlerle, çalgılarını akort etmesini bilip de yaşayışlarını akort etmeyi bilmeyen müzikçilerle, adaletten söz etmeyi bilip adaletli davranmayanlarla alay edermiş Kral Dionysius.

Bu parçada Kral Dionysius'un alay ettiği belirtilen kişilerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilgilerinin yetersizliği
B) Olaylara farklı açılardan bakmamaları
C) Bildiklerini yaşama uygulamamaları
D) Öznel olmaları
E) Olduklarından farklı görünmeleri

(ÖSS 2007)

23. Ahlak felsefesinde nesnelcilikte, değerlerin dış dünyada, onlara ilişkin kavrayışımızdan ayrı ve bağımsız olarak var olduğu ve bunların insan tarafından bilinebileceği ileri sürülür. Değerlerin ahlaki yargıları ve eylemleri belirleyen ilkeler olarak kullanılmak durumunda olduğu ve nesnelerle eylemlerin, kendilerinde insandan bağımsız olarak var olan bir nitelikten dolayı iyi ya da değerli olduğu savunulur.

Bu parçaya göre bir eylemin "iyi ya da değerli" olması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Kişiye yarar sağlamasıyla
B) Evrensel ahlak yasasına uygun olmasıyla
C) Kişinin özgür iradesine bağlı olmasıyla
D) Özgürlüğün sorumluluk gerektirdiği düşüncesine uygun olmasıyla
E) Kişinin, öyle davranmasının ödevi olduğunu düşünmesiyle

(ÖSS 2009)

1. Paragraf bütün olarak değerlendirildiğinde insanın bazı davranışlarını içgüdüsel olarak yaptığının, fakat insan davranışlarının daha büyük bir bölümünün düşünsel süreçlere, yani akıl ve mantık yürütmeye dayandığının birkaç kez tekrarlandığı anlaşılmaktadır. Buna göre, insanı diğer canlılardan ayıran özellik, davranışlarının akla, bilince, yani düşünsel süreçlere dayanmasıdır.

Yanıt A

2. Paragrafa göre, insanı değerli kılan şey, uygun koşullar sağlandığında hayatın herhangi bir alanındaki başarılarıyla, yapıp ettikleriyle insanlığa hizmet edebilme yeteneğine sahip olmasıdır. Bu özelliği C seçeneği ifade etmektedir. Diğer seçenekler soru kökü ile ilgili değildir.

Yanıt C

3. Etiğin açıklamaya çalıştığı kavramlar "iyi – kötü" kavramlarıdır.

Yanıt A

4. Paragrafı oluşturan üç cümlede de erdemli olmanın sadece bunun bilgisine sahip olmakla değil, erdeme ilişkin bilginin davranışlara da yansımalarıyla olabileceği, böylece kişinin söz ve davranışları arasında uyum, yani tutarlılık olacağı ifade ediliyor. Buna göre, erdemin davranışlara da yansımaları gerektiği vurgulanmıştır.

Yanıt B

5. Sorunun cevabı paragrafın tümünde var ise de, en açık olarak birinci ve son cümlede verilmiştir. Buna göre, iyi işler yapan bir insanın erdemli olması, yaptığı işi gösteriş olsun diye değil, gizleyerek yapmasına bağlıdır.

Yanıt B

6. Soru cümlesinde vicdanın yararı, görevi sorulmaktadır. Paragrafın her iki cümlesinde de vicdanın "eylemlerin ahlaki değerini belirlemeye" yaradığı belirtilmektedir. "Eylemlerin ahlaki değeri" sözcüğü, eylemlerin "iyi" veya "kötü" olması demektir.

Yanıt D

7. Soru kökünde yaptığımız her eylemin bir ilkeye, bir esasa dayandığı ve yine eylemlerimizi kendi kararlarımızla gerçekleştirdiğimiz, dolayısıyla onların sorumluluğunun da bize ait olduğu biraz kapalı bir biçimde ifade edilmektedir. Bu ana fikir de A seçeneğinde özetlenmiştir. Soru kökünde diğer seçeneklere veri olabilecek bir ifade yoktur.

Yanıt A

8. Paragrafta açıklanan Stoa düşüncesine göre, insan evrendeki konumunu belirlemede özgür değildir, ama rolünü gerçekleştirip gerçekleştirmemede veya iyi veya kötü gerçekleştirmede özgürdür. Paragrafta savunulan bu görüşü C seçeneği yorumlamaktadır.

Yanıt C

9. Sorunun cevabı paragrafın son iki cümlesinde verilmiştir. Bu cümlelerde insanın eylemlerinin yapıcısı olduğu, eylemlerini özgürce belirlediği belirtiliyor. Demek ki insan eylemlerinde özgürdür.

Yanıt E

10. Paragrafta insanların eylemlerine engel olunmaması gerektiği, aksi takdirde tepki görüleceği, çocuğun ağaca tırmanmasına mani olma örneğiyle açıklanmaktadır. Bu ana fikri E seçeneği özetlemektedir.

Yanıt E

11. Soru kökündeki ahlaki değerlerin "bireylerin kanılarından bağımsız olarak belirlenmesi" ve aynı değerlerin "doğruluğunun insanların duygu ve eğilimlerine göre değişmemesi" şeklindeki ifadeler ahlak yasalarının evrensel, yani nesnel olduğunu ifade etmektedir.

Yanıt D

12. Sorunun cevabı paragrafın ikinci cümlesinde daha açık olarak verilmiştir. Bu cümledeki "bir eylemi doğru veya yanlış olarak değerlendirmek için o eylemin, ilgili kişilerin tümüne sağladığı hazlara ve getirdiği acılara bakmak gerekir." yargısı eylemin ahlaki değerini belirlemek için eylemin sonucuna bakmak gerektiği anlamına gelmektedir. B, C, D ve E seçenekleri paragrafı ile ilgili değildir.

Yanıt A

13. Paragrafın son iki cümlesinde, bir eylemin iyi sonuç verebilmesi için sadece iyiyi gerçekleştirme niyetini taşımasının yeterli olmadığı, iyyinin bilgisine de sahip olması gerektiği ifade ediliyor. Bu görüşü D seçeneği karşılamaktadır.

Yanıt D

14. İyiyi gerçekleştirmek isteyen kişi iyyinin ne olduğunu bilemeyebilir, bu nedenle hata yaptığı için o, hoşgörülle karşılanabilir. Fakat iyyinin ne olduğunu bildiği halde hata yapan kişi, bile bile hata yapıyor, bilerek kötü davranışı gerçekleştiriyor demektir. Bu durum, kişinin hatasının hoşgörülle karşılanmamasına neden olur.

Yanıt C

15. Soru kökünde ahlak yasalarına sadece birer yasa oldukları için uyulmaması; onların benimsenerek, içimizde hissedilerek uygulanması gerektiği ve ahlak yasalarının zamanla değiştiği görüşü açıklanıyor. Böyle bir görüş A, B, C ve D seçenekleriyle uyuyor, onları kabul eder, fakat E seçeneğiyle uyuşmaz, onu reddeder. Çünkü ahlak yasalarının değişebileceği görüşü evrensel ahlak yasasının olabileceği düşüncesiyle bağdaşmaz.

Yanıt E

16. Sorunun cevabı paragrafın birinci, ikinci ve son cümlesinde verilmiştir. Bu cümlelerde Bergson'un ölümünden sonra, vasiyetine aykırı olarak, onun bazı yazılarının, topluma mal olmuş bir kişi olduğu düşüncesiyle yayınlandığı ve bunun etik (ahlaki) açıdan rahatsız edici olduğu ifade ediliyor. Demek ki, bir davranışın rahatsız edici olmasının nedeni, kişi haklarına uyulmamasıdır.

Yanıt E

17. Soru kökünde özellikleri açıklanan düşünce tarzı "tasavvuf" tur.

Yanıt C

18. Parçanın bütününde insanın eylemlerinde aşırılıklardan kaçınması ve ölçülü olması gerektiği görüşü farklı sözcük ve örneklerle dile getirilmiştir. Parçaya göre, aşırılıklardan kaçınmanın "farkında olunması" ölçülü olma anlamına gelmektedir.

Yanıt E

19. Soru kökünde Mevlana, insanları sevmek gerektiğini ve özellikleri ne olursa olsun kendi dergâhına gelmelerini söylemektedir. Böyle bir görüş A, C, D ve E seçenekleriyle doğrudan ilgili olamaz, ancak B seçeneğiyle ilgili olabilir. Çünkü insanlar Tanrı tarafından yaratıldığı ve onun bazı özelliklerine sahip olduğu için sevgi ve ilgiye layıktırlar. Bu anlam da B seçeneğinde özetlenmiştir.

Yanıt B

20. Paragrafta, Stoacı düşüncenin, insanın kendi imkân ve güçlerini bilip ona göre davranması, kendini aşan işlere girişmemesi gerektiği görüşü, deniz yolculuğuna çıkma, bunun için uygun kaptanı seçme ve kaptanın yapacağı işlere karışmama örneğiyle açıklanmaktadır. Bu açıklama, Stoacı düşüncenin E seçeneğinde açıklanan ahlak ilkesini örneklerdir.

Yanıt E

21. Soru kökünün tümünde, acı çekenlere acımak, yani onlarla duygusal yönden ortak olmak gerektiği ifade edilmektedir. Böyle bir ortaklık acı çeken insanların acılarının anlaşılmasıyla mümkün olabilir. A, B, C ve E seçeneklerinin paragrafta doğrudan ilgisi yoktur.

Yanıt E

22. Paragrafta Kral Dionysius'un, bildiklerini hayatta uygulamayan kişilerle alay etmesi farklı örneklerle dile getirilmektedir.

Yanıt C

23. Sorunun cevabı paragrafın ikinci cümlesinde daha net olarak verilmiştir. Bu cümlede evrensel ahlak yasasının insana dışarıdan geldiği ve insan eylemlerinin bu yasaya uygun olduğunda "iyi", olmadığında kötü olarak nitelendirildiği belirtilmektedir.

Yanıt B

kareköt

BÖLÜM

6

Siyaset Felsefesi

1. Siyaset bilimi, insanın toplum hayatının nasıl mümkün olduğunu, onun hangi tür siyasi yönetimler altında ve neden dolayı yaşadığını, siyasi iktidar veya egemenliğin nasıl ortaya çıktığını araştırır. Ancak o, bu konularla ilgili olarak değer yargısında bulunmaz. Buna karşılık siyaset felsefesi siyasal konular ve kurumlarla ilgili olarak aynı zamanda değerlendirmelerde de bulunur. Örneğin, erdemli bir toplumun, iyi bir siyasi rejimin, insan doğasına uygun olan siyasi yönetimin hangisi olduğunu araştırır ve bu konularda önerilerde bulunur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Siyasal bilimin konuları daha azdır, siyaset felsefesinin ise daha çoktur.
B) Siyasal bilim ve siyaset felsefesinin yöntemleri farklıdır.
C) Siyasal bilim ve siyaset felsefesi arasında hiçbir ilişki yoktur.
D) Siyasal bilim ve siyaset felsefesi aynı konuları farklı yöntemlerle inceler.
E) Siyasal bilim olanı, siyaset felsefesi ise olması gerekeni inceler.

2. "Devletin olduğu yerde toplumsal düzen vardır." yargısında anlatılmak istenen temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devlet toplumu yönetir.
B) Devlet insan ilişkilerinde dengeyi sağlar.
C) Devlet topluma yaptırım uygular.
D) Devlet örgütlü bir güçtür.
E) Devlet toplum hayatı için yasalar yapar.

3. I. Geleneksel egemenlik biçiminin söz konusu olduğu toplumlarda yönetenlerle yönetilenler arasındaki ilişki töreyle, gelenekle, toplumsal inançlarla belirlenir. Egemenlik bir soya aittir ve babadan oğula geçer.
II. Karizmatik egemenlikte insanlar liderin olağanüstü nitelikler taşıdığına, toplumu onun esenliğe götüreceğine inanır. Bu egemenlikte yönetici - yönetilen ilişkisi liderin özelliklerine göre düzenlenir.
III. Demokratik egemenlikte egemenlik kişilere ya da zümrelere değil, halka aittir.

Yukarıdaki açıklamalar en çok hangi felsefe sorusu ile ilgilidir?

- A) Devletin kaynağı ve işlevi nedir?
B) Bireyin temel hakları nelerdir?
C) Egemenliğin kaynağı nedir?
D) İdeal bir siyasal düzen olanaklı mıdır?
E) İdeal toplumsal düzenin temel ilkesi ne olmalıdır?

4. İnsanlar doğal halde birbirlerinin düşmanıdır. İnsan insanın kurdudur. Ancak bu doğal durum insanın sürekliliğini zorlaştırır, engeller. İnsanlar buna izin vermemek, varlıklarını sürdürmek, yaşamlarını güvence altına almak için bir toplumsal düzen kurmak istemişlerdir. Bu nedenle insanlar zora başvurma gücünü, kendisini sevecekleri ve itaat edecekleri bir kişiye veya güce devretmek üzere söz verip anlaşarak devleti kurmuşlardır.

T. Hobbes'un bu parçada açıklanan görüşleri hangi felsefe sorusuna cevap oluşturur?

- A) Devletin kaynağı nedir?
B) Egemenliği kullanma şekilleri nelerdir?
C) Mükemmel bir toplumsal düzeni kurmak olanaklı mıdır?
D) Devletin halka karşı sorumlulukları nelerdir?
E) Birey - devlet ilişkisi nasıl olmalıdır?

5. ● İlkçağ'da Sokrates'in devamacısı olan Kyniklere göre devlet, uygarlığın sonucu olan, yapay ve insan doğasına aykırı bir kurumdur. Devlet, insan için yararlı değil, zararlı bir yapıdır. Bundan dolayı devlete gerek yoktur.

● 19. yüzyılda ortaya atılan Anarşizm düşüncesine göre, insanlar devlet olmadan da adil ve uyumlu bir hayatı yaşayabilirler. Devlet mülkiyeti korumak için vardır. Ancak her türlü mülkiyet hırsızlıktır. Dolayısıyla devletin ortadan kaldırılması gerekir.

Buna göre, Kyniklerin ve Anarşistlerin ortak görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mevcut devlet sistemlerini kabul etmeleri
B) Mükemmel bir devlet düzeninin kurulabileceğini savunmaları
C) Devleti insanlara zararlı ve gereksiz bir kurum olarak görmeleri
D) Mülkiyetin hırsızlık olduğunu ve devletin mülkiyeti koruduğunu savunmaları
E) Devletin ancak uygar toplumlara özgü bir kurum olduğunu düşünmeleri

6. Platon'a göre, devlet doğal düzenin bir devamıdır. Ona göre, tek insan ile devlet arasında büyük bir benzerlik vardır. İnsan bir mikro - organizma, devlet ise bir makro - organizmadır.

Platon'un bu parçada savunduğu düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devlet insanlardan meydana gelir.
B) Devletin varlık nedeni insanların ihtiyaçlarıdır.
C) Devleti yönetenler erdemli kişilerdir.
D) Devlet büyük bir insan gibidir.
E) Devletin ve insanın ihtiyaçları aynıdır.

7. Farabi'ye göre, her insan yaşamak ve gereksinimlerini karşılamak için başkalarının yardımına ve birçok kim-
senin bir araya gelmesine muhtaçtır. Bu nedenle her
birey kendi üzerine düşeni yapar. Bütün insanların bir-
birleri karşısındaki durumu böyledir. Her birey,
doğasından gelen gereksinimlerini ancak çeşitli insan-
ların yardımlaşma amacıyla bir araya gelmesiyle
giderir. Çeşitli insanların bir araya gelmesiyle de insan
topluluğu oluşur.

**Farabi'ye göre, insan toplumunun oluşması aşağı-
dakilerden hangisine bağlıdır?**

- A) Bireylerin kendi aralarında sözleşmesine
- B) Bireylerin kendilerinin karşılayamadığı bazı gerek-
sinimlerinin olmasına
- C) İnsanların toplu halde yaşama isteğine
- D) Bireylerin denge ve düzen içinde yaşamak isteme-
sine
- E) İnsanların doğal varlıklar olmasına

8. İnsanlar hayatın her alanında tam anlamıyla özgür
olurlarsa insan hayatı tehlikeye girer. İnsanlar tam
özgür olduğunda, her insan neyin iyi, neyin kötü
olduğuna kendisi karar verir ve çıkarlarını gerçek-
leştirmeye çalışır. Ancak böyle bir durum herkesin
herkesle savaşı demektir. Bu durum tüm insanlara
zarar vereceğinden, insanlar bir araya gelip sözleşme
yaparlar ve bu sözleşmeyle devleti kurarlar.

**Buna göre devletin kuruluşunun en temel nedeni
aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) İnsanların bencil varlıklar olması
- B) İnsanların birbirleriyle çatışması
- C) Toplumun huzura ve güvenliğe ihtiyaç duyması
- D) İnsanların mutlak olarak özgür olmasının bazı
sorunlara neden olması
- E) İnsanların kendi ihtiyaçlarını kendilerinin karşılaya-
maması

9. Yusuf Has Hacıp'e göre, dini ve ahlâki değerleri yaşa-
mak toplumdan elini - ayağını çekmek değildir. Ter-
sine, topluma karışıp diğer insanlara ve devlete hizmet
etmektir. Böyle bir insan, ancak erdemli bir toplumda
kendî değerlerini gerçekleştirebilir. Erdemli bir toplum
akla ve ahlâka dayalı; iyi, doğru ve güzel yönetilen bir
devlet ile mümkündür. Böyle bir toplumu yöneten
hükümdar da halkına bu değerlerin ışığı altında adalet
dağıtacak ve bunu bir tür ibadet gibi yapacaktır.

**Parçaya göre, yöneticinin temel görevi aşağıdaki-
lerden hangisidir?**

- A) Toplumun sürekliliğini sağlamak
- B) Toplumu ahlâka ve adalete dayalı olarak yönetmek
- C) Bireyler arasında dayanışma olmasını sağlamak
- D) Bireylerin yönetimle ilişkisini düzenlemek
- E) Bireylerin yeteneklerini geliştirmek

10. Özel mülkiyete, bireysel girişime ve serbest ticarete
dayalı devlet kapitalist devlettir. Öte yandan devlet
mülkiyetine, devlet girişimine ve devlet ticaretine dayalı
devlet de komünist devlettir.

**Devletlerin yukarıdaki sınıflaması hangi ölçüte
göre yapılmıştır?**

- A) Devletin siyasal gücüne
- B) Devletteki güç ayrımına
- C) Devletin halkla ilişkisine
- D) Devletin ekonomik rolüne
- E) Devlete egemen olan güce

11. Uygar toplumda birey için, yönetimden gelebilecek
tehlikeler vardır. Yasaları yapma erkini ellerinde bu-
lunduranlar yürütme erkini de ele geçirirler ya da
yürütme erki yasama erkini ele geçirmeye çalışabilir.
Yasaları yapanlar, kendileri yasalara uymayabilirler.
Bu kişiler, yasaları kendi çıkarlarına göre yapıp kendi
çıkarlarına göre uygulayabilirler. Yönetilenlerin doğal
hakları ve bireysel özgürlüklerine yönetenlerden
gelebilecek bu tehlikelere karşı konulabilmesi için
yönetim erkini ikiye ayırması gerekir.

**Bu parçada, yönetilenlerin doğal haklarını yöne-
time karşı korumak için aşağıdaki önlemlerden
hangisinin alınması gerektiği vurgulanmaktadır?**

- A) Kanun yapan ve bu kanunları uygulayan kurumların
birbirinden ayrı olması
- B) Kanunların uygulanmasında kimseye ayrıcalık
tanınmaması
- C) Yönetilenlerin, haklarını arayabilecek bilgi ve cesa-
rete sahip olması
- D) Yöneten - yönetilen ilişkilerinin belirli yasalara göre
düzenlenmesi
- E) Yönetilenlerin haklarını savunabilecek yöneticilerin
olması

12. A. Huxley'in "Yeni Dünya"sında toplum on kişi tarafın-
dan yönetilir. Yönetim adildir. Bilim ve teknik inanıl-
mayacak kadar gelişmiştir. Öyle ki, insanlar bile anne
babadan değil, kuluçka makinelerinden programla-
narak üretilir. "Yeni Dünya"da herkes görevini seve se-
ve yapar. Herkesin yeterince parası vardır. Herkes
mutludur ve güven içindedir. Hiç kimse yaşlanmaz,
hastalanmaz, yalnızca çalışma ve eğlenme olduğun-
dan uygulanma ve acı çekme yoktur.

**Buna göre, "Yeni Dünya"nın karakteristik özellikleri
nelerdir?**

- A) İnsanların mutlu olması ve bilim ve teknolojinin çok
gelişmesi
- B) İnsanların yalnızca çalışıp eğlenmesi
- C) Herkesin çok zengin olması
- D) Yönetimin baskıcı olması
- E) Bireylerin yöneticileri özgürce seçmesi

1. Siyaset felsefesi eski Yunanistan'da doğmuş bir
felsefedir. Aristoteles'in gözünde siyaset felsefesi
ahlâk felsefesinin bir dalıdır. O, toplum içindeki insanı
ele almıştır. 19. ve 20. yüzyıllarda siyaset felsefesi
sanayi inkılabının doğurduğu toplumsal sorunları, mük-
kemmel bir devletin olup olamayacağını tartışmıştır.
Günümüzde ise siyaset felsefesi demokrasi, insan
hakları, birey - devlet ilişkileri, sivil toplum konularını
ele almaktadır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefe tarihi boyunca siyaset felsefesinin konuları
değişmemiştir.
- B) Siyaset felsefesi tüm siyasal konuları ele almıştır.
- C) Siyaset felsefesi tarihsel süreçte farklı siyasal konu-
ları ele almıştır.
- D) Siyaset felsefesi bireylerin yeni siyasal haklar
kazanmasına yardımcı olmuştur.
- E) Siyaset felsefesi her dönemde bireyin haklarını
savunmuştur.

2. Bir toplumda egemenliği ellerinde bulunduranlara
ve devlet gücünü kullanma yetkisine sahip olanlara
ne ad verilir?

- A) İktidar
- B) Bürokrasi
- C) Rejim
- D) Toplum
- E) Devlet

3. J. Locke'a göre, insanlar doğal halde yaşarken eşit ve
özgürdüler. Doğa yasalarını çiğneyenler, bu davranış-
tan zarar gören kişi ya da kişiler tarafından ceza-
landırılıyordu. Ama insanların hem davalı hem yargıç
olmaları durumu adalete aykırıydı ve haksızlığa neden
oluyordu. Bu nedenle insanlar toplum halinde yaşamak
için bir sözleşme yaptılar, ama bu sözleşme insanlara
yeni haklar getirmedir. Yöneticiler yönetme gücünü istedi-
kleri gibi kullandılar. Devlette yasama, yürütme ve
yargı güçleri halktan gelen güçlerdir. Devlet bu güçleri
doğru dürüst kullanmadığı zaman halk başkaldırma
hakkına sahip olmalıdır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsanlar bazı toplumsal olumsuzlukları bir sözleşme
yaparak önlemeye çalışmışlardır.
- B) İnsanların birbirlerini cezalandırmaları doğru de-
ğildir.
- C) Devlet yöneticileri toplumu yönetme gücünü iyi kul-
lanmadığında halk buna karşı çıkmalıdır.
- D) İnsanların toplumdaki olumsuzlukları önlemek için
yaptığı sözleşme insanlara fazla bir şey kazandı-
ramıştır.
- E) İnsanlar her şart ve ortamda devlet yöneticilerine
itaat etmelidir.

4. Eşitliği esas alan toplum düşüncesine göre, toplumda-
ki bireyler arasında hukuki, siyasi, ekonomik ve diğer
alanlarda eşitlik sağlanırsa, tüm toplumu mutlu eden
mükemmel bir düzen gerçekleşecektir.

**Bu açıklama hangi felsefe sorusunun cevabı ola-
bilir?**

- A) Devlette istikrarın şartları nelerdir?
- B) Bireyin temel hakları nelerdir?
- C) Devletin işlevi ve sorumluluğu nedir?
- D) İktidarın meşruiyeti hangi koşula bağlıdır?
- E) İdeal toplumsal düzenin temel ilkesi ne olmalıdır?

5. Devlet, insan davranışlarını düzenlemek için yeterli
olmayan vicdanın yanı sıra bir başka güç oluşturmak-
tadır. Örneğin; ahlâk açısından söz verip de sözünde
durmayan bir insana kimse güvenmez. Ayrıca herkes
böyle davranırsa toplumun düzeni bozulur. Bu neden-
le devlet güvencesinde olan hukuk kuralları söz ver-
menin şeklini ve bunun ne gibi işlemlerle tamamlan-
ması gerektiğini göstermiştir. Hukuk açısından ancak
böyle bir sözün değeri vardır.

**Buna göre, bir toplumda devletin yerine getirmesi
gereken temel görev aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Toplum bireylerine baskı yapmak
- B) Toplum bireylerinin kaba davranışlarını önlemek
- C) Bireyler arasındaki bağlılığı ve dayanışmayı artır-
mak
- D) Belirli yasalara göre toplumsal düzeni oluşturmak
- E) Toplumun gelişmesinde öncü rolü oynamak

6. Hobbes'a göre, insan başkalarının çıkarlarını düşün-
meden, sadece kendi çıkarını düşündüğünden "İnsan
insanın kurdudur." Bu ise insanlar arasında bir çatış-
maya yol açar. Bu çatışmayı önlemek için insanlar bir
araya gelerek kendi aralarında bir sözleşme yaparlar.
Bu sözleşme ile birbirlerine düşmanca davranmaya-
caklarını bildirirler. Ancak insanlar bu sözleşmenin
uygulanabilmesi için kendi aralarından seçtikleri birini
görevlendirirler, ona güç ve iktidar verirler. Böylece
yöneticilerden oluşan bir siyasal organizasyon, yani
devlet ortaya çıkar.

**Hobbes'un bu parçada savunduğu görüş aşağı-
dakilerden hangisidir?**

- A) Devletin işlevi bireylerin her türlü gereksinimlerini
karşılamaktır.
- B) Devlet insanların toplu halde yaşama gereksinim-
lerinden kaynaklanan doğal bir varlıktır.
- C) Devlet ve halk, birbirine karşı hak ve görevlerini
karşılıklı görüşerek belirlemelidir.
- D) Devlet ve birey birbirine bağımlıdır.
- E) İnsanlar düzen ve denge içinde yaşamak için söz-
leşerek devleti oluştururlar.

7. İnsan yalnızca iyiliğe yönelmiş bir varlık değildir. O, her zaman aklının ve vicdanının sesine kulak vermeyebilir. Bu nedenle toplum yaşamında bireylerin birbirleriyle ilişkilerini düzenleyecek ve bir yaptırım gücü olacak kurallara, yasalara gerek duyulur. Bu kural ve yasalar sayesinde toplum düzene, huzura ve mutluluğa kavuşur. Tüm bunları gerçekleştirecek güç de devlettir.
- Buna göre, devlete duyulan ihtiyacın temelinde aşağıdakilerden hangisi vardır?**

- A) İnsanların toplu halde yaşaması
B) İnsanların birbirinden farklı ihtiyaçları olması
C) İnsanların bazı olumlu nitelikleri olması
D) Toplumun denge, düzen ve güvene ihtiyaç duyması
E) Toplumun belirli yasaları olması

8. Bürokratik kadroları meydana getiren memurlar, devletin yapmış olduğu yasaları yurttaşlar nezdinde uygularlar. Devletle halkın iletişimini sağlarlar. Ayrıntılı bir işbölümü ve uzmanlaşma bürokrasinin en temel özelliklerindendir. Bürokraside her memurun görev ve sorumlulukları, kesin ve ayrıntılı bir biçimde belirlenmiştir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi açıklanmaktadır?

- A) Bürokrasinin kaynağı
B) Bürokrasinin zararları
C) Bürokrasinin yönetime etkileri
D) Bürokrasinin özellik ve işlevleri
E) Bürokrasinin demokrasideki yeri

9. Ayrıntılı bir iş bölümü ve görevde uzmanlaşma bürokrasinin temel özelliklerinden biridir. Bu özellikleri nedeniyle bürokrasi devlet ve toplum işlerinin düzenli yürütülebilmesi için zorunludur. Ancak günümüzde bürokrasi, olumsuz bir anlam kazanmıştır. Bu anlamda bürokrasi, memurların, kamu işlerini karmaşık yollarla, ağır, uyusuk ve beceriksiz bir biçimde yürütmesidir. Bürokrasiye böyle zaman zaman olumsuz nitelikler yüklense de devletin sağlıklı işleyebilmesi için siyasi kadrolar ve sivil toplum ne kadar gerekli ise, iyi düzenlenmiş ve yönlendirilmiş bir bürokrasi de o kadar önemli ve gereklidir.

Bu parçayı aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) Bürokrasinin toplum için pek çok olumsuz yönü vardır.
B) Bürokratların siyasal iktidardan daha güçlü olmaları önlenemez.
C) Bürokrasinin bazı olumlu ve yararlı özellikleri vardır.
D) Bürokrasinin olumlu tarafları olumsuz taraflarından çoktur.
E) Bazı olumsuzluklarına rağmen bürokrasi devlet yönetiminde yer almalıdır.

10. Aristoteles devletin doğanın bir devamı olduğu görüşündedir. Ona göre devlet, bir toplumsal canlı olan insanda temelini bulur. İnsan nasıl ki bazı biyolojik yetilerle dünyaya gelip sonra bunları geliştiriyorsa, aynı şekilde insan, bir toplumsal hayat yaşama yetisiyle dünyaya gelir ve sonra toplum yaşamı içinde bu yetiyi geliştirir. Devlet bireylere bunu sağlamak için kurulur.

Aristoteles'in bu parçada savunduğu düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devletin ve insanın ihtiyaçları temelde aynıdır.
B) İnsanla toplum arasında benzerlik yoktur.
C) Devletin kaynağı insan doğasıdır.
D) Devlet bireylerden meydana gelir.
E) Devlet bireylerin birbirleriyle anlaşmasıyla kurulur.

11. Sofistlere göre, insan her şeyin ölçüsüdür. Toplumun düzenini sağlayan yasaların doğruluğu da kişiden kişiye değişebileceğinden, yasaların göreceliği söz konusudur. Bu durumda herkesin kabul edebileceği mükemmel bir düzenden bahsetmek mümkün değildir.

Buna göre, Sofistlerin savunduğu siyaset görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplum hayatı belirli yasalara göre düzenlenir.
B) Devletin görevi toplum hayatını düzenlemektir.
C) İnsanların siyasal düşünceleri farklı olacağından toplumda karmaşa olacaktır.
D) İdeal bir toplumsal düzen olanaksızdır.
E) Siyasal kurumlar ve yasalar toplumsal koşullardan doğar.

12. Hume, Mill, Smith ve Hayek siyasetin en önemli değeri olarak özgürlüğü görürler. Bu özgürlük; ekonomik özgürlük, siyasal özgürlük, dini - fikri özgürlük olarak daha alt dallara ayrılabilir. Bu görüşe göre, ideal bir siyasi sistemin amacı, bireylere mümkün olan en geniş özgürlük alanını sağlamasıdır. Bu anlayış, ekonomide rekabetçi, birey - devlet ilişkileri konusunda bireycidir.

Paragrafta üzerinde durulan temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gelecekte yöneticiler halkları özgür bırakacaklardır.
B) İdeal devlet düzeninin temel amacı, bireylerin her alanda özgür olmasıdır.
C) Bireyler ancak özgür ortamlarda yeteneklerini geliştirebilirler.
D) Bireylerin özgür olması eşit olmalarını da sağlayacaktır.
E) Toplum yaşamında bireye değil, devlete önem verilmelidir.

1. Siyaset felsefesi aşağıdaki kavramlardan hangilerini **sorgulamaz**?

- A) Devlet - iktidar
B) Sivil toplum - resmi toplum
C) Birey - toplum
D) Ütopia - ideal toplum
E) Doğru - gerçek

2. ● Karizmatik liderlikte halk, liderde kutsallık, kahramanlık veya örnek alınacak bir kişilik simgesi gördüğü için ona bağlanır ve tam anlamıyla itaat eder. Liderin gerçekten bu nitelikleri taşıması önemli değildir, halkın buna inanması yeterlidir.

- Hukuki veya yasal egemenlik, gücünü akılcı ve herkes için bağlayıcı nitelikteki kurallardan alır. İktidara olan itaat, onun hukuka uygun olarak kullanıldığı inancından doğar. Yöneticilerin iktidara geliş yolları ve yetkileri rasyonel normlarla, yani anayasa ve kanunlarla açıkça belirtilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar hangi felsefe sorusunun cevabı olabilir?

- A) İktidarın elemanları nelerdir?
B) İktidarın temel işlevi ne olmalıdır?
C) Egemenlik kaynağı nedir?
D) Yönetici - halk ilişkisi nasıl olmalıdır?
E) İdeal bir toplumsal düzen kurulabilir mi?

3. Devletin kaynağı toplumdur. Ancak devlet, toplum karşısında bir ölçüde özerk bir kurumdur. Devletin toplum karşısındaki bu özerk konumu, devlet örgütünün ve yöneticilerinin toplumsal çıkar adına kendi çıkarlarına hizmet etmesi ve toplumu baskı altına almaya çalışması gibi tehlikeleri de beraberinde getirir. Devlet gücünün meşru kabul edilmesi ve devletin zor kullanma yetkisine sahip tek toplumsal örgüt olması, bu tehlikenin boyutlarını genişletmektedir. İşte bu nedenle, eski çağdan beri filozoflar devletin toplum ve bireyle ilişkilerinin nasıl olması gerektiğini sormuşlar ve devlet iktidarının sınırlanması üzerinde durmuşlardır.

Buna göre, filozofları devlet - birey ilişkileri konusuna yönelten en temel neden aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devletin güçlü bir kurum olması
B) Bazı yöneticilerin topluma baskı yapması
C) Bireylerin haklarını koruyacak kurumların olmaması
D) Devletin topluma karşı özerk olması
E) Toplumun devlete itaat etmek zorunda olması

4. Sofistlere göre, adalet güçlüye, egemen olana yarayan, güçsüze zararlı olan şeydir. Sofist Kallikles ise, adaleti, güçsüzlerin kendilerini korumak için güçlülere karşı kurduğu bir tuzak olarak nitelendirir. Ona göre, doğa güçlüye egemen olma hakkını vermiştir. Bundan dolayı ancak adaletli olmayan kimse mutlu olabilir. Herkes için geçerli olabilecek adalet, eşitlik vb. olmadığına göre, tüm bireylerini mutlu eden bir düzen yoktur.

Yukarıdaki açıklama hangi felsefe sorusunun cevabı olabilir?

- A) İktidarın kaynağı nedir?
B) Yöneticilerin işlevi ve sorumluluğu nedir?
C) Devlet hayatında denge ve düzeni sağlayabilmenin koşulları nelerdir?
D) En iyi yönetim şekli nedir?
E) İdeal bir devlet düzeni olanaklı mıdır?

5. İnsanların birbirleriyle ilişkilerinin kalıcı ve sağlıklı bir biçimde yürüyebilmesi için ahlâk gereklidir, ama yeterli değildir. Çünkü ahlâkın zorlama gücü sınırlıdır. Komşusunun malını çalan bir kişiyi kınayabilirsiniz. Ancak bu kişiyi cezalandıracak bir gücünüz yoksa bu kınama fazla bir işe yaramaz. O halde toplumda karmaşa ve düzensizlik oluşturarak insan hayatını tehlikeye sokacak bu kişileri bu niyetlerinden caydırabilecek bir kuruma ihtiyaç vardır ki, bu kurum devlettir.

Parçaya göre, devletin kaynağı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumun tüm gereksinimleri
B) Toplum bireylerinin eğitime olan ihtiyacı
C) Ahlâkın toplum hayatında denge ve düzeni sağlamaması
D) Toplumun uyması gereken kuralları belirlemeye duyulan ihtiyaç
E) Tüm toplumsal sorunları çözmeye duyulan ihtiyaç

6. Toplum halinde yaşamak için birtakım kural ve yasaların olması gerekir. Bu kural ve yasalar da hukuk sistemini oluşturur. Bir sistem dahilinde özel organlar aracılığı ile bunu sağlamak için gerçek bir güce ihtiyaç vardır. Bu güç devlettir.

Buna göre, devletin temel işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplum yaşamının belli ölçütlere göre düzenlenmesi
B) Toplumun sürekliliğinin sağlanması
C) Bireylerin gereksinimlerinin karşılanması
D) Ülkeyi yönetecek kurumların oluşturulması
E) Toplum üzerinde kaba güce dayalı bir otorite oluşturulması

7. Tanrı yarattığı insanlara bazı sorumluluklar yüklemiştir. Bu sorumlulukları yerine getirebilmeleri için insanların toplum halinde yaşamaları zorunludur. Toplum halinde yaşamak için ise kurallara ve bu kuralları zorla uygulama gücüne sahip insanlara ihtiyaç vardır. Bu insanlar peygamberler ve onların vekili olacak olan yöneticilerdir. O halde hükümdarlar, yani egemenlik sahibi insanlar aslında Tanrı'nın vekilleridir.

Bu parçada savunulan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Din toplum için gerekli bir kurumdur.
- B) İktidarın kaynağı Tanrı iradesidir.
- C) İktidar ile din kurumu arasında karşılıklı etkileşim vardır.
- D) Bazı insanlar toplumda Tanrı adına yönetimi eline geçirmek isteyebilir.
- E) İktidar dine dayalı olursa sürekli olabilir.

8. Devletin varlık koşulu farklı görüş, istek ve çıkarlara sahip bireylerin kendilerini yönetecek bir otoriteye ihtiyaç duymalarıdır. Bu durumda devletin kaynağı halktır. Öte yandan devletin sağladığı bir düzen içinde kendini geliştirebilecek olan birey ise, ancak devlet çatısı altında varlığını sürdürebilir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi savunulmaktadır?

- A) Devlet ve birey siyasal varlıklardır.
- B) Devlet - birey ilişkisi yasalarla düzenlenmelidir.
- C) Devlet ve birey birbirlerine gereksinim duyar.
- D) Devletin kaynağı toplumun yaşama isteğidir.
- E) Birey her konuda devlete yardımcı olmalıdır.

9. T. Hobbes'a göre, devlet yapma bir şeydir, ama aynı zamanda zorunludur. İnsanlar doğal halde birbirlerinin düşmanıdır, oysa bu durum insanın varlığını sürdürme isteğine aykırıdır, dolayısıyla tehlikelidir. Bunun için insanlar herkesin güvenliğini sağlayan bir düzeni aramışlardır. Doğanın nimetlerinden yararlanırken zora başvurmadan vazgeçmek üzere birbirlerine söz vermiş, zora başvurma yetkisi ve gücünü, boyun eğecekleri bir kişiye devretmek için aralarında anlaşmış, sözleşmişlerdir. İşte devlet bu şekilde kurulmuştur.

T. Hobbes'un bu parçada savunduğu temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devlet insan ihtiyaçlarından kaynaklanan doğal bir kurumdur.
- B) Devlet ve birey karşılıklı etkileşim halindedir.
- C) Devlet - birey ilişkisi karşılıklı çıkar esasına dayanır.
- D) İnsanın doğal yapısı toplum hayatı için tehlikelidir.
- E) Devlet bireylerden daha güçlü ve örgütlü bir kurumdur.

10. İlk ve Ortaçağ toplumlarında birey - devlet ilişkisi daha çok devlet lehine bir ağırlık taşımaktaydı. Devlet veya otorite bireyi idare eden, ona hükmeden bir anlayış üzerinde varlığını sürdürüyordu. Bunun sonucunda devlet, bireye rağmen hâkimiyetini sürdürdü. Modern devlet anlayışının yerleşmesiyle birlikte bu ilişki karşılıklı iş birliği şeklinde algılandı. Devlet bireyi kolayan, ona çeşitli imkânlar sunmaya çalışan bir konuma geldi. Daha doğrusu devlet bireyden, birey de devletten vazgeçemez oldu.

Bu paragrafta aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Birey - devlet ilişkisi insanlık tarihinde zaman zaman bazı sorunlara neden olmuştur.
- B) Birey - devlet ilişkisi toplumdan topluma farklılık göstermiştir.
- C) Birey - devlet ilişkisinde devlet her zaman güçlü konumda olmuştur.
- D) Birey - devlet ilişkisi farklı dönemlerde farklı şekillerde gerçekleşmiştir.
- E) Birey - devlet ilişkisinde hem devletin hem de bireyin hakları korunmalıdır.

11. İktidar olmaktan doğan gücü kullanmaya, diğer bir deyişle bir yerden emir almadan emir verebilmeye ne denir?

- A) Egemenlik
- B) Meşruiyet
- C) Monarşi
- D) İktidar
- E) Oligarşi

12. Korku (ters) ütopyalarında, yöneticiler insanların mutluluğu için çalıştıklarını ileri sürerler. İnsanların düzene uymalarını sağlamak için de her türlü yöntemi kullanırlar ve gerektiğinde zora başvururlar. Bu ütopyalarda gelecekte bazen insanların özgürlüklerini, demokratik haklarını yok edebilecek despotik devlet anlayışının ortaya çıkabileceği vurgulanmak istenmektedir. Bu ütopyalar, bireyleri, despotik yönetimlerin tehlikelerine karşı uyarmayı amaçlarlar.

Buna göre, korku ütopyalarının temel özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Henüz gerçekleşmemiş toplumları düşlemeleri
- B) Baskıcı yönetimlere karşı insanların dikkatini çekmek istemeleri
- C) Mutlu bir toplum özlemiyle yazılmış olmaları
- D) Toplumdaki olumsuzlukları ortadan kaldırmak istemeleri
- E) İnsanların dikkatlerini siyasal konulara çekmek istemeleri

1. İktidar başka insanlar üzerinde otorite kurabilme, insanlar üzerinde etkili olma anlamına gelir. Bu anlamda iktidar, hayatın her alanındaki insan ilişkilerinde görülür. Siyasal iktidar ise hayatın her alanında ve toplumun tümü üzerinde etkilidir. Siyasal iktidar toplum üzerinde maddi kuvvet kullanma güç ve yetkisine sahiptir. Bu olmazsa siyasal iktidar toplumda otorite kuramaz ve düzeni sağlayamaz.

Buna göre, siyasal iktidarın toplumda düzeni sağlayabilmesi onun hangi koşulu yerine getirmesine bağlıdır?

- A) Tüm ülkede örgütlenmesine
- B) Belirli yasalar oluşturmaya
- C) Belirli hukuk kuralları olmasına
- D) Zorlayıcı bir güce sahip olmasına
- E) Halkın isteklerini göz önünde bulundurmasına

2. Devletin; gerek kendi elemanları ve kurumlarıyla ilişkilerinde ve gerekse halkla olan ilişkilerinde belirli yasalara göre hareket etmesi onun en çok hangi özelliğiyle ilgilidir?

- A) Laik olma
- B) Özgürlükçü olma
- C) Hukuk devleti olma
- D) Sosyal devlet olma
- E) Otoriter devlet olma

3. Platon'a göre, insan bir mikro-organizma, devlet ise bir makro-organizmadır. Diğer bir deyişle, insan küçük bir devlet, devlet de büyük bir insan gibidir. Ona göre, insan ruhunun beslenme, korunma ve akıl olmak üzere üç ana özelliği vardır. Devlet insanın bu üç ana eğilimine dayanır. Dolayısıyla devlet de insanların bu üç ana özelliğine karşılık üç grup insandan meydana gelir. İnsanın beslenme ihtiyacına karşılık işçiler, korunma ihtiyacına karşılık askerler, akla karşılık yöneticiler, yani filozoflar.

Bu parçada Platon'un hangi görüşü vurgulanmaktadır?

- A) Devlet, insan doğasından kaynaklanan doğal bir kurumdur.
- B) Birey ve devlet birbirine gereksinim duyar.
- C) İnsan ancak adaletli bir devlette mutlu olabilir.
- D) Birey - devlet ilişkisi belirli yasalara göre düzenlenmelidir.
- E) Devletteki üç sınıf vatandaşın hakları eşit olmalıdır.

4. Sofistlere göre, insana bağlı olan ve insan tarafından yapılan her şey insandan insana ve insanın içinde bulunduğu koşullara göre değişir. Bu durum, insan eliyle kurulan yasalar ve siyasal düzenler için de geçerlidir. Toplumdaki insanların birbirine eşti olması istenir ama bu, çoğu zaman gerçekleşmez. Genellikle toplumda güçlü olanlar haklı konuma gelirler. Dolayısıyla toplumun tüm sorunlarını çözecek ve tüm bireylerini mutlu edecek bir devlet düzenini kurmak belki ancak hayallerde gerçekleşebilecek bir şeydir.

Buna göre, Sofistlerin ideal bir devlet düzeni kurmanın olanaksız olduğu görüşünün temelinde onların hangi görüşü yer almaktadır?

- A) İnsan, kendisine güven duyulacak bir varlık değildir.
- B) Evrendeki tüm oluşumlar insana bağlıdır.
- C) İnsanla ilgili her şey insana ve çevre koşullarına bağlı olarak değişir.
- D) İnsanlar doğuştan birçok hakka sahiptir.
- E) Yöneticiler toplumun sorunlarına gereken ilgiyi göstermezler.

5. ● Protagoras'a göre, insan her şeyin ölçüsüdür. Her şey insana ve insanın kabullerine göre değişir. Bu nedenle herkesin üzerinde anlaşılabilir ve tüm toplumu mutlu edecek bir toplumsal düzen kurulamaz.

● Nietzsche'ye göre, üstün insana yakışan şey zeki, bilgili, güçlü ve cesur olmaktır. Oysa devlet otoritesi insanın bu insani özelliklerine aykırıdır, insanın doğallığını bozar. Devlet insana baskı yaparak insanın doğal yapısını zorlar ve bozar. Dolayısıyla herkesin benimseyebileceği mükemmel bir düzen kurulamaz.

Buna göre, Protagoras ve Nietzsche'nin görüşlerinin ortak yönü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devletin kaynağında insanın ihtiyaçlarını görmeleri
- B) Devletin ve bireyin birbirine bağımlı olduğunu öne sürmeleri
- C) Devletin insan doğasına aykırı olduğunu savunmaları
- D) İdeal bir devlet düzenini gerçekleştirmenin olanaksız olduğunu savunmaları
- E) İnsanın, devlete ihtiyaç duymadan da varlığını sürdürebileceğini savunmaları

kareköt

kareköt

6. Nihilizm her türlü bilgi olanağını inkâr eden, kendisinden kuşulanılmayan hiçbir şeyin bulunmadığını ileri süren bir görüştür. Ahlâk alanında ise nihilizm hiçbir kural ve değer tanımaz. Nihilizm siyaset alanında her türlü siyasi düzeni inkâr eden, toplumun birey üzerinde hiçbir baskısını kabul etmeyen bir görüş olarak karşımıza çıkar.

Buna göre, "Nihilizm" kavramını aşağıdakilerden hangisi en iyi açıklar?

- A) Nihilizm doğru bilginin olanaksız olduğunu savunan görüştür.
- B) Nihilizm ilgili olduğu her konuyu reddeden, olumsuz bir düşüncedir.
- C) Nihilizm mükemmel bir toplumsal düzenin kurulamayacağını savunan düşüncedir.
- D) Nihilizm tüm varlığı inkâr eden bir düşüncedir.
- E) Nihilizm gerçekte insanın kendisini inkâr etmesidir.

7. Yusuf Has Hacıp "Kutadgu Bilig" adlı eserinde yaşadığı dönemin toplumsal kurumlarını ve yaşam biçimini anlatır. Ona göre, ideal bir devletin akla, adalete, doğru ve adil yasalara dayanması gerekir. Devlet bireyi mutlu etmeyi amaçlamalı, bireye her konuda yardımcı olmalıdır. Buna karşılık birey de Allah'ın gösterdiği yoldan giderek erdemli olmaya çalışmalıdır.

Bu parçada aşağıdakilerin hangisinden söz edilmektedir?

- A) Birey - devlet ilişkileri
- B) Toplumsal adaletin önemi
- C) Bireyin temel hakları
- D) Egemenliği kullanma şekilleri
- E) Devletin örgütlenme biçimi

8. Meşru iktidar, yönetilenler tarafından meşru olarak kabul edilen, toplumda hâkim ve yaygın olan meşruluk inancına uygun olan iktidardır.

Buna göre, iktidarın meşru olma koşulu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumun belirli yasalara göre yönetme
- B) Toplumun içte ve dışta temsil etme
- C) Toplumun denge ve düzenini sağlama
- D) Toplum tarafından benimsenme
- E) Yaptırım gücüne sahip olma

9. ● Sofistlere göre, ideal toplumsal düzen toplumun tüm sorunlarını çözen, dolayısıyla tüm bireyleri mutlu eden bir düzen olmalıdır. Oysa bu, insanın doğal özelliğiyle çelişir. Çünkü insan evrende var olan ve olmayan her şeyin ölçüsüdür. Her insanın yapısı, isteği, ihtiyacı, zevki ve bilgisi farklıdır. Dolayısıyla bu kadar farklı özellikleri olan insanların tümünü birden mutlu etmek olanaksızdır.

● Nietzsche'ye göre, gelecekte yer alması beklenen üst insanın doğal yapısı üstün niteliklerle donatılmıştır. Yani üst insan cesur, güçlü, girişken, dinamik ve acımasızdır. Oysa her türlü otoritede olduğu gibi devlet otoritesinde de baskı ve zorlama vardır. Baskı ve zorlama insanın doğallığını bozar. İnsan baskı altında kalırsa zamanla doğallığını yitirir. Dolayısıyla tüm toplumun benimseyebileceği mükemmel bir toplumsal düzen olamaz.

Buna göre, Sofistlerin ve Nietzsche'nin ideal bir devleti oluşturmayı olanaksız kabul eden görüşlerinin temelinde bu düşünürlerin hangi görüşleri vardır?

- A) Devletin ilgili görüşleri
- B) İnsan bilgisiyle ilgili görüşleri
- C) İnsanın doğal yapısı ile ilgili görüşleri
- D) Devletin yapısı ile ilgili görüşleri
- E) Devlet - birey ilişkisi ile ilgili görüşleri

10. İnsanları hayatın her alanında özgür bırakmayı ve bu özgürlükten dolayı zamanla tüm toplumun mutlu olacağını savunan liberalizmin iddiası gerçekleşmemiştir. Tam tersine, bu özgürlükten daha çok sosyal, siyasal ve ekonomik yönden güçlü insanlar yararlanmış, bu insanlar diğer insanlar aleyhine gelişip büyümüş, toplumu kontrollerine almışlardır. Halbuki insanın en doğal hakkı eşitliklerdir. Eğer toplumdaki her birey diğer bireylerle olanaklı olduğu ve kabul edilebilir ölçüde eşit yapılabilirse, tüm toplumsal sorunlar çözülecek ve herkesi mutlu edecek yetkin bir toplumsal düzen kurulabilecektir.

Bu parçada savunulan temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İçinde bulunduğumuz koşullarda ideal bir devlet düzenini gerçekleştirmek olanaksızdır.
- B) İdeal toplumsal düzen bireylerin özgür olmasıyla değil, eşit olmasıyla gerçekleşebilir.
- C) Bireyler birbirleriyle eşit olurlarsa özgür olma istekleri olmayacaktır.
- D) Toplumda bireylerin eşit hale getirilmesi bireylerin özgür olmasını da sağlayacaktır.
- E) Tüm toplumlarda bireyler birbirleriyle eşit hale getirilmelidir.

1. Aşağıdaki sorulardan hangisi "siyaset felsefesi"nin ilgi alanı içinde yer almaz?

- A) Devlet nasıl bir niteliğe sahiptir?
- B) Hukuk sistemlerinin dayandığı temel nedir?
- C) İdeal toplumsal düzen ne demektir?
- D) Egemenliğin kullanılış biçimleri nelerdir?
- E) Bilginin sınırları var mıdır?

(ÖYS 1994)

2. Geometri kuralları belirlenirken nasıl nokta, çizgi, uzay gibi temel kavramlardan yola çıkılıyorsa hukuk kuralları da hak, adalet, etik gibi temel kavramlara dayandırılır; yasalar bu kavramlardan türetilir. Tarih boyunca ister teokrasiyle, ister otokrasiyle, ister demokrasiyle yönetilsin, tüm devletler hukuka gereksinim duymuşlardır. Bir devletin hukuk sistemi, o devletin yapısının biçimlenmesinde etkilidir. Devletlerin hukuk sistemleri arasındaki farkı belirleyen de yasa yaparken gerekli temel kavramları hangi ilkelere aldıkları ve o kavramları nasıl kullandıklarıdır.

Bu parçada, hukukun hangi yönünden söz edilmektedir?

- A) Belirli kavramları temel aldığından
- B) Her türlü düzen için gerekli olduğundan
- C) Devlet düzeni üzerinde etkili olduğundan
- D) Yapısının, dayandığı temel kavramlara göre değiştiğinden
- E) Bilimsel kurallarla uyumlu olması gerektiğinden

(ÖSS 2002)

3. Hukuk kurumunun var olmasının benim yararına olduğunu biliyorum. Ayrıca bu kurumun, insanların genel olarak ona saygı duyması sayesinde var olduğunu da görüyorum. Bu durumda, benim bu kuruma saygı gösterip göstermememin pek de önemli olmadığı düşünülebilir. Ancak, özçıkâr gerektiğinde, herkes benim gibi düşünür ve bu kuruma saygı duymayarak onu zedelerse, yararımıza olan bu kurum yıkılır. Ben bu zedelenmeyi, dolayısıyla kurumun yıkılmasını istemem.

Bu parçaya göre, hukuk kurumunun varlığını sürdürmesi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Toplumsal denetim mekanizmalarının varlığına
- B) Evrensel hukuk kurallarının geçerliliğine
- C) İnsanların bu kurumun gereğine inanıp onu korumalarına
- D) Özçıkârların bu kurumun isteklerinden farklı olmasına
- E) Devletin güvence vermesine

(ÖSS 2003)

4. Toplumsal düzenin yasal olması yeterli değildir; toplumsal düzen aynı zamanda meşru görünmelidir. Bireyin, korku içinde yaşayan bir uyruk olarak değil, ikna olmuş bir yurttaş, özgür bir birey olarak toplumsal normları kendisinin normları diye algılaması da zorunludur. İnsanın bu normları içselleştirmesi, "rıza" ya da "meşrulaştırma" dediğimiz şeydir.

Parçaya göre meşruluğun dayanağı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Düzeni sağlayan yasalar bulunması
- B) Normların bütün bireyler için bağlayıcı olması
- C) Normların benimsenmesi
- D) Bireyin isteklerinin göz önünde bulundurulması
- E) Normların başka toplumlar tarafından da kabul görmesi

(ÖSS 2006)

5. Hobbes'a göre, doğası gereği insan insanın kurdur. Dünyanın nimetlerinden daha fazla yararlanmak için herkes herkesle savaşmak zorundadır. Bu durum insanları bir düzen aramaya yöneltmiştir, insanlar dünya nimetlerinden yararlanırken zora başvurmadan vazgeçmek üzere birbirlerine söz vermiş, zora başvurma yetisi ve gücünü boyun eğecekleri bir kişiye veya kuruma aktarmışlardır. Böylece devlet oluşmuş, birbiriyle uyuşmayan birçok iradenin yerini tek bir irade almıştır.

Hobbes'a göre, devlet nasıl oluşmuştur?

- A) İnsanların, zor kullanma haklarını kendi üstlerindeki bir güce devretmek üzere sözleşmeleriyle
- B) İnsanların, diğer topluluklar karşısında güç kazanmak amacıyla ulusal birliği oluşturmalarıyla
- C) İnsanların tüm siyasal kurumların üstünde bir tanrısal devlet kurma ülküsünde birleşmeleriyle
- D) İnsanların doğuştan var olan erdemlerini korumak amacıyla bir güç oluşturmalarıyla
- E) İnsanların mutluluk ortak idealine sahip bir güç birliği üzerinde sözleşmeleriyle

(ÖYS 1995)

6. Aristoteles, yönetim biçimlerini anlatırken şöyle demektedir; "Devlet birçok kişi tarafından yönetilirse bu ona, tıpkı giderleri toplulukça karşılanan bir şölenin tek kişinin hazırlayacağı bir şöleninden daha üstün olması gibi bir üstünlük sağlar. Onun içindir ki çoğunluk, birçok durumda, her kim olursa olsun tek bir kişiden daha iyi bir yargıdır. Ayrıca çokluk daha güç bozulur ya da kısırlır. Kötü bir anında olan ya da konuya ilişkin çok güçlü duyguları bulunan bir kişinin yargısı ister istemez çarpık olacaktır. Öte yandan bir kitlenin yargıda bulunması durumunda, kitleyi oluşturan her kişinin aynı anda aynı duygulara kapılmasını ve yargısını çarpıtmasını ayarlamak güçtür."

Aristoteles, bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Yönetim yetkisinin birçok kişiye dağıtılmasının iktidar kavgasını önleyeceğini
- B) Devlet işlerinde iş bölümünün, halk arasındaki dayanışmayı artıracığını
- C) Yönetim sorumluluğunun bir gruba paylaştırılması gerektiğini
- D) Kişilerin grup içinde, yalnız başlarına olduğundan daha duygulu davrandıklarını
- E) İnsanın, mutluluğa ancak topluluk içindeyken erişebileceğini

(ÖSS 2000)

7. Aristoteles'e göre, insanda erdemli olmak için doğal bir yatkınlık vardır, ama bu yatkınlığın geliştirilmesi gerekir, insan her şeyden önce toplumsal bir varlık olduğuna göre, erdem ancak toplum içinde, bir devlet düzeninde gerçekleştirilebilir. Yönetim şekillerinin doğru ya da yanlış olduğunu gösterecek ölçüt ise ahlaki gelişmedir. Bu gelişmeyi başlıca amaç olarak göz önünde bulundurmayan yönetim şekli de yanlıştır.

Aristoteles'e göre, devletin temel amacı aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?

- A) Bireylerin ahlakça olgunlaşmasını sağlamak
- B) Erdem sahibi olmayan bireylerin aile kurmasını engellemek
- C) En ahlaklı kişileri yönetime seçmek
- D) Erdemli yaşama yatkın olmayan bireyleri cezalandırmak
- E) Ahlaklı yaşamı engelleyen hazları yasaklamak

(1996 ÖYS)

8. – Hobbes'a göre, insan bencildir ve onun bütün eylemleri bu bencil doğasının arzularını tatmin etmeye yöneliktir. Bu durum, çıkar çatışması yüzünden insanların birbirleriyle sürekli savaş halinde olmasına yol açar. İnsanları bir arada tutabilmek için, devlet tek bir gücün egemenliğine dayanmalıdır.
- Locke insanların, doğaları gereği iyi olduğunu; bunun sonucu olarak, ilişkilerinin iyi niyet, yardımlaşma ve iş birliğine dayandığını ileri sürer. İnsanlar arasındaki iyi ilişkilerin sürdürülebilmesi, tek bir gücün değil, çoğunluğun egemen olduğu bir devlet düzeniyle mümkündür.

Bu bilgilere göre, Hobbes ve Locke'un devlet anlayışlarındaki fark, aşağıdakilerden hangisinin farklı oluşundan kaynaklanmaktadır?

- A) İnsanlığın geleceği ile ilgili beklentilerinin
- B) İnsanın psikolojik yapısı ve özelliklerine ilişkin görüşlerinin
- C) Yaşadıkları çağa egemen olan siyasi görüşlerin
- D) Toplumsal düzenlemelerin gerekli olup olmadığı konusundaki inançlarının
- E) Çevrelerindeki insanlarla karşılıklı ilişkilerinin

(ÖSS 1999)

9. Doktorlar, ateşli hastalıkları başlangıcında iyileştirmenin hiç de güç bir iş olmadığını, asıl güçlüğün herhangi bir hastalığı saptama konusunda yaşadığını söylüyorlar. Ama zaman geçip de eğer hastalığın ayırdına varılıp gerekenler yapılmazsa, iyileştirilmesi çok güç oluyor. Aynı şey "devlet" için de söz konusudur. Çünkü, herhangi bir yönetimde ortaya çıkma olasılığı bulunan aksaklık ve huzursuzluklar önceden saptandığında, bu tehlikeyi önlemek daha kolaydır. Ancak, bu aksaklıkların herkes tarafından görülecek ölçüde filizlenip büyümesine izin verilecek olursa, olayları kontrol altına almak için etkili çareler bulmakta zorlanılacaktır.

Bu parçada devletin sorumluluklarının hangisinden söz edilmektedir?

- A) Eğitim seviyesi yüksek yurttaşlar yetiştirmek için politikalar geliştirme
- B) İşleyişiyle ilgili olarak yurttaşlarını bilgilendirme
- C) Varlığını sürdürmek için yurttaşlık bilincini güçlendirme
- D) Kendi yapısını sorgulama ve çıkabilecek sorunlara karşı önlem alma
- E) Kişi hak ve özgürlükleriyle ilgili uluslararası sözleşmelere bağlı kalma

(ÖSS 2001)

10. Brian Redhead'e göre, siyasal düşünce tarihi, belli bir soruyu yanıtlama çabalarının tarihidir, soru aynen durmakta, yalnızca yanıtlar değişmektedir. Verilen yanıtların başlıcaları şunlardır;

- Çünkü, varlığım devletin varlığına bağlıdır.
- Çünkü, devlet Tanrı'nın iradesidir.
- Çünkü, devlet ve ben bir anlaşma yaptık.
- Çünkü, devlet ahlaki düşüncenin gerçekleştirilmesidir.

Buna göre, siyasal düşünce tarihi aşağıdakilerden hangisinin sorgulanmasına dayanır?

- A) Bürokrasinin gereğinin
- B) Devlet-ekonomi ilişkisinin
- C) Devlete itaat nedeninin
- D) İdeal düzenin olabilirliğinin
- E) Bireyin devlet için vazgeçilmezliğinin

(ÖSS 2003)

11. – Anarşizm, insan doğasının devlet ve toplumsal kurumlar tarafından bozulduğunu; insanların devlet düzeni olmadan da adil ve uyumlu bir biçimde yaşayabileceğini ileri sürer.
- Sofistler, insanın her yerde ve her zaman bağlanabileceği yasaların doğa tarafından konulmuş olduğunu; insan eliyle kurulmuş düzenlerin güçlüye ve egemen olana yaradığını, doğal durumda var olan güç dengesini bozduğunu savunmuşlardır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi anarşizm ve sofizmin ortak özelliğidir?

- A) İnsan doğası ile uyum içinde olan bir devlet biçimi önermeleri
- B) Toplumsal kural ve düzenlerin insanın özüne aykırı olduğu görüşünü benimsemeleri
- C) Devletin görevinin bireylere hizmet etmek olduğunu öne sürmeleri
- D) İnsanlar için her yerde ve her zaman geçerli olan temel toplumsal kuralları araştırmaları
- E) İnsan uygarlığının her türlü ürününü değersiz bularak reddetmeleri

(ÖSS 1999 İptal)

12. – Thomas More, Ütopya adlı eserinde para ve bireysel mülkiyetin yer almadığı, mutlak eşitliğe bağlı,
- Tommaso Campanella, Güneş Devleti adlı eserinde bilim ve felsefenin egemen olduğu, her türlü eylemde bütünün iyiliğinin ölçü alındığı,
- Francis Bacon ise, Yeni Atlantis adlı eserinde bilim ve onun verilerinin tek dayanak olduğu birer toplumsal düzen tasarlamışlardır.

Bu üç düşünürün toplumsal düzen anlayışları için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Hoşgörü ve erdemin önemini savunmuşlardır.
- B) Ulusal birliği temel alan görüşlerdir.
- C) Gerçekleştirilmesi bugün için olanaksız, düşsel yaklaşımlardır.
- D) Toplumsal değişimde liderliğe önem vermektedirler.
- E) Hukukun üstünlüğü düşüncesinin doğmasını sağlamışlardır.

(ÖYS 1994)

13. Bazı düşünürler, içinde yaşadıkları toplumsal düzeni eleştirmiş ve gerçekleşme şansı çok fazla olmayan düşsel bir toplum düzeni tasarlamışlardır. Bu düşünürler, insanın, dolayısıyla toplumun kurtuluşunun ancak tasarladıkları bu ideal düzene geçilmesiyle olanaklı olduğunu savunurlar.

Yukarıda sözü edilen ideal toplumsal düzen tasarımlarına ne ad verilir?

- A) Karizmatik egemenlik
B) Sivil toplum
C) Kozmos
D) Deizm
E) Ütopya

(ÖYS 1998)

15. Toplumun saygın ve demokratik olarak gördüğü kurumlardaki bozulmalar, kamuoyunu, böyle görül-meyen kurumlardaki bozulmalardan daha çok rahat-sız eder.

Bu durumun temelinde yatan düşünce aşağıda-kilerden hangisidir?

- A) Kötü olmazsa iyinin değeri bilinmez.
B) Saygınlık göreceli bir kavramdır.
C) Kurumlar toplumun güvencesidir.
D) İyi, zamanla değişen bir kavramdır.
E) En iyinin bozulması en kötüdür.

(ÖSS 2004)

14. "Söylediklerinizin hiçbirinde sizinle aynı görüşte de-ğilim; ancak onları söyleme hakkınızı ölünceye ka-dar savunacağım."

Voltaire, bu sözüyle, aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

- A) Kamu vicdanını
B) Yaratıcı düşünmeyi
C) Haberleşme özgürlüğünü
D) Seçme ve seçilme hakkını
E) Düşünce ve ifade özgürlüğünü

(ÖYS 1996)

ÇÖZÜMLER

1. A, B, C ve D seçenekleri siyaset felsefesinin ilgi alanı içinde yer alır, fakat E seçeneği siyaset felsefesinin değil, bilgi felsefesinin ilgi alanı içindedir.

Yanıt E

2. Paragrafın birinci cümlesinde A seçeneğinden, ikin-ci cümlesinde B seçeneğinden, üçüncü cümlesinde C seçeneğinden ve dördüncü cümlesinde de D se-çeneğinden söz edilmiştir. Fakat paragrafta E seçe-neğinden söz edilmemiştir.

Yanıt E

3. Soru kökünde hukukun insanların yararına olduğu ve herkesin bu bilgi ve bilinçle hareket ederek hukuk kurumuna sahip çıkması gerektiği, aksi takdirde hu-kuk kurumunun zedelenip yıkılacağı görüşü açık-lanıyor. Buna göre, hukuk kurumunun varlığını sür-dürmesi insanların bu kurumun yararını ve gereklili-ğini bilip onu korumalarına, sahip çıkmalarına bağ-lıdır. A, B, D ve E seçenekleri soru kökü ile ilgili değil-dir.

Yanıt C

4. Sorunun cevabı paragrafın ikinci ve üçüncü cüm-lelerindeki şu sözcüklerdedir: (Toplumsal düzenin meşru olabilmesi için) "bireyin... toplumsal normları kendisinin normları diye algılaması da zorunludur. İnsanın bu normları içselleştirmesi, "rıza" ya da "meşrulaştırma" dediğimiz şeydir." Bu ifadeler, top-lumsal düzenin meşru olabilmesi için, bu düzenin bağlı olduğu normların toplum bireyleri tarafından benimsenmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Bu anlam da C seçeneğinde özetlenmiştir.

Yanıt C

5. Soruda devletin nasıl oluştuğu sorulmaktadır. Bunun cevabı paragrafın üçüncü cümlesinin şu bölümünde açık olarak verilmiştir. "... insanlar dünya nimetlerin-den yararlanırken zora başvurmadan vazgeçmek üzere birbirlerine söz vermiş, zora başvurma yetisi ve gücünü boyun eğecekleri bir kişiye veya kuruma aktarmışlardır. Böylece devlet oluşmuş..." Buna göre, devletin doğuşunu A seçeneği ifade etmek-tedir.

Yanıt A

6. Paragrafın tümünde Aristoteles'in, yöneticinin bir kişi olması durumunda yönetimin daha çok yanıla-cağı, buna karşılık yönetimin bir grup olduğunda daha az yanılacağı, daha az duygusal davranacağı görüşü açıklanmaktadır. Kısacası Aristoteles'e göre, yönetim bir kişiye değil, bir gruba verilmelidir.

Yanıt C

7. Aristoteles parçada; insanın ahlaki bir varlık olduğ-u ve bu niteliğinin devlet düzeninde gerçekleşece-ğini, devletlerin doğru veya yanlış işler yapmasının ölçütünün de toplum bireylerini ahlaki yönden geliştirebilmesi olduğunu savunmaktadır. Buna göre dev-letin temel amacı bireyleri ahlaki yönden olgunlaş-tırmaktır.

Yanıt A

8. Soru kökünün birinci bölümünde Hobbes, ikinci bö-lümünde ise Locke devlete ilişkin görüşlerini insan psikolojisine ilişkin görüşlerine dayandırmaktadır. Başka bir deyişle Hobbes ve Locke insan doğasına ilişkin görüşlerinin farklı olması nedeniyle devletle il-gili farklı sonuçlara ulaşmaktadır. A, C, D ve E seçe-neklerinin soru kökü ile ilgisi yoktur.

Yanıt B

9. Paragrafta devletin, ileride olabilecek olumsuzlukları önceden görüp bunun önlemini alması gerektiği görüşü, doktorların hastalıkların teşhisi ve tedavisi örneğiyle açıklanmaktadır. Bu görüşü D seçeneği özetlemektedir. Diğer seçenekler soru kökü ile ilgili değildir.

Yanıt D

10. Soru kökünde verilen ve "çünkü" diye başlayan yanıtlar devlete itaat nedeninin sorgulanmasına dayanır.

Yanıt C

11. Soru kökünde anarşizm ve sofizmin insan doğasının insan tarafından kurulan düzenler ve devlet tarafından bozulduğu ortak görüşü dile getirilmiştir. Bu ortak özellik de B seçeneğinde verilmiştir. A, C ve D seçenekleri paragrafta aykırıdır. E seçeneği ise paragrafta ilgili değildir.

Yanıt B

12. Soru kökündeki "mutlak eşitlik", "bilim ve felsefenin egemen olması" gibi ifadeler gerçekleşmesi mümkün olmayan, düşsel tasarımlardır. Çünkü insanları tam olarak birbirine eşit yapmak mümkün olamaz. Aynı şekilde insan bilim yaptığı ve düşündüğü gibi aynı zamanda duygusal bir varlıktır, o zaman zaman duygusal da davranacaktır. Buna göre bilim ve felsefeyi toplumun her davranışına, kurumuna egemen kılmak da mümkün değildir. Demek ki bu görüşler, gerçekleşmesi imkânsız ve hayali olan toplum tasarımlarıdır.

Yanıt C

13. Soru kökünde özellikleri açıklanan toplumsal düzen tasarımlarına ütopya adı verilir.

Yanıt E

14. Voltaire paragraftaki sözleriyle düşünce ve ifade özgürlüğünü savunmaktadır.

Yanıt E

15. Soru kökündeki açıklama, toplumdaki en iyi, en saygın bilinen kurumlardaki bozulmanın toplumca en kötü olarak algılandığı anlamına gelmektedir.

Yanıt E

BÖLÜM

7

Sanat Felsefesi

1. Güzellik yalnızca sanat felsefesinin değil, estetiğin de konusudur. Sanat felsefesi yalnızca sanat eserlerindeki güzellikleri konu edinirken estetik hem sanat eserlerindeki hem de doğadaki güzellikleri konu edinir. Diğer bir deyişle sanat felsefesi estetiğin bazı konularını kapsar.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşmaz?

- A) Sanat felsefesi ve estetik benzer yönleri olan çalışma alanlarıdır.
B) Sanat felsefesi ve estetik arasında karşılıklı yardımlaşma vardır.
C) Sanat felsefesi ve estetiğin farklı yönleri vardır.
D) Estetiğin alanı sanat felsefesinin alanından geniştir.
E) Sanat felsefesi ve estetik güzelliği konu edinir.

2. I. Nesnelerin insanlarca beğenilen estetik görünüşü
II. İnsanın duygularını tatmin eden güzellik, düzen ve uyumluluk
III. Bir sanat eseriyle ilgili "Bu güzeldir." veya "Bu çirkindir." şeklinde yapılan değerlendirme

Yukarıda sırasıyla hangi estetik kavramlardan söz edilmiştir?

	I	II	III
A) Güzellik	Hoş	Estetik yargı	
B) Güzellik	Estetik yargı	Hoş	
C) Hoş	Güzellik	Estetik yargı	
D) Hoş	Estetik yargı	Güzellik	
E) Estetik yargı	Hoş	Güzellik	

3. Renk renk ağaç ve çiçeklerle dolu bir bahçeyi, yapmayı düşündüğü villa için inceleyen bir insanın tavrı estetik tavrı değildir. Buna karşın aynı bahçeyi oradaki çiçek ve ağaçların güzelliğini, renk ve biçim uyumunu anlamak için inceleyen kişinin tavrı estetik tavrıdır.

Buna göre, estetik tavrın belirleyici özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nesne ve olaylara önyargısız yönelme
B) Nesnelere maddi fayda sağlama düşüncesiyle yaklaşma
C) Nesnelere herhangi bir fayda gözetmeyen beğeni duygusuyla yönelme
D) Nesneler arasındaki ilişkileri anlamak isteme
E) Nesnelerin içinde sadece ilgi duyduklarına yaklaşma

4. Sanat bize yalnızca nesneleri kavramlaştırmayı veya kullanmayı değil, onları imgelemde canlandırmayı da öğretir. Sanat bize gerçekliğin daha zengin, daha canlı ve renkli bir imgesini ve gerçekliğin biçimsel yapısı içinde daha derin bir görüş gücünü kazandırır.

Bu parçada sanatın hangi yönü üzerinde durulmaktadır?

- A) Kaynağı B) İşlevleri C) Konusu
D) Amaçları E) Elemanları

5. Plotinos'a göre güzel, Tanrı'nın saydamlığıdır ve ondan, ancak ruhun arınmasıyla pay alınır. Ona göre, madde kendi kendine güzel değildir, idelarla aydınlanma oranı kadar güzeldir.

Plotinos'un bu açıklaması hangi felsefe sorusunun cevabı olabilir?

- A) Bir şeyi güzel yapan özellikler özünde mi, yoksa nesnede mi bulunur?
B) Sanatın anlamı, mahiyeti nedir?
C) Bir eseri sanat eseri yapan özellikler nelerdir?
D) Güzeli olan bir nesne insanda ne gibi etkiler yapar?
E) Güzeli anlamı ve kaynağı nedir?

6. Yaşadığımız evrendeki varlıklar birer görüntüden ibarettir. Halbuki bunların aslı ve özü görünmeyen ve değişmeyen bir evrendedir. O evreni biz akılla kavrarız. İçinde yaşadığımız dünya bu değişmez idealar dünyasının yansımasıdır. İnsan akıl penceresiyle bu "idea"lar evrenine bakar, değişen nesnelerden değişmez "idea"lara yükselir. Böylece "güzel"in özüne katılır, ondan pay alır. Güzel ancak böyle anlaşılır. İşte sanatçı "idea"lar dünyasında bulunan değişmez ve sonsuz güzelliği taklit ederek sanat eserini meydana getirir.

Platon'un bu parçada savunduğu sanat düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat, sanatkarın mükemmel varlıkları düşünmesidir.
B) Gerçek varlıklar bu dünyanın dışında olduğundan gerçek sanat da bu dünyanın dışındadır.
C) Gerçek sanat gerçek varlıklar olan ideaların taklit edilmesiyle oluşur.
D) Sanatçı sanatını çeşitli araçlarla ifade eder.
E) Evrende bir gerçek varlıklar, bir de onların yansımaları vardır.

7. İngiliz düşünürü Shaftesbury'e göre, güzelliği belirleyen en önemli öge doğruluktur. Nasıl doğru ölçüler ve uyum müziğin güzelliğini oluşturursa, doğru orantılar da mimari bir yapıtı güzel kılar. Doğruluk varlığın, evrenin yapısını, iç sayılarını ifade eder.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Güzellikle doğruluk farklı şeylerdir.
- B) Güzelliğin kaynağında doğruluk vardır.
- C) Güzelliğin ve doğruluğun kökeni aynıdır.
- D) Doğruluk ve güzellik akla hitap eder.
- E) Güzellik hayal gücüne seslenir.

8. Estetik yargılarda gördüğümüz şey, bu yargıların nesnelliğe dayanmadığı, doğruluk veya yanlışlıkla ilginin olmadığıdır. Örneğin, "Dede Efendi'nin Nevakâr'ı güzeldir." dediğinde burada bir bilgisellik söz konusu olmayıp, herhangi bir yargının doğruluğu ya da yanlışlığı da söz konusu değildir. Bu beste güzel olduğu kadar güzel olmayabilir de. Başka bir deyişle, güzellik o objenin kendisinde olan bir nitelik olmayıp benim ona yüklediğim öznel bir niteliktir.

Bu parçada savunulan temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gerçek sanat eserlerinin büyüklüğü tartışılmaz.
- B) Farklı kişilerin aynı sanat eseri karşısındaki duygulanımları aynı olabilir.
- C) Sanat eseri farklı sanatçılar tarafından farklı algılanır.
- D) Sanat yargıları kişilerin estetik duygularını yansıtır.
- E) Sanat yargıları nesnel değil, öznel yargılardır.

9. Sanat, sanatçının ömrü boyunca çevresinden aldığı izlenimlerle başlar. Bu izlenimleri sanatçının ruhu önce ayıklar, düzenler, sonra da birleştirir, sentez yapar. Daha sonra bu sentezi bir ifadeye dönüştürür. Bundan sonraki aşamada sanatçı ruhunda oluşan bu ifadeye bir de haz (zevk) duygusu katılır. Son aşamada ise, bu estetik olgu bir ifadeye, bir dile büründürülür. Bu dil de yine sanatçının ruhunda oluşur. Ama bu oluşum da bir kez gerçekleşir. Sanatçı istese de bir daha aynı ifadeye ulaşamaz.

B. Croce'un yukarıda açıklanan görüşleri hangi felsefe sorusunun karşılığı olabilir?

- A) Sanatın oluşum süreci ve anlamı nedir?
- B) Güzelin ölçütü nedir?
- C) Bir varlığı güzel yapan faktörler öznde mi, nesne de mi bulunur?
- D) Bir sanat eserine güzel diye değer biçerken kullandığımız ölçütler bilinçli mi, yoksa bilinç dışı mıdır?
- E) Estetik yargıların nitelikleri nelerdir?

10. Bir bisiklet ya da bir fizik kitabı sanat eseri değildir. Nitekim sanat sözcüğünün geniş anlamda kullanılmasından doğan sakıncayı önlemek için günlük dilde yarar amacı taşıyan nesnelerin üretilmesine "zanaat", hoş giden biçimler oluşturma etkinliğine de "güzel sanatlar" denmiştir.

Buna göre, bir nesneyi sanat eseri yapan nitelik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsana maddi veya manevi fayda sağlaması
- B) Sanatçının duygularına ve hayal gücüne dayanması
- C) İnsanlara duygusal hazlar vermesi
- D) Makine ile değil, basit aletlerle yapılması
- E) Değişik araçlarla ifade edilmesi

11. Yüce; insanca ölçülerini aşan, kendisinde üstünlük olan şeydir. Güzelde genellikle düzen, oran ve uyum vardır. Yücede ise uçsuz - bucaksızlık ve sınırsızlık söz konusudur. Güzel bizi heyecanlandırır; yüce ise şaşırtır ve ürpertir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi savunulmaktadır?

- A) Güzel ve yüce farklı kavramlardır.
- B) Güzel ve yüce bazı durumlarda aynı anlama gelebilir.
- C) Güzelliğin temelinde yücelik, yüceliğin temelinde güzellik vardır.
- D) Güzellik ve yücelik özdeş kavramlardır.
- E) Güzel ve yüce birer estetik olgudur.

12. Güzel de iyi de hoş gider. Ancak güzel, bir nesneyi seyretmekten duyulan hoşlanmadır, iyi ise ahlâk yasasına uygun olarak yapılan bir eylemden duyulan hoşlanmadır.

Bu parçayı aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) Güzelin ve iyinin benzer ve farklı yönleri vardır.
- B) Güzelin ve doğrunun benzer yönleri vardır.
- C) Güzelin ve iyinin farklı yönleri vardır.
- D) Güzel ve iyi insana haz verir.
- E) Sanat ve ahlâk insan eylemleriyle gerçekleşir.

1. Sanatın da oyunun da amacı kendisidir, her ikisi de yarar gözetmez. Başka bir deyişle; oyun, oyun olsun diye oynanır. Sanat, sanat olsun diye yapılır. Ayrıca sanat da oyun da insanı özgürlük dünyasına götürür.

Bu parçada üzerinde durulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatın kaynağı sanatçının oyun oynama isteğidir.
- B) Sanat ve oyun birbirine benzer.
- C) Sanat sanatçının duygularına ve hayal gücüne dayanır.
- D) Sanat sanatçının iç dünyasında bir kez gerçekleşir.
- E) Sanat sanatçının doğal nesnelerle bir oyundur.

2. Aristoteles'e göre; güzellik ahenktir, uyumdur, düzendir ve belli sınırdır. Onun belirttiği ahenk, bir bütünde, o bütünü meydana getiren kısımların birbirine uygun ve oranlı olmasıdır. Bu da simetri ve dakiklikle kendini gösterir. Simetri tam ortadır.

Aristoteles'in bu parçada açıklanan görüşleri aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı olabilir?

- A) Sanat nedir?
- B) Güzel insanda ne gibi etkiler yapar?
- C) Güzel nedir?
- D) Sanat eseri nasıl oluşur?
- E) Güzel olan şey aynı zamanda iyi midir?

3. Sanat eseri yarar amacı taşımaz. Bu demektir ki, sadece belli bir işlevi yerine getirmek üzere yapılmış bir eser sanat eseri sayılamaz. Örneğin, Süleymaniye Camii'ni sanatsal açıdan yüce kılan, onun bir ibadet yeri olarak tasarlanmış olması değildir. Onun sanatsal değeri mimari yapısıyla birlikte, yerine getirdiği işlevlerin bütünündedir. Mimar Sinan'ın bu eseri oluştururken duyduğu estetik, mimari kaygı, bu eserin yerine getireceği işlevlerden önce gelmiştir, ama onlarla birlikte bir bütün olarak ortaya çıkmıştır.

Bu parçada vurgulanan görüşü aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) Sanat eserinin sanatsal değeri ve amacı onun işlevlerinden önce gelir.
- B) Her sanat eserinin bir yapılış amacı ve bir de işlevi vardır.
- C) Sanat eserinin yapılış amacı ile gördüğü işlev birbirinden farklı olabilir.
- D) Sanat eserinin yapılış amacı ile gördüğü işlev aynı olmalıdır.
- E) Sanat eseri gerçekleştirilirken onun işlevleri göz önünde bulundurulur.

4. Sanatçı nesneyi eserine yansıtırken, kendisindeki yaratıcı hayal gücü ile onu değiştirir, zenginleştirir ve öyle ifade eder. Böylece her sanatçı, içinde bulunduğu kişisel ve çevresel şartlara göre, nesneyi farklı yorumlar.

Bu parçada sanatın hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Toplumdan topluma değişme
- B) Toplumdan etkilenme
- C) Farklı araçlarla ifade edilme
- D) Toplumu etkileme
- E) Öznel öğeler içermesi

5. "3 + 8 = 11" işlemi doğru bir işlemdir. Ancak biz bu işlemin güzel olduğunu söyleyemeyiz. Öte yandan bir öğrencinin derslerini başaramayarak bir yıl kaybetmesi bir realitedir, gerçektir, ancak biz bu duruma güzel diyemeyiz.

Yukarıdaki açıklama en çok hangi felsefe sorusunun cevabı olabilir?

- A) Güzellik ne anlama gelir?
- B) Hakikat (gerçek) nedir?
- C) Gerçek ve doğru aynı şey midir?
- D) Güzel, doğru ve gerçek bir ve aynı şey midir?
- E) Güzel ve doğru bir ve aynı şey midir?

6. B. Croce'a göre, sanatçı doğadan birtakım izlenimler alır, bunları kendi ruhunda senteze tabi tutar ve buradan belli bir ifadeye ulaşır. Bu ifade sanatçının ruhunda meydana gelen bir yaşantıdır. Sanatçı bu ifadeyi kendi ruhunda yaratır ve bundan estetik bir tatmin duyar. Bu ifade sürekli olmayıp sanatçının ruhunda bir kez ortaya çıkar. İşte sanatçı bu ifadeyi kaybetmemek, onu korumak için, söz konusu ifadeyi birtakım araçlarla dışlaştırır. Bu dışlaştırma süreci sonunda, sanatçının ruhunda oluşturduğu güzellik olgunlaşır ve ortaya çıkar.

B. Croce'un bu parçada üzerinde durduğu sanat düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatın somut ve soyut yönü vardır.
- B) Sanat sanatçının ruhunda bir kez oluşur ve sonra bazı araçlarla dışarıya yansır.
- C) Sanat eseri sanatçısına haz verir.
- D) Sanatın kaynağı sanatçının doğayla ilişkisidir.
- E) Sanatın kaynağı sanatkârın kişisel gözlemleridir.

7. Eğer Mimar Sinan hiç var olmasıydı, onun eşsiz eserlerini hiçbir zaman göremeyecektik. Aynı şey Sheakspeare'in, İtli'nin ve Beethoven'in, kısacası bütün sanatçıların eserleri için de söz konusudur.

Bu parçada üzerinde durulan sanat düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her sanat eseri sanatçısına özgüdür.
B) Her sanat eseri sanatçısından ve toplumsal koşullardan etkilenir.
C) Büyük sanatçıların eserleri herkesçe beğenilir.
D) Farklı sanat dallarında farklı sanat eserleri gerçekleştirilir.
E) Her sanat eseri insana sanatkarını hatırlatır.

8. Bir eserin sanat eseri sayılabilmesi için daha önce başkası tarafından yapılmamış olması gerekir. Taklit edilerek ortaya konan bir nesne ya da fabrikada seri olarak çok sayıda üretilen ve birbirinin eşi olan ürünler güzel de olsa sanat eseri sayılamaz.

Buna göre, bir eserin sanat eseri sayılması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Emek sarf edilerek elde edilmesine
B) Sanatkarın çabalarıyla oluşturulmasına
C) Doğal malzemelerle gerçekleştirilmesine
D) Özgün ve tek olmasına
E) Eserin, izleyenlerce güzel bulunmasına

9. Bir şeyden zevk alan bir kimse, başkalarının da o şeyden zevk almasını ister. Bu istek ancak güzel olanın karşısında duyulur. Çünkü insan hoş olandan herkesin hoşlanmasını istemez; ama güzel dediği şeye başkalarının da güzel demesini bekler. Bu da özel bir duyguyu ortak bir duyguya dönüştürür. İşte bu ortak duygu, estetik yargıların zorunluluğunu ve genel - geçerliliğini sağlar.

Kant'ın bu parçada savunduğu düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Herkesin kabul edebileceği ortak estetik yargılar vardır.
B) Tüm sanat eserleri herkes tarafından hoş bulunur.
C) Estetik eserler insana huzur verir.
D) Güzel ve hoş olarak bilinen nesneler herkesçe güzel ve hoş bulunmayabilir.
E) Tüm insanlarda güzele karşı eğilim vardır.

10. Platon'a göre güzellik ideadır. Güzellik, mutlak ve değişmezdir. Doğada gördüğümüz güzellikler, güzel ideasından pay aldıkları ölçüde güzel görünürler.

Platon'un bu parçada açıklanan görüşleri aşağıdaki kavramların hangisiyle isimlendirilebilir?

- A) Matematiksel güzellik
B) Doğal güzellik
C) İdeal güzellik
D) Yapay güzellik
E) Somut güzellik

11. Aşağıdakilerden hangisi sanat felsefesinin cevap aradığı sorulardan olamaz?

- A) Bir eseri sanat eseri yapan özellikler nelerdir?
B) Sanatçı kimdir?
C) Sanatın oluşum süreci nedir?
D) Sanat yargılarının özellikleri nelerdir?
E) İyi, erdem ve mutluluk nedir?

12. "Ben modern resim denen şeyi anlamıyorum. Nedir o, başı insan, vücudu hayvan olan varlıklar? Karikatür gibi insanlar, odaların içine girmiş deniz manzaraları!" diyen bir insanın sanat görüşü aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Sanat sanatçının ruhunda bir kez oluşur.
B) Sanat insanın varlığı anlama çabasıdır.
C) Sanat doğal varlığı olduğu gibi yansıtmalıdır.
D) Sanat insanın sonsuzluğu arama çabasıdır.
E) Sanat eseri insanda hoş duygular uyandırır.

13. Eğilim ve ihtiyaçlarımızı gideren, duygularımızı okşayan, zevk veren şeylere biz hoş deriz. Karanfilin kokusu, şeftalinin tatlılığı, bir serinlik bizde hoş duygular uyandırabilir. Hoş olan şeylere kendini kaptıran kişi, yaşamında zor durumlarla karşı karşıya kalabilir, kendi gözünde bile küçülebilir. Oysa güzellik duygusu kişiyi yüceltir, ona bir tür soyluluk kazandırır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Güzel ve hoş birbirinden farklı olgulardır.
B) Güzel olan nesneler insanlara hoş duygular verir.
C) Güzel ve hoşun bazı benzerlikleri vardır.
D) Hoş olan şey güzeldir, güzel olan şey de hoştur.
E) Güzel ve hoş birer estetik olgudur.

1. Güzel olan bir nesne, elbette ki hoştur, yani insana duygusal olarak keyif verir, fakat keyif veren her şey, estetik bir duygunun oluşumuna yol açmaz. Meselâ, bir koku, bir tat, belli bir yerdeki serinlik hoş olabilir fakat kesinlikle güzel olamaz. Güzel olan bir şeyden kesinlikle hoşlanırsınız; bununla birlikte, hoşlandığımız şeylerin büyük bir çoğunluğu, hemen her zaman bir ihtiyacın karşılanmasının sonucunda ortaya çıkar. Bunların güzellikle hiçbir ilgileri yoktur.

Bu parçada anlatılmak istenen görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Güzel ve hoş arasında karşılıklı ilişki vardır.
B) Güzel ve hoş olan nesneler insana zevk verir.
C) Bir şeyin hoş olması için önce güzel olması gerekir.
D) Güzel ve hoş iki önemli estetik olgudur.
E) Güzel olan her şey hoştur, ancak hoş olan her şey güzel değildir.

2. Güzel dediğimiz bir obje ile ondan duyduğumuz haz arasında zorunlu bir ilişki olduğunu düşünürüm. Çünkü estetik yargılar tüm insanlar için ortak estetik bir duyguya dayanır. Bu ortak estetik duygu, tüm insanlar için geçerli olduğuna göre, benim estetik haz duyduğum ve güzel dediğim bir obje karşısında diğer insanların da aynı duyguyu duymalarını ve onu güzel olarak algılamalarını, sahip olduğumuz ortak estetik duyguya dayanarak beklerim.

Kant'ın bu parçada savunduğu sanat görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aynı sanat eseri her insanda farklı duygulara neden olur.
B) Sanat eseri, kendisini algılayanlara zevk verir.
C) Estetik, insanların zevklerini geliştirir.
D) Tüm insanların estetik zevkleri geliştirilmelidir.
E) İnsanların estetik yargıları ortaktır.

3. Sanat, sanatçının ruhunda meydana gelen bir yaşantıdır. Sanatçı ruhunda oluşan eserini kalem, bez, boya, yazı gibi araçlarla dışlaştırır. Sanatçı herkes için aynı olan dış dünyadan farklı izlenimler alıyor ve bu izlenimleri kendi ruhunda, kendisine göre senteze tabi tutuyorsa, aynı şey bireyler için de söz konusudur. Bireyler de, sanatçının eserinden kendilerine, kendi doğal ve manevi yapılarına göre farklı izlenimler alır ve bu izlenimleri kendi ruhsal yaşantılarına göre farklı bir senteze tabi tutarlar.

B. Croce'un bu parçada savunduğu düşünce aşağıdakilerden en çok hangisini destekler?

- A) Her sanatkarın kendi eserine verdiği değer farklıdır.
B) Sanatçı eserine kendi öznel niteliklerini yansıtır.
C) Sanat eseri, gerek sanatçı ve gerekse onu izleyenler için öznel bir değere sahiptir.
D) İnsanlar sanat eserlerini ortak estetik duygularına göre değerlendirirler.
E) Sanat sanatkarın hayal gücüne dayanır.

4. Sanat olgusunu oluşturan öğelerden biri de estetik nesnedir. Sanatçının (estetik öznenin) estetik bir yaşantısı olması, haz duyması, birtakım duygular, heyecanlar, coşkular yaşayabilmesi için, karşısında estetik nesne dediğimiz bir doğal varlığın, bir sanat yapısının bulunması gerekir. Estetik nesne "güzel" dediğimiz nesnedir ve kendisine güzel dememize yol açan birtakım nitelikleri vardır. Kimi estetikçiler estetik olgusunu doğrudan doğruya estetik nesnenin, "güzel" dediğimiz şeyin bu niteliklerine bağlar, onlara indirgerler.

Yukarıda açıklanan görüşler en çok hangi felsefe sorunu ile ilgilidir?

- A) Doğal güzelliklerin mi, sanat güzelliklerinin mi daha mükemmel olduğu
B) Herkesin paylaşılabileceği estetik yargıların olup olmadığı
C) Bir eseri güzel yapan ölçütlerin neler olduğu
D) Sanatın oluşumunda nesnelerin yerinin ne olduğu
E) Sanatın oluşmasında sanatçının ruhsal dünyasının rolünün ne olduğu

5. Kant'a göre, hiçbir karşılık gözetmeden hoşlandığımız varlıklar "güzel"dir. Güzel, dolaysız bir şekilde, genel olarak hoş giden şeydir. Bir şey şu ya da bu amaca uygun olduğu için değil, benim kavrayışıma uygun ve elverişli olduğu için zorunlu olarak güzeldir.

Kant'ın bu parçada savunduğu görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Güzel olan varlıklar insanda hoş duygular uyandırır.
B) Güzel ve hoş arasında yakın ilişki vardır.
C) Güzel olan varlıklar insana çıkar sağlamaz.
D) Karşılıksız olarak hoş giden nesne güzeldir.
E) Güzel hoş giden, hoş giden de güzeldir.

6. Güzel ideadır. İdea kusursuz, eksiksiz ve mükemmeldir. Fakat içinde yaşadığımız âlem eksik ve kusurludur. Biz, bu eksik ve gerçeğin kendisini vermeyen âlemde yaşarken, idea dünyasına ait olan güzellik ideasını ruhumuz daha önce gördüğü için güzellik ideasını ancak hatırlayabiliriz. Sanat, güzel ideasını hatırlayıp taklit etme olduğundan, yapılan eser ne kadar ideaya yaklaşırsa, o oranda güzel olur.

Platon'un yukarıdaki açıklamasında aşağıdakilerden hangisinin cevabı yoktur?

- A) Sanat eserini güzel yapan şey nedir?
B) Güzel nedir?
C) Estetik yargıların nitelikleri nelerdir?
D) Gerçek güzelin özellikleri nelerdir?
E) Sanat nedir?

7. Yargı, bir iddiayı dile getiren söz dizisidir. Yargılar gerçeklik ve değer yargıları olmak üzere ikiye ayrılır. Gerçeklik yargıları nesneler dünyasına ilişkin yargılardır. Değer yargıları ise değerlendirmeye ilgilidirler. Bir tutum, bir davranış, duyum ya da bir şey karşısında bireyin tepkisini dile getirirler.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi bir değer yargısıdır?

- A) Dünya bir gezegendir.
B) Ali okula gidiyor.
C) Bu şiir güzeldir.
D) Afrika'daki akarsuların debisi fazladır.
E) Yılın en kısa günü 21 Aralık'tır.

8. Schiller'e göre, sanatla oyun arasında bir benzerlik vardır. Çünkü hem sanatta hem de oyunda realiteden uzaklaşılır, gerçek dışı bir dünyaya yönelinir. Her ikisi de düşe ve kurguya dayanır. Her ikisinde de fayda amacı güdülmez. Sanat da oyun da bireyi stresten kurtarır.

Bu parçada savunulan temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatın ve oyunun kaynağı birdir.
B) Sanatın ve oyunun bireye maddi yararı vardır.
C) Sanat ve oyun birbirine benzer.
D) Sanat ve oyun birer etkinlik alanıdır.
E) Sanat ve oyun insanı eğitir.

9. Kant'a göre; iyi, isteme ile ilgilidir, istemenin bir özelliğidir. Yani iyi ahlâkla ilgili bir kavramdır. Güzel ise estetik bir değerdir. "İyi" karşısında "güzel" karşısında olduğu gibi ilgisiz, yalnızca seyirci halinde kalamayız. "İyi"yi gerçekleştirmemiz gerekir, oysa "güzel"den estetik haz duymakla yetiniriz, "güzel"i eyleme ilişkin bir zorlayıcılığı yoktur.

Kant'ın bu parçada üzerinde durduğu görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Güzel ve iyi birbirine benzer.
B) Güzel ve iyinin kaynağı aynıdır.
C) Güzel ve iyi sanatla ilgili kavramlardır.
D) Güzel ve iyi estetik beğeniyi ifade eder.
E) Güzel ve iyi birbirinden farklıdır.

10. Hegel'e göre; güzel, duyuşal biçimlerde görünen gerçektir. Gerçek olan akla uygundur, akla uygun olan gerçektir. Bu nedenle, gerçek şeylerin bir özelliği olan güzellik gerçekte özdeşdir.

**Buna göre, Hegel'in savunduğu görüş aşağıdaki-
leren hangisidir?**

- A) Güzel ve gerçek birbirini etkiler.
B) Güzel ve gerçek birbirine benzer.
C) Güzel ve gerçek farklı olgulardır.
D) Güzel ve gerçeğin benzer ve farklı yönleri vardır
E) Güzel ve gerçek özdeşdir.

11. Sanat, sanatçının doğada olmayan yetkinliği kendi ruhunda; duygu, düşünce ve hayal gücünü kullanarak yaratmasıdır. Ancak doğada yetkinlik olmadığı için sanatçı ilhamını doğadan almamalıdır.

Yukarıda, hangi felsefe sorunuyla ilgili görüşler yer almaktadır?

- A) Sanatın işlevinin ne olduğu
B) Sanatın özelliklerinin neler olduğu
C) Sanatın içeriğinin ne olduğu
D) Sanatla oyun arasında benzerlik olup olmadığı
E) Sanat yargılarının özelliklerinin neler olduğu

12. Romantik ressamlar dağları resmedinceye kadar doğada dağların güzelliği fark edilmemiştir. Ancak romantiklerin eserlerinde dağlar görülüp onların güzelliği kavrandıktan sonradır ki, insan doğada dağların güzelliğini fark etmiş ve ondan hoşlanmıştır.

Ressam Delacroix'nın, bu parçada savunduğu görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat güzelliği doğa güzelliğinin bir yansımasıdır.
B) Sanat yalnızca doğal güzellikleri daha güzel hale getirmekle uğraşmalıdır.
C) Sanat güzelliği doğal güzellikten daha üstündür.
D) İnsan sanat güzelliğini algıladıktan sonra doğadaki güzelliği anlayabilir.
E) Sanatçı doğal varlıkları kendi yöntemiyle ifade eder.

1. Aristoteles: "Bir resme bakan, ona bakarken bu resmin neyi anlattığını, gerçekte bu ya da şu kimsenin resmi olduğunu öğrenir. Bundan dolayı da resme hoşlanarak bakar. Ama resmin ilgili olduğu nesne, eğer rastlantısal olarak daha önce görülmemişse, o zaman bir taklit olan resim, böyle bir taklit ürünü olarak, ona bakan insanda bir hoşlanma duygusu uyandırmaz." diyerek sanatın konusunun doğa olduğunu vurgulamak ister. Aristoteles'e göre sanat, insanın en yetkin olan doğanın başlatmış olduğu şeyi insan eliyle tamamlamaktır. Bu tamamlama işlemi taklitte sağlanır.

Buna göre, Aristoteles'in "Sanat nedir?" sorusuna verdiği cevap aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın yetkin olanı arama eylemidir.
B) Sanatçının doğal varlıkları yansımasıdır.
C) İnsanın doğal nesnelerle bir oyunudur.
D) Sanatçının doğada olmayan yetkinliği kendi iç dünyasında oluşturmaktır.
E) Evrensel değerlerin sanatçı duyarlılığıyla ifade edilmesidir.

2. İnsanlar ressamların yaptıkları resimlerde gerçek hayattaki manzaraları hatta gerçek hayattaki yalnızca olumlu şeyleri görmek isterler. Oysa sanatçı gerçeği kendisine göre algılar, yorumlar, bunun yanında hayatın hem olumlu hem de olumsuz yönlerini resmeder. Sanatçı güzel bir çiçeği, güzel bir manzarayı resmettiği gibi, bir savaş, bir bombalama sahnesini de resmedebilir. Eğer resimde gerçeği yansıtmak esas olsaydı, en mükemmel sanatın fotoğrafçılık olması gerekirdi.

Bu parçada aşağıdaki sanat görüşlerinden hangisi eleştirilmektedir?

- A) Sanat ilhamını doğadan almalıdır.
B) Sanatçı doğayı istediği gibi yansıtabilir.
C) Sanat doğayı, varlığı olduğu gibi yansıtmalıdır.
D) Sanatın kaynağı sanatçının psikolojik dünyasıdır.
E) Sanat doğada olmayan yetkinliği arama çabasıdır.

3. F. Schiller'in sanat kuramına göre, sanat ve oyun ileri derecede birbirine benzer: Sanat sanat olduğu için, oyun da oyun olduğu için yapılır. Her ikisi de insana huzur verir, sıkıntılardan kurtarır, insanı özgür yapar. Sözgelimi çocuk nasıl oyun oynarken yalnızca oyunu düşünür ve oyun sırasında özgürlüğünü yaşarsa, sanatçı da eserini oluştururken yalnızca eserini düşünür ve özgür olduğunu hisseder. Buna göre, sanat sanatçının bir oyunudur.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Sanatın ve oyunun amacı kendileridir.
B) Sanat ve oyun birbirine benzer.
C) Sanat ve oyun insanı mutlu eder.
D) Sanat ve oyun insanlara bazı maddi yararlar sağlayabilir.
E) Sanat ve oyun insanı özgür yapar.

4. "Biz romantik olduktan sonra dağlar güzelleşti."

Delacroix'nın bu deyişiyle aşağıdakilerden hangisi bağdaşmaz?

- A) Sanatın güzelliği, doğadaki güzelliği anlamaya yardımcı olur.
B) Doğadaki güzelliği anlamak için ona sanat açısından bakmak gerekir.
C) Doğa bir sanat eseri olarak algılanabilir.
D) Doğadaki güzellik sanattaki güzellikten üstündür.
E) İnsanlar sanattaki güzellikleri fark edince doğadaki güzellikleri de fark edebilir.

5. Doğa; güzel, iyi, hoş, yüce gibi değerlerin dışında bir gerçeklik olarak vardır. Doğayı yararlı, doğru, iyi ve güzel yapan insandır. İnsan, yaşadığımız evrene değerler; amaçlar koyar ve böylece evreni yararlı, iyi ve güzel bir evren yaparak kendisi için anlamlı hale getirir.

Bu parçada vurgulanan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğa insanı, insan da doğayı etkiler.
B) Doğa ve insan birbirine bağımlıdır.
C) İnsan doğada en anlamlı ve en değerli varlıktır.
D) İnsan sanat eserlerinde doğal varlıkları taklit eder.
E) Doğa, insan eliyle değer ve anlam kazanır.

6. Bir sanat eserinin duysal, biçimsel ve yaşamsal açıdan değeri vardır. Sanat eserinin duysal değeri, estetik öznenin sanat eserini sadece duysal özellikleriyle kavradığında hoşlandığı değerlerdir. Duysal değerlerin oluşması biçimsel değerlerin oluşmasına yol açar. Biz tek başına ses ya da renklerin nitelikleriyle heyecanlanmayız. Bu öğeler arasındaki ilişkileri fark ederiz. İşte bu ilişkiye sanat eserinin biçimi (formu) adı verilir. Burada biçimden (formdan) kastedilen sanat eserinin parçalarının birbirleriyle ilişkisi, onun bütünsel örgütlenmesidir. Sanat eserinin yaşamdan gelen değerleri şöyle açıklanabilir. Örneğin, bir cami İslâm dinindeki namazın ve onun topluca kılınmasının önemi bilinmeden tam olarak anlaşılamaz.

Bu parçada savunulan temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat yapıtları aynı olayı farklı öğelerle ifade edebilir.
B) Her sanat yapıtının farklı elemanları birbirinden bağımsızdır.
C) Her sanat yapıtının sanatçısı ve onu izleyenler nazarındaki değeri farklıdır.
D) Her sanat yapıtı insanlara diğerlerinden farklı mesajlar verir.
E) Her sanat yapıtının kültürel, biçimsel ve duysal anlamı ve değeri vardır.

kareköt

7. Biz insanlar bir sanat yapıtına baktığımızda yalnızca ses ya da renklerin nitelikleriyle heyecanlanmayız. Bu öğeler arasındaki ilişkileri fark ederiz. İşte bu ilişkiye sanat eserinin "formu" adı verilir. Burada "form" dan kastedilen sanat yapıtının, örneğin, heykelin dış görünüşü ya da biçimi değildir. Sanat eserinin parçalarının birbirleriyle ilişkisi, onun bütünsel örgütlenmesidir.

Buna göre, "sanat eserinin formu" sözcüğüyle kastedilen anlam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat yapıtının duyu organlarıyla algılanan somut yönüdür.
B) Sanat yapıtının öğelerinin birbirleriyle olan uyumu ve bütünlüğüdür.
C) Sanat yapıtının toplumsal koşullardan aldığı etkilidir.
D) Sanat yapıtının insanlar üzerinde bıraktığı etkilerdir.
E) Sanat yapıtının sanatçısına özgü olan özellikleridir.

8. Her sanat eseri, onu estetik olarak kavrayan, yani onu yalnız maddi bir varlık olarak değil de, sanatçının duygu, düşünce ve hayal gücünün katılığı ile biçim kazanmış kendine özgü bir varlık olarak algılayan insan için bir sanat eseridir. Aksi halde sanat eseri bir sanat eseri olarak değil de bir madde varlığı olarak kavranır.

Buna göre, bir eserin sanat eseri olarak algılanma koşulu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat eserinin maddi yönünün iyi bilinmesi
B) Sanat eserinin sanatkarın psikolojik özellikleriyle birlikte ele alınması
C) Sanat eserine, diğer sanatçılar tarafından verilen anlamın bilinmesi
D) Sanat eserini inceleyen kişinin sanatçı duyarlılığına sahip olması
E) Sanat eserlerini değerlendirecek kişilerin sanat eğitimi almış olması

9. Bazı tablolar doğada bulunan bir nesneyi konu edinir. Örneğin, Rönesans döneminde bir ressam doğada bulunan bir nesneyi, ne kadar aslına uygun olarak yansıtsa, o kadar başarılı sayılırdı. Ancak resimde doğaya uygunluk o eserin sanat açısından değerli olduğunu göstermez. Çünkü eğer bu doğru olsaydı, fotoğraf sanatının en değerli sanat olması gerekirdi. Resim sanatına da gerek kalmazdı. Aynı şekilde iyi bir roman da iyi bir tarih araştırmasından başka bir şey olmazdı.

Bu parçada vurgulanan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bazı sanat eserleri doğal varlığı olduğu gibi yansıtmayabilir.
B) Sanat, sanatçının psikolojik yaşantılarından kaynaklanır.
C) Sanatçı ilhamını doğal varlıklardan almalıdır.
D) Sanat eserleri doğayla ilgili olmakla beraber doğayı olduğu gibi yansıtmak zorunda değildir.
E) Sanatın konusu doğal varlıklar olduğundan sanat eserleri doğayı olduğu gibi yansıtmalıdır.

1. Estetik, güzel üzerine düşünme çabasıdır. Refik Fersan'ın bir saz semaisi, Mikela'nın bir heykeli güzel olduğu, bizde hoş ve soylu duygular uyandırdığı gibi, bir atın yürüyüşü veya bir kentin sokakları da güzel olabilir ve bizde benzeri duygular uyandırabilir. Estetik, güzeli bütün alanlarda, sanat felsefesi ise yalnızca sanat yapıtları çerçevesi içinde sorgular. Başka bir deyişle, sanat felsefesi estetiğin kavram ve problemlerini sınırlı bir alanda inceler.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Güzellik sanat ile sınırlı değildir; başka alanlarda da söz konusudur.
B) Estetik, doğadaki veya çevremizdeki bir olayın güzel olup olmadığını sorgulayabilir.
C) Sanat felsefesinde ele alınan bazı kavramlar, estetiğin kapsamına da girer.
D) Güzeli, hem estetiğin hem de sanat felsefesinin konusu olabilir.
E) Sanat yapıtı doğadaki güzeli, sanatçının yorumuyla yansıtılmasıdır.

(ÖSS 1999)

3. Ege'deki bir koyu, tasarladığı otele uygun olduğu için güzel bulan bir mimar ya da incelemek istediği canlıları barındırdığı için beğenen bir biyolog estetik bir tavır içinde değildir. Aynı koyu, yalnızca, kıyıya vuran dalgaların izlerinden, yamaçtaki ormanın suya yansımından etkilenecek beğenen bir kişinin bu tavrı estetikdir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi estetik tavrın belirleyici bir özelliğidir?

- A) Kişinin bir nesneyi kendi ölçütlerine dayanarak beğenmesi
B) Kişinin hoşuna giden bir nesnenin çoğunluk tarafından da beğeniliyor olması
C) Kişinin, ilgi duyduğu nesneye çıkar gözetmeyen bir beğeni ile yönelmesi
D) Kişinin beğenisinin nesnenin bütününe değil, belirli özelliklerine yönelik olması
E) Kişinin bir nesne ile ilgili beğenisini başkalarıyla paylaşmak istemesi

(ÖSS 1999 İptal)

kareköt

4. Güzellik;
* Plotinos'a göre Tanrısal aklın evrendeki ışması,
* Hegel'e göre mutlak ruhun nesnede yansımalarıdır.

Buna göre, bu iki filozofun güzellik anlayışı aşağıdakilerden hangisiyle nitelenebilir?

- A) Hazzı öne çıkaran estetik tavrıdır.
B) Şüpheli görüşlerdir.
C) İdealist görüşlerdir.
D) Değerlerin zamanla değiştiğini savunan görüşlerdir.
E) Estetik nesnenin yararına önem veren yaklaşımlardır.

(ÖYS 1996)

2. "Estetik" aşağıdaki kavramlardan hangisini sorgular?

- A) Güzeli B) İyi C) Doğru

- D) Erdem E) Gerçek

(ÖYS 1994)

5. Aristoteles'e göre, sanat sanatçının nesneleri taklit etmesiyle doğar. Sanatçılar neyi nasıl taklit ettiklerine göre birbirinden ayrılır. Edebiyat insan eylemlerini ve nesneleri söz ile, müzik ses ile, resim renk ile taklit eder.

Aristoteles'in bu görüşüne göre sanat nedir?

- A) Sanatçının hakikati araştırmasıdır.
B) İdeal olanın yaratılmasıdır.
C) Sanatçının madde ve biçimle oynamasıdır.
D) Doğal olanın yansıtılmasıdır.
E) Güzel ideasının dayanağıdır.

(ÖYS 1997)

6. Bir tabloda gökyüzünün mavi, otun yeşil olmasını bekleyen kimseler, tabloda başka renkler görünce şaşırırlar. Oysa, mavi gök ve yeşil çayırlara ilişkin her şeyi unutmayı bir denesek; dünyaya sanki başka bir gezegenden şimdi gelmişçesine bakıp onu ilk görmüş gibi olsak, işte o zaman nesneler değişik renklerle görünürlerdi bize. Ressamlar da bazen başka bir gezegenden gelmiş gibi, dünyayı yepyeni bir gözle görmemizi isterler. Bize, doğadaki varlıkların güzelliklerini görmeyi öğretenler de onlardır. Onları izleyip, onlardan bir şeyler öğrenirsek, pencereden dışarı bakmak bile heyecan verici bir serüvene dönüşecektir.

Bu parçada sanat eserinin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Sadece, güzel olması amacıyla yapılması
B) Bir benzerinin olmaması
C) Belirli bir sanat akımının izlerini taşıması
D) Sanatçının öz ve biçim arasında kurduğu dengeğin bir sonucu olması
E) Dünyayı, alışık olunandan farklı bir anlayışla yansıtması

(ÖSS 2000)

7. İnsan olarak yaşantılarımız ve iç dünyamız bilinmeyenlerle, keşfedilmemişliklerle doludur. Sanat, insanın iç dünyasını keşfetmeye, adlandırmaya çalışır. Sanat yapıtında okura, seyirciye, dinleyiciye sunulan, onun için yeni olan bir yorumdur. Bir şiir, bir resim, bir senfoni insan için hep yeni bir keşif, yeni bir adlandırmadır. Gerçekten de bir sanat yapıtıyla ilk kez karşılaştığında insanı şaşırtan budur.

Bu parçada, bir sanat yapıtı karşısında duyulan şaşkınlık aşağıdakilerden hangisine bağlanmaktadır?

- A) Dünyayı eleştirel bir bakış açısıyla yansıtmasına
B) İnsanın anlayamadıkları karşısında duyduğu korkuyu gidermesine
C) İnsanı, önceden farkına varamadığıyla karşı karşıya getirmesine
D) İnsana hoş duygular yaşatmasına
E) Başka sanat yapıtlarında ele alınmamış bir konuyu işlemesine

(ÖSS 2002)

8. Kitap okuyan bir çocuğun, kendisini kitabın konusuna kaptırması, söz gelişi zavallı Robinson'u adadan kurtarmak için kafa yorması, sanat yapıtının doğası yönünden ilginç bir durumdur. Elindeki romana dalmış bir yetişkinin, odaya başka birinin girmesiyle birden irkilmesi, gerçek dünyaya ancak birkaç saniye duraksadıktan sonra uyum sağlayabilmesi de böyle bir durumun sonucudur. Bu iki örnekte de romanın kurmaca yapısı, okuru yaşadığı dünyadan çekip olayların salt duyularla izlenemeyeceği bir dünyaya itmiştir.

Bu parçaya dayanarak sanat yapıtıyla ilgili aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Düş gücüyle keşfedilebilecek ayrı bir dünyası vardır.
B) Sanatçının dünyaya bakış açısını yansıtır.
C) Yaşamın değerinin kavranmasına yardımcı olur.
D) Temel amacı, gerçeğin kavranmasını sağlamaktır.
E) Gerçek dünyayı yücelterek yeniden kurgular.

(ÖSS 2002)

9. Sanatta, nesnelerin bildiğimiz anlamından kopabilmemiz, onları düşündüğümüz gibi değil, oldukları biçimde kabul edebilmemiz gerekir. Örneğin, bir tabloda, ekmek fırını camekânında bir dikiş makinesiyle bir şemsiye bir arada olabilir. İşlevi saf ve kesin bir biçimde saptanmış gerçek bir nesnenin (bir şemsiye) kendinden çok uzak bir başka nesneyle (bir dikiş makinesi) birlikte, her ikisi için de garip kaçan bir yerde (bir fırın camekânı) bir arada olmaları, kendiliğinden bu nesneleri işlev ve kimliklerinden ayırır. Bu nesneleri eski anlamlarıyla görmek bir yanılgıdır. Artık onlar, gerçek, şiirsel, yepyeni bir anlama kavuşmuştur.

Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi öne sürülmektedir?

- A) Var olmanın anlamı sanatçıya göre değişir.
B) Gerçek sanatçı, yapıtlarında doğanın gizemini yansıtır.
C) Sanatçı, yapıtında kendi kişiliğinin ipuçlarını verir.
D) Sanat, doğadaki gerçekliğe farklı bir anlam kazandırır.
E) Sanatın amacı güzeli ortaya koymaktır.

(ÖSS 2005)

10. Bizleri sanata yönelten güçlü dürtülerden biri de gündelik hayatın acı verici kabalığından, sıkıcı monotonluğundan ve sürekli değişen kişisel istekler zincirinden kaçma gereksinimidir.

Bu cümlede sözü edilen gereksinim, sanatta özellikle hangi yolla giderilir?

- A) Belirli bir üslubu sürdürme
B) Alanını sınırlama
C) Kurmaca dünya oluşturma
D) Kalıcı yapıtlar verme
E) Kullanacağı tekniği belirleme

(ÖSS 2004)

11. Estetik beğenilerin tartışılmayacağı sözü doğru olabilir; ama bu, beğenin gelişebileceği doğrusunu da dışlamamalıdır. Bunu, herkes, herhangi bir alanda, günlük yaşantısından çıkarabilir. Örneğin, değişik müzik türleri dinlemekten pek keyif almayan birisi müziğin diğer türlerini inceleyecek vakit, istek ve fırsat bulsa, yeğlediği türü ve tarzları yanılmadan ayırt edecek düzeye gelebilir; artan bilgisi de müzikten daha ince tatlar almasına katkıda bulunabilir. Aynı şekilde bir kişi değişik minyatürleri seyrede seyrede minyatür sanatı konusunda bir anlayışa ve seçiciliğe ulaşabilir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

- A) Sanat hakkında bilgi sahibi olabilmek için sanata eleştirel bakmak gerekir.
B) Yapımı çok zaman ve emek gerektiren yapıtlar çoğunluk tarafından beğenilir.
C) Sanat yapıtları ancak o ürünü yaratan sanatçılar tarafından açıklanabilir.
D) Üzerinde görüş birliğine varılan yapıtların sanatsal değeri vardır.
E) Sanattaki beğeni, karşılaşılan eserler çeşitlendikçe gelişir.

(ÖSS 2001)

12. Büyük bir sanat yapıtı karşısında kişi, dünyaya bakış açısının genişlediğini, hem dünyayı hem de kendi benliğini kavrayışının derinlik kazandığını görür. Yeni bir ışık altında bakar her şeye, birçok şeyi ilk kez görür; ama hep olgunlaşarak bakar. Her yapıtın dünyası, bir bakıma, onu algılayanın dünyasıyla bütünleşir; iki dünyanın karşılıklı alışverişinden kendi benliğinin aydınlandığını gözler kişi.

Bu parçada bir sanat yapıtının hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) İnsan doğasını yansıtması
B) Sanatçının duygularını dile getirmesi
C) İzleyen kişiyi geliştirmesi
D) Bir eşinin daha bulunmaması
E) Bir yarar gözetilerek yapılmaması

(ÖSS 2001)

kareköt

kareköt

13. Kimi sanatçılar dünyayı, ona ilişkin her türlü bayat algının; pembe ten, sarı veya kırmızı elmalara ilişkin her türlü önyargının dışında, yepyeni görmemizi isterler. Basmakalıp düşüncelerden kurtulmak kolay değildir elbette; ama bu kalıplardan kurtulan sanatçılar, genellikle en ilginç yapıtları veriyorlar. Bize, doğadaki varlıkların hiç düşlemediğimiz, yepyeni güzelliklerini görmeyi öğretenler de onlardır. Eğer onları izleyip onlardan bir şeyler öğrenirsek, pencereden dışarı bakmak bile heyecan verici bir serüvene dönüşecektir.

Bu parçaya göre, sözü edilen sanatçılar bize aşağıdakilerden hangisini kazandırmaktadır?

- A) Heyecanları denetleme yetisi
- B) Değerleri karşılaştırma yetisi
- C) Renkleri doğadaki gibi algılama gücü
- D) Farklı güzellik anlayışlarını kabul etme eğilimi
- E) Doğadaki güzellikleri resme yansıtma isteği

(ÖSS 2003)

14. – Ressam sadece resim yapar, kendi düşüncelerini resme yapıştırmaz.
- Sanatçı eserini gerçekleştirmesindeki niyetiyle değil, yalnızca gerçekleştirdiği eserin niteliğiyle övgüyü hak eder.

Bu iki yargıdan çıkarılabilecek ortak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatçının görevi toplumu aydınlatmaktır.
- B) Sanatçı yaşadığı kültürün etkisindedir.
- C) Sanatta önemli olan, sanat eserinin kendisidir.
- D) Her izleyici sanat eserini kendisine göre yorumlar.
- E) Sanatçının niyeti, sanat eserinin niteliğini belirler.

(ÖSS 2007)

15. Delacroix "Biz romantik olduktan sonra dağlar güzelleşti." demiştir. Ona göre, romantik dönem ressamı dağları öyle güzel resmetmiştir ki, insanlar onların eserlerindeki dağları görüp bunların güzelliklerini kavradıktan sonra, doğada dağlara başka bir gözle bakmışlardır.

Delacroix bu sözleriyle, sanatla ilgili aşağıdaki görüşlerden hangisini dile getirmiştir?

- A) Sanatta güzeli kavrayan kişi, aynı zamanda doğruyu da kavrar.
- B) Sanat, sanatçının doğadaki nesneleri taklit etmesiyle doğar.
- C) Bir yaratının sanat eseri sayılması, insana sağladığı yarara bağlıdır.
- D) Sanat, insanın güzeli fark etmesiyle doğar.
- E) Güzeli bir eserden duyulan haz, insanın hayal gücü ile anlama yetisi arasındaki uyuşmanın sonucudur.

(ÖYS 1998)

16. Ben elime fırçayı alıp resim yapan biri değilim. Gene de usta ellerden çıkma görsel yapıtların seyrine öyle kaptırıyorum ki kendimi. Ama neyleyim, benim konumunda birinin eski Çin resimlerine erişme olanağı pek yok. Buna karşılık elimi uzatır uzatmaz eriştiğim Çin şiirleri var. Bunların çoğu, o resimlerle akraba. Demek ki resim özlemimi şiirle giderebilecek durumdayım.

Bu parçaya dayanarak sanatla ilgili aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Farklı sanat dalları benzer duygu ve düşünceleri yansıtabilir.
- B) Sanat yapıtının ortaya çıkışında izleyicinin de rolü vardır.
- C) Kimi sanatçılar, sanatın birkaç dalıyla ilgilenir.
- D) Sanat yapıtları eskidikçe değer kazanır.
- E) Sanattan anlamak uzmanlık gerektirir.

(ÖSS 2004)

17. Doğalcılığı modern resmin karşıtı olarak görenler var. Şimdiye kadar doğal bir sanat eseri gören var mı, bilmek isterdim doğrusu. Doğa ve sanat iki ayrı şeydir, aynı olamazlar. Doğadan ayrı bir şey olan düşüncemizi sanat yoluyla dışa vururuz. Doğayı olduğu gibi resimlemeye inanan sanat bile her zaman sanat olmuştur, doğa değil.

Bu parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğa ve sanat özdeş kavramlardır.
- B) Sanat doğanın kopyasıdır.
- C) Sanat doğadan üstündür.
- D) Sanat ve doğa farklı varlık alanlarıdır.
- E) Modern resim, resim sanatının son aşamasıdır.

(ÖSS 2008)

18. Bir resim, düşünülerek bulunmaz, bizzat ele alınmadan kurgulanmaz. Bir insanın düşüncelerinin değişmesi gibi, bir resim de yapılırken sürekli değişir. Ve hatta bittiğinde bile, ona bakanların bilinç durumlarıyla bağlantılı olarak değişmeye devam eder. Günden güne ve yaşamın bize dayattığı değişimlere katlanarak... Bir canlı gibi resmin de kendine özgü bir yaşamı vardır. Aslında bu çok doğal, resim ona bakan insan aracılığıyla yaşar.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisi çıkarılmaz?

- A) Resim alımlayıcıya göre şekillenir.
- B) Sanat ürünü olmuş bitmiş bir yapıda değildir.
- C) Sanatçının yapmayı düşündüğüyle yaptığı aynı değildir.
- D) Sanat ürününün varlığı alımlayanın olmasına bağlıdır.
- E) Sanat yapıtı olmadan sanattan söz edilemez.

(ÖSS 2009)

1. Paragrafın birinci cümlesinden A seçeneğine, ikinci ve üçüncü cümlesinden de B, C ve D seçeneklerine ulaşılabilir. Fakat paragrafta sanatın, doğanın sanatçı eliyle yansıtılması olduğuna ilişkin bir ifade olmadığından E seçeneğine ulaşamaz.

Yanıt E

2. Estetik "güzel" i sorgular.

Yanıt A

3. Paragrafta estetik tavır için şu tanımlama yapılmıştır: Doğal bir varlığı, herhangi bir çıkar kaygısı gütmeksizin, sadece ondaki güzelliği anlamaya yönelik tavır estetik tavidir. Bu anlamı farklı bir şekilde C seçeneği vermektedir.

Yanıt C

4. Güzelliğin soyut âlemde olduğunu savunan görüşlere "idealist güzellik görüşü" denir. Soru kökünde gerçek güzelliğin "Tanrısal akıl" ve "Tanrısal ruh" (mutlak ruh) olduğu ifadeleri idealist güzellik anlayışını örneklemektedir.

Yanıt C

5. Sorunun cevabı paragrafın birinci cümlesinde açık olarak verilmiş, daha sonra da bu görüş örneklerle desteklenmiştir. Aristoteles'e göre sanat, doğal varlıkların taklididir, onların yansıtılmasıdır.

Yanıt D

6. Paragrafın tümünde sanatçının ve dolayısıyla sanatın bizi, içinde bulunduğumuz dünyayı alışageldiğimizden farklı bir şekilde yansıttığı görüşü farklı sözcüklerle tekrar ediliyor. A, B, C ve D seçeneklerinin soru kökü ile ilgisi yoktur.

Yanıt E

7. Paragraf bütün olarak değerlendirildiğinde, hemen her cümlede değişik sözcüklerle şu anlam dile getirildiği anlaşılmaktadır. İnsanları sanat eserleri karşısında şaşkınlığa yönelten şey, sanat eserlerinin insanlara hep yeni şeyler sunmasıdır. Örneğin, son iki cümlede şöyle denmektedir: "Bir şiir, bir resim, bir senfoni insan için hep yeni bir keşif, yeni bir adlandırmadır. Gerçekten de bir sanat yapıtıyla ilk kez karşılaştığında insanı şaşırtan budur."

Yanıt C

8. Sorunun cevabı paragrafın bütününde var ise de en açık biçimde son cümlede verilmiştir. Bu cümlede sanat eserlerinin insanı sadece düş gücüyle keşfedilebilecek bir dünyaya götürdükleri dile getirilmektedir. Bu anlam da A seçeneğinde özetlenmiştir.

Yanıt A

9. Bir önceki soruda olduğu gibi bu soruda da cevap tüm paragrafta vardır. Fakat son üç cümlede daha açık olarak verilmiştir: (Sanat eserlerinde canlandırılan nesneler için) "Bu nesneleri eski anlamlarıyla görmek bir yanılgıdır. Artık onlar, gerçek, şiirsel, yepyeni bir anlama kavuşmuştur." ifadesi kullanılmıştır. Bu anlamı D seçeneği özetlemektedir.

Yanıt D

10. Bizleri sanata yönelten şey "günlük hayatın acı verici kabalığı, sıkıcı monotonluğu ve sürekli değişen kişisel istekler zincirinden kaçma gereksinimi" ise, böyle bir istek hayali, düşsel, kurmaca bir dünya tasarlayarak, bunu sanat eserine yansıtarak giderilebilir. A ve B seçenekleri paragrafta aykırıdır. D ve E seçenekleri ise paragrafta doğrudan ilgili değildir.

Yanıt C

11. Paragrafın birinci cümlesinde estetik beğenin gelişebileceği ifade edildikten sonra diğer cümlelerde örneğin, değişik müzik dinleyen insanların müzik zevkinin, değişik minyatürleri seyreden insanların da minyatür zevkinin gelişebileceği belirtiliyor. Demek ki parçada insanın estetik beğenisinin farklı sanat eserleri izleyerek gelişebileceği görüşü açıklanmaktadır. A, B, C ve D seçenekleri soru kökü ile ilgisi değildir.

Yanıt E

12. Bu soru, bir önceki soruya benzemektedir. Paragrafın tümünde farklı sözcüklerle sanatın izleyicilerini geliştirme özelliği dile getirilmektedir. Sanat eserinin bu özelliği C seçeneğinde özetlenmiştir. Soru kökünde diğer seçeneklere veri olabilecek bir ifade yer almamaktadır.

Yanıt C

13. Paragrafın her cümlesinde farklı sözcük ve deyişlerle bazı sanatçıların bizim dünyayı alışageldiğimizden dışında yepyeni bir tarzda görmemizi sağladıkları dile getirilmektedir. Bazı sanatçıların sağladığı bu yarar D seçeneğinde yorumlanmıştır.

Yanıt D

14. Soru kökünde yer alan her iki ifadede de sanatta sanatçının niyet ve düşüncelerinin değil, ortaya koyduğu sanat eserinin önemli olduğu belirtilmektedir.

Yanıt C

15. Paragrafın ikinci cümlesi Delacroix'nin birinci cümlesinin açıklaması şeklindedir. Buna göre Delacroix, insanlar sanat eserlerindeki güzelliği fark ettikten, anladıktan sonra dağlara da bu gözle baktılar ve dağlardaki sanatı, yani güzellikleri keşfettiler, anladılar demektedir. Bu görüş, D seçeneğinde yorumlanmıştır. Diğer seçeneklerin soru kökü ile ilgisi yoktur.

Yanıt D

16. Sorunun cevabı paragrafın üçüncü cümlesinden sona kadar olan bölümde verilmiştir. Bu bölümde (paragrafta söz konusu edilen) kişi Çin resimlerine ulaşmadığını, fakat Çin şiirlerine ulaşabildiğini ve Çin resmine duyduğu özlemi Çin şiirleriyle giderdiğini belirtmektedir. Demek ki, farklı sanat dalları benzer duygu ve düşünceleri yansıtabilmektedir.

Yanıt A

17. Soru kökünün ikinci cümlesinden sonuna kadar olan bölümünde sanat ve doğa varlıklarının farklı olduğu görüşü farklı sözcüklerle açıklanmaktadır.

Yanıt D

18. Paragrafın ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerinden A, B, C ve D seçeneklerine ulaşılabilir. Diğer cümlelerde de bu seçeneklere esas olabilen ifadeler vardır. Fakat soru kökünde E seçeneğine esas olabilecek bir ifade yoktur.

Yanıt E

BÖLÜM

8

Din Felsefesi

1. Din felsefesi Tanrı, vahiy, peygamber, yüce, iman vb. konuları kendine konu edinirken, bunları olduğu gibi kabul etmez. Bunlar üzerinde düşünerek, tartışarak çeşitli fikirler ortaya koyar.

Yukarıdaki parçada din felsefesinin hangi özelliği üzerinde durulmuştur?

- A) Tutarlı olması
B) Eleştirel olması
C) Geniş kapsamlı olması
D) Dine karşı tarafsız olması
E) Dini kavramları ele alması

2. Dinin felsefi temellendirilmesinin başta gelen özelliği, akla dayalı olmasıdır. Felsefi bakış, bütünü, bütünlüğü görebilen bir bakış olmak zorundadır. Bundan ötürü din felsefesi, bütün dinlerde ortak olanı göz önünde bulundurur. Bütün dinlerde ortak olan ise, inanma olgusudur.

Bu parçada din felsefesinin hangi özelliklerinden söz edilmektedir?

- A) Akla dayanma - sorgulayıcı olma
B) Belli bir dine bağlı olmama - genel olma
C) Dini konu edinme - eleştirel olma
D) Akla dayanma - kapsamlı olma
E) Genel olma - dini konu edinme

3. Teoloji Tanrı'nın varlığını, temel niteliklerini, Tanrının evrenle, yaratılmış olan varlıklarla ilişkisini temellendirmeye ve açıklamaya çalışır, Teoloji bu temellendirme ve açıklama faaliyetinde doğrudan doğruya inanca dayanır. Teoloji Tanrı'nın varlığını ve niteliklerini, Tanrı'nın evrenle olan ilişkilerini açıklarken dindeki kutsal kitaba, peygamberin bildirdiği mesajlara ve din bilginlerinin yorumlarına dayanır. Yani o, açıkladığı dinin ve dini inançların yanında olur ve dini yargıları hiçbir şekilde sorgulamaz.

Paragrafta teolojinin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Dini, dine bağlı olarak açıklama
B) İnsanın dini görevlerini açıklama
C) Akla ve inanca yer verme
D) Dini inanç ve ilkeleri akılla temellendirme
E) İnsan - evren ilişkisini açıklama

4. Din felsefesi; çeşitli dinleri, bu dinlerin temel kavramlarını, temel iddialarını felsefenin eleştirel, tutarlı, sistemli ve akla dayalı incelemesinin konusu yapmaktır.

Bu parçada din felsefesinin hangi yönü açıklanmaktadır?

- A) Nesnelliği
B) Konusu ve özellikleri
C) Teolojiden farkı
D) Amacı
E) Yöntemi

5. Tanrı vardır, bütün varlıkların yaratıcısıdır. Tanrı, dünya ve insanla sürekli ilişki içindedir. O dünyaya sürekli müdahalede bulunur. Tanrı bilgili, güçlü, irade sahibi, mutlak kudretli, mutlak adaletlidir.

Yukarıda açıklanan Tanrı düşüncesi hangi felsefi düşünceye uygundur?

- A) Panteizm
B) Ateizm
C) Agnostisizm
D) Teizm
E) Deizm

6. Doğa hakkındaki bilginiz arttıkça onun parçaları arasındaki ve genel yapısındaki düzen ve planlılık daha açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Şimdi, insan elinden çıkan bir nesne, örneğin bir ev, bir otomobil; düzen, plan ve amaç bakımından ne kadar mükemmelse, onun o ölçüde zeki, bilinçli, plan yapan bir varlığın ürünü olduğunu düşünürüz. Aynı şekilde, evrendeki düzen, planlılık ve amaçlılık da zorunlu olarak, bizi, bu özelliklerin sahibi olan meydana getirici bir varlığın var olması gerektiği sonucuna götürmektedir. O halde sonuç olarak evren denen bu mükemmel yapının bir yapıcısı, bir mimarı vardır ki, o da Tanrı'dır.

Bu parçada açıklanan Tanrı'nın varlığını ispat yöntemini aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) Tanrı'nın varlığı, Tanrı'nın üstün nitelikleriyle kanıtlanmıştır.
B) Tanrı'nın varlığı, evrenin var olmak için bir yaratıcı güce ihtiyaç duymasıyla kanıtlanmıştır.
C) Tanrı'nın varlığı, evrendeki mükemmel düzen ve plandan hareket edilerek kanıtlanmıştır.
D) Tanrı'nın varlığı, Tanrı'nın mutlak güç sahibi olmasından hareket edilerek kanıtlanmıştır.
E) Tanrı'nın varlığı, evrenin gelip geçici olmasından hareket edilerek kanıtlanmıştır.

7. "Dinin felsefi temellendirilmesi" nin en temel özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dini akli esas olarak değerlendirme
- B) Dini değerlendirirken tutarlı olma
- C) Dini kapsamlı olarak ele alma
- D) Dini değerlendirirken eleştirel olma
- E) Dini önyargılardan uzak olarak ele alma

8. Descartes'a göre, benliğimizde bir Tanrı fikri vardır ve bu bize duyularımızla kavradığımız nesnelerden gelmez. Çünkü Tanrı sonsuz, yetkin ve en gerçek varlıktır. Nesneler ise sonlu ve mükemmellikten yoksundur. Biz kendimiz de sonlu ve mükemmellikten yoksun bir varlık olduğumuza göre, Tanrı kavramı ne nesnelerden ne de bizden doğmuştur. Benliğimizdeki Tanrı inancı Tanrı'dan gelir.

Descartes'ın bu düşünce zincirinde ulaştığı sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanrı mükemmel bir varlıktır.
- B) Tanrı başlangıçsız ve sonsuzdur.
- C) İnsanın içindeki Tanrı kavramının kaynağı yine Tanrıdır.
- D) Tanrı kendi özellikleri gereği vardır.
- E) Evrendeki her varlık Tanrı'nın varlığını gösterir.

9. ● Ortaçağ'da Batı'da bilim kurumları kilisenin tam kontrolünde idi. Onlar da Aristoteles'e sıkı sıkıya bağlıydı. Kilise araştırmaya ve düşünmeye değer vermediği gibi bunları yasaklama yoluna gitmişti. Bir hayvanın kaç dişi olduğuna Aristoteles'in fizik kitabına bakarak karar veriliyor, hayvanın ağızını açıp dişlerini sayana itibar edilmiyordu.

● İslâm dini hem tabiatın araştırılmasını hem de ona sevgi ile yaklaşılmasını emrediyordu. Bu nedenle İslâm dünyasında 8., 9. ve 10. yüzyıllarda bilimler çok gelişti. Cabir İbn Hayyam kimyayı kurdu. Harezmi cebirde, İbn Heysem optikte, İbn Sina tıpta önemli buluşlar yaptı.

Bu parçaları aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) Ortaçağ'da Batı ve İslâm dünyasının genel durumları birbirinden farklıdır.
- B) İslâmiyet'in ve Hristiyanlığın yapısı farklıdır.
- C) Ortaçağ'da Batı dünyası bilim alanında geri kalmıştır.
- D) Ortaçağ'da Müslümanlar bilim alanında önemli gelişmeler kaydetmişlerdir.
- E) İslâmiyet'in ve Hristiyanlığın bilim karşısındaki tavırları farklıdır.

10. Ortaçağ felsefesi kendi içinde kapalı bir sistemdi. Bu sistem hiç kimsenin, hiçbir ulusun malı değildi. Katolik kilisesi çevresinde toplanmış olan bütün Hristiyan ulusların ortak malıydı. Zaman içinde yapılan şey, bu ortak kültürün unsurlarını işlemekten ibaretti. Rönesansta ise, bu tek sistemin yerine bir sistemler çokluğu geçmiştir. Artık düşünür kendisini ortak bir eserin arkasına gizlemez, tersine, eserinde kişiliğini tüm ağırlığıyla belirtir.

Paragrafta aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Ortaçağ ve Rönesans felsefesinin ulaştığı sonuçların farklı olduğu
- B) Ortaçağ ve Rönesans felsefesinin birbirlerini etkilediği
- C) Ortaçağ ve Rönesans felsefesinin farklı taraflarının olduğu
- D) Ortaçağ felsefesinin dini konuları işlediği, Rönesans felsefesinin ise dini konuları eleştirdiği
- E) Rönesans felsefesinin ortaçağ felsefesinden daha doğru bir felsefe olduğu

11. Ortaçağ felsefesi diniydi, dine dayanıyordu. Hristiyanlık bu çağda kendi ilkeleriyle sıkı birliği olan bir kültür yapısı kurmuştu. Felsefe bu büyük kültür organizması içinde sadece bir organdı. Ona düşen görev kilisenin öğretilerini desteklemektir. Buna karşılık Rönesans'ta kültürün bütününe olduğu gibi, felsefe de ana eğilim, kendini her türlü bağılıktan kurtarmak, yalnız kendine dayanmak, kendini arayıp bulmaktır. Bunun için, Rönesans düşüncesi dünya ve hayat üzerindeki görüşlerine sadece deneyin ve aklın sağladığı doğrularla şekil vermeye çalışmıştır.

Yukarıdaki açıklama hangi felsefe sorusunun karşılığı olabilir?

- A) Ortaçağ ve Rönesans felsefesinin ulaştığı sonuç nedir?
- B) Ortaçağ ve Rönesans felsefesinin toplumla ilişkisi nedir?
- C) Ortaçağ ve Rönesans felsefesinde siyasetin yeri ve önemi nedir?
- D) Ortaçağ ve Rönesans felsefesinin topluma yararı nedir?
- E) Ortaçağ ve Rönesans felsefesinin temel dayanağı nedir?

1. Din felsefesinin amacı dinin doğası üzerinde felsefi olarak düşünmek, dinin temel iddialarını akla dayanarak sorgulamaktır. Din felsefesi teolojilerde olduğu gibi dini yanlı bir tutumla değil, eleştirel bir tutumla ele alır.

Bu parçada din felsefesinin hangi özelliklerinden söz edilmektedir?

- A) Akla dayanma - sorgulayıcı olma
- B) Dini konu edinme - genel olma
- C) Nesnel olma - kural koyma
- D) Genel olma - kural koyma
- E) Eleştirici olma - genel olma

2. Felsefenin dine ilişkin tavrı, tıpkı sanata veya ahlâka ilişkin tavrı gibi akli, sorgulayıcı ve eleştirel bir tavidir. Felsefenin bu tavrı, dini, dayandığı temel dogmalar, kavramlar ve iddialar bakımından kavramaya yöneliktir. Bu nedenle de felsefe ile din arasında, ilke olarak bir çatışma olması gerekmez.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Din felsefesi, felsefenin diğer konulardaki özelliklerine sahiptir.
- B) Felsefe dinin temelini anlama amacını güder.
- C) Felsefe dini ele alırken akla dayanır.
- D) Din felsefesi dini tartışır, eleştirir.
- E) Din felsefesi dini akli bir yapıya kavuşturmak ister.

3. Din felsefesi dine tıpkı ahlâk ve sanat felsefelerinde olduğu gibi rasyonel, objektif, eleştirel ve hoşgörülü olarak yaklaşır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi din felsefesi ile bağdaşmaz?

- A) Dini değerlendirirken akli esas alma
- B) Dini tarafsız bir bakış açısıyla ele alma
- C) Dini inanç ve ilkeleri tartışma
- D) Tüm dinlere saygılı olma
- E) Dini, dini ilkelere bağlı kalarak ele alma

4. Tanrı evrenin dışında değil, içinde ve her şeydedir. Evrendeki her şey özünde Tanrı'dır, Tanrı'nın bir parçasıdır. Her şey özünde Tanrı'dır.

Yukarıda açıklanan görüşler hangi felsefe anlayışına temel oluşturur?

- A) Teizm
- B) Agnostisizm
- C) Deizm
- D) Panteizm
- E) Ateizm

5. İnsan ruhunda doğuştan gelen fikirler vardır. Örneğin, Tanrı fikri bu türdendir. Herkes için Tanrı en yetkin, en mükemmel varlıktır. Bu fikir bize duyularımız yoluyla, dış çevreden gelmiş olamaz; çünkü ne dış çevre o kadar mükemmeldir. ne de duyularımız bize böyle mükemmel bir varlık hakkında fikir verebilir. Bu fikri bizim ruhumuza koyan Tanrı'nın kendisidir.

Descartes bu parçada açıklanan görüşleriyle aşağıdakilerden hangisini kanıtlamak istemektedir?

- A) Tanrı'nın maddi evrenin dışında olduğunu
- B) Tanrı'nın evreni belirli bir düzende var ettiğini
- C) Tanrı'nın varlığının doğanın varlığından hareket edilerek kanıtlanabileceğini
- D) Tanrı'nın tüm evrenin yaratıcısı olduğunu
- E) Tanrı fikrinin insan ruhunda doğuştan var olduğunu

6. "Felsefe dini ele alırken, dinin ortaya koyduğu kavramları sorgular, onlara hep sorularla yaklaşır."

yargısı din felsefesinin hangi özelliğini ifade eder?

- A) Tutarlı olma
- B) Tarafsız olma
- C) Kapsamlı olma
- D) Akla dayanma
- E) Eleştirel olma

7. Tanrı'nın varlığını, niteliklerini, insanın onun karşısındaki durumunu, insanın din açısından özgürlük ve sorumluluklarını, inanmanın kaynağını ve özelliklerini belirli bir dine bağlı olarak araştıran uğraşı alanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tasavvuf
- B) Teoloji
- C) Metafizik
- D) Din felsefesi
- E) Din psikolojisi

8. İnsan mükemmel bir varlık değildir. İnsanın çevresindeki dünyada da insanı mükemmel varlık kavramına götürecek bir mükemmellik yoktur. Oysa insanın içinde bir "Mükemmel Varlık" kavramı vardır. Bu kavram insana nereden gelmektedir? "Mükemmel Varlık"ın var olmaması onun mükemmelliğiyle çelişir. Çünkü bir varlığın hem mükemmel olması hem de var olmaması olanaksızdır. Dolayısıyla mükemmel varlık olan Tanrı'nın var olması zorunludur ve bizim ruhumuza "Mükemmel Varlık" kavramını koyan Tanrı'dır. Dolayısıyla Tanrı vardır.

Bu parçada açıklanan Tanrı'nın varlığını kanıtlama yöntemi aşağıdakilerden hangidir?

- A) Doğa ve insan değil, yalnızca Tanrı en gerçek varlıktır.
B) İnsandaki Tanrı'nın varlığı fikri doğadaki varlıklardan değil, doğuştan Tanrı'dan gelir.
C) Evren varlığını Tanrı'ya borçlu olduğu için Tanrı vardır.
D) İnsan evrendeki olayları doğru değerlendirirse Tanrı'nın varlığını anlayabilir.
E) İnsan kendi varlığından hareketle Tanrı'nın da varlığını kanıtlayabilir.

10. Avrupa'da laiklik Ortaçağ'da kilisenin haklı olmayan bir toplum egemenliğini elinde tutmasına ve dolayısıyla topluma, vicdanlara uyguladığı haksız baskılara bir tepkidir. Laikliğe göre kilise kendi işine, devlet de kendi işine bakmalı ve her insan kendi dinini kendisi seçmelidir. Diğer bir deyişle laiklik Avrupa ulusları için kilisenin topluma baskısına karşı din özgürlüğünü getiriyordu. Oysa İslâm dininde insanlara dine inanma konusunda bir baskı yoktu. İslama göre insan irade, akıl sahibi ve özgür bir varlık olduğu için sorumluluk sahibidir. Dolayısıyla insan kendi dinini kendi seçme özgürlüğüne sahiptir.

Parçayı aşağıdakilerden hangisi daha iyi özetler?

- A) Her dinin din ve vicdan özgürlüğü konusundaki tutumları aynıdır.
B) Laiklik Avrupa'da uzun mücadeleler sonucunda ortaya çıkmış bir düşünce tarzıdır.
C) Laiklik İslâmiyet'e karşı değil, Hristiyanlığın haksız otoritesine tepki olarak doğmuştur.
D) Laiklik her insanı inanç ve düşüncelerinde özgür bırakan bir sistemdir.
E) Laiklik bazı toplumlarda toplumsal ve dini gereksinimler nedeniyle ortaya çıkmıştır.

kareköt

9. Ortaçağ düşüncesinin bir birliği vardır, yolu ve amacı vardır: Hristiyanlık inançlarına felsefi bir temel kazandırmak. Oysa Rönesans'ta bu birlik bozulmuştur. Artık doğruya ulaştıran yol bir tane değildir. Bu nedenle Rönesans'ta çok sayıda fikir akımı görürüz. Bu dönemin tüm fikir akımları bir noktada birleşir; skolastiğe karşı koymada.

Yukarıdaki açıklama hangi felsefe sorusunun cevabı olabilir?

- A) Ortaçağ ve Rönesans felsefesinin farkları nelerdir?
B) Ortaçağ ve Rönesans felsefesinin kaynağı nedir?
C) Ortaçağ ve Rönesans felsefesinin ulaştığı sonuçlar nelerdir?
D) Ortaçağ ve Rönesans felsefesi hangi toplumsal koşulların ürünüdür?
E) Ortaçağ ve Rönesans felsefesinin ortaya çıkış nedenleri nelerdir?

1. Dinler, insanın özellikle akına ve ruhuna hitap eder, psikolojik yapısını etkiler. Bir dine inanan insan kendisinin moral yönünden güçlü olduğunu düşünür. Çünkü yaratıcının yardımını yanında hisseder. İnancı insanın olaylara, sorunlara dayanma gücü fazladır. Dinler sevgiyi teşvik eder. Ayrıca dinlerin pek çoğu toplum yaşamının çeşitli alanlarını da düzenleyici hükümler içerir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Din, insan ve toplum hayatının en temel kurumudur.
B) Din, her insanı kendisine çağıran bir inanç sistemidir.
C) Dinin yaptırım gücü ve denetim mekanizması vardır.
D) Dinin bireysel ve toplumsal işlevleri vardır.
E) Din ilâhi ve mutlak bilgiler verir.

2. Din felsefesi dini; dine ve inanca dayanarak değil, akla dayanarak ve tartışarak ele alır. Din felsefesi dini, dinin dışında kalarak anlamının ve yorumlamanın daha doğru olduğunu düşünür.

Bu parçada din felsefesinin hangi yönünden söz edilmektedir?

- A) Amacı
B) Bilimden farkı
C) Doğuş nedeni
D) Faydası
E) Kaynağı ve yöntemi

3. Teoloji sözcük olarak "Tanrı bilimi" anlamına gelir ve belli bir dini, bu dinin temel inançlarını, kavramlarını, emir ve yasalarını, insan - Tanrı ilişkilerini ele alır. Teoloji bunları yaparken daima inandığı ve bağlı olduğu dinin sınırları içinde kalır. Dolayısıyla farklı dinlerin kendilerine özgü teolojileri vardır. Teolojilerin amacı bağlı olduğu dini eleştirmek değil, dini yine dine bağlı kalarak temellendirmektir.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Teoloji dinin temel esaslarını konu edinir.
B) Teolojinin amacı dini dinle açıklamaktır.
C) Teoloji dini konuları bağlı olduğu dine göre açıklar.
D) Her teoloji belli bir dine aittir.
E) Teoloji dini akli esas olarak açıklar.

4. Her teoloji belli bir dine bağlıdır ve bağlı olduğu dinin Tanrı, ibadet ve insan konularını açıklar. Her teoloji belli bir dine bağlı olduğundan Hristiyan, İslam ve Yahudi teolojileri vardır.

- Din felsefesi ise dini konu edinir. Ancak o bir dine bağlı olmadığı gibi belli bir dini değil, genel olarak dini ele alır. Felsefe bunu yaparken akla dayanır. Dini tartışır, onu her yönüyle ele alır, din karşısında nesnel olmaya çalışır.

Bu parçalarda teoloji ve din felsefesinin hangi yönlerinden söz edilmektedir?

- A) Amacından
B) Doğuş nedenlerinden
C) Konusu ve temel özelliklerinden
D) Dini eleştirmelerinden
E) Benzerliklerinden

5. Teolojinin belirgin özelliği dogmatik, skolastik ve otoritelere bağımlı olmasıdır. Oysa din felsefesindeki özgür düşünme, nesnel olma ve sorgulamadır. Teolojinin amacı inananların inançlarını güçlendirmektir. Onun dini yargıları sorgulaması söz konusu değildir. Buna karşılık din felsefesi dinin ilkelerini sorgular, ama kişilerin daha dindar olmalarına çalışmadığı gibi, inançlarını sarsmaya da çalışmaz.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Teoloji ve din felsefesinin ortaya çıkış nedenleri
B) Teoloji ve din felsefesinin amaçları
C) Teoloji ve din felsefesinin faydaları
D) Teoloji ve din felsefesinin farkları
E) Teoloji ve din felsefesinin birbiriyle ilişkisi

6. İnsan, içindeki vicdanın sesine, yani içindeki ahlâk yasasına uyar. Ancak vicdanı insanın kendisi yapmaz, bunu insana veren Tanrı'dır. Çünkü Tanrı insanın ahlâklı olmasını istemektedir. Öyleyse Tanrı vardır.

Bu parçada yer alan Tanrı kanıtlamasını aşağıdakilerden hangisi özetler?

- A) Tanrı, insanın içindeki Tanrı inancından dolayı vardır.
B) Tanrı, insanın yetkin bir yaratıcıya ihtiyacı nedeniyle vardır.
C) Tanrı, insanın vicdan sahibi olması nedeniyle vardır.
D) Tanrı, evrendeki mükemmel düzen nedeniyle vardır.
E) Tanrı, evrenin, var olmak için bir yaratıcıya olan gereksinimi nedeniyle vardır.

7. Tanrı'nın varlığını kabul etsin ya da etmesin tüm insanlar "Tanrı" sözcüğünden bir şey anlar. Bu anladıkları şey; en yüksek, en mükemmel, kendisinde mümkün olan bütün olumlu nitelikleri taşıması gereken bir varlıktır. Bu en mükemmel varlığı sadece zihnimizde var olan bir kavram olarak ele alabileceğimiz gibi, onu dış dünyada var olan bir varlık olarak da düşünebiliriz. Dış dünyada var olan varlık, zihnimizde sadece kavram olarak bulunan bir varlığa göre daha mükemmeldir. Tanrı'yı, mümkün olan en mükemmel varlık olarak düşündüğümüze göre, onun dış dünyada var olması gerekir. O halde Tanrı, Tanrı kavramı gereği vardır.

Bu parçada Tanrı'nın varlığı nasıl kanıtlanmıştır?

- A) İnsanın merak eden bir varlık olmasından hareketle
B) İnsanın ahlâki bir varlık oluşundan hareketle
C) Evrenin varlığından hareketle
D) Tanrı kavramının analiziyle
E) Evrendeki düzenden hareketle

8. Dine karşı duyulan iman nedeniyle yapılan ve belli bir biçim kazanmış davranışlara ne ad verilir?

- A) İman B) Vahiy C) Yüce
D) İbadet E) Sevap

9. ● Tanrı emir ve yasalarını peygamberlerine nasıl iletmektedir?
● İki farklı varlık olan Tanrı ile insan (peygamber) arasındaki iletişim nasıl gerçekleşmektedir?
● Ölümlü ve sonlu olan peygamber, başlangıçsız ve sonsuz bir varlık olan Tanrı ile nasıl ilişki kurmaktadır?

gibi sorular en çok hangi felsefe problemi ile ilgilidir?

- A) İnsanın evrendeki yeri ve önemi problemi
B) Ölümden sonra yaşam ve ruhun ölümsüzlüğü problemi
C) Evrenin yaratılışı problemi
D) Din dilinin özelliklerinin neler olduğu problemi
E) Vahyin olanaklı olup olmadığı problemi

10. Gazali'ye göre, yoktan var olan tüm varlıkların var olması için bir neden gerekir. Evren yoktan var olduğuna göre, evrenin var oluşunun da bir nedeninin olması gerekir. Bu neden Tanrı'dır.

Buna göre, Gazali Tanrı'nın varlığını aşağıdakilerin hangisinden hareket ederek kanıtlamıştır?

- A) İnsan aklından
B) Evrenin varlığından
C) Tanrı'nın mutlak oluşundan
D) Evrendeki düzenden
E) Varlığın ölümlü oluşundan

11. Ortaçağ boyunca Avrupa'da Hristiyan kilisesinin kontrolünde bulunan, Hristiyan din okullarında ortaya çıkan, konusu Hristiyanlık inançları olan, Hristiyanlığa akli bir temel kazandırmak için Aristo mantığından faydalanan düşünceye "Skolastik düşünce" denir. Skolastik düşünce Hristiyanlık inançlarını din büyüklerinin görüşlerine ve Aristo mantığına göre açıklama amacındadır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Skolastik düşüncenin özelliklerinden değildir?

- A) Dini konulara ilişkin olma
B) Din otoritelerine bağımlı olma
C) Akli dinin hizmetinde kullanma
D) Hristiyanlığı mantıklı hale getirmeyi amaçlama
E) Akılcı ve bilimsel yöntemler kullanma

12. Anaxagoras'a göre, bir miktar çamurdan kendiliğinden kuşkusuz bir heykel oluşmaz. Çamurun heykel olabilmesi için nasıl bir heykelci gerekiyorsa, düzenli bir evrenin oluşması için de bu evrende bir plana göre hareket eden bilinçli bir gücün olması gerekir.

Bu parçadaki açıklamalar aşağıdakilerden hangisini kanıtlamaya yöneliktir?

- A) Evrenin varlığını
B) Evrende bir düzen olduğunu
C) Tanrının varlığını
D) Evrenin bir amacı olduğunu
E) Evrenin zamanla yok olacağını

1. Ben sevdiğim ve hayran olduğum O'yum
Sevdiğim de benden başkası değildir.
Biz bir bedende iki ruhuz
Sen beni görünce O'nu görüyorsun
Tıpkı O'nu görünce beni de gördüğün gibi

Hallacı Mansur bu dizeleriyle aşağıdaki düşüncelerden hangisini dile getirmektedir?

- A) Tanrıya varmanın yolu akıl değil, gönüldür.
B) İnsan ve Tanrı özdeşdir.
C) Mutluluk, gönülde aşkı duyarak yaşamaktır.
D) Bütün varlıklar içinde yalnızca insan, Tanrının özünü sezebilir.
E) İnsan nefisini yok ettikçe Tanrı'nın varlığının bilincine ulaşır.

(ÖYS 1994)

2. İlkçağ düşünürlerinden biri olan Xenophanes mitolojiyi eleştirerek şöyle demiştir: "İnsanlar sanıyorlar ki tanrılar da kendileri gibi doğmuşlardır, kendileri gibi giyinirler ve kendileri ile aynı biçimdedirler. Nitekim Habeşler tanrılarını kendileri gibi kara ve yassı burunlu, Trakyalılar ise sarışın ve mavi gözlü olarak düşünürler. Bu düşünceyi biraz daha ileriye götürerek diyebiliriz ki, atların, aslanların elleri olup da resim yapabilselerdi, atlar tanrılarını at gibi, aslanlar da aslan gibi çizerlerdi."

Xenophanes bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisini eleştirmektedir?

- A) İnsanların, tanrı düşüncesini kendi özellikleriyle sınırlamasını
B) İnsanların tek bir tanrı ideali üzerinde birleşemesini
C) Tanrılarının insanüstü güçlerinin olduğunun düşünülmesini
D) İnsanların ibadet biçimlerinin birbirlerinden farklı olmasını
E) Hayvanların, tanrı tasarımı dışında tutulmasını

(ÖSS 1998)

3. Umberto Eco'ya göre insan zihni, kendi dünyasını belirler, sonra da bu kendi belirlediği dünya içinde değerlerini oluşturur. Küçük bir çocuğun kendi hayalinde oluşturduğu canavarlardan korkması gibi, yetişkinler de kendi hayalinin ürünü olana, bunun hayal ürünü olduğunu bilseler bile inanmayı sürdürürler.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçların hangisi çıkarılabilir?

- A) İnançların gizli kalması gerektiği
B) İnanmanın temelinde korkunun bulunduğu
C) İnancın nesnesinin, zihnin ürünü olduğu
D) İnsanın bir şeylere inanmak zorunda olduğu
E) İnanmanın, insanı diğer canlılardan ayıran özellik olduğu

(ÖSS 2008)

1. Paragrafta verilen dizelere göre Hallacı Mansur kendisini yaratıcıyla bir görmektedir. Bu yorumu da B seçeneği özetlemiştir.

Yanıt B

2. Paragrafın tümünde Xenophanes insanların Tanrıyı kendilerine benzer bir varlık olarak düşündüklerini Habeşler, Trakyalılar ve diğer değişik örneklerle açıklamakta ve eleştirmektedir. Xenophanes'in bu görüş ve eleştirisi A seçeneğinde özetlenmiştir.

Yanıt A

3. Paragrafın birinci cümlesinde asıl düşünce açıklanmakta, ikinci cümlesinde ise buna bir örnek verilmektedir. Soru kökünde Umberto Eco'nun şu düşüncesi dile getirilmiştir: Zihin kendi dünyasını (içeriğini) kendisi belirler ve sonra da bu belirlediklerine kendisi inanır.

Yanıt C

tekrar testi - 1

felsefe

1. Emekli olduğumda ikinci el bir araba satın almıştım. Ailece keyifli bir şekilde geziyorduk. Bir gün postadan bir yazı aldım. Arabam geçen sene bir Anadolu şehrinde yasak olan bir yere park edildiği için 80 TL ceza verildiği ve bunu hemen ödemem gerektiği belirtiliyordu. Fakat o tarihte araba henüz benim değildi. Bu sorunu çözmek ve bir mağduriyete uğramamak için hemen tanıdık bir avukata gidip durumu anlatarak yasal haklarımı öğrendim ve gerekli işlemleri yaptırarak cezayı ödemedim.

Bu parçada bilgi edinmede aşağıdakilerden hangisinin önemi vurgulanmaktadır?

- A) Kişisel birikimlerden yararlanmanın
B) Problem çözmenin
C) Bilimsel bulgulardan yararlanmanın
D) Maddi imkanlardan yararlanmanın
E) Sistemli düşünmenin

2. Evren ve dünya üzerinde sorulan sorulara, akla dayanarak cevap vermeye çalışan ilk düşünürler MÖ. VII.-VI. yüzyıllarda, o zamanlar İonya denilen bugünkü Ege bölgesinde yaşamışlardır. Bu düşünürler "Varlık nedir?", "Varlığın ana maddesi nedir?", "Bu dünya nereden gelmiş, nereye gidiyor?" gibi sorulara dinlerin ve mitosların verdiği cevaplarla yetinmemişler, o cevapları eleştirmişlerdir. Onlar evrenle ilgili olarak gözlem ve akla dayalı görüşler ortaya koymuşlar, böylece felsefi düşüncenin ilk örneklerini vermişlerdir.

Buna göre, felsefenin ortaya çıkışı hangi temel nedene bağlı olarak gerçekleşmiştir?

- A) Mitolojik inançların toplum tarafından reddedilmesine
B) Yunan toplumunda bazı toplumsal sorunların çözümlenememesine
C) Bazı kişilerin deneye ve akıl yürütmeye bağlı olarak evreni açıklamasına
D) Bazı kişilerin içinde bulunduğu toplumun sorunlarını çözmek istemesine
E) İlkçağ Yunan toplumunun yeni bir din ve mitolojiye ihtiyaç duymasına

3. Bir masalda dev yapılı bir insan, boyları birkaç santim olan insanlardan oluşan bir kıtaya gider. Orada gördüğü her şey; insanlar, hayvanlar, yemekler, bitkiler, evler, ağaçlar onun dikkatini çeker ve onları öğrenmek için büyük bir dikkat ve gayret sarf eder. Filozof da bu insan gibidir. O, bu dünyaya sanki başka bir dünyadan gelmiş gibidir, gördüğü her şey dikkatini çeker, her şeye ilgi gösterir ve onların anlamına, özüne, kaynağına ulaşmaya çalışır.

Bu parçaya göre, "Filozof kimdir?" sorusuna nasıl bir cevap verilebilir?

- A) Toplumu sorgulayan kişidir.
B) Evrene ilişkin büyük bir merak duygusuna sahip olan insandır.
C) Toplumu etkileyerek değiştirmek için çaba sarf eden kişidir.
D) Toplumda statü elde etmek isteyen insandır.
E) Evrenin somut yönlerini öğrenmek isteyen kişidir.

4. Bilimsel yollardan elde edilen bilgiler insana, çeşitli araç, gereç ve makinelerle doğal ve fiziksel çevresini etkileme ve belirli bir ölçüde denetim altına alma imkânı vermiştir.

Bu parçada hangi bilgi türünden sözedilmektedir?

- A) Dini bilgi
B) Felsefi bilgi
C) Sanat bilgisi
D) Teknik bilgi
E) Gündelik bilgi

5. Felsefe yapmak spor yapmak, futbol oynamak gibidir. Sadede rakip takımlarla mücadele etmek, onları yenip ülke ve dünya şampiyonu olmak için futbol oynayanlardan ondan bir zevk alamaz. Oysa gerçek futbolcu futbolun her anından zevk alır. Diğer takımları yenmek futbolun sadece bir parçasıdır, futbolun tümü değildir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi savunulmaktadır?

- A) Felsefe yapmak için büyük bir merak duygusuna sahip olmak gerekir.
B) Felsefi etkinliklerin sonu yoktur.
C) Filozof felsefi çalışmaların her aşamasından zevk alır.
D) Filozof hiçbir kişiyle mücadele etmez.
E) Felsefe erdemli olmanın yollarını öğretir.

6. Gerçeklik sadece insan zihninde var olandan, düşünülenden farklıdır. Ejderha, denizkızı gibi varlıklar sadece insan zihninde var olan varlıklardır. Bunların gerçekliği yoktur. Kömürün varlığı ise insan zihninin varlığına bağlı değildir. Kömür gerçeklik (realite) olarak vardır.

Buna göre, "gerçeklik" nedir?

- A) İnsanın bir varlığı önce düşünüp sonra onu oluşturmasıdır.
B) İnsanın düşünce dünyasında herhangi bir şeyi canlandırmasıdır.
C) Bir varlığın, bir olayın veya durumun insan düşüncesinden bağımsız olarak var olmasıdır.
D) Evrende var olan nesne ve olayların insan tarafından bilinmesidir.
E) Bir varlığın, bir durumun herkes tarafından aynı şekilde bilinmesidir.

8. Bir Alman masalına göre, günün birinde ünlü bir oduncunun baltası çalınmıştı. Oduncu komşusunun çocuğundan şüpheleniyordu. Bu düşünceyle onu dikkatle izliyordu: Çocuk iyi birine benzemiyordu. Yürüyüşü, bakışları bile bir hırsıza benziyordu. Fakat birkaç gün sonra oduncu baltasını bir çukurda terkedilmiş olarak buldu. Oduncu ertesi gün komşu çocuğunu sokakta gördüğünde yürüyüşünü, konuşmasını, el ve kol hareketlerini hırsıza benzetemedi. Çocuk fena birine benzemiyordu. Kesinlikle bir hırsız olamazdı.

Bu parçada anlatılan durumlar aşağıdakilerden hangisini örneklendirir?

- A) Algılamalar duruma bağlı değerlendirmelerdir.
B) İnsan varlığı olduğu gibi bilebilir.
C) Varlığın görünüşü ve yapısı değişmez.
D) Nesnenin özellikleri öznenin tutumlarını etkileyebilir.
E) Varlığın görünüşü fiziksel koşullara göre değişebilir.

9. Aşağıdakilerden hangisi bilgi kuramının ele aldığı konulardan değildir?

- A) Doğru bilginin imkânı
B) Bilgi edinme nedenleri
C) Bilginin doğruluğu
D) Bilginin kaynağı
E) Doğru bilginin ölçütleri

7. Zihin, doğuştan üzerinde hiçbir yazı bulunmayan, hiçbir düşünce ve tasarıma sahip olmayan boş bir levha gibidir. Zihin, deney sayesinde kendisine gelen malzeme üzerinde çalıştıkça bilgiye, düşünce ve tasarımlara sahip olur. İnsan yalnızca aklına dayanarak bilgi edinemez.

Bu parçada vurgulanan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan yalnızca aklıyla bilgi edinip düşünebilir.
B) Akılla elde edilen bilgiler güvenilir bilgiler değildir.
C) Doğru bilginin ölçütü, bilginin nesnesine uygun olmasıdır.
D) Doğru bilginin kaynağı akıl değil, deneydir.
E) Bilginin oluşumu için önce akıl, sonra deney gereklidir.

10. Bilim bize, araştıran insandan bağımsız, gerçek dünya hakkında bilgi verir. Bu dünya, kendisine yönelen öz-neden ayrı, onun algılamalarından bağımsız "gerçek" bir dünyadır. Bu dünya insanın dışında bulunur ve bilim insana onu tanıtır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Bilimsel çalışmaları bilim adamı gerçekleştirir.
B) Bilim varlığı sistemli olarak araştırır.
C) Bilimsel çalışmalar ilerledikçe varlık daha iyi tanımlanacaktır.
D) İnsan varlıkları iyi bilmelidir.
E) Bilim insanoğluna gerçeğin bilgisini verir.

kareköt

11. Doğa bilimlerinde ulaşılan genellemeler insan bilimlerinden daha kesindir. Çünkü doğa, mutlak bir zorunluluğun ve nedenselliğin hüküm sürdüğü, bilinçli ve canlı olmayan varlıkların yer aldığı bir alandır. İnsan bilimleri ise, bilinçli, amaçlı bir alanı, insanı konu alır. İnsan, iradesiyle seçimlerde bulunan bir varlıktır. Bu nedenle insan bilimlerinde anlama yönteminden de yararlanılır.

Buna göre, insan bilimlerinde ulaşılan sonuçların kesinliğinin doğa bilimlerinden daha az olmasının nedeni bu bilimlerin hangi özelliği olabilir?

- A) Yöntemlerinin gelişmemiş olması
B) Sınırlarının gerektiği kadar kesinlik kazanmaması
C) Deney yönteminin uygulanamaması
D) Doğa bilimlerinde kullanılmayan bazı yöntemlerin kullanılması
E) Konusu içine giren olayların bilinçli olarak yapılması

12. ● Hegel'e göre "güzellik", Mutlak Ruh'un (Tanrı) duyularla kavranabilen görünüşleridir.
● Schopenhauer'e göre "güzellik", mutlak iradenin evrendeki varlıklarda yansması, kendini evrendeki varlıklarda açığa vurmasıdır.
● Plotinos'a göre "güzellik", Tanrı'nın evrendeki varlıklarda ışmasıdır.

Yukarıda yer alan görüşler için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Güzelliğin kaynağını somut dünyada görmekteler.
B) Güzelliğin kişiden kişiye değiştiğini savunmaktadırlar.
C) Güzelliğin kaynağının sanatçının ruhsal dünyası olduğunu savunmaktadırlar.
D) Güzelliğin kaynağını bu dünyanın dışında görmekteler.
E) Güzelliği sanat-eserlerinin kendisinde aramaktadırlar.

13. Klasik müzik türünde eserler veren ünlü bir müzisyene varlıklı bir hayranı kendisi için bir müzik bestelemesini söylemiş. Aradan bir süre geçtikten sonra siparişi veren kişi sanatçıdan eseri almak istemiş. Sanatçı "eserin henüz bitmediğini, çünkü onu ruhunda canlandırdığını ve olgunlaştığında besteleyip kendisine vereceğini" söylemiş ve kısa bir süre sonra eseri besteleyip sahibine vermiş.

Bu parçaya göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Sanatın kaynağı sanatçının doğayla ilişkisidir.
B) Sanat eseri sanatçının iç dünyasında oluşup sonra somut hale gelir.
C) Her sanat eseri tektir ve sanatçısına özgüdür.
D) Sanatçı eserine, kendi öznel niteliklerine göre biçim ve anlam verir.
E) Sanat eseri sanatçının estetik anlayışını yansıtır.

kareköt

14. Husserl'e göre, varlık vardır ve varlığın özü, taşıdığı anlamdır, duyularla algılanamayan ve bir varlığı o varlık yapan özdür. Örneğin, ağaç dediğimiz varlığın özü duyu organlarıyla tek tek algıladığımız ağaçlar değil, ağacın içindeki ağaç özüdür, ağacın anlamıdır. Ancak bu öze, tek tek ağaçlardan kalkarak ulaşılabılır. İnsan aklı bu öze ulaşabilmek için daha önce edindiği tüm tarihi, dini, siyasi vb. bilgileri paranteze almalı, yani yok saymalı, böylece saf bir bilinç haline gelmeli; ancak o zaman varlığın özüne ulaşabilir ki, bu öz fenomendir.

Bu parçada varlıkla ilgili olarak savunulan temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varlığın duyularla ve akılla anlaşılabilen yönleri birbirine benzer.
B) Varlıkta değişme değil, değişmezlik esastır.
C) Varlıkları var eden öz hiçbir şekilde değişmez.
D) Gerçek varlık, varlığın özü olan fenomendir.
E) Varlığın somut ve soyut yönü arasında bir ilişki yoktur.

15. Başkalarından takdir bekleyerek, başkalarının beğenisini kazanmak amacıyla bir dilenciye para vermek ahlâki bir davranış değildir. Ancak muhtaç bir kişiye, insan olduğumuz için ve insanlara duyduğumuz saygı gereği yardım etmemiz ahlâki bir davranıştır.

Buna göre, bir insan davranışını ahlâki yapan nitelik aşağıdakilerden hangisidir

- A) Davranışın, insanlık onuru düşünülerek ve buna inanılarak yapılması
- B) Davranışın, insanlara acıma ve yardım duygusuyla yapılması
- C) Davranışın, insanın bir ihtiyacını gidermesi
- D) Davranışın, davranışı yapan tarafından bir beklentiyle yapılması
- E) Davranışın, toplumun ahlâk kurallarına uygun olması

17. Nasrettin Hoca bir gece uzak bir dostuna misafirlige giderken sokağın karanlık bir yerinde evinin anahtarını düşürür. Fakat Hoca anahtarı kaybettiği yerde değil, ev ışıklarının nispeten aydınlatığı yerlerde arar. Yoldan geçenler Hoca'ya ne aradığını ve onu nerede düşürdüğünü sorarlar. Hoca biraz gerideki bir yerde düşürdüğü anahtarı bu aydınlık yerde aradığını söyleyince yoldan geçenler,: "İyi ama neden kaybettiğin yerde aramıyorsun?! diye sorunca Hoca, "Çünkü orası karanlık!" cevabını verir.

Nasrettin Hoca'nın bu parçada açıklanan tavrı ve cevabı günümüz insanının hangi özelliği için geçerlidir?

- A) Önemli insanlık sorunlarına bile kayıtsız kalma
- B) Sorunların kaynağına değil, kendisinin bildiği yönüne yönelme
- C) Başkalarıyla işbirliğine karşı soğuk davranma
- D) Maddi çıkarını önceleme
- E) Erdemli davranışı başkalarından bekleme

18. St. Augustinus (354-420), "Tanrı Devleti" isimli eserinde "dünya devleti'nin "gök devleti" ilkelerine göre yönetilmesi gerektiğini söylemiştir. Yeni çağlarda Bousset "Kutsal Kitaptan Çıkarılan Siyaset" isimli eserinde kralların, mutlak iktidarların Tanrı iradesine dayandığını belirtmiştir.

Bu parçada söz konusu edilen düşünürlerin ortaya koyduğu görüşler hangi felsefe sorusunun cevabı olabilir?

- A) Devletin kaynağı nedir?
- B) Devletin öğeleri nelerdir?
- C) Devlet - birey ilişkisi nasıl olmalıdır?
- D) Devletin sürekliliğinin şartları nelerdir?
- E) Devletin egemenliğini kullanma biçimleri nelerdir?

19. İnsanın kendisi ve sahip olduğu her şey Tanrı'nın bir parçasıdır. İnsan bütünüyle Tanrı'ya bağlıdır; Tanrı'da ortaya çıkar ve Tanrı'da yaşar. İnsanın kendisi bu bakımdan ilahi bir varlıktır. Tanrı'yı sevmek onu anlamak demektir. Bu ise Tanrı'yla özdeş olan evreni ve evrendeki zorunluluğu ve yasaları bilmek anlamına gelir.

Bu parçada açıklanan görüşler aşağıdaki felsefi akımlardan hangisine temel oluşturur?

- A) Panteizm B) Teizm C) Deizm
- D) Dogmatizm E) Agnostisizm

1. Felsefe bir konuyu ele aldığı anda, ona yalnızca sınırlar açısından, temel görünüşler açısından bakar. Öteki bilimlerin durduğu, soru sormayı bırakıp varsayımları kabul ettiği yerde filozof soru sormaya başlar. Demek ki, felsefe köklere gitmesi bakımından bir "köken bilimi" dir. Araştırmalarını hiçbir zaman yüzeyde yapmaz. Kapısını hiçbir alana kapamaması, ulaşabildiği her yöntemi kullanması anlamında temel, evrensel bir bilimdir.

Paragrafta aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Felsefe tüm bilimlerin temelidir.
- B) Tüm bilimler felsefe içinde yer alır.
- C) Felsefe ele aldığı konuların temeline, kaynağına yönelir ve onu tartışır.
- D) Felsefede sorular cevaplardan daha önemlidir.
- E) Felsefenin ele almadığı hiçbir konu yoktur.

2. Felsefenin bir bilim olamamasının **en önemli nedeni** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefenin insan aklına yer vermesi
- B) Felsefenin eleştiriye yer vermesi
- C) Felsefenin genel bilgiler vermesi
- D) Felsefenin bilimlerden yeteri kadar yararlanmaması
- E) Felsefenin gözlem, deney ve kanıtlamaya dayanmaması

3. Bir deneyde, gözleri görmeyen birkaç kişi bir filin yanına getirilip her birinin eli filin bir organının üzerine konulmuş. Sonra da "Bu dokunduğunuz hayvan fildir. Sizce fil nasıl bir hayvandır, açıklayınız?" diye sorulmuş. Filin dişlerini tutan kişi, "Fil ince, uzun taş gibi bir hayvandır."; filin kulaklarını tutan kişi, "Fil yelpaze şeklinde sık sık hareket eden bir hayvandır."; filin karnını tutan kişi de "Fil çok büyük bir topa benzeyen bir hayvandır." cevabını vermiş. Günümüz insanların evren, insan, toplum ve hayat karşısındaki tutumları da fil örneğinden pek farklı değil.

Bu parçada günümüz insanının nesne ve olaylara ilişkin hangi özelliği eleştirilmektedir?

- A) Toplumsal olaylara gereken ilgiyi göstermemesi
- B) Anlayış seviyesinin düşük olması
- C) İnsan ilişkilerinde bencil davranması
- D) Bütüncü bir anlayıştan yoksun olması
- E) Bazı konularda önyargılı olması

4. Filozof kesin, mutlak bilgileri bulduğunu düşünerek mutluluk duyan bir kişi olmadığı gibi, hiçbir şeyin bilinemeyeceğini düşünen kuşkucu bir insan da değildir. Gerek bilgi ve gerekse eylem alanında filozof önyargılardan, içinde yaşadığı çevrenin kendisine kabul ettirmek istediği inançlardan uzak durabilen ve derin düşünüp sorgulayan bir kişidir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Filozof çalışmalarına önce soru sorarak başlar.
- B) Filozof düşünen, araştıran, tartışan bir insandır.
- C) Filozof toplumun önyargılarından uzak durur.
- D) Filozof her konuda kendi aklını esas alır.
- E) Filozof bazı konularda kesin sonuca ulaşamayabilir.

5. Aynen güneş gözlüğü taktığımız zaman kırmızı renkte olan bir arabayı yeşil renkli bir araba olarak görmemiz ve yorumlamamız gibi, dünyayı algılama şeklimize ve zihnimizin yapısına göre algılar ve değerlendiririz.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan evreni duyu organları yoluyla algılar.
- B) Bilgi elde etmede deneyin ve aklın rolü eşittir.
- C) Nesneler bizim onları algıladığımız gibidir.
- D) Çevre koşulları doğru bilgi elde etmeyi engeller.
- E) Nesneleri olduğu gibi değil, kendi aklımıza göre biliriz.

6. İlk çağ düşünürlerinden Demokritos varlığın ana elemanının atom olduğunu savunmuş ve bu görüş felsefe tarihi boyunca ilginç bir görüş olarak kalmıştır. Daha sonra yeni çağın başlarında bir fizik bilgini varlığın en küçük elemanının atom olduğu kuramını ortaya atmış, yaptığı deneyler onu destekleyince kuram, yirminci yüzyılın dördüncü çeyreğine kadar bilim çevrelerince geçerli kabul edilmiştir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisini örnekler?

- A) Bilim ve felsefe birbirini karşılıklı olarak etkiler.
- B) Bazı bilim adamları aynı zamanda filozoftur.
- C) Bilim ve felsefenin ele aldığı tüm problemler aynıdır.
- D) Bazı felsefi ve bilimsel kuramlar birbirleriyle örtüşebilir.
- E) Bazı felsefi görüşlerin yanlışlığı bilimsel çalışmalarla kanıtlanabilir.

7. "Eğer bir kimse yalnızca açık - seçik olarak gördüğünü düşünürse, o insan artık felsefe ile ilgisini kesmiş demektir. Eğer bir kimse bilimlerin sonuçlarını, varlığın tümü hakkında bir bilgi olarak kabul ederse, bu takdirde kendisini batıl bir inanca terk etmiş olur. Artık hayret etmeyen insan soru sorma ihtiyacını da hissetmez. Hiçbir esrar kabul etmeyen artık hiçbir şey aramaz."

Karl Jaspers bu açıklamasında aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamaktadır?

- A) İnsanın soyut ve gizemli konulara yönelmesinin
B) İnsanın edindiği bilgilerin doğruluğunun yanlışlığının bilinemeyeceğinin
C) Bilimin varlık hakkındaki verilerinin yetersiz olduğunun
D) Felsefi bilginin yöntemli düşünme ile elde edilmesinin
E) Felsefenin akla dayalı bir bilim olmasının

8. Her türlü doğru konuşmanın ilk koşulu "mantıklı konuşmak"tır, ama her mantıklı konuşma, mantıklı olduğu için doğru konuşmanın güvencesi değildir. Bir filozofun düşünceleri ele aldığı konuyu olduğu gibi, aslına uygun olarak ifade ediyorsa doğrudur. Öte yandan filozofun düşünceleri birbirini destekliyorsa, birbirleriyle çelişmiyorsa mantıklıdır. Ama her mantıklı düşünce veya söz gerçekte doğru olmayabilir.

Buna göre, "doğru konuşma" nasıl tanımlanabilir?

- A) Sözcüklerin kendi arasında uyumlu olmasıdır.
B) Sözcüklerin bilimsel yöntemlerle elde edilen bilgileri yansıtmasıdır.
C) Sözcüklerin somut gerçeklerle ilgili olmasıdır.
D) Sözcüklerin konusuna, nesnesine uygun olmasıdır.
E) Sözcüklerin filozofun düşüncelerini tam olarak dile getirebilmesidir

9. Parmenides'e göre, çevremizde gözlediğimiz değişme bir kuruntudan ibarettir. Çokluk ve değişme görünüştedir. Bizler bu değişiklikleri duyularımızla algılarız, oysa duyular aldatıcıdır. Tek ve değişmez varlık duyularla algılanmaz. Ona sadece akılla ulaşılabilir.

Parçaya göre, Parmenides'in cevap aradığı felsefe sorusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan neyi ne kadar bilebilir?
B) Doğru bilginin kaynağı nedir?
C) Bilginin sınırları nelerdir?
D) Bilgi doğuştan mıdır, yoksa sonradan mı kazanılır?
E) Bilgi duyuma mı, sezgiye mi dayanmaktadır?

10. Gazali dinle felsefe arasında mutlak bir ayırım yapmış ve felsefeye karşı çıkarak tasavvufa yönelmiştir. O, bilim ve felsefeye kuşkuyla bakmış, bunların tutarsızlıklarla dolu olduğunu savunarak, akla değil, imana yönelmek gerektiğini savunmuştur. Ona göre, duyular da akıl da insana bilgi verir. Fakat her ikisinin de verdiği bilgiler yeterli değildir. Gerçekliğin bilgisi ancak kalp gözüyle elde edilir.

Buna göre, Gazali'nin savunduğu temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan her tür yeteneğiyle bilgi elde edebilir.
B) İnsanın farklı kaynaklardan edindiği bilgilerin değeri de farklıdır.
C) Doğru bilgi duyular ve akılla değil, sezgiyle elde edilir.
D) Bilginin doğruluğunun ölçütü, işe yarar olmasıdır.
E) Bilim ve felsefe yoluyla hiçbir soyut konu bilinemez.

11. Bütün kuramlar, bütün bilgiler, insan yaşamına bir katkı yaptıkları, insanın amacına yardımcı oldukları zaman doğrudur. Kuramlar, gerçekten somut bir yarar sağladıkları sürece anlamlıdır.

Yukarıdaki açıklama hangi felsefi düşünceye aittir?

- A) Kritisizm
B) Pragmatizm
C) Pozitivizm
D) İntuisyonizm
E) Fenomenizm

12. Bilimsel kuram esas olarak bir varsayım veya açıklamadır. O, herhangi bir bilim dalında elde edilen bilimsel yasa ve sonuçlara dayanır. Ancak bilimsel kuram, bilimsel bir yasadan daha geniş ve bilimsel sonuçlardan sonra gelir. Bu tür bir kuramda şüphesiz bir olay veya olgular grubuna ait yasalar göz önüne alınır ve bu yasalara dayanılır. Fakat bu yasalar daha büyük ve daha sistemli bir zihinsel varsayımla aşırlar.

Parçaya göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilimsel kuram bilimsel konularda yapılan bir açıklamadır.
B) Bilimsel kuram bazı kanıtlanmış bilimsel yasalara aykırı olabilir.
C) Bilimsel kuram başka bilimsel bilgilere dayanır.
D) Bilimsel kuram diğer bilimsel bilgilerle ilişkilidir.
E) Bilimsel kuram bilimsel yasadan daha kapsamlıdır.

13. İnsan bilimlerinin araştırdığı olaylar bir defada olup biten, bir daha gerçekleşmeyen olaylardır. Örneğin 1917 Rus devrimi, 1977 İran devrimi, 2003'te Irak'ın Amerika tarafından işgali gibi. Bunlar geçmişte olup bitmiş olaylardır. Bu nedenle, insan bilimlerinde bazı sınırlı uygulamalar dışında deney yöntemi uygulanamaz. Dolayısıyla insan bilimlerinin buluşları da neseldir, ancak bu bilimlerin genelleme ve açıklamaları doğa bilimlerinin ortaya koyduğu genelleme ve yasalar kadar kesin değildir.

Buna göre, insan bilimlerinin buluşlarının, doğa bilimlerinin buluşları kadar kesin olmamasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın her yönden değişen bir varlık olması
B) Bireyin ve toplumun pek çok faktörden etkilenmesi
C) İnsan bilimlerinde akıl yürütme yönteminin uygulanması
D) İnsan bilimlerinin konuları içine giren olayların tekrarlanamaması
E) İnsanın, iradesiyle hareket eden bir varlık olması

14. Bir gün İsviçre'deki Alp Dağları'nın eteklerindeki turistik bir otele giden üç arkadaş otelin girişinde bir zenci görmüş ve aralarında şu konuşma geçmiştir:

- I. kişi: Demek ki bu otelde başka zenciler de var.
II. kişi: Sadece bu otelde değil, İsviçre'de de zenciler vardır.
III. kişi: Ben sadece bu otelde bir zenci gördüğümü söyleyebilirim.

Bu kişilerden hangilerinin söyledikleri bilimsel yaklaşıma uygundur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

15. T. Hobbes cisimler dünyasında meydana gelen tüm olayları mekanik olarak, maddi hareketlerle açıklar. Ona göre, ruhsal olayların temelinde maddi etkenler bulunur. Çünkü ruh da maddi niteliktedir ve bütün gerçeklikler yalnızca maddi olarak düşünülebilir.

Parçaya göre, T. Hobbes'un savunduğu varlık görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varlık bir görüntüden ibarettir.
B) Maddi ve soyut varlıklar gerçektir.
C) Varlık soyut bir öze sahiptir.
D) Varlık sürekli oluş halindedir.
E) Varlık maddi bir öze sahiptir.

16. Bireyin kendi eylemleri hakkında bir yargıda bulunmasını sağlayan, ahlâki olan "iyi"yi ahlâki olmayan "kötü" den ayıran duyguya vicdan denir.

Buna göre, vicdanın işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bireye ahlâkın önemini kavratma
B) Bireyin mutlu olmasına yardımcı olma
C) Bireye ahlâki bilinç kazandırma
D) Bireyin erdemli bir insan olmasına yardımcı olma
E) Bireye ahlâk kurallarını tanıttırma

17. Öğrencinin derslerine çalışması onun öğrencilik görevidir. Öğrenci, öğrencilik ödevi olduğu için derslerine çalışıyorsa, bu, ahlâki bir eylem olur. Ama öğrenci sınıfı geçmek gibi bir fayda amacı ile ders çalışıyorsa, o zaman bir çalışma eylemini öğrencilik ödevi olduğu için değil, bir başka amaç için, bir fayda sağlama amacı için yapmış olur ki, o zaman bu ders çalışma eylemi ahlâki bir eylem olmaktan çıkar.

Bu parçada savunulan ahlâk görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan eylemlerinin yöneldiği belirli bir amaç vardır.
B) İnsanlar birbirlerine sadece insan oldukları için saygılı olmalıdır.
C) İnsan yaptığı eylemin getireceği faydayı reddetmemelidir.
D) İnsan yaptığı ahlâki eylemlerden pişmanlık duymalıdır.
E) İnsanın, kendisine görev kabul ederek yaptığı davranışlar ahlâkidir.

18. Benim gerçek dostum bana iltifat edenler, yüzüme gülenler, hep iyi taraflarımı söyleyenler değildir. Çünkü ben zaten onların söylediği özelliklere sahibim. Oysa beni mantıklı ve haklı gerekçelerle eleştirenler benim gerçek dostumdur. Çünkü onlar benim eksiklerimi ve hatalarımı bana gösteriyorlar ve benim daha doğru, daha erdemli bir insan olmama katkıda bulunuyorlar.

Buna göre, erdemli olmanın yolu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bireyin kendisini eleştirmesi
B) Bireyin kendisine yapılan eleştirilerden ders alması
C) Bireyin eleştirinin anlamını ve önemini kavraması
D) Bireyin iyi niyete dayalı eylemlerde bulunması
E) Bireyin eylemlerini insani ödev duygusuyla gerçekleştirmesi

19. Sofistler kendilerinden önceki düşünürlerden farklı olarak toplum, insan ve yönetim konuları üzerinde durmuşlardır. Sofistlere göre, insana bağlı olan her şey, insana ve topluma göre değişir. Onlara göre, insanlar eşittir ama başka bir açıdan da ancak en güçlü olanlar haklıdır. Böyle bir durumda, tüm insanların üzerinde anlaşabileceği, tüm toplumu mutlu edecek yetkin bir toplum düzeni kurulamaz.

Bu parçaya göre, Sofistlerin savunduğu toplum görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her toplumun ayrı bir yapısı ve kuralları vardır.
- B) Toplamlar çeşitli nedenlerle değişikliğe uğrarlar.
- C) Devleti toplumun en güçlü bireyi yönetmelidir.
- D) Devletler zaman zaman çeşitli sorunlarla karşılaşabilir.
- E) Yetkin bir devlet düzeni kurmak olanaksızdır.

20. Libya geçen yüzyılda İtalyanlar tarafından işgal edilir ve yerli halkı korkutmak için binlerce insan gelişigüzel sokak ortasında öldürülür, kurşuna dizilir. Fakat mücadele sürecinde halkın içinden çok sevilen yaşlı bir lider çıkar, halkı örgütler ve İtalyanlara karşı mücadele edip onlara büyük zayıflar verir. Bu lider uzun bir takipten sonra işgalciler tarafından yakalanıp İtalyan komutanın karşısına getirilir. Komutan kendisine şöyle der: "Bizim gücümüzü ve bu savaşı bizim kazanacağımızı bildiğin halde niçin bu kadar mücadele ettin?" Yaşlı lider: "Çünkü benim görevim topraklarımızı işgal eden düşmanla elimden geldiğince mücadele etmektir." karşılığını verir.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsan olmak beraberinde bazı yetki ve sorumlulukları da getirir.
- B) Özgürlük ve sorumluluk birbirini gerektirir.
- C) İnsan, sonucu ne olursa olsun, görevini yerine getirmelidir.
- D) Bir eylemin ahlâki değeri hem eylemi yapanın niyetine hem eylemin sonucuna göre belirlenir.
- E) İyi ve kötünün mücadelesi ikisinin de gelişmesine neden olur.

21. Bir tabiat parçasının karşısına aynı ressamı hayatının genç, orta yaşlı ve yaşlı dönemlerinde oturtup bu tabiat parçasının resmini yapmasını istesek, acaba bu ressam bize birbirinin aynı üç resim mi çizecektir? Hiç sanmıyorum. Çünkü her defasında sanatçının tabiat karşısındaki duyguları, düşünceleri, hayal gücü, sanat birikimi farklı olacak ve her biri sanatçının bu özelliklerini yansıtacaktır.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Tüm sanatçıların aldığı sanat eğitimi farklıdır.
- B) Sanatın kaynağı doğal varlıklardır.
- C) Her sanat eseri tektir ve sanatçısına özgüdür.
- D) Sanat eseri belirli bir süreç sonunda gerçekleşir.
- E) Sanat eserinin belirli bazı işlevleri vardır.

22. "Asıllarına hayran olmadığımız şeylerin benzerlerine hayran olmamız şaşılacak şeydir." diyen Pascal bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisini eleştirmektedir?

- A) Doğanın sanatı etkilediği düşüncesini
- B) Asıl güzelliğin sanatta olduğu anlayışını
- C) Sanatın bir taklit olduğu düşüncesini
- D) Doğadaki ve sanattaki güzelin birbirinden farklı olduğu kuramını
- E) Doğa olmadan sanatın olamayacağı varsayımını

23. Güzel değeriyle insanın kurmuş olduğu ilgi ve bu ilginin sürekliliği, bizim obje dünyasına bakışımızı değiştirir, objeler üzerine verdiğimiz yargıları bir beğeni yargısı haline yükseltir. Bütün bu ilgiler içinde, ruhumuz biçim ve düzen kazanır. Böyle bir biçim ve düzen kazanmış bir ruh, elbette bu biçim ve düzene yalnız estetik varlığın sınırları içinde değil, aynı zamanda ruhun bütünlüğü içinde sahip olacaktır. Ruhun bütünlüğü içine ahlâk varlığı da girer.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatın temelinde ahlâki değerler vardır.
- B) Bireyin sanatla ilişki kurması onun iç zenginliğini artırır.
- C) Sanatın temelinde ahlâki değerler vardır.
- D) Sanat ve ahlâk değerleri karşılıklı olarak birbirini destekler.
- E) Bireyin sanatla ilişki kurması, bireyin tüm yaşamını değiştirir.

1. İlk felsefi düşüncenin diğer düşüncelerden en arınmış şekliyle eski Yunanistan'da Thales'te ortaya çıktığını görüyoruz. Ona göre, her şey sudan türer ve yine ona döner. Onun suya bunca önem vermesi, bilgilerini, deniz kıyısında doğup büyümesinden ileri gelen gözlemlerine dayandırmasındandır. Thales'i filozof yapan, doğa görüşünü gözlemlerine dayandırması ve bu gözlemlerini düşünceyle temellendirmek istemesidir.

Parçaya göre, Thales'in filozof olmasını sağlayan özellikler nelerdir?

- A) Varlığın ana elemanını açıklamaya çalışması
- B) Doğanın gerçekçi bir yorumunu yapması
- C) Evreni, gözleme ve akla dayalı olarak yorumlaması
- D) Evrenin ana maddesinin su olduğunu düşünmesi
- E) Deniz kıyısında doğup büyümesi

2. Ben yönetimleri ikiye ayırıyorum: "Yöneticilerin yönetimi" ve "toplumun yönetimi". "Yöneticilerin yönetimi"nde yöneticiler halka hâkim olmak ve iktidarlarını sürdürmek için yasalar yapar ve kurumlar oluştururlar. Burada amaç yöneticilerin yönetimini pekiştirmek ve sürekli kılmaktır. "Toplumun yönetimi"nde ise amaç toplumun istekleri, ihtiyaçlarını karşılayıp güvenliğini sağlamak ve sorunlarını çözmektir. Bu yönetimlerde yasa ve kurumlar bu temel amaca göre oluşturulur.

Buna göre, yöneticilerin yönetiminde oluşturulan yasa ve kurumların işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumun belirli ilkelere göre yönetme
- B) Toplumun sorunlarını çözme
- C) Yöneten - yönetilen ilişkilerini düzenleme
- D) Yöneticilerin egemenliğini güçlendirme
- E) Toplumda adaleti sağlama

3. Felsefe; insanın varlığı, evreni merakından ve eleştirel düşüncesinden kaynaklanan, dolayısıyla onu birçok önyargıdan kurtaran, insan düşüncesinin gelişimini sağlayan, insanın dikkatini kendisine, topluma, yaratıcıya ve evrene yönelten bir düşünme biçimidir.

Felsefenin bu parçada söz konusu edilen işlevlerini yerine getirmesinin temelinde onun hangi özelliği yer almaktadır?

- A) Sorgulayıcı olma
- B) Birikimli olma
- C) Genel olma
- D) Öznal olma
- E) Tutarlı olma

4. Nasrettin Hoca, günün birinde komşusundan birkaç tencere - tabak ister. Hoca, kap - kacağı kullanıp işi bittikten sonra içlerine bir - iki küçük tabak koyup komşusuna iade eder. Komşusu, "Hocam, bu küçük kaplar da ne?" diye sorunca Hoca, "Kaplar doğurdu!" der. Hoca bir süre sonra aynı komşusundan yine tencere - tabak ister. Komşusu istenileni verir. Fakat Hoca, kap - kacakla işi bittiği halde onları geri vermez. Nihayet komşusu kaplarını geriye istemeye geldiğinde, Hoca, "Kaplar öldü!" der. Komşusu: "Hoca! Hiç tencere - tabak ölür mü?!" diye sorunca Hoca, "Doğruduğuna inanın da öldüğüne niçin inanmıyorsun?!" der. Aslında filozofların düşünceleri de Hoca'nın işaret ettiği gibi olmalıdır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefi düşünce bazı unsurlardan meydana gelir.
- B) Felsefi düşünce kendi içinde tutarlı olmalıdır.
- C) Felsefede kesinlik yoktur.
- D) Filozof düşüncesini titiz bir eleştiri süzgecinden geçirmelidir.
- E) Filozof gerçeği olduğu gibi yansıtmalıdır.

5. İlkçağ'da yaşayan Platon Sokrates'in, Aristoteles de Platon'un öğrencisidir. Platon özellikle gençlik yıllarında hocası Sokrates'in insan bilgisinin kaynağı ve bu bilginin doğuştan geldiği hakkındaki düşüncesini benimsemiştir. Aristoteles de hocası Platon'un bilginin kaynağının akıl olduğu düşüncesini kabul etmiş, ancak buna ilaveten başka bazı düşüncelere de yönelmiştir.

Bu parçada açıklanan örnekler aşağıdakilerden hangisini destekler?

- A) Filozof sorgulayıcı ve eleştirci olmalıdır.
- B) Filozoflar birbirlerinin birikimlerinden faydalanırlar.
- C) Filozoflar farklı ortamlarda yetişmiş olabilirler.
- D) Filozoflar varlığı yorumlarken birbirlerini eleştirmişlerdir.
- E) Tüm filozofların amacı doğru bilgiye ulaşmaktır.

6. Bir bilginin bir yargının, bir düşüncenin elde edildiği kaynağı ve elde ediliş yöntemini, yani bilginin gerekçelerini göstermeye ne ad verilir?

- A) Gerçeklik B) Doğruluk
C) Temellendirme D) Mantık
E) Felsefe

7. Temellendirme bir iddiayı, bir sonucu, bir önermeyi yeterli nedenler, tatmin edici dayanaklar göstererek haklı çıkarmaktır. Diğer bir deyişle, temellendirme, bir akıl yürütmenin öncüllerinin, sonucu haklı çıkardığını gösterme işlemine denir.

Buna göre, "temellendirme" yi aşağıdakilerden hangisi en iyi açıklar?

- A) Belirli bir bilginin doğru olduğu söylemektir.
B) Bir bilginin doğruluğunu belirli gerekçelere dayandırmaktır.
C) Bilginin elemanlarını birbirleriyle uyumlu hale getirmektir.
D) Bilginin nesne ve olaylara uygunluğunu kanıtlamaktır.
E) Bir bilginin doğruluğunu bilimsel yollarla açıklamaktır.

8. Aslan ile fili karşılaştırdığımızda "Aslan küçüktür." deriz. Ama aslan ile koyunu karşılaştırdığımızda "Aslan büyüktür." deriz. Burada birinci yargımızda aslanın küçük, ikinci yargımızda ise büyük olduğunu söyledik. Bir nesne, bir hayvan aynı anda hem büyük hem de küçük olamayacağına göre, aslan hakkında söylediğimiz iki yargı da ne doğrudur ne de yanlıştır. Varlıkların gerçekte nasıl olduklarını bilemeyiz. Bu nedenle yapılacak şey, nesneler hakkında yargıdan kaçınmak, yani tüm bilgilerden şüphe etmektir.

Bu parçada insan bilgisinden şüphe edilmesi gerektiği görüşü, hangi nedene bağlanmaktadır?

- A) İnsan bilgisinin pek çok faktörden etkilenmesine
B) Varlıkların doğru bilgisine ulaşmanın olanaksız olmasına
C) Doğada pek çok farklı nesnenin bir arada bulunmasına
D) Bilginin doğruluğunun bir ölçütünün olmamasına
E) İnsanların bazı öznel görüşlerinin olmasına

9. "Yalnızca sezgi varlığın özünü kavrama olanağı verir. Sezgi bir bütünün ya da varlığın doğrudan doğruya ve birden kavranmasıdır."

Varlığın kavranmasıyla ilgili bu açıklamalar hangi felsefe akımına aittir?

- A) Pozitivizm B) Empirizm
C) İntuysyonizm D) Mantıkçı empirizm
E) Fenomenoloji

10. Descartes dünyaya, Tanrı'ya ve matematiğe ilişkin bilgilerin doğruluğundan kuşkulandığından kuşkusunun son sınırına ulaşınca aradığı kesin bilgiyi karşısında bulur. Bu, artık kendisinden kuşku duyulamayacak olan bir bilgidir. "Kuşku duymakla kuşku duyulan benim olduğunu apaçık bilirim. Varlığımdan kuşku duymam. Çünkü düşünmek var olmaktır ve ben düşünüyorum. Bu durumda benim varlığıma ilişkin bilgi doğru, kesin bir bilgidir."

Buna göre, Descartes'ın kuşkusunu aşağıdakilerden hangisi daha iyi açıklar?

- A) Kuşku evrenin varlığını kanıtlamak için kullanılmıştır.
B) Descartes düşüncelerini mantıksal bir tutarlılıkla oluşturmuştur.
C) Descartes kuşkuyu doğru bilgiye varmada bir araç olarak kullanmıştır.
D) Descartes düşüncesinin yalnızca başlangıcında kuşku duymuştur.
E) Descartes başka düşünürlerin doğru kabul ettiği her şeyden kuşku duymuştur.

11. Elimize bir elma veya başka herhangi bir meyve alalım. Bu meyvenin burnumuzla algıladığımız kokusunu, gözümüzle gördüğümüz rengini ve şeklini, dilimizle algıladığımız tadını ortadan kaldırdığımızda bu meyveyi nasıl anlayabiliriz? Bu durumda o hiçbir duyumla algılanamaz.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varlığa ilişkin bilgi deneye dayanır.
B) Varlığın somut özellikleri vardır.
C) Somut ve soyut varlıklar farklı niteliklere sahiptir.
D) Varlığı tanımanın yolu duyular ve akıldır.
E) Somut varlığı tanımanın yolu duyular, soyut varlığı tanımanın yolu da akıldır.

12. Bergson'a göre, zekâ ve ona dayanan bilim, nesnenin bilgisini edinirken esas olarak dilden ve kavramlardan yararlanır. Kavramlar ise gerçekliği uygun biçimde yansıtan araçlar değildir. Tersine, onlar gerçekliğin sadece birer simgesidir. O halde biz, dile ve kavramlara dayanan bilgide doğrudan nesnelere değil, ancak kavramlar aracılığıyla nesnelere ulaşabiliriz. Yine kavramlar nesneyi bütünlüğü içinde değil, baktığımız bakış açısından tanımlamaya yarar. Bu, bütünün değil, parçanın bilgisidir. Ayrıca kavramlar bize nesnelerin hareketliliğini ve canlılığını veremez. Bundan dolayı bu bilgi cansızdır.

Bergson bu parçada aşağıdakilerden hangisini açıklamaktadır?

- A) İnsanın varlığın doğru bilgisini edinemeyeceğini
B) Varlığın kendi içinde bir bütün oluşturduğunu
C) Akla dayalı bilginin varlığın tüm gerçekliğini yansıtmadığını
D) Aklın ve varlığın aynı temel özelliklere sahip olduğunu
E) Varlığın doğru bilgisinin edinilebildiği, ancak bunun ifade edilemediğini

13. Kant'a göre; insan aklında doğuştan gelen, her insanda aynı olan, bilgi elde etmeye yarayan on iki adet akıl ilkesi vardır. Bunlar genel ve zorunludur. İçeri boş olan bu kalıplar duyu organlarının verdiği verilerle dolarlar. İşte bilimsel bilgi, her insanda aynı olan ve doğuştan gelen bu kalıplara göre meydana gelir.

Kant, bu parçada yer alan açıklamalarıyla aşağıdakilerden en çok hangisini amaçlamış olabilir?

- A) Bilgide deneyin de rolü olduğunu kanıtlamak
B) Bilginin oluşumunda aklın önemini vurgulamak
C) İnsan aklının doğuştan geldiğini kanıtlamak
D) Varlığın yapısını anlamak
E) İnsan aklını geliştirmek

14. Bilimin ortaya koyduğu pek çok hipotez, kuram ve hatta nice yasa zamanla tahtından inmiştir. Bunların ya yanlışlığı ya da eksikliği anlaşılmış ve bu nedenle yerlerini yenilerine terk etmişlerdir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisini destekler?

- A) Bilimsel bilgi sistemlidir.
B) Bilimsel bilgi olgusal ve rasyoneldir.
C) Bilimde kesinlik yoktur.
D) Bilim eleştiricidir.
E) Bilim gerçeğin bilgisini verir.

15. Ben kendi payıma bilim çalışmalarını gökdelen benzetiyorum. Nasıl ki gökdelenin birinci katına çıkmadan ikinci katına çıkılmazsa bilim de mevcut bilgilere sahip olmadan bunları aşan yeni sonuçlara ulaşamaz.

Bu parçada bilimin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Olgusal olma
B) Genelleyici olma
C) Mantıksal olma
D) İnsanın merakından doğma
E) Birikimli olarak ilerleme

16. Ünlü İspanyol ressamı Pablo Picasso, tablosuna bakıp onda gördüklerini gerçek hayattakilere benzete-meyen bir izleyicinin, "Ama bunlar balığa pek benzemiyor." demesi üzerine bu izleyiciye şöyle demiştir: "O bir balık değil, bir resim!"

Bu parçada vurgulanmak istenen görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğal varlıklarla sanat yapıtları farklı şeylerdir.
B) Doğal ve sanatsal varlıklar arasında hem benzerlik hem de farklılıklar vardır.
C) Doğal varlıklar sanatsal varlıklardan daha mükemmeldir.
D) Doğal varlıklar insana hoş duygular verir.
E) Bir şeyi güzel yapan şey, özünde değil, nesnede bulunur.

17. Bilimin temelinde insanın doğayı ve olayları anlama merakı ve isteği vardır. Bunun yanında insanoğlu bilimlerin gelişmesiyle fizik çevre üzerinde de etkili olabilme imkânına kavuşmuştur. Son yüzyıllarda bilimlerden pratik yararlar elde etme isteği ve bunun uygulamaları çok ileri düzeylere ulaşmıştır. Birçok sanayi kuruluşu yalnızca kendisine gelir getirecek, kuruluşun kârını ve üretimini artıracak önlemler alma amacıyla bilimsel araştırmalara yönelmiştir. Bu durum bazı çevrelerce bilime ve bilim adamlarına tepki duyulmasına yol açmaktadır.

Paragrafta aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Bilimlerin belli bir amacının olması gerektiği
B) Bilimlerin insanların tüm sorunlarını çözdüğü
C) Bilimlerin son zamanlarda asıl amacından uzaklaştığı
D) Bilimlerin bazı sorunlar oluşturduğu
E) Bilimlerin sürekli gelişmekte olduğu

18. Tüm varlıklar özünde ateştir, tüm varlıklar ateşten gelir ve yine ona döner. Her varlık ateşin değişik bir görünümüdür. Ateş her şeyi sürekli değiştirir. Evrende sabit kalan hiçbir şey yoktur. Bu değişim içinde her şey zıddına dönüşür ve yok olur: sağlık hastalığa, iyilik kötülüğe, aydınlık karanlığa. Her şeyin sürekli değişip oluştuğunu nehir örneği bize gösterir. İnsan aynı ırmağa iki kez giremez, insan aynı ırmakta iki kez yıkanamaz. Çünkü hem insan hem de ırmağın suları değişmiştir.

Bu parçada savunulan temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varlık soyut bir öze sahiptir.
- B) Varlığın esası bu dünyanın dışındadır.
- C) Ruh ve madde gerçektir.
- D) Evrende ateşin belirlendiği sürekli bir oluş ve değişim vardır.
- E) Her varlık özünü kendi içinde taşır.

19. Yıllar önce çalıştığım bir lisenin yöneticisi öğrencilerle kurduğum olumlu ilişkileri ve öğrencilerin bana yönelmesini kıskanarak benimle uğraşmaya başladı. Beni rahatsız ederek okuldan gitmemi istiyordu. Ben de verdiği rahatsızlıklar nedeniyle başka bir okula nakil yaptırıldım. Nakloldüğüm okulda çalışmaya başlayalı birkaç ay olmuştu. Bir gün öğretmenler odasında otururken bir dersane sahibi gelip benimle tanışmak ve dersanesinde birlikte çalışmak istediğini belirtti. Kendisiyle uzun süre görüştükten sonra iyi bir ücretle anlaştık ve okuldan istifa edip dersaneye geçtim. Kısa bir süre içinde hem maddi hem manevi olarak daha iyi bir ortama kavuştum.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Kötü niyetli eylemler bazen iyi sonuçlar doğurabilir.
- B) Ahlâk bireysel değil, toplumsal bir olaydır.
- C) Ahlâki eylemde önemli olan eylemin sonucu değil, eylemin niyetidir.
- D) Ahlâki eylemde niyet değil, sonuç önemlidir.
- E) Bazı şeyler kendi başına iyidir, bazı şeyler de iyi bir şeye araç olarak iyidir.

20. Aristoteles, bazı düşünürlerle yaptığı bir sohbetle hocası Platon'un bazı görüşlerine aykırı görüşler ileriye sürerek onu eleştirmiştir. Orada bulunan düşünürlerden biri Aristoteles'e, "Siz hocanızı eleştiriyorsunuz, onu sevmiyor musunuz?" deyince Aristoteles, "Ben hocamı çok seviyorum, fakat hakikati ondan daha çok seviyorum." karşılığını vermiştir.

Aristoteles bu parçadaki sözleriyle aşağıdakilerden hangisini kastetmiştir?

- A) İnsan büyüklerine saygılı olmalıdır.
- B) Doğru sözlü olmak insanın saygınlığını artırır.
- C) İnsan da hakikat de değerlidir.
- D) Doğru insandan daha değerlidir.
- E) Bazı duygusal yaşantılar insandan daha değerlidir.

21. İlkçağ düşünürlerinden Epiktetos şöyle der: "Ben bu dünyaya kendi isteğimle gelmedim. Benim bu dünyaya gelişimi, bu dünyadaki görevimi, hayatımın anlamını ben değil, Tanrı belirledi. Bana düşen rol, Tanrı'nın bu belirlemelerine karşı çıkmak, kendime yeni bir yol çizmek değil, onun bana uygun gördüğü rolü en iyi şekilde oynamaktır. Bunu yaptığım oranda mutlu, yapmadığım oranda da mutsuz olacağım."

Buna göre, Epiktetos'un savunduğu görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan kaderinin dışına çıkamaz.
- B) Tanrı'nın buyruklarını yerine getirmesi insanı güçlü yapar.
- C) İnsanın mutlu olmasının yolu Tanrısal iradeye boyun eğmesidir.
- D) İnsan yaşamının belirli bir anlamı olmalıdır.
- E) Evrensel ahlâk yasasının kaynağı Tanrı'dır.

1. Bugüne gelinceye değin Sofistleri, Descartes'ı, Kant'ı benimseyen ve ona karşı çıkan insanların kitaplarını okuduğumda aynı düşünürün sanki birbirine zıt görüşleri savunduğu kanaatine varır gibi oluyorum. Çünkü bir filozofun taraftarları onu göklere çıkarırken karşıtları adeta yerin dibine batırıyor. Fakat adı geçen filozofların kendi yazdığı kitapları okuduğumda o filozofu olduğu gibi anlayabilmenin avantajını elde ettiğim için seviniyorum.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi eleştirilmektedir?

- A) Bazı filozofların düşüncelerini destekleme
- B) Bazı filozofların düşüncelerini eleştirme
- C) Filozofların düşüncelerini olduğu gibi ifade etmeme
- D) Bazı filozofların düşüncelerini, kendi görüşlerini güçlendirmek için destekleme
- E) Filozofun düşüncelerini iyi anlamadan onu destekleme

2. İlkçağ düşünürlerini ilgilendiren birçok felsefe sorusu günümüz düşünürlerini de ilgilendirmekte, böyle giderse geleceğin düşünürlerini de ilgilendireceğe benzermektedir.

Aynı felsefe sorularının farklı dönemlerin filozoflarını da ilgilendirmesinin nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Bazı düşünürlerin bilimlerden yeterince yararlanmaması
- B) Filozofların tartışmayı sevmesi
- C) Felsefi bilginin kesinlikten yoksun olması
- D) Felsefi bilginin eleştirel olması
- E) Felsefi bilginin birikimli olması

3. "Felsefede cevaplardan çok sorular önemlidir." yarısıyla kastedilen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe insanın varlığı sorgulaması ile başladığından felsefede soruların çok önemli bir yeri vardır.
- B) Felsefenin özünü herhangi bir kesin bilgiye ulaşmak değil, o bilginin aranmasıdır.
- C) Felsefenin bazı konuları metafizik olduğundan, bu konular tam bir açıklıkla bilinemez.
- D) Felsefe soru sorma ve düşünme ile başlar.
- E) Felsefede önemli olan, sorular sorarak filozofların düşünme birikimlerini öğrenmek ve ortaya koymaktır.

4. Ortaçağda Hristiyan kilisesinin Avrupa toplumları üzerinde önemli etkisi vardı. Kilise bu dönemde kendi Hristiyanlık yorumunun dışında bir yorum tanımıyor, başka tür düşünceleri ve kilise zihniyetine aykırı bulunduğu bilimsel çalışmaları yasaklayıp şiddetle cezalandırıyordu. Bu dönemde Avrupa'da kilise okullarında temeli atılan, konusu Hristiyanlık inançları ve amacı Hristiyanlığa mantıklı bir temel kazandırmak olan Skolastik felsefe doğup gelişti.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Felsefe ve toplum birbirini etkiler.
- B) Felsefe toplumsal koşullardan etkilenir.
- C) Felsefe ve bilim birbirini etkiler.
- D) Din ve felsefe birbirine bağımlıdır.
- E) Din ve felsefe birbirini karşılıklı olarak etkiler.

5. Yunus Emre'ye göre, insanı insan yapan öz, onun "canı", yani "ruhu" dur. "Can" yüce değerlerin ve asıl varlığın çıkmış olduğu köktür, gönüldür. "Can"ın özü gönül, "gönül"ün özü ise sevgidir. Gönül Tanrı'nın evidir. İnsanları insan yapan şey, gönül sahibi olmaları, Tanrı'yı ve birbirlerini sevmekte birleşmeleridir.

Yunus Emre'ye göre, en temel insani özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İman
- B) Sevgi
- C) Can
- D) Gönül
- E) Ruh

6. "Ben nesnelerin rengini, tadını, şeklini, kokusunu gözümle, burnumla, dilimle anlıyorum. Ama bu nesnelerin, kendimin, hayatımın, evrenin, evrendeki olayların anlamını duyularımın kavrayamıyorum. Bu saydıklarımın anlamına ulaşmaya çalışırken duyu verilerinden yararlanıyorum, fakat o yeterli olmuyor, aklımla düşünüyorum."

Bunları diyen bir kişi aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

- A) Bilgi çok farklı yollarla edinilebilir.
- B) Bilgi mantıklı akıl yürütmelere dayanır.
- C) Doğru bilginin kaynağı duyular değil, akıldır.
- D) Bilgi edinmede duyuların ve aklın eşit rolü vardır.
- E) Bilginin kaynağı duyular ve akıldır.

7. A. Comte'a göre, insan düşüncesi başlangıcından bugüne değin üç dönemden geçmiştir. İlk görülen teolojik dönemde insanlar doğadaki olayları dini inançlarla, Tanrısal nedenlerle açıklamışlardır. Daha sonra gelen metafizik dönemde insanlar olayları doğaüstü, algılanamayan birtakım metafizik güçlerle açıklamışlardır. Nihayet son aşama olan pozitif dönemde ise, insanlar olguları yine olgularla açıklamışlardır. Önceki iki dönem insanlık için olumsuz olmasına karşın pozitif dönem olumludur, ilerleticidir, ufuk açııcıdır. Çünkü bu aşamada insanlar olayları sadece gözlenebilir olanlarla açıklamışlar, böylece bilimleri geliştirmişlerdir.

Buna göre, A. Comte'un savunduğu temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanoğlu tarihsel süreçte çeşitli aşamalardan geçmiştir.
- B) İnsan düşüncesi zamanla olayların soyut açıklamasından somut açıklamasına geçmiştir.
- C) İnsan düşüncesine farklı dönemlerde farklı toplumsal koşullar etki etmiştir.
- D) İnsanoğluna doğruyu gösterecek kaynaklar din, felsefe ve bilimdir.
- E) İnsanoğlunun ilerlemesi din, felsefe ve bilimin senteziyle olmuştur.

kareköt

8. Eylemimize temel olacak olan bilgiyi yalnızca deney alanında aramamız gerekir. Deney alanının bize gösterdiği ise, her şeyin gelip geçici olduğudur. Böyle bir dünyada hiçbir düşüncenin kendi başına bir değeri yoktur. Düşünce bir eylem aracıdır ve yalnız başına düşüncenin bir değeri yoktur. Bir düşünce, ancak başarılı sonuçları varsa, doğrudur. Bilgi insanın sorunlarını çözmek için bir araçtır.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) İnsandan insana değişmeyen mutlak bilgi vardır.
- B) Bilgi deneyle elde edilir.
- C) Bilgi ve düşüncenin değeri onu denedikten sonra anlaşılabilir.
- D) Bilgi ve düşünce insana yarar sağlıyorsa doğrudur.
- E) Bilginin insanın sorunlarını çözmeye katkısı olmalıdır.

9. Varlığın özünü ancak bilinç kavrayabilir. Bu öz kavramak saf bilince ulaşmakla olanaklıdır. Saf bilince ulaşmak, bilincin içinde bulunan her türlü duyu verisini, dış dünyanın varlığını bir yana bırakmayı gerektirir. Bu, günlük yaşamın, dinin, bilimin, felsefenin verdiği her türlü bilgiyi ayraç (parantez) içine almak demektir. Böylece, varlığın özüne ait olmayan öğeler dışarıda bırakılır ve varlığın özüne ulaşılır.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varlığın doğru bilgisi duyularla bilinebilir.
- B) Doğru bilgiye, tüm edinilmiş bilgiler bir kenara bırakılarak saf bir zihinle ulaşılabilir.
- C) Doğru bilgi sistemli araştırmalarla olanaklıdır.
- D) Varlığın doğru bilgisini ancak derin düşünen insanlar edinebilir.
- E) Doğru bilgiyi edinmenin yolu, akli ve duyuları sistemli olarak kullanmaktır.

10. "Bütün metaller ısıtılınca genleşir." ifadesi bir doğa yasasına işaret etmektedir ve bilimsel bir yasadır. Ama matematiksel olarak formüle edilmemiştir. Yine, "Sanayide genişlemenin ardından işsizlikte azalma olur." türünden bir cümleyi ele alalım. Bu, ekonomi bilimine ait yasa özelliğine sahip bir cümledir. Fakat onun hiç de matematiksel bir ifade biçiminde olmadığı açıktır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Bilimde matematiksel ifadelere yer vermenin zor olduğu
- B) Bilimin, matematiksel ifadelere yer verdiği ölçüde gerçek bilim olacağı
- C) Bazı bilimsel yasalarda niceliksel ifadelerin yer almayabileceği
- D) Bilimde uzun süren araştırmalardan sonra kesin ve matematiksel ifadelere ulaşılabildiği
- E) Bilimsel ifadelerin matematiksel nitelik kazandığı ölçüde geçerli olabileceği

11. Bilim insanın nesne ve olaylarla ilgili meraklarını giderir, insana kendisini tanıtır. Bilim, insanlığa, sunduğu bilgilerle doğal varlıklar üzerinde etkili olma imkânı verir, insanın gelecekte olabilecek bazı olaylara karşı önlem almasını sağlar. Bilim teknolojiye kaynak teşkil ederek teknolojiyle birlikte insan hayatını kolaylaştırıcı bir görev yapar. Hayatımızda kullandığımız teknik araçları bir an için ortadan kaldırırsak neredeyse hayatımız çekilmez hale gelmez mi?

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Bilim insanı bazı tehlikelerden korur.
- B) Bilim insana varlıklar dünyasını tanıtır.
- C) Bilimin amacı insanın yalnızca bazı meraklarını gidermektir.
- D) Bilim insanın hayatını kolaylaştırmasına yardımcı olur.
- E) Bilim insanı doğa karşısında güçlü hale getirir.

12. Günümüzde otomobil, uçak gibi motorlu araçlar ulaşımı kolaylaştırmış; telefon, televizyon, bilgisayar gibi iletişim araçları haberleşmeyi ve bilgi alışverişini hızlandırmış; tıp alanındaki gelişmeler insanın daha sağlıklı yaşamasına ve ortalama insan ömrünün uzamasına neden olmuştur.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Bilim ve teknoloji toplum yaşamından etkilenmiştir.
- B) Bilim ve teknoloji birbirini destekleyerek gelişir.
- C) Bilim ve teknoloji bireye ve topluma fayda ve kolaylık sağlamıştır.
- D) Bilim, teknoloji ve toplum arasında karşılıklı etkileşim vardır.
- E) Bilim ve teknoloji hayatın her alanı için gerekli olmayabilir.

13. Varlık, ruh ve madde olarak iki çeşittir. Ruh ve madde temel nitelikleri bakımından birbirleriyle bağdaşmayan iki gerçekliktir. Ruhun temel özelliği düşünme, madde nin temel özelliği ise yer kaplamadır. Madde dünyasındaki hareket gerçekte bir yer değiştirme hareketidir.

Bu parçada savunulan temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varlık, madde ve ruhtan meydana gelmiştir.
- B) Madde ve ruh arasında hiçbir ilişki yoktur.
- C) Madde ve ruh arasında yakın ilişki vardır.
- D) Madde ve ruh birbirine bağımlıdır.
- E) Madde ve ruhun özellikleri birbirine benzer.

14. Asıl varlık fenomendir. Fenomen nedir? İnsanın varlıkla ilgili tüm kültürel, dini, ahlâki, siyasi vb. bilgilerini bir kenara bırakarak, yani paranteze alarak saf hale gelmiş bir bilinçle varlığa yöneldiğinde varlığa ait anladığı şeydir. Bu nedenle varlık insan tarafından nasıl anlaşılıyorsa öyledir. Fenomen, saf bir bilincin anladığı, belirlendiği varlıktır. Böylece varlığın özü olan fenomen akılla anlaşılabilir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Varlık duyularla algılanamayan soyut bir öze sahiptir.
- B) Varlık insan tarafından anlaşılabilir.
- C) Varlık insan tarafından bilindiği şekilde değildir.
- D) Varlığın özü olan fenomen tüm insani yetenekler kullanılarak anlaşılabilir.
- E) Varlığı anlamak, varlık hakkında edinilen tüm bilgilerin senteziyle olanaklıdır.

kareköt

15. İnsan, doğası gereği acıdan kaçır, hazzı yönelir, mutluluğa erişmek ister. Ne var ki, kişinin mutluluğu, çevresindeki insanların mutluluğu ile ilişkilidir. Ayrıca, toplum düzeni öyle kurulmuştur ki, kişi mutluluğu, ancak üyesi bulunduğu topluluğa yarar sağlayan şeyi yapmakla bulabilmektedir. O halde mutlu olmak istiyorsam, birlikte yaşadığım insanların eylemlerinin benim yararına olmasını sağlamak durumundayım. Bunun için benim eylemlerimin de birlikte yaşadığım insanlara yararlı olması gerekecektir.

Bu parçada ulaşılan ahlâk ilkesi nasıl özetlenebilir?

- A) Tek insan için değil, herkes için faydalı olan davranış ahlâkidir.
- B) Ahlâki eylem bireyin vicdanına ve toplumun değerlerine uygun olmalıdır.
- C) Ahlâk bireyin ve toplumun tüm haklarını korumalıdır.
- D) Ahlâk ilkesi fayda temeline dayanmalıdır.
- E) İnsan ancak toplumsal bir ortamda ahlâklı olabilir.

16. Ülkemi yönetenlerin özel hayatlarında neler yaptıkları, tatillerini nerede geçirdikleri gibi hususlar beni çok ilgilendirmiyor. Beni ilgilendiren, yöneticilerin topluma dönük yönüdür O mevkiye niçin geldiklerini biliyorlar mı? Halkın istek ve ihtiyaçlarını karşılayıp sorunlarını çözmede iyi niyetli gayret gösteriyorlar ve bu konuda gözle görülür sonuçlar alıyorlar mı? İşte ben bunları gerçekleştiren yönetimi meşru kabul ediyorum.

Buna göre, yönetimin meşruiyetinin temelinde aşağıdakilerden hangisi vardır?

- A) Toplumun yönetime bakış açısı
- B) Yöneten - yönetilen ilişkileri
- C) Yöneticilerin halkın istek ve ihtiyaçlarını gidermeye çalışması
- D) Yöneticilerin çağdaş yasalar düzenleyip uygulamaları
- E) Yöneticilerin herhangi bir yolsuzluğa karışmaması

18. Ortaçağ boyunca Avrupa'da görülen ve Hristiyanlık inançlarına bağlı olan skolastik felsefenin ilk dönemlerinde Anselmus, kilisenin din düşüncesini, "Anlamak için inanıyorum." ilkesiyle, daha sonra gelen Aquino'lu Thomas, "İnanmak içi anlıyorum." ilkesiyle ifade etmiştir. Skolastiğin son döneminde gelen Duns Scotus ise, skolastiğin temel düşüncesini "Dini inançlara akıl ermez, aklın ve dinin alanları birbirinden ayrıdır." şeklinde ifade etmiştir.

Buna göre, Skolastik düşüncenin ulaştığı sonuç ne olmuştur?

- A) Skolastik düşünce dini ve akıllı birleştirmek istemiştir.
- B) Skolastik düşünce akıldan dine ve dinden akla ulaşmak istemiştir.
- C) Skolastik düşünce dinle akıllı birleştirmek istemiş, ancak sonunda onları birbirinden ayırmıştır.
- D) Skolastik düşünce her dönemde dinle akıllı uzlaştırmak istemiş ve bunu başarmıştır.
- E) Skolastik düşünce her dönemde akıllı dinin hizmetinde kullanmak istemiş, fakat bunu başaramamıştır.

kareköt

17. Ütopyalar hayali bir düzen ifade etmelerine rağmen gerçeklerden tamamen kopmamışlardır. Her ütopyacı hem gerçekleri iyi kavrayan hem de düş kuran bir kişidir. O, yaşanan gerçeklerin eleştirisinden hareket ederek neyin, nasıl olması gerektiğini belirtip hayali bir yapı oluşturur Bu bakımdan ütopyayı, tarihi gerçekle olan ilişkisi belirlemiştir.

Buna göre, ütopya yazarlarının temel özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gerçekleşmesi mümkün olan hayali düşünceler ortaya koyma
- B) Mutlu bir toplum özlemi duyma
- C) İçinde yaşadığı toplumdaki aksaklıkları gidermek isteme
- D) İçinde yaşadığı toplumun gerçekleriyle kendi hayallerini birleştirme
- E) Gerçeklerden kopuk, düşsel eserler ortaya koyma

BİLGİ ÇEŞİTLERİ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Test - 1	E	A	E	D	C	A	E	D	E	C	B	C	A	B	
Test - 2	A	E	D	D	C	B	C	A	E	B	E	C	D		
Test - 3	B	E	D	C	A	D	C	A	C	B	C	E	D		
Test - 4	D	E	D	A	B	E	A	D	A	C	E	C			
Test - 5	D	C	D	A	B	E	A	E	B	C	D	B	D		
Test - 6	E	A	E	C	A	C	B	C	D	B					

BİLGİ FELSEFESİ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Test - 1	D	D	E	C	B	B	C	E	C	B	B	A			
Test - 2	C	B	D	C	A	A	B	E	E	D	B	E	E		
Test - 3	C	A	D	E	E	E	C	B	A	D	B	D			
Test - 4	A	A	D	A	C	E	C	D	E	D	B	B			
Test - 5	D	B	D	C	C	D	E	A	E	A					

BİLİM FELSEFESİ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Test - 1	D	C	B	E	C	D	B	A	E	A	C	B			
Test - 2	D	E	A	A	E	D	A	C	E	B	C	A			
Test - 3	E	A	C	A	E	B	C	C	D	D	C	B			
Test - 4	E	B	C	C	C	A	C	B	D	E	B	C			
Test - 5	C	E	B	A	D	B	E	A	D	D					

VARLIK FELSEFESİ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Test - 1	D	B	E	A	B	B	C	E	E	D	E	C	A		
Test - 2	E	C	D	D	C	A	B	E	A	A	C	D			
Test - 3	C	C	D	B	D	A	A	E	E	B	B	D			
Test - 4	C	B	A	E	E	C	A	D	E	E	D				

AHLAK FELSEFESİ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Test - 1	B	E	C	E	B	B	D	A	A	A	D	C			
Test - 2	A	D	B	D	B	A	C	E	E	A	D	C			
Test - 3	C	B	E	D	C	B	C	D	A	D	E	E			
Test - 4	C	E	D	B	C	E	A	A	E	B	D	E			
Test - 5	D	B	B	A	B	E	D	A	E	C					

SİYASET FELSEFESİ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Test - 1	E	B	C	A	C	D	B	D	B	D	A	A			
Test - 2	C	A	E	E	D	E	D	D	E	C	D	B			
Test - 3	E	C	D	E	C	A	B	C	D	D	A	B			
Test - 4	D	C	A	C	D	B	A	D	C	B					

SANAT FELSEFESİ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Test - 1	B	A	C	B	E	C	B	E	A	C	A	A			
Test - 2	B	C	A	E	D	B	A	D	A	C	E	C	A		
Test - 3	E	E	C	D	D	C	C	C	E	E	C	D			
Test - 4	B	C	D	D	E	E	B	B	D						

DİN FELSEFESİ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Test - 1	B	D	A	B	D	C	A	C	E	C	E				
Test - 2	A	E	E	D	E	E	B	B	A	C	A				
Test - 3	D	E	E	C	D	C	D	D	E	B	E	C			

TEKRAAR TESTLERİ

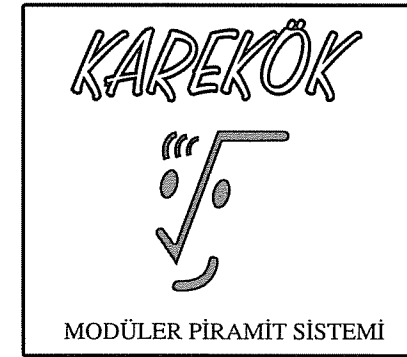
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Test - 1	B	C	B	D	C	C	D	A	B	E	E	D	B	D	A	E	B	A	A							
Test - 2	C	E	D	B	E	D	A	D	B	C	B	B	D	C	E	C	E	B	E	C	C	B	B			
Test - 3	C	D	A	B	B	C	B	B	C	C	A	C	B	C	E	A	C	D	A	D	C					
Test - 4	C	C	B	B	B	E	B	A	B	C	C	C	A	A	A	C	D	C	B							

T.C.
TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ

MARKA TESCİL BELGESİ

Marka No : 2004 10926
Çeşidi : Hizmet

Marka Sahibi : KAREKÖK EĞİTİM BASIM YAYIN TURİZİM TİCARET LİMİTED
ŞİRKETİ

Tabiyeti : TÜRKİYE CUMHURİYETİ

Adresi : Misbah Muhayyeş Sk. No.3 Kadıköy / İSTANBUL

Emtiası : 41

Eğitim öğretim hizmetleri, dergi, kitap, gazete vb. yayınlama hizmetleri.

Markaların Korunması Hakkında 556 Sayılı Kanun Hükmünde
kararnameye göre 20/04/2004 tarihinden itibaren ON YIL müddetle
tescil edilmiştir.

Kutay KUMBASAR
Enstitü Başkanı
Markalar Dairesi Başkanı

TÜRK PATENT [] ENSTİTÜSÜ